

Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

Нестругіна Л. М., Полєхіна В. М.

*Святиться
учителя ім'я*

Умань
Візаві
2020

УДК 37(477.46)(092)

Н56

Рецензенти:

Албул І. В., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Коляда Н. М., доктор педагогічних наук, професор, проректор з інноваційних досліджень та європейської інтеграції Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Коноваленко О. С. головний редактор всеукраїнського громадсько-політичного тижневика "Освіта";

Поліщук В. А., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Видання вийшло завдяки фінансовій підтримці Однороженка Олександра Миколайовича, Терещука Сергія Миколайовича, Профспілки працівників освіти України.

Рекомендовано до друку Вченою радою

*Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол №15 від 26 червня 2020 року)*

Нестругіна Л. М.

Н56 Святиться учителя ім'я / Нестругіна Л. М., Полехіна В. М.; Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. – Умань: Візаві, 2020. – 431 с.

Публіцистично-наукове видання про подружжя освітян Тальнівщини, які працювали в закладах освіти впродовж останніх 80 років.

У виданні вміщено понад 500 фотографій, описано життєвий шлях більше 150 освітянських подружжів на основі соціальних паспортів ветеранів педагогічної праці, атестаційних матеріалів, публікацій в періодичній пресі регіону, спогадів колег та учнів, музейних експонатів, архівів.

Сподіваємось, що книга викличе інтерес у вчителів, учнів, жителів району, а також усіх тих, кого цікавлять краєзнавчі дослідження історії освіти.

УДК 37(477.46)(092)

© Нестругіна Л. М., Полехіна В. М., 2020

Від автора

*Із безлічі професій на землі,
Які вже є, яких ще будуть вчити,
Є головна, як віщій, сущій хліб,
І назва цій професії Учитель!*

Шановний читачу!

Книги, яку ти тримаєш у руках, могло б і не бути. Спонукала мене до впорядкування її подія, яка відбулася у 2012 році в освітянському житті району.

З нагоди свята Дня вчителя Тальнівська рада Профспілки працівників освіти і рада ветеранів педагогічної праці проводили урочистості. «Учительський вальс» - так був названий цей вечір. Сюди були запрошені усі освітянські подружжя Тальнівщини. Молоді подружжя, вчителі старшого віку, всього – 37 пар і 8 осіб – «журавочок» - освітянок, які залишилися «з одним крилом».

Ведучою, як завжди, була наша вчителька Людмила Васільєва. Свято проходило тепло, по-родинному. Грав духовий оркестр, всі танцювали величний вальс. Після цього до мене підійшов колишній директор Павлівської школи Микола Олександрович Безуглий (світлої пам'яті), подякував за такі хвилини радості і сказав, що свято було неповторним, та ще й запропонував написати повість про учительські подружжя.

Я цим почала жити та впродовж кількох років збирала матеріали про сподвижницьку учительську працю подружжів району.

Зізнаюся: зробити це було нелегко. Адже довелося виконати величезну роботу. Час невблаганний. Він забрав у вічність багатьох тих, хто рука в руку долали тернисту освітянську ниву. Взятись за написання книги, я в першу чергу, покладалася на свої знання та досвід роботи впродовж 50 років на ниві освіти Тальнівщини. Майже всі подружжя знала особисто, і, звичайно, допомагала мені Зінаїда Владиславівна Лозовська – патріарх освіти Тальнівщини, якій 22 листопада 2019 р. виповнилося 100 років. Без допомоги Сергія Івановича Телеганя мені теж було не обійтися. Вони розповідали мені про вчителів старшого покоління.

Моя донька Вікторія Полехіна разом зі мною збирала та описувала матеріал на основі соціальних паспортів ветеранів педагогічної праці, атестаційних матеріалів, публікацій в періодичній пресі регіону, спогадів колег та учнів, музейних експонатів та архівів.

Адже вона, як дослідниця у галузі історії педагогіки, наголошує, що біографічний метод є особливо цікавим у краєзнавчо-педагогічному пошуку, бо дозволяє зрозуміти діяльність і поведінку людей всередині інституційних структур. Тому, що життя педагога, його біографія є втіленням історії думки й духу, дає матеріал для реконструкції, зіставлення й висновків історико-

педагогічного характеру. Без ретельного вивчення творчих біографій педагогів регіону неможливо відтворити цілісну картину розвитку педагогічної думки краю.

Великими помічниками у створенні книги були: моя внучка Ангеліна Стрільчук та бухгалтер районної організації Профспілки працівників освіти Ольга Рибак.

Допомагали мені Володимир Синьогуб, Віталій Карпук, Валентина Скидан, Галина Звіряка, Марія Баланюк, Світлана Проценко, Таміла Зелінська, Оксана Марківська, Надія Давиденко, Катерина Білан, Володимир Вовк.

А ще прискорило мою роботу над книгою життя, яке настало нині для освіти в українському селі. І може таке статися, що в більшості сіл району зникнуть школи. Адже тому, що немає дітей, закрили свої двері школи у селах Гордашівці, Кобриновій Греблі, Лашовій, Заліському, Шаулісі, Романівці. На черзі ще кілька шкіл будуть «оптимізовані». Придумали слово, яке зовсім не відповідає тому, що діється в Україні. І може бути таке, що не згадують про Вчителів, які тут працювали. А є такі школи, де впродовж років працювало багато подружніх пар, як ось: у Білашках - 7, у Вишнополі-13, у Майданці - 12, Зеленькові - 10, Легедзиному - 11, Мошурові - 12, Тальянках - 9.

У книзі прочитаєте про долі більше ста п'ятдесяти подружжів. У кожного з них було своє життя, але об'єднувало всіх те, що вони Учителі, у їх сім'ях педрада не закінчується ніколи. Усі думки, тривоги, прагнення, пов'язані зі школою. Бо ж професія вчителя – найбагородніша серед усіх інших, може ще й тому, що вона найдревніша. Недаремно кажуть, що без учителя не буде ні мисливця, ні лікаря, ні хлібороба, ні космонавта. Адже тільки хліборобську і освітянську працю звать «нивою». Бо ж плекати хліб і вчити дитину – це відповідально і велично. Ми достеменно пам'ятаємо найменший куточок у своєму будинку, вулицю, якою йдемо на роботу, улюблене місце відпочинку. А як ми запам'ятовуємо оточуючих? По голосу, по вчинках, по зовнішності. А Вчителя – по безлічі усіх цих ознак.

За серпанком років, де мерехтять, пливуть та розмиваються події і долі, за будь-якої погоди не розмиється пам'ять. Сподіваюсь, що і у тебе, шановний читачу, в житті був добрий, розумний, терплячий учитель, якого ти пам'ятаєш. Полинь у спогади.

Шаную і схиляю голову перед своїми учителями із Майданецької школи. Вони були для мене воістину такі, про яких, великий мислитель Персії Авіценна, коли його запитали, яка дорога веде людину до щастя, відповів: «Дорога до знань! Вона має бути підметена букетами троянд, бо по ній ступатиме Вчитель».

Згадаймо: Аби не забути. Аби знати. Аби розповісти нащадкам.

Людмила Нестругіна

Легенда

Як Господь роздавав людям ремесла

Пригадаєте легенду, як Господь роздавав людям ремесла, професії і таланти.

Першим Він вибрав хлібороба, а Людині, що хотіла стати ним, дав коня, плуга, серпа та торбину і сказав:

- На цій землі ти будеш моїм помічником, бо працею своєю годуватимеш усе живе: і людину і тварину, і комашку. Нелегка тобі випала доля! Праця твоя буде важкою: і холодні дощі тебе поливатимуть, і сонце палитиме. Але коли ти серцем любитимеш землю, то за твою працю каторжну віддячить вона тобі сторицею. І так буде віднині і довіку!

Так само благословив Господь на працю і коваля, теслю, муляра. Потім Бог роздав професії і кожна Людина вибрала собі ту, яка була їй найбільше до вподоби. Кожній обіцяв Всевишній підтримку в її справі, якщо буде служити їй правдою і вірою.

Аж ось прийшла черга до людини, що скромно стояла осторонь, оточена дітьми. Її очі світилися любов'ю і випромінювали тепло і світло.

І сказав Господь: Бути тобі вчителем! Доля твоя не буде легкою, але вона буде прекрасною, бо ти зможеш торкатися душі чистої і незайманої, яка часто бачитиме в тобі єдиного поводиря. Не чекай за свій труд ні великої плати, ні почестей - їх не буде! Але за твою любов і науку тобі платитимуть такою чистою любов'ю, яку не купити за золото і срібло. І пам'ятай, що набагато легше любити весь світ, аніж одну чужу дитину! Любов твоя не повинна бути сліпою, а знання твої мають будити в юній душі прагнення стати вище, служити Добру й Істині. І коли це станеться - тоді ти будеш Учитель із великої літери.

Завідувачі Тальнівським районним відділом освіти
Подружжя Передріїв
Костянтина Федоровича та Валентини Федорівни

Старшому поколінню вчителів тальнівчан відоме ім'я цього – шанованого чоловіка. Народився Костянтин Федорович Передрій в Росії, у 1916 році.

У 1923 році сім'я Передріїв переїхала в Україну, тут закінчив школу, географічний факультет Ворошиловградського педінституту. У 1940р. був призваний в армію. Проїшов всю війну, воював на I Прибалтійському фронті, був поранений. Мав військові нагороди, орден Слави III ступеня, дві медалі «За відвагу», медаль «За бойові заслуги», медаль «За участь у Великій Вітчизняній війні» та ін..

У 1946 році одружився із Конопатською Валентиною Федорівною, уродженкою м. Тальне, теж вчителькою. Валентина Федорівна вчителювала в кількох школах району, це була скромна, інтелігентна, високоерудована берегиня сімейного вогнища Передріїв.

У них народився син Юрій, а також Костянтин Федорович всиновив сина Валентини Федорівни. Хлопці гарно дружили між собою.

Із 1946 року Костянтин Федорович працював в райкомі партії, з 1949 по 1955 працював на посаді завідувача Тальнівським райвно. Із вересня 1955 року працював учителем географії Тальнівської школи №1, а із серпня 1957 року - директор Тальнівської школи №3 (тієї, що за мостом).

Ветерани педагогічної праці, всі, хто пам'ятає Костянтина Федоровича, відмічають його тактовність, відданість справі, порядність, високоінтелектуальність, авторитетність. Згадують, що добрим його приятелем був колега Кухаренко Григорій Іванович. У 1967 році, на п'ятдесят першому році життя вчитель помер. Похоронені обоє Передрії на Тальнівському кладовищі.

Подружжя Манзенків Петра Трифоновича та Марії Данилівни *Теплом сердець зігрівали дитячі долі*

Добрий, турботливий, надзвичайно толерантний і скромний Петро Трифонович і статна, вимоглива, і разом з тим, добра, співчутлива Марія Данилівна (на жаль, фото відшукати не змогли).

Пліч-о-пліч це подружжя йшло по освітній стежці впродовж сорока років. Скільки учнів вклонялося цим вчителям! Петро Трифонович Манзенко народився у 1914 році у с.Романівка. Закінчив спочатку учительський, а потім педагогічний інститут. Учасник Другої світової війни, мав військові нагороди. Із 1946 року - вчитель історії та директор Потаської школи.

Із 1951 року очолював Онопріївську школу, при ньому вона стала середньою. У школі директор організував високопрофесійний педагогічний колектив, тут навчалося багато учнів. У 1952 році зі школи пішли у доросле життя 38 випускників! Для порівняння: нині навчається в Онопріївській школі всього 35 учнів.

Довелося Петру Трифоновичу попрацювати директором середньої Тальнівської школи №3, секретарем районного комітету партії, директором Тальнівської школи №4 (тепер №2), завідувачем районним відділом освіти. До кінця життя прожив у Тальному, помер у 2000 році.

Марія Данилівна народилася у с. Романівці у 1918 році, тут закінчила школу, Уманське педагогічне училище та отримала кваліфікацію вчителя молодших класів. Все життя навчала найменшеньких учнів. Не раз звучали для неї слова з дитячих вуст:

*«Останнє небо, вмите журавлями,
Осіньне свято - тихе і святе.
Учителько! Ви світлий образ мами,
Дитячих доль відлуння золоте!»*

Марія Данилівна доглянула до старості свого коханого, шанованого на Тальнівщині чоловіка, вчителя Манзенка П.Т. Померла у 2003 році. Обоє поховані у м. Тальне.

Подружжя Царюків Андрія Васильовича та Олександри Нестерівни *Спогади, які нас збагачують*

Андрій Васильович Царюк – ветеран Другої світової війни. Народився 15 серпня 1922 року у селі Криві Коліна в селянській родині. Закінчивши Мошурівську школу, пішов служити в армію. У 1941 році піхотинцем потрапив на фронт. Важкі воєнні дороги, бої, відступи, біль втрати друзів, поранення, госпіталь. Після госпіталю – навчальний танковий полк.

1944-1945 рр. був танкістом, один з небагатьох фронтовиків району, хто дійшов до Берліна. Мав високі бойові нагороди: 2 ордени Вітчизняної війни I ступеня, орден Червоної Зірки, орден «За мужність», медаль «За взяття Берліна», медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років», медаль «За звільнення Варшави» та інші. Мав важке поранення.

Повернувся додому, здобув педагогічну освіту, працював учителем, директором школи, в партійних органах, завідувачем районним відділом освіти, директором піонерського табору. Він відмінник освіти, почесний громадянин м. Тальне. Стаж роботи цього невтомного освітянина – 62 роки. Скільки вчителів у районі свою педагогічну стежину розпочинали з його благословення! Спогади залишилися тільки добрі та вдячні.

У 1984 році Андрій Васильович разом з однодумцями зніціював створення районної організації ветеранів війни і праці. Разом зі своїми бойовими побратимами і фронтовиками – Андрієм Коваленком та Андрієм Ярошенком створили хор ветеранів війни і праці, який відомий далеко за межами Тальнівщини. Пам'ятають хористи з теперішнього хору «Хлопці ОГО-ГО» свого вчителя – багаторічного старосту, якого вони

називали «Батьком». Так, він був батьком для більшості освітян, вчив робити людям добро.

Андрій Васильович був високоерудованою людиною, любив кіно, знав майже усіх артистів вітчизняного кінематографу, прекрасно грав у шахи, багато читав, мав бібліотеку, в яку ввійшли всі книги із серії «Всесвітня література», був багаторічним передплатником «Роман-газети», знав напам'ять твори української та російської поезії. На зібраннях фронтових побратимів часто читав:

*«Нас все менше і менше, а було нас багато...
Наші роти ріділи, наші душі сивіли
Смерть, щоб грітись,
в окопах поруч з нами сиділа...»*

Упродовж 52 років рука в руку йшла по життю з коханим чоловіком дружина, Олександра Нестерівна – теж учителька. Навчала вона меншеньких.

Для дітей вона була «моя перша вчителька». Як це почесно! Андрій Васильович називав її вдома тільки Сашуня.

Моя родина (автор) часто зустрічалася з Царюками – вони –в нас, ми –в них. Я зачаровувалася співом Олександри Нестерівни та її сестри Паші Нестерівни. Скільки вони знали українських народних пісень! Безліч!

Олександра Нестерівна родом з Чеснополя з славного роду хліборобів Банделів. Мініатюрна, тендітна, мала міцний характер, добру душу і велику любов до дітей.

Царюки виховали двох дітей – сина і дочку. Син Григорій – військовий, донечка Таміла – лікар, яка дуже схожа на Андрія Васильовича. Мали внуків, правнуків. Більше про родину Царюків можна дізнатися з книги «Пам'яті Андрія Васильовича Царюка», яку уклали Л.М Нестругіна, В.М Полехіна.

Леонід Мельник – поет із Тального присвятив своєму учителеві, другу вірш.

ТАНКІСТ

IV

*Обов'язок солдата — захищати!
Та у солдата теж душа болить...
Грізна зброя — танк на коліщатах,
Та й він в вогні і плавиться, й горить.
Солдат же мусить витримати пекло.
Ну, а життя? Кому, як повезе...
На всіх фронтах бив ворога запекло,
Та він, мов тад, усе повзе й повзе.
Куди не глянь — земля, мов кладовище,*

*Хрести, могили, плач на попелищах...
Бо хто ж не зна про Бабин Яр
й Хатинь!
Не взмоє те забути часу плин...
Та йдуть бої — вогонь у груди й спину.
Стискають руки міцно кулетом...
Стривай, солдате! Відпочинь хвилину.
Четвертий рік твій танк іде вперед!
Побережися, не спіткнись об кулю,
Вже досить крові й смерті навмання...*

*Хіба була солдата в тім вина?!
Та все ж дійшла молитва і до Бога,—
Скінчилася нелегка та дорога.
Скінчилася проклята та війна!*

V

*Тепер вже можна в “пед” —
вчителювати!
І небо чисте, й хмари, ніби, з вати.
І купол Палацу блищить, мов булава.
Та... сива-сива у танкіста голова.
Сьогодні кажуть: - То було жорстоко!
Та воєн добреньких, без крові, не бува...
Й співа танкіст і гарний, й кароокий:
— Реве та стогне Дніпр широкий.
Мов біль та тугу з серця вилива...*

Реквієм

*«Розпрягайте, хлопці, коні,
Та й лягайте спочивать.»
Спочив солдат - схололи скроні,
Притих в журбі вишневий сад.
Один за одним йдуть додому,
Туди, де тиша й благодать...
Ні вороному, ні гнідому*

*Коневі їх вже не догнать.
Вбоях дочасу посивілі,
Земного щастя ковалі,
Вони і справді ніби білі
В осіннім небі журавлі.*

*Та то летять лиш їхні душі.
Запам'ятай їх, поклонись...
Хай вітер з півдня очі сушить,
А ти дивись услід, дивись.
Мов важку ношу думай думу:
- Це ж скільки треба пережить?
Щоб серед диму, крові й грому
До дня прийдешнього дожить!..
З них мало хто в село вернувся,
Віддавши молодість війні...
В тумани обрій огорнувся,
І згасло сонце у вікні.
І тільки зорі е відрах світять,
Та вітер хмари розганя...
...Біля криниці стрічка й квіти,
Де напував козак коня.*

Р.С.«Розпрягайте, хлопці, коні» - одна з улюблених пісень Андрія Васильовича, яку він співав товаришам у перервах між боями, коли на танку Т-34 воював із загарбниками.

Зліва направо: Царюк А.В., Поляков О.Д., Нежурбіда Я.С.

Подружжя Дунаєнків
Миколи Григоровича та Галини Іванівни
Обоє були здочими педагогічної справи

В освіті Тальнівщини це подружжя відоме всім. Микола Григорович народився у селі Павлівка. Закінчивши школу, вступив на історичний факультет Київського університету ім.Т.Г. Шевченка. Був учителем історії на Київщині, а потім у Тальнівській школі №6 (нині №3), Тальнівській школі №4 (нині №2). Довелося Миколі Григоровичу очолювати Тальнівську школу №1 тоді, коли вона будувалася. Зрозуміло, скільки турбот лягло на плечі директора. І основна лінія в біографії освітянина та, що впродовж 19 років він був на посаді завідувача відділом освіти Тальнівщини. Цей термін перебування на такій відповідальній посаді дає нам зрозуміти: скільки реформ, технологій, напрямків, доктрин зазнавала за цей час освіта, а її керівнику слід було все це втілювати.

Микола Григорович в пам'ятку освітянам: спокійний, врівноважений, виважений у своїх рішеннях, доброзичливий у стосунках із колегами. Йому вдавалося встигати побувати у школах району, відвідати уроки вчителя та дати слухну пораду, і, разом з тим, працювати з документами та керувати методичною службою району. Але найбільше Микола Григорович любив роботу з дітьми в класі, саме урок був його стихією. Нагороджений знаком «Відмінник освіти», грамотами обласної державної адміністрації, обласної ради.

Галина Іванівна родом із Київщини, закінчила факультет початкової освіти Київського інституту ім.М.П.Драгоманова. Працювала вчителем початкових класів на Київщині, а з 1969 року у школах м.Тального: у школі №1 та №2. Галина Іванівна за свою працю також має нагороди. Вона

вчитель вищої категорії, вчитель-методист. У своїй роботі керувалась девізом: «немає дітей нездібних, до кожного слід дібрати ключик» - і це вчительці вдавалось. Любили учні Галину Іванівну. В'ячеслав Піховшек (маленький Славик) казав: «Ніхто так гарно не може прочитати оповідання як Галина Іванівна, і такі букви, як вона пише, не вдаються нікому». Пізніше Галина Іванівна працювала і в м.Черкаси, навчала маленьких.

Подружжя Дунаєнків виховало двох гарних дітей - Лесю та Андрія. Тішаться вони обоє внуками. Найменшого – Гришу – назвали в честь дідуся. Микола Григорович завжди об'єднує теплотою свого серця всю родину, сповідуючи слова: «Тому роду не буде переводу, в котрому браття милують згоду!»

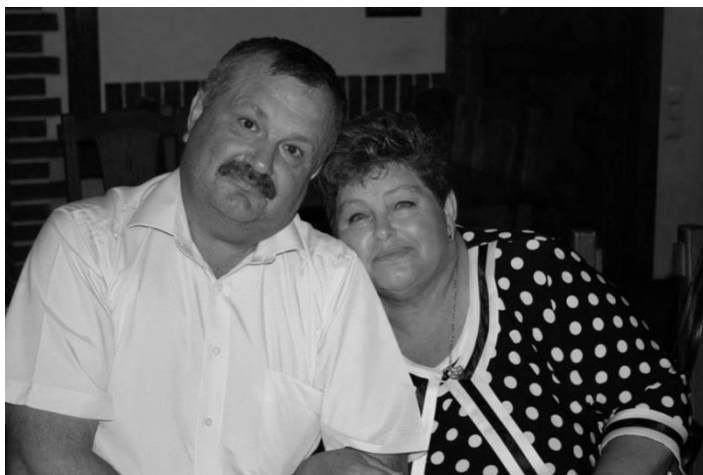

*Випуск 1998 року. Педагоги Білашківської ЗОШ І-ІІІ ст.
та завідувач райвно Дунаєнко М.Г. (другий зліва)*

Подружжя Синьогубів

Володимира Миколайовича і Людмили Дмитрівни

Посада вчителя набагато вагоміша за найвищі посади в державі

У 1982 році, після закінчення фізико-математичного факультету Черкаського педагогічного інституту, молоде подружжя Синьогубів розпочало свою професійну діяльність на Тальнівщині, батьківщині Людмили.

Володимир Миколайович працював учителем математики в Мошурівській школі, з 1984 року обіймав посаду заступника директора з навчально – виховної роботи у цій самій школі. Впродовж 1987 – 1990 р.р. викладав математику та інформатику в Тальнівському будівельному технікумі. У 1990 р. призначений директором Потаської школи, у якій пропрацював впродовж десяти років. За цей час у школі було багато зроблено: переобладнана покрівля шкільного приміщення, підведено воду, переведено котельню на підручні матеріали та інше. Односельчани казали: «Наш директор – справжній господар».

У 2000 році В.М.Синьогуб очолив відділ освіти Тальнівської райдержадміністрації. На цій посаді працював до 2016 р. За тривалий час роботи Володимира Миколайовича система освіти на Тальнівщині зазнала чималих змін: побудовано газові котельні у 18 навчальних закладах, відкрито заклади нового типу, покращено умови для навчання і виховання дітей, збережено мережу дошкільних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів.

На той час в області освіта Тальнівщини в рейтингу була серед найкращих.

Володимир Миколайович у роботі мав свій професійний почерк: зустріч з педагогічними колективами, робота з кадрами, налагодження

зв'язку між школами та вищими навчальними закладами, особлива турбота про комфорт дитини та вчителя в школі.

Синьогуб Володимир Миколайович – шанована людина в районі, депутат районної ради п'яти скликань, постійно турбується про життя вчителів-ветеранів. Нині учитель на заслуженому відпочинку, але він живе освітою.

Дружина Володимира Миколайовича – Людмила Дмитрівна навчає дітей математики в Мошурівській школі впродовж 30 років. Кожного року, виконуючи обов'язки класного керівника, турботливо, по-материнському підшукує ключик до серця кожної дитини.

Шанують вчительку учні, батьки, колеги. Її доброта, поєднана з вимогливістю, дає свої плоди. Учні добре знають математику і несуть до школи вдячність інтелігентній, толерантній, красивій вчительці. Дівчатка завжди із заздністю задивляються на її вишуканий манікюр, зачіску, а господині вишукують можливість дізнатися таємницю вирощування екзотичних квітів. Кохана дружина, неперевершена господиня, матуся двох дітей, любляча бабуся свого внучечка – така наша Людмила Дмитрівна.

Подружжя Синьогубів залишають в освіті Тальнівщини помітний слід, бо ж на таких відданих, високопрофесійних вчителях, покликаних робити добро дитині, завжди стояла школа. Їх життя вкотре підтверджує думку Платона: «Посада вчителя набагато вагоміша за найвищі посади в державі».

Подружжя Синьогубів в молоді роки з друзями

Людмила Дмитрівна з первісточком Дімою

Освітянські подружжя Тальнівської школи №1

Багато подружжів освітян працювало в свій час у Тальнівських школах. Звичайно, про всіх не можна написати. Ветерани педагогічної праці згадують, що в свій час у Тальнівських школах працювали такі освітянські подружжя.

Подружжя Поліщука Михайла Володимировича та Куйбіди Любові Микитівни

Подружжя Замірських Андрія Васильовича та Галини Пилипівни

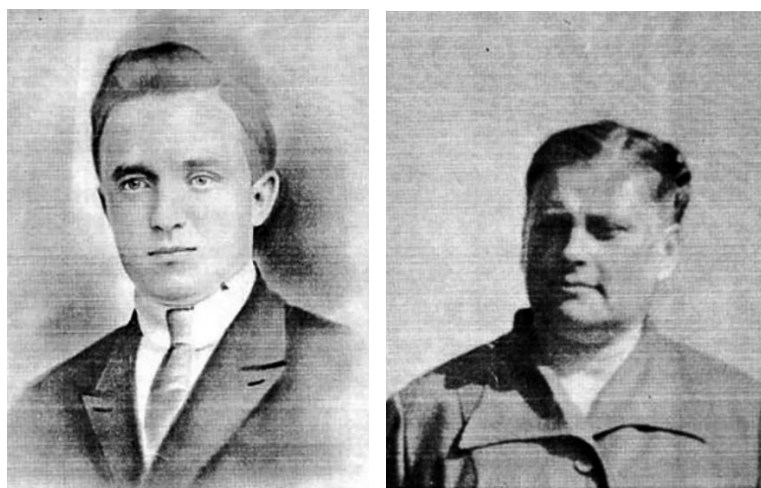
**Подружжя Сутиських
Якова Івановича та Людмили Федорівни**

**Подружжя Кучугур
Теофана Миколайовича та Ганни Тимофіївни**

**Подружжя Куценків
Михайла Варфоломійовича та Ганни Остапівни**

1. Баглай Олег Михайлович, Баглай Тетяна Олександрівна
2. Горбаченко Назар Миколайович, Горбаченко Оксана Олександрівна
3. Гриценко Віталій Іванович, Футоймас Олена Дмитрівна
4. Доманіцький Андрій Іванович, Доманіцька Катерина Іванівна
5. Карпук Віталій Петрович, Карпук Валентина Борисівна
6. Качур Іван Григорович, Качур Марія Никонівна
7. Коровін Олександр Петрович, Коровіна Марія Степанівна
8. Косенко Валерій Антонович, Косенко Євгенія Григорівна
9. Маляренко Степан Романович, Маляренко Олена Олександрівна
10. Міняйло Олександр Васильович, Міняйло Оксана Олексіївна
11. Мизюк Петро Андрійович, Мизюк Наталія Павлівна
12. Мантула Віктор Васильович, Мантула Наталя Володимирівна
13. Нерубайський Володимир Артемович, Нерубайська Любов Андріївна
14. Нерубайський Іван Артемович, Нерубайська Людмила Олександрівна
15. Нестрянський Євгеній Олександрович, Шабазова Лідія Іллівна
16. Поліщук Іван Сисойович, Доманська Галина Костянтинівна
17. Поляков Олексій Дмитрович, Полякова Марія Дмитрівна
18. Рафальський Олександр Олексійович, Рафальська Поліна Єфремівна
19. Рябоволи Петро Гаврилович, Рябовол Галина Іванівна
20. Слободяник Олександр Якович, Лозовська Зінаїда Владиславівна
21. Смолявський Леонтій Павлович, Смолявська Віра Федорівна
22. Сошинський Іван Никодимович, Сошинська Павліна Василівна
23. Стригун Пилип Григорович, Стригун Марія Марківна
24. Чорний Іван Титович, Чорна Валентина Артемівна
25. Штейн Георгій Олександрович, Штейн Вікторія Іванівна
26. Ярош Олександр Іванович, Ярош Наталія В'ячеславівна

Подружжя Сошинських Івана Никодимовича та Павліни Василівни *Вчительська доля Сошинських*

«О вчительська доля! О вчительська доля!

Світанком спішить моє серце до школи.

Вічний неспокій і вічні тривоги

Бере вона завжди з собою в дорогу...»

Калиновий

1930 рік. Мошурів. Серпневий день. Сонце давненько перебралося у другу його половину. У подвір'я хати, першої справа при в'їзді в село головною дорогою з боку Тального, стомлені далекою дорогою коні затягли два вози. На них дві скрині, музичний інструмент фісгармонія, деякі речі домашнього вжитку, і у колиці, сплетеній із лози, дворічний хлопчик Олег. Його батьки, брат і сестра швиденько занесли речі до хати, бо їздові поспішали у зворотну дорогу до не близького містечка Липовець Вінницької області.

Невисоку хату на дві половини під цинковою бляхою, в яку заселилася вчительська родина Сошинських: батько Іван Никодимович, мати Павліна Василівна – учителі молодших класів, студентка Уманського сільськогосподарського інституту Августина (Ніна), дев'ятикласник Ігор, щойно забрали у розкуркуленої родини Шуляків і передали школі. Господаря виселили на Соловки, а його дружину і доньку прийняли родичі.

Так почалося наше 11-річне життя в Мошурові. Батькові, мені здається, було байдуже, в якому селі Тальнівського району вчителювати, аби тільки воно було ближче до рідного міста, де він народився, зростав, навчався.

Батьківська садиба розташовувалася, як по-теперішньому, навпроти Податкової інспекції на ділянці між вулицею Скворцова і провулком Івана Богуна. На ній стояла низенька але простора хата з великою кухнею і двома трохи меншими кімнатами.

У мого діда Никодима та бабки Устини ще був син Пилип і дочки Фросина та Ірина. Дівчата вийшли заміж і стали домогосподарками. Пилип вивчився на священика. У Пилипа було три доньки (дві з них учителювали), у Фросини – три сини, у Ірини – три доньки і четверо синів. Мій батько народився 30 липня 1879 року.

За рік до цього, 22 вересня 1878 року за розпорядженням уряду Царської Росії, в Тальному, за власні кошти селян було відкрито двохкласне народне училище. Воно розміщувалося у спеціально побудованому

приміщенні і було розраховано на шість комплектів учнів. Мало 207 десятин землі. Почесним блюстителем був граф П.Шувалов.

Швидше за все саме це училище і закінчував мій батько. А от де він вивчився на учителя, не відомо (родинні документи загубилися у роки війни), але відомо, що на початку ХХ ст. він учительював у різних селах і містах на Вінниччині. Десь там і зустрів свою майбутню дружину, також учительку Павліну Василівну Старченко.

Вона народилася 1889 року в сім'ї дяка в селі Ростівка, Погребищенського району на Вінниччині. Родина не раз змінювала школи, місце проживання, тому переїзд до Мошурова не став чимось незвичним. Зарплата учителів початкових класів, очевидно, була невисокою, тож прогодуватись в сім'ї із чотирьох дорослих було не легко. У Мошурові виручав великий город і корова. Раз на кілька років відгодовували свиню.

Голодну весну 1933 року пережили більш-менш нормально. В нашій родині побутували звичайні сільські наїдки: борщ, який насипали у глиняні миски і клали туди пшоняну кашу, картопля, домашня затірка з молоком, капуста, інколи кисіль, частіше узвар. Бувало страву зажарювали цибулею на олії, інколи наливали ложку сирої. Хліб здебільшого мати випікала сама.

Ігор поступив на навчання до Уманського учительського інституту. Після чого працював у початковій школі с.Яничі, Чигиринського району, Кіровоградської області. Там одружився з Одаркою Семенівною Петренко, також учителькою молодших класів. Скоро Ігоря забрали до армії і служив він у прикордонних військах у Перемишлі. В одній частині міста стояли радянські війська, а через річку Сян – війська фашистської Німеччини, яка незадовго до цього захопила польські землі.

Ігорова дружина із маленьким сином Леонідом у 1939 році перебралася до нас і працювала у Мошурівській школі. Через рік поїхала до Перемишля і проживала у військовому містечку неподалік частини, де служив чоловік.

Народилася донька Зіна. Тривога передранкової пори 22 червня 1941 року покликала Ігоря на заставу. Попрощався з дітьми і дружиною, і з того часу вони його більше не бачили. Після війни, коли мати не дочекалася сина з фронту, вона написала листи у військову частину та воєнний архів під Москвою. З одного прийшла відповідь, що загинув, захищаючи міст через річку Сян, з іншого – що пропав безвісти.

З великими труднощами Даша з двома маленькими дітьми добралася до рідного села Пединівка, Звенигородського району. Недовго працювала у сільській школі. Потім у школі с. Старосілля, Городищенського району, а на початку 50-х перебралася до Краснодарського краю.

Леонід закінчив Рівненський інститут гідромеліорації. Одружився із місцевою дівчиною Анею. На роботу їх направили в м. Барановичі, Білоруської РСР. Народили двох синів. Щасливе сімейне життя закінчилося зі смертю Ані. Батько з синами перебрався до матері у Краснодарський край.

Ніна, після закінчення Уманського сільськогосподарського інституту не пішла працювати по спеціальності, а поступила на навчання заочного відділення до Черкаського педагогічного інституту, стала учителькою німецької мови і біології Мошурівської середньої школи. У перший рік фашистської окупації її забрали на примусові роботи до Німеччини. Працювала на радіозаводі «Катран» у місті Розенгайм. Як повідомили після повернення, ті що трудилися разом з нею, вона взяла участь у антифашистській підпільній організації. Її розкрили. Ніну, і ще кількох робітниць, взяли прямо на робочому місці, посадили у газову «душогубку». З того часу про неї нічого невідомо.

Мої батьки були, очевидно, гарними учителями, бо відчувалося добре до них ставлення і з боку сусідів, і з боку батьків, дітей яких вони навчали.

Через кілька десятків років у листі до своєї родички Олександри Суткової, мій однокласник і товариш Григорій Никифорович писав: «Я пішов до школи у 8 років. Моя сестра уже навчалася в 4 класі. Я вже вільно читав, знав багато віршів, які вчила сестра. В мене в сусідстві жила родина Сошинських. Батько, мати, дочка, син і невістка – вчителі.

Батько Іван Никодимович вчив сестру, мати Павліна Василівна мене. В них був ще син 1928 року народження, звали його Люся, а в класному журналі Олег.

В мене тоді було п'ять товаришів, але він був особливий. Давав мені свої ковзани, лижі, а якщо приїжджала кінопересувка, то йому завжди давали 15 копійок і для мене. Він прийшов до школи добре підготовлений. В бібліотеці брали книжки, то семикласникам давали казочки, а Люся уже читав хороші книжки. Він попросив свою матір, щоб мені в бібліотеці видавали кращі книжки. Перші книжки, які я там взяв, були: «Хатина дяді Тома», «Повстання Пугачова». За 5 років перечитав всю бібліотеку...»

Наприкінці 1939 року у нашій родині сталася визначна подія. Зішлюся на газету «Тальнівщина» від 5 січня 2017 року. На 4 сторінці вміщена власна інформація газети «Заслужені Сошинські».

Процитую: «Нещодавно працівниця міського музею С.Є.Проценко повідомила нашому постійному автору Олегу Івановичу Сошинському приємну новину. Вишукуючи в різних архівах матеріали для експозиції музею, вона натрапила на газету «Соціалістичні лани» від 21 грудня 1939 року, в якій надрукована постанова № 343 Ради Народних Комісарів УРСР

від 18 листопада 1939р. «Про присвоєння звання «Заслуженого вчителя школи» за підписами Голови Ради Народних Комісарів УРСР – Л.Корнійця та Керуючого справами РНК УРСР – О.Шинкарьова.

Серед трьох учителів шкіл району було назване і прізвище Сошинського Івана Никодимовича, учителя молодших класів Мошурівської середньої школи. Ми запитали Олега Івановича, чи знав він, що його батько отримав таке почесне звання?

Відповів: «Ні, не знав. Можливо, у школі і вдома це якось і відзначалось, але по-малолітству у пам'яті не залишилось. Можливо, якісь документи про це і були, але в роки війни, у зв'язку зі зміною кількох місць проживання, вони загубилися. Звичайно, така цікава і несподівана звістка про батька мене дуже порадувала».

Таким чином, у родині Сошинських два її представники відзначені високими почесними званнями: 1939 рік – Іван Никодимович Сошинський, заслужений учитель школи, 1973 рік – Олег Іванович Сошинський – заслужений працівник культури України.

Почесне звання очевидно допомогло батькові домогтися отримання квартири в Тальному і у 1940 році перевестися на роботу до школи №3. Він став проживати у міській квартирі, а ми залишились у Мошурові.

Взимку 1941 року мою матір арештували, звинувативши в участі у підпільній організації, ворожій до радянської влади. Три місяці протримали в Уманській в'язниці та звинувачення довести не змогли і, як не дивно, відпустили.

Літо 1941 року батько вирішив провести у Мошурові, а з початком нового навчального року, всією родиною перебраться до Тального, де на матір і сестру чекала робота у школі №3. Та напад фашистської Німеччини порушив усі плани. Уже після війни мати розповіла мені, що батька запросили до відповідної серйозної організації і запропонували, у випадку ворожої окупації, взяти участь у підпільній організації, яку передбачали створити у Мошурові.

Її учасники мали бути поділені на трійки. Батько, про всяк випадок, назвав матері членів своєї. Одним з них був також учитель. Та в першу ж ніч після захоплення села фашистами, до нашої хати увірвалися німецькі солдати, слідом за ними зайшли німецький офіцер і якраз цей учитель. Вони вивели батька надвір. Після короткої розмови, почувся постріл і непрохані гості пішли. Ми з Ніною вибігли з хати і при місячному світлі побачили матір, яка сиділа біля мертвого батька. На ранок німці поїхали далі.

Влади в селі уже не було радянської, але ще не було й німецької. Та все ж, у колгоспній майстерні зробили труну, в якій батька, того ж дня на возі

відвезли на цвинтар. Доля визначила життєвий шлях батька рівно у 62 роки. На хресті, поставленому на могилі, випалено: Сошинський Іван Никодимович, учитель 30.07.1879р. – 30.07.1941р.

До речі, тієї ж ночі у селі застрелили ще одного чоловіка: чи не із батькової трійки? Згодом мати запитала зрадника, навіщо він так учинив? Той відповів, що хотів спасти чоловіка, бо згодом, коли б він включився у підпільну боротьбу, його все рівно викрили б і розстріляли. Сподівався, що зараз його лише настрахають, сказавши, що ми знаєм хто ти, так що не смій робити зло новій владі. Не знаю, може він і дійсно хотів добра. Та, як бачимо, зрада ніколи не обертається добром. Після війни запроданця забрали каральні органи і більше його ніхто не бачив. А в «Книзі Пам'яті Черкащини» після прізвища батька зазначено, що він був членом підпільної організації в Мошурові.

У серпні мати, сестра і я перебралися до Тального. Міська управа надала нам іншу квартиру, як по-теперішньому, через дорогу від водокачки.

Взимку 1942 року я отримав повістку із повідомленням прибути на залізничну станцію для відправки на роботу до Німеччини. З'явився. А там лише дорослі парубки і дівчата. Я ж був невисокого зросту і років мав лиш трохи за тринадцять, тож злякався далекої поїздки і вирішив повернутись додому. Другого дня до нас прийшов поліцай і заявив, що начальник поліції Гофман наказав привести мене до нього. Гофмана я знав до війни, бо товаришував з його синами. У кабінеті начальника поліції він заявив, що коли б я не дружив з його хлопцями, то зараз отримав би кілька разів нагайкою і наступним набором все одно б поїхав до Німеччини:

- А зараз йди додому і повідом матір, що на тебе заявила сусідка. То ж, щоб не дражнити її тим, що ти залишився не покараним і тебе все-таки не забрали до Німеччини, я раджу змінити місце проживання.

На горбку, неподалік ярів Макотерчика, ми викопали землянку, там же змайстрували сякий-такий хлівчик для кози і стали жителями славного кутка.

Тут ми з матір'ю пережили окупацію, звідси я ходив до школи №1, звідси 11 червня 1947 року відвезли матір на старе кладовище поблизу ветлікарні.

*Горби і ярочки, дзюркочуть струмочки,
Урвища і скелі, квіти навесні.
Це мій «Макотерчик»,
Рідний «Макотерчик»,
Де промчали роки юності ясні.
Звідси у печалі, В нескінченні далі,
Йшов я сиротою у безмежний світ.*

*Але «Макотерчик»
Завжди в моїм серці,
Манить він до себе уже стільки літ.
Ти змінився дуже, дорогий мій друже,
Висохли джерела, квіти вже не ті...
Тільки соловейко, тьохкає, маленький,
Де колись, бувало, в юному житті.*

О. Сошинський.

Ой, яким же нелегким було те юне життя!

Зоставшись без матері, я залишився без хоч і невеликої, та все ж грошової підтримки, яку забезпечувала нам її пенсія. Можна було, звичайно, залишити школу, влаштуватися на роботу, можливо отримати місце у гуртожитку, чи найняти квартиру, та все ж вирішив навчатися.

З літа 1944 року я брав участь у агітбригаді, яка тоді діяла від райкому комсомолу і забезпечувала культурне обслуговування учасників жнивно-збиральної кампанії. З осені цього ж року грав у виставах клубу цукрового заводу, пізніше районного Будинку культури. Мав певний успіх, тож вирішив пов'язати подальше життя із мистецтвом.

1947/48 навчальний рік – школа кіноактора при Київській кіностудії художніх фільмів. Закрили. Знову екзамен, знову перший курс Київського інституту театрального мистецтва. Через рік і три місяці змушений був його залишити, бо зрозумів, що лише стипендія - це не той матеріальний статок, який дав би мені можливість навчатися ще майже три роки. Сім місяців навчання на останньому курсі Київського технікуму культосвітньої роботи і у липні 1950 року я уже директор районного Будинку культури у райцентрі Крукеничі, Дрогобицької області.

Майже чотири роки віддав службі у Забайкальському військовому окрузі, після чого повернувся до Тального. Працював художнім керівником, директором РБК, завідувачем клубом цукрозаводу. Заочно закінчив Ленінградську Вищу школу профспілкового руху, факультет культосвітньої роботи.

З 1965 по 1989 рік очолював відділ культури Тальнівського райвиконкому. 16 жовтня 1955 року одружився із піонервожатою школи №3 Лідією Тимофіївною Гладун. Потім вона все своє трудове життя працювала вихователькою у дошкільних закладах міста.

Виростили двох синів. Олександр за професією будівельник. Цією справою займається і зараз. Має сина Олега, доньку Крістіну і онучку Кіру. Ігор закінчив Корсунь-Шевченківське педучилище. На роботу направили в школу села Мошурів. Учительський колектив зустрів його як свого. Там ще були учителі, які працювали разом з моїми батьками і ті, кого вони і сестра навчали.

Пропрацював рік до армії, рік після і змінив професію – став фотокореспондентом районної газети «Колос». Одружений. Виховали дочку Євгенію і сина Дениса. Підрастають онуки Данило і Анна.

Ось таким було життя учительської родини Сошинських і таким воно є у їх нащадків.

(Зі спогадів О.І.Сошинського)

Подружжя Коровіних Олександра Петровича та Марії Степанівни *Він - фронтовик, вона - підпільниця*

З першого вересня 1945 року я навчався у 8 класі Тальнівської школи №1, її директором був Олександр Петрович Коровін, фронтовик, інвалід війни.

Він читав історію. Його дружина, Марія Степанівна, російську мову і літературу. Вони познайомились до війни, коли Марія навчалась на філологічному факультеті Харківського університету, Олександр - на історичному. Юнак приїхав з Росії.

Сподобались одне одному, одружилися. На роботу їх направили в школу села Плисецьке, Харківської області. Скоро його затвердили на посаді директора цієї школи, дружина вчителювала. Ще до війни, один за одним народилися троє синів.

Червень 1941 року покликав їх батька на фронт, а мати з великими труднощами добралася з дітьми до рідної Павлівки-І.

Настали чорні дні фашистської окупації. Патріотка своєї Вітчизни, Марія Коровіна не могла змиритися з «новим порядком». Випадково дізналася, що дехто з жителів Павлівки має відношення до партизанської діяльності у Павлівці-І та ближніх селах і вирішила вийти на зв'язок з кимось із них.

Так вона стала членом партизанського загону під керівництвом командирів Червоної Армії Соколова і Логвинова, яким вдалося втекти із табору військовополонених. І це не дивлячись на те, що мала трьох малолітніх синів.

Не буду описувати діяльність підпільників, а наведу лиш цитату із спогадів М.Коровіної у книзі «Криві Коліна крізь терни і роки»:

«.. 21 лютого 1944 року група підпільників 1 червоноармійців на чолі з Миколою Соколовим з'явилася вночі в Павлівці-І. Їх послали в розвідку аби вивідати, де краще проривати фронт. На кутку Гончарівка, що тягнеться до Новопавлівки, стояв німецький обоз. Розвідники роззброїли німців і поліцаїв, забрали їхніх коней, полонили німецького офіцера з цінними документами, сіли верхи і їхали селом, співаючи «Партизанские отряды занимали города». А з села поверталися з піснею «Їхали козаки із Дону додому». Люди виходили з хат, раділи, а воїни обіцяли швидке звільнення...»

Так і сталося. Учасники підпілля продовжили боротьбу з ворогом разом з частинами Радянської армії.

А Марія Степанівна повернулася до мирної праці. Незабаром з війни прийшов Олександр Петрович, без руки, але з багатьма орденами і медалями.

У школі Тального вони пропрацювали недовго і перебралися у село Воропаєво Вишгородського району, Київської області. Там він також директорував, а Марія Степанівна вчителювала.

Десь у 70-х роках, я, разом із бухгалтером райвідділу культури Марією Степанівною Войцехівською (родичкою М.Коровіної), поїхали службовим автобусом у справах до Києва.

Хотіли вирішити усі питання, щоб того ж дня повернутися додому, та не вдалося. Не вдалося і в готелі влаштуватися - не було місць і Марія Степанівна запропонувала поїхати до Коровіних.

Так і зробили. Родичі зустрілися радісно, частина цього родинного тепла дісталась і мені. Правда, як свого учня, Олександр Петрович мене не пригадав. Вийшов в іншу кімнату, повернувся з зошитом, в якому був список учнів. Відшукав прізвище Сошинський і назвав оцінку з історії, яку я отримав за 1-у четверть 1945/1946 навчального року. А коли я йому нагадав, що при ньому моя мати вела уроки співів, на моє здивування, назвав її по імені і по батькові - Павліна Василівна.

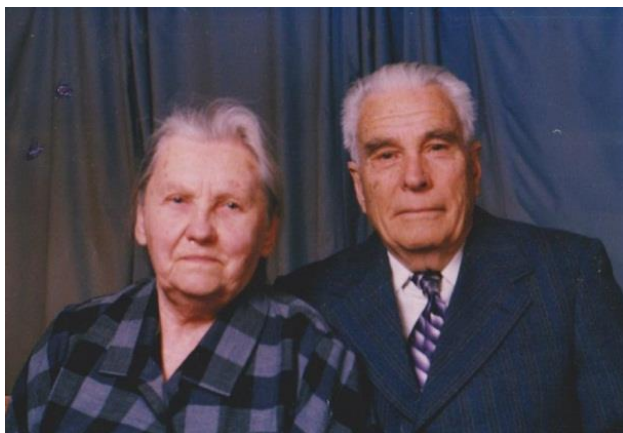
На той час я уже знав, що М.Коровіна була підпільницею і мене здивувало, як ця спокійна, мила, привітна, тендітна жінка могла бути такою відважною.

О.І.Сошинський

Подружжя Штейнів

Георгія Олександровича та Вікторії Іванівни

Двадцять три томи сторінок життя

*Срібна ниточка в'ється у косах
Нам нагадує наші роки,
Ніби паморозь рання на росах,
То дається робота взнаки.*

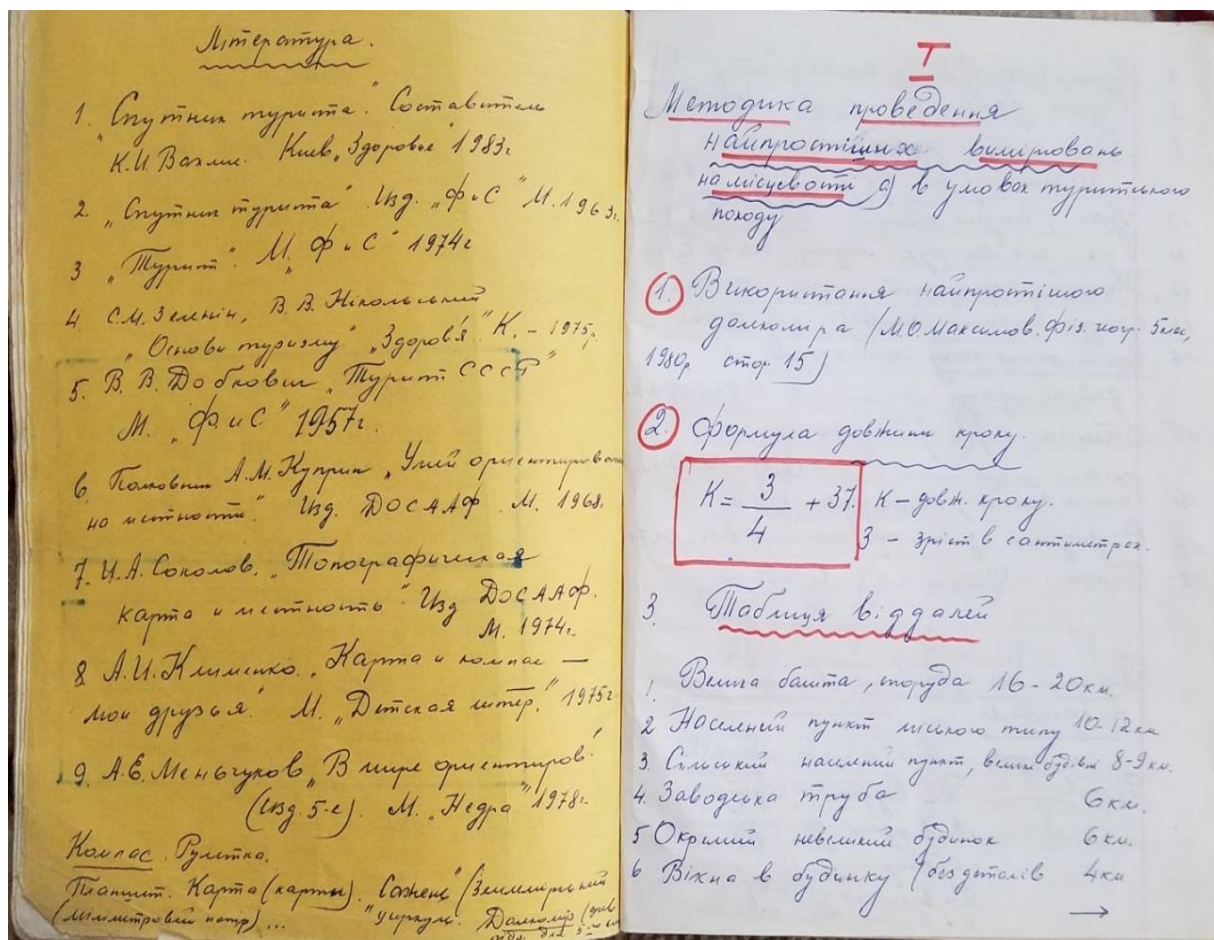
Ці слова Георгій Олександрович не раз цитував при зустрічі з колегами. Цього вчителя на Тальнівщині знали, напевне, всі освітяни. Учитель із 43 річним стажем, шанована людина, інтелігент, ерудит, краєзнавець, знаний шахіст. Постійний читач у бібліотеках міста, любив поезію, траплялося писав і сам, в основному новели. Надзвичайно цікава людина! Коли йшов на прогулянку, як казав у Європу (тобто в «містечко»), обов'язково щось комусь дарував: чи то книгу, чи газету з повчальною статтею, чи хоч цукерку – це для жіноцтва.

Складна доля у Георгія Олександровича. Під час війни у 1944 році, коли німці відступали з Тальнівщини, він потрапив у полон. Але зміг утекти, переховувався у селах Одещини, але з допомогою добрих людей добрався додому. По війні навчався заочно в Київському університеті ім.Т.Г.Шевченка, закінчив його. Отримав диплом вчителя географії. Учительська стежка водила його по різних школах: працював у Верхняцці, Монастирищі, а з 1953 року у школах Тальнівщини: Тальнівській №1, №2, №3, №4, Глибочку, Онопріївці, Романівці, Заліському. Крім географії викладав історію, астрономію, креслення. Працював до 1986 року. Георгій Олександрович, за його словами, особливо любив працювати із сільськими дітьми.

Це була особлива людина. Він вів щоденник впродовж усього життя. У нього їх налічувалося 23 томи. Писав вірші публікував їх у газеті «Колос». Останній запис у щоденнику зробив 26.02. 2008: «Мої діла плохі... Вікторія говорила з Валерієм (сином), приходила Ада. Розмовляли». Пішов у засвіти Георгій Олександрович 31.03.2008 року. До останнього його подиху доглядала за ним дружина Вікторія Іванівна, теж учителька. Вона навчала

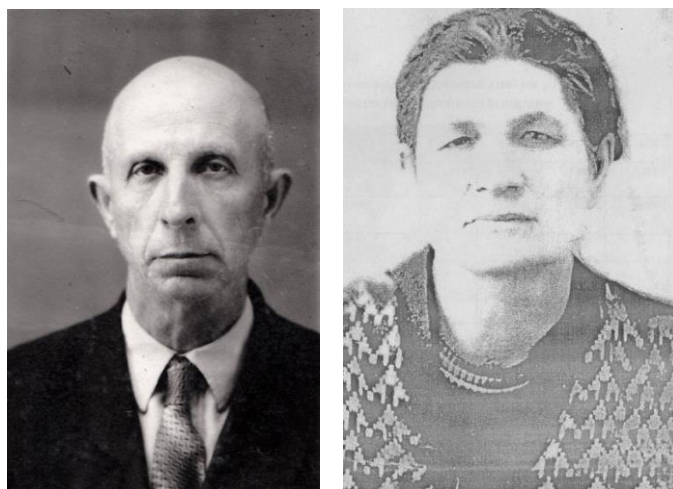
дітей математики в школах Київщини. Ці двоє людей поєднали свої долі уже не в молодому віці. Своє кохання пронесли через усе життя.

Вікторія Іванівна теж вела щоденник. У своїх записах вона захоплювалася Георгієм Олександровичем, особливо його наполегливістю у виконанні якоїсь роботи, у ставленні до людей, турботі про оточуючих, його ерудиції, неповторності у прагненні обов'язково зробити людині добро. Всі, хто знав подружжя, захоплювалися такими багатими душею людьми. Син Валерій Григорович багато щоденникових записів передав у Тальнівський музей історії. Бо пам'ятає слова батька: «Минуле – це спогади, теперішнє – споглядання, майбутнє – очікування, надія»

Ось так ретельно готувався Георгій Олександрович до роботи з дітьми в туристичному поході.

Подружжя Стригунів Пилипа Григоровича та Марії Марківни *Захоплювали дітей щирістю і добротою*

Напевне, немає учня школи №1 старшого покоління, котрий не пам'ятав би Пилипа Григоровича Стригуна, учителя хімії Тальнівської школи №1.

Пилип Григорович, закінчивши Київський педагогічний інститут, працював до війни у Вільхівці і в Мошурові. У роки Другої світової війни воював у складі II Українського фронту. Перемогу зустрів у Відні. Мав бойові нагороди. Із 1945 року і до виходу на заслужений відпочинок навчав дітей хімії у Тальнівській школі №1. Після виходу на пенсію працював учителем у Павлівці I, Легедзиному.

Людмила Йосипівна Панченко теж учителька, мала щастя бути ученицею шанованого вчителя і згадує його як інтелігентного, ввічливого, учнів називав тільки на «Ви», дуже поважав дівчат, за весь час ніколи не чули, щоб учитель повисив голос, хоч були такі хвилини на уроці, що слід було б хлопців добряче пожурити». А ще у газеті «Колос» за 22 жовтня 2010 року є гарні спогади про свого вчителя від Михайла Атаманюка: «Пилипа Григоровича, вчителя хімії та вихователя гуртожитку згадую вдячно, поринаючи спогадами у далекий 1969 рік. Його ми любили хлоп'ячою, розвихреною любов'ю, коли він, зважаючи на прохання чотирнадцяти хлопчаків, підлаштувавши стареньку гітару співав нам «Повій, вітре, на Україну!» або «Хазбулат удалой, бедна сакля твоя...», то ми самі ставали відважними горянами - відчайдухами, готовими захищати свої саклі і свій народ до останньої краплі крові».

Марія Марківна – вірна, кохана дружина Пилипа Григоровича, навчала дітей російської мови та літератури. Спокійна, надміру турботлива, любила дітей і дуже вболівала за те, щоб учні знали російську мову, багато сама

знала творів напам'ять. Запам'яталася вона вдячним учням із портфелем, переповненим зошитами, які несла на перевірку додому.

Та це, мабуть, вона прищепила любов до читання, до вчительської професії донечці Людмилі, яка теж стала вчителькою російської мови та літератури у Тальнівській школі №1. Той же Михайло Атаманюк згадує: «Скільки житиму, дякуватиму вчительці за прищеплене вміння розуміти поезію». Подружжя Стригунів виховало доньок Людмилу, Надію, Галину. Ну і не можна не згадати любого внука Пилипа Григоровича – Юрія, якого на Тальнівщині знають, як редактора газети «Колос» – людину чесну, непідкупну, справжнього патріота України.

Учителі Тальнівської школи №1 з випускниками минулих років.

*Зліва направо: Нестрянський Є.О., Поляков О.Д., Ямкова Д.А.,
Саламаха М.Т., Лозовська З.В., Маляренко С.Р., Стригун П.Г.,
Євтушенко Л.М.*

Подружжя Слободяників Олександра Яковича та Зінаїди Владиславівни (Лозовської)

Усе життя земне присвятили людям

*Із покоління в покоління
Дитячих душ хранитель,
Зоря любові і добра,
Що має ймення Вчитель...*

Берегинею дитячих душ називають колишні випускники, педагоги та учні школи №1 учительку математики Зінаїду Владиславівну Лозовську. Незабутній учитель, класний керівник, яка здійснила 8 випусків учнів середньої школи. До цього часу пам'ятає їх усіх по імені, знає, хто, де і ким працює, як живе. Вони майже щоденно звідусіль телефонують їй, часто навідують і низько кланяються за науку і щедрість душі Вчителя. Яскравий представник покоління учителів післявоєнного періоду, Зінаїда Владиславівна трудову діяльність розпочала в 1939 р. учителем математики в с. Моринці на Корсунщині.

З 1944 по 1970р.р. беззмінно викладала математику в Тальнівській школі №1, після виходу на пенсію – в школах сіл Глибочка та Колодистого. Учительській праці віддала майже півстоліття.

Відзначалась сумлінним ставленням до роботи, активністю в громадському житті. У звіті дирекції школи за 1953-1954 н.р. вказано, що Зінаїда Владиславівна домоглася 100% успішності учнів 10 кл., провела відкритий урок у 8 кл., виступала на педконференції, на засіданні предметної комісії вчителів математики, провела 5 батьківських зборів як класний керівник, щовівторка проводила політінформації, організовувала позакласні заходи. Поза уроками керувала гуртком та факультативом з поглибленим вивченням математики, що позначилось на життєвому виборі багатьох її вихованців. І так щороку.

Ї понині Зінаїда Владиславівна згадує ті роки, як золотий вік своєї учительської діяльності. Адже разом із чоловіком Слободяником Олександром Яковичем, учителем біології та хімії, внесли вагомий внесок у

розвиток Тальнівської школи №1. Олександр Якович теж був шанованою людиною у школі, він фронтовик, мав військові нагороди, медаль «За взяття Берліна», медаль «За визволення Праги». У великому коханні до своєї дружиньки і надії на краще збудували дім, народили і виховали двох дітей. Син Віталій працював на керівній посаді в литовській Клайпеді, дочка Валентина – інженером у Черкасах.

Здавалося б, звичайна учительська біографія. Та незвичайна!.. Її педагогічна діяльність виходить далеко за межі школи і насправді триває в часі понад 70 літ. Навіть у своїх 100 років Зінаїда Владиславівна ще дає консультації учням старших класів з математики. Маючи за плечима високоліття, Зінаїда Владиславівна продовжує працювати на благо школи, розшукала матеріали для шкільного музею, дала цінні поради щодо висвітлення їх в експозиції. Її вклад у створення музею історії школи №1 неоціненний. А ще вона захоплюється вишивкою. Її рушники помандрували по всьому світу. Відмінник народної освіти. Нагороджена медалями «Ветеран праці», ювілейними медалями до 50-річчя та 60-річчя Перемоги, «90-річчя утворення Тальнівського району», Почесною грамотою Тальнівської районної ради та райдержадміністрації, багатьма відомчими нагородами, лауреат премії обласної організації Профспілки ім.О.А.Захаренка.

Почесний громадянин міста Тального, гордість Тальнівської школи №1 і всієї Тальнівщини. Шановна освітянка згадує: «Коли через багато літ до мене приходять колишні випускники — це велика втіха. Серед них багато вчителів, науковців, військових у високих званнях, лікарів, інженерів. На нелегку вчительську ниву прийшло багато моїх колишніх учнів. Так, тільки з випускників 1952 року чотирнадцять учнів стали педагогами. Нині це шановані, мудрі, благородні люди, а перед очима постають маленькі діти.»

«Збираю в сніп свої роки-покоси...»

Ось такий нарис до Всеукраїнського тижневика «Освіта» про шановану вчительку писала автор цієї книги. Головний редактор тижневика Ольга Коноваленко сказала, що цей нарис, так як і ряд інших статей автора, прикрасили відому освітянську газету.

Щастя - це зустріти в житті Учителя з великої літери! Скільки учнів Зінаїди Владиславівни Лозовської – учительки математики із Тальнівської школи № 1, що на Черкащині могли сказати: у мене був такий учитель.

Тендітна, з теплими очима, вона справді нагадувала своїм учням ластівочку, яка прилітала у клас з доброю вісточкою. І всі тридцять були закохані в неї. Любов до Зінаїди Владиславівни дуже швидко переросла в любов до математики.

Математика - це доля

Так, багато випускників шановної на Тальнівщині вчительки, яка пропрацювала в Тальнівській школі № 1 більше 30 років (а в освіті понад 40 років) стали вчителями саме математики. Розповідають про неї із захопленням через багато років: Нам здавалось, що Зінаїда Владиславівна дуже пишалася тоді, коли ми могли розв'язати важку задачу. Адже ніде правди діти, усі, хто закінчував школу 30-40 років тому погодяться, що середня математична освіта була дуже серйозною. Програма елементарної математики в середній школі мала такі розділи:геометрію, тригонометрію та алгебру. І здібний учень при допомозі гарного вчителя мав змогу отримати необхідні уміння та навички для вступу до вузу, де вивчалася математика. Її учні до цього часу пам'ятають, що любила вона повторювати вислови про математику видатних людей. Улюбленим був вислів Леонардо да Вінчі: «Ніякі людські дослідження не можна назвати справжньою наукою, якщо вони не пройшли математичні доведення», або ж Леонтія Магницького ... «Арифметика—це лічильна мудрість. Без цієї мудрості ні філософа, ні лікаря не може бути, вона наче вхідна брама до всіх інших наук». І доводила Зінаїда Владиславівна це завжди з легкістю впродовж усього свого учительського математичного дійства.

А Галина Костянтинівна Доманська (Поліщук), яка прийняла престол математики від Зінаїди Владиславівни у тій же школі № 1, теж із захопленням розповідає про свою вчительку. Хіба можна бути байдужою до математики та ще й після того, коли тебе навчав такий вчитель як Зінаїда Владиславівна. Через життя несучи образ моєї прекрасної вчительки і приходжу до висновку, що Господь був до мене щедрим, давши мені таку професію! І я люблю цю науку до самозабуття за те, що вона довгі роки

давала можливість навчати дітей, ніколи не кривити душею, не залежати від зміни влади, не змушувати догоджати, брехати і торгувати совістю, щоб вижити. Наука математика довгі роки зачаровує мене красою своєї форми та змісту, а в години розпачу і життєвських негараздів за допомогою розв'язання важкої задачі, я можу заховатись від усього світу. У ній, як у Господній молитві, спочиває моя душа.

«Якось сиділи і рахували з нашим класним керівником (Зінаїдою Владиславівною), скільки її випускників стали вчителями?» - згадує випускниця далекого 1952 року, теж вчителька Людмила Йосипівна Панченко (Деркач). Нарахували 76. Так, тільки з випускників 1952-14 учнів стали вчителями. А ще ж серед випускників багато хліборобів, лікарів, інженерів, науковців, військових у високих званнях, державних діячів.

*Зінаїда Владиславівна
із випускниками
1952 року*

Найщасливіша людина

Правду кажучи, я не нажила великих статків, не відкрила рахунків у банках, не побудувала особняка на березі моря або в Карпатах, однак впродовж усього життя я заробляла собі на хліб цією професією, отримуючи ще й величезне моральне задоволення від того, чим займалася. І робота моя не вимагала ні автомобіля для її перевезення, ні великої кількості людей для її реалізації. Вона була завжди зі мною! І займатися нею я могла де завгодно: чи варячи борщ, чи сапаючи огород, з інструментів – олівець та аркуш паперу, а далі – ти сам собі голова. І ні з чим незрівнянне почуття гордості та успіху, коли раптом розв'язок задачі, яка мучила тебе більше, ніж півроку, з'являється у твоїй голові! Ось так із захопленням до цього часу розповідає Зінаїда Владиславівна про своє зачарування математикою і гордиться тим, що вона змогла підкорити царицю наук. А ще заповідаю учням одне: живіть відкрито, щедро діліться з людьми усім, що послав вам Бог. Якщо є шматочок хліба, чарочка до нього, запросіть і ближнього до столу. Я

найщасливіша людина - говорить наша поважна освітянка,- маю чудову родину, добрих сусідів, гарних учнів, а ще маю змогу займатися другою улюбленою справою –вишивати рушники.

О, що то за краса ! До її чистої, охайної, збудованої разом з чоловіком оселі я завжди заходжу із задоволенням. Вітаюся і завжди зустрічаюся поглядом із добрими ясними очима. «Сиджу у своєму гніздечку» - каже господиня.

Вишиває!.. На її рушниках пишно квітнуть незнанні, наче райські, квіти на Дереві життя, а поміж ними дружно, голова до голови – пара пташок, які щось, вочевидь, співають одна одній. У вишиванці, в центрі якої –Дерево життя, втілене уявлення про триєдиність світу небесного, земного та підземного.

Творче натхнення

Все в своєму житті робила з любов'ю і вчила дітей і виконувала багато громадських доручень. А їх було, ой скільки: працювала з дітьми в колгоспі, була профспілковим лідером, випускала учительську газету, співала в учительському хорі...з любов'ю завжди йшла до людей, з любов'ю і вишиваю, - каже вчителька. Рушники створені з вірою, надією завжди надихають на добре. «Я відчуваю у себе за плечима багатоліття вчителя. А це надзвичайно

багато значить і дає мені дорогоцінні точки опори.

Вишиваю і думаю: - Куди ті літа поділися? Наче тільки-но йшла двором молодою. А вже в літах. А скільки вишила рушників. Не продаю! Ні! Дарую. Подарувала рідній школі рушник, який прикрасив «Шевченкову світлицю» створену дбайливими руками заслуженої учительки України Любові Андріївни Нерубайської. Є мої рушники в Канаді, Ізраїлі, Німеччині, Америці, Росії, Іспанії. Нещодавно подарувала своє вишиване диво поетові – пісняреві з Києва Григорію Івановичу Булаху. Доземно вклоняючись, він прийняв мій подарунок як уособлення материнського оберега». Так, дійсно, найвищий дар – це життя. На світі немає речей, заради яких варто вмерти, зате є багато, заради яких варто жити».

Щоб побачити таку красу, створену руками берегині-освітяночки варто жити!

Усі земні труди присвятила людям

Завжди буду схиляти голову перед цією жінкою, її добротою, шляхетністю душі і чистими помислами серця. І не залежать вони ні від освіти, ні від професії, ні від віку. Це щось таке, що кожен повинен виплекати в собі сам. Зінаїда Владиславівна не розгубила на складних життєвих дорогах своїх прекрасних якостей. Чисту, як біле полотно, душу нічого не заплямило. Випромінює вона собою добро, несе його людям і повертається воно до неї сторицею.

Може, тому й живе на світі 100 років.

Про її життя можна написати цілу книгу. Усім, у кого проблеми в житті, подивіться на вишиті рушники Зінаїди Владиславівни, може тоді життя зміниться на краще. Бо вона встає рано, обов'язково робить зарядку, ніколи в житті не переїдає і телефонує всім своїм знайомим учням, допомагає і підтримує добрим словом. У її учнів сивина покрила скроні, а багато друзів уже полинули у вирій вічності. Та проходячи повз її двір, багато людей кажуть: «Тут живе моя вчителька».

Отак і я знову приходжу до неї, застаю учнів, яким ще допомагає розв'язати задачу, щось пояснює, пише історію школи №1 м. Тальне, і обов'язково хоче дошити ще ось цього рушника, бо ще такого у неї немає. І любить повторювати стрічку із поезії Федора Пилипенка «Збираю в сніп свої роки–покоси». Дивлюся у її теплі розумні очі, набираюся сили, мудрості, доброти, терпіння, віри і переймаю ту нехитру і таку складну науку – жити по-людськи.

Подружжя Маляренків Степана Романовича і Олени Олександрівни

Вони здійснили неоціненний внесок у скарбницю освіти Тальнівщини

Степан Романович за фахом історик. Працював у школах району, а у 1951 році був призначений директором Тальнівської першої школи. Так завжди цей навчальний заклад називали на Тальнівщині. На час директорства Степана Романовича припав період відродження і розквіту навчального закладу. Десять років школа була правофланговою у змаганні між навчальними закладами району. Очоловав школу Степан Романович впродовж десяти років і в цей час вона отримала звання зразкової.

Основний напрям роботи школи була підготовка бази для переходу до обов'язкового десятирічного загально-технічного навчання. У часи змін і реформ керівнику закладу, звичайно, було надзвичайно важко.

Численний учнівський колектив, що налічував до 1000 учнів і більше ста педагогічних працівників, та ще й обслуговуючого персоналу було до 20 осіб. Директор з усім справлявся. Колеги згадують, що це був висококваліфікований вчитель, дбайливий, талановитий керівник. Вимогливий до себе і до колег. Завжди в усьому показував приклад. Витриманий, інтелігентний, доброзичливий, високошанована людина в освітянському середовищі був Степан Романович Маляренко.

Його дружина Олена Олександрівна – вчитель хімії і біології теж працювала у цій самій школі. Вона також була керівником пришкільного гуртожитку, у якому проживали діти із сусідніх сіл, що навчалися в школі. Це була надзвичайно відповідальна робота.

Подружжю Маляренків ніби на роду написано бути вчителями. Вродливі, статні, інтелігентні. Блондин Степан Романович і красуня - брюнетка Олена Олександрівна були гарною парою. Виховали сина Євгенія, який працював лікарем на Тальнівщині та доньку.

Подружжя Поліщуків Івана Сисойовича та Галини Костянтинівни (Доманської)

Математика розум до ладу приводить

Учитись важко, а учить ще важче.

Але не мусиш зупинятись ти...

Галина Костянтинівна любила повторювати своїм учням вислів Ларошфуко: «Тільки завдяки математичним здібностям можна сказати все, що потрібно, і не більше ніж потрібно». Закохана у свою царицю наук - математику. І, мабуть, це завдяки своїй шкільній вчительці Зінаїді Владиславівні Лозовській.

Скільки довелося за своє вчителювання розв'язати задач, довести теорем, накреслити на дошці трикутників і трапецій, і все це крейдою і знаннями в голові. Учителька колись в розмові призналась, що вона любила більше ту частину уроку, коли пояснювала дітям новий матеріал, коли працювали біля дошки, ніж, коли тихо розв'язували завдання в зошитах. Багатьом учням пригадується її гарний, дзвінкий голос, чітко поставлене запитання на уроці.

Галина Константинівна Доманська (Поліщук), прийняла престол математики від Зінаїди Владиславівни у тій же школі № 1. Хіба можна бути байдужою до математики та ще й після того, коли тебе навчав такий вчитель?

А як добре, що вдома був надійний порадник, друг, коханий чоловік, теж математик Іван Сисойович. Любив, коли дружина йому казала: «спробуй розв'яжи ось цю задачу, візьми ось цей інтеграл». І тоді вже – праця двох математиків.

Освітнянське подружжя Поліщуків із Тальнівської школи №1 знають добре ті, у кого вже посивілі скроні. Довгою була їхня учительська нива, обоє відмінники освіти, мали за працю нагороди, прожили в парі сорок чотири роки, хоч, як зізналася колись вчителька: не бігала за своїм судженням на танці, не було довгих вечорів - зустрічей. Коли прийшли до загсу, то ще один одного називали на «Ви». Проте, Галина Костянтинівна прожила з Іваном Сисойовичем в злагоді, коханні, взаєморозумінні все життя. Дякувала тому першому дню навчання в інституті, коли їй не було де сісти, а розпочиналася лекція, вродливий хлопець запропонував місце біля себе під вікном: «Доманська, сідайте біля мене!». А через деякий час сказав: «Доманська, виходьте за мене заміж!» Доля... На все життя!

Виростили двох дітей, збудували хату. Діти – дочка і син здобули вищу освіту. Син став лікарем, а дочка – інженером.

Пішов у інші світи Іван Сисойович, а наша мудра освітяночка, маючи поважний вік, живе у донечки Валентини у Києві. Тримає телефонний зв'язок з рідним містом, у якому народилася і де пройшли найкращі роки життя. Нещодавно відмітила своє дев'яносторіччя.

Подружжя Полякових Олексія Дмитровича і Марії Дмитрівни *Несли до учнів світло любові*

Жителі Тальнівщини пам'ятають учителів Полякових, які працювали в школах району в 1950-1990 роках. Олексій Дмитрович - росіянин. Народився в Орловській області 1917 року, закінчив школу, Єлецький педагогічний технікум, працював учителем фізкультури. У 1939 був призваний в ряди Радянської Армії, де і застала його війна. З перших днів Другої світової війни воював на Північно-Західному, Донському, Воронежському, 3- Білоруському і Прибалтійському фронтах. Війну закінчив в званні гвардії капітана. Був тричі поранений, нагороджений орденами: Вітчизняної війни I-II ст., і Червоної Зірки, медалями «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За Перемогу над Німеччиною» та багатьма іншими.

Одружився з Марією Дмитрівною, українкою, яка була медсестрою. У 1948 році переїхали в місто Тальне на Батьківщину дружини. Марія Дмитрівна народилася 1921 році у селі Чеснопіль, закінчила 7 класів Чеснопільської школи, потім медучилище. В червні 1941 року була мобілізована до лав Радянської Армії. Пройшла в боях всю війну від 1941 до 1945 року, у Прибалтиці одружилася з Олексієм Дмитровичем Поляковим. Повернувшись на Батьківщину працювала бібліотекарем і заочно навчалася в Уманському педагогічному інституті на природничому факультеті. Закінчивши інститут, стала навчати дітей біології у школах міста Тальне, Кривоколінській, Глибочківській.

Олексій Дмитрович працював в Тальнівській школі №1, був директором Кривоколінської та Тальнівської восьмирічної школи №2 (заводської) аж до 1980 року. За свою працю учителі мали нагороди, обоє були відмінниками освіти.

Після виходу на пенсію ще працювали у Глибочківській школі. А Олексій Дмитрович довгий час був активним учасником хору ветеранів війни і праці.

Це подружжя виховало двох синів Валентина та Олександра. Побудували дім, були закохані обоє в природу, їхня садиба потопала у квітах, гарному винограднику, дбали про фруктовий сад.

До останніх днів життя були вірними друзями впродовж багатьох років із сім'єю Царюків. Як гарно всі співали! Тенор Олексія Дмитровича відчувався у кожній компанії. Я (автор) з трепетом у серці згадую хвилини спілкування з цими прекрасними людьми, бо не раз вони були гостями у моїй господі.

Похоронені обоє вчителі і син Валентин у Тальному.

Родина Полякових, 1997 р.

Подружжя Нестрянських Євгенія Олександровича та Лідії Іллівни (Шабазової)

Ви дарували дітям мрії і знання

Подружжя Євгенія Олександровича і Лідії Іллівни в освіті Тальнівщини відоме і серед вчителів і серед учнів, які навчалися в школах у той час, коли працювали ці педагоги. Євгеній Олександрович за фахом математик. Був учителем математики, завучем у Тальнівській школі №1. Довелося очолювати педагогічний колектив Тальнівської школи №6 (нині №3). Працював інспектором районного відділу освіти, завідувачем методичним кабінетом, головою районної організації Профспілки працівників освіти. Скрізь, де б не працював учитель, відзначався своєю терплячістю, добротою, чуйністю. Цим найбільше запам'ятовувався людям. Умів пожартувати, зняти напругу в тій чи іншій ситуації, подати руку допомоги. Відмінник освіти, мав ряд інших нагород. Трудолюбивий, умів все зробити своїми руками.

Лідія Іллівна народилася 1933 року в Києві. У 1941 році батьки загинули і розпочалися для дівчинки ходіння по дитячих будинках. І вже тут для себе вирішила своє життя присвятити дітям.

Навчалася в Черкасах, закінчила педучилище, потім педінститут. Трудову діяльність розпочала у 1958 у с. Веселий Кут. Довелося працювати Лідії Іллівні організатором позакласної роботи у Тальнівській школі №3 (та, що була середньою) та №4 (нині №2), директором школи-інтернат, Тальнівської школи №1.

Ця вчителька все своє життя була людиною відкритою, чуйною, доброю, уміла підставити плече іншому. Вона вирізнялася стійкістю характеру, небайдужістю, силою духу, творчістю в роботі, постійним пошуком нового. Її дзвінкий голос налаштовував учнів та колег на гарні справи. Особливо Лідія Іллівна могла підтримати молодих колег. Після

відвіданих та проаналізованих нею уроків, у молодих вчителів з'являлася впевненість у собі. У спогадах колег: вона оригінальна, компетентна, адже прекрасно володіла знаннями з російської мови і літертури. Багато знала поезій напам'ять і часто послуговувалася цим у житті.

Лідія Іллівна – ветеран педагогічної праці, відмінник освіти, нагороджена трьома грамотами Міністерства освіти, обласного відділу освіти.

Разом з чоловіком виховали двох прекрасних дітей – дочку Наталію, яка теж стала вчителем і працює на Київщині, та сина Сергія. Любила ніжно своїх внуків. Обоє ці вчителі похоронені на Київщині. Добру пам'ять про них зберігають учні, батьки та колеги на Тальнівщині.

Лідія Іллівна (в центрі) з учителями і учнями Тальнівської школи №1 та запрошеними гостями під час проведення урочистостей

Подружжя Косенків

Валерія Антоновича та Євгенії Григорівни

Живуть любов'ю до дітей

Пам'ятаємо чорнявого красеня Валерія і його дружину – струнку білявку Женю, як активних учасників усіх молодіжних заходів. У подружжя Косенків є багато спільного. Вони діти війни, бо народилися обоє у 1942 році. Що випало на їхнє дитинство, знаємо – гіркий полин. Валерій Антонович народився у Вологодській області. Після смерті батька у далекому 1947 році переїхав в Україну. Закінчив школу, технікум. Працював у Романівці в колгоспі механіком, потім відслужив у рядах Радянської Армії, після повернення – інструктор райкому комсомолу.

Закінчивши Черкаський педінститут, працював у школах міста вчителем трудового навчання, фізкультури, був також на посаді директора Тальнівського РВ ДТСААФ, керівником районного міжшкільного навчально-виробничого комбінату. А з 1987 по 1996 рік незмінний учитель фізичного виховання Тальнівської школи №1. За цей час у школі докладав багато зусиль щодо облаштування спортивної зали, у підвалі обладнав спортивні кімнати для проведення фізкультури для учнів молодших класів, більярду, шахів та шашок. До плану школи не було внесено роздягалок для уроків фізкультури, але за ініціативи Валерія Антоновича їх зробили та ними користуються і сьогодні.

Має звання кандидата у майстри спорту з бігу на короткі дистанції, перший розряд з десятиборства та спортивних ігор. Впродовж багатьох років очолював районне методичне об'єднання учителів фізкультури, обирався депутатом міської ради.

Разом з дружиною, учителем фізичної культури Тальнівських шкіл Євгенією Григорівною, вони постійні учасники всіх спортивних заходів міста, району, області. Ці вчителі живуть любов'ю до дітей. І здається ось-ось розпочнуть спортивні змагання. Це подружжя виховало донечку, яка теж

стала вчителькою. Валентина працює вчителем української мови та літератури у Соколівській школі. Мають внуків. Удвох Косенки пропрацювали на ниві освіти 75 років, а разом із донечкою 100. Побудували гарний дім. Роки летять зорепадом, а зроблено на ниві освіти дуже багато.

Подружжя Гриценків Віталія Івановича та Олени Дмитрівни (Футоймас) *Працею і любов'ю до дітей, сповнене життя*

*З любов'ю ми, як сонце у долонях
З любов'ю ми, як ніжність у серцях
З любов'ю ми на світі неповторні...*

Ці віршовані рядки поета тальнівчанина Андрія Поліщука ніби є мотивом до праці освітянського подружжя Гриценків.

Футоймас Олена Дмитрівна народилася 18 січня 1942 року в селі Ладжинка Уманського району. Після закінчення школи у 1958 році навчалася в Корсунь-Шевченківському педучилищі. По закінченні закладу, працювала в школах сіл Гайворонського району Кіровоградської області, спочатку учителем початкових класів, а потім, закінчивши Київський університет ім. Т.Шевченка, працювала учителем російської мови і літератури.

Вийшла заміж за Гриценка В.І., який працював у Ладжинці у школі-інтернат. Пізніше заклад перевели в м.Тальне, вчителі переїхали теж у це місто. У 1975 році перевелась у Тальнівську школу №1 учителем російської мови і літератури, в якій пропрацювала до 2001 року. Мала I категорію учителя – філолога. Брала участь у художній самодіяльності. Прекрасно співає, мала багато подяк і грамот.

Гриценко Віталій Іванович вчитель образотворчого мистецтва у школах Тальнівщини. Народився 21 квітня 1937 року в селі Ладжинка Уманського району. Після одруження перевівся бухгалтером у Тальнівську школу – інтернат. За порадою дружини, поступив до Одеського державного педагогічного інституту ім. Ушинського, після закінчення якого працював учителем малювання, креслення та праці спочатку у школі – інтернат, потім у школі №2 та Мошурівській школі. Одночасно вів ізостудію у Тальнівському РБДЮ, працював художником. Є його вихованці, які закінчили інститути і стали теж учителями креслення та малювання. Був дуже талановитим чоловіком. Не тільки малював, а й займався чеканкою, ліпив скульптури, вчив цього дітей. Був учителем – методистом. Часто виставляв свої картини на виставках міста.

Подружжя Гриценків разом пропрацювали на ниві освіти Тальнівщини 70 років. Цих людей поєднувало бажання нести дітям знання. Олена Дмитрівна сіяла в дитячі душі гарне слово, а Віталій Іванович творив прекрасне пензлем. Завжди усе робив з любов'ю до дітей.

Скільки вихованців, насажених талановитими вчителями, із вдячністю згадують своїх добрих, розумних учителів.

Разом вони виховали трьох дітей, двох синів і донечку. Мають внуків. Інколи Олена Дмитрівна їздить у гості в далеку Америку до дітей. Розповідає багато про цю країну, але ще більше переконується, що дуже любить Україну, і кращої від неї немає в цілому світі.

Шкодує і тужить за своїм чоловіком – половинкою. Пішов він в інші світи.

Подружжя Рафальських
Олександра Олексійовича та Поліни Єфремівни
Серцем і душею були в школі

Журавлиним ключем відлітають літа,
Сивина засріблила вже скроні,
Тільки в серці учителя та ж струна золота
Те ж тепло незгасиме в долонях.
Учителю! Вклоняємось доземно,
Ти – наче нездоланність,
Крізь все просієш іскру доброти.

«Я завжди сумую за школою», - якось у розмові сказала вчителька - ветеран педагогічної праці Поліна Єфремівна Рафальська. І це зрозуміло, адже школі вона віддала свої найкращі роки.

У спогадах Поліна Єфремівна згадує роки праці у школі, як неповторну стежину життя, по якій довелося йти пліч-опліч зі своїм чоловіком Олександром Олексійовичем, який також працював директором школи, учителем історії.

На теренах освіти у родині Рафальських працювало 28 осіб. Справжня учительська династія! Батько Олександра Олексійовича був директором школи у с. Дубова і викладав математику, брат, сестра, діти, племінники, внуки – вчителі.

Ось донечка Гунько Леся Олександрівна працює в одному з найкращих садочків міста «Ромашка», син Олексій працював учителем фізики у Тальнівській школі №3, у школі №2 працює учителем української мови і літератури Ольга Віталіївна Рафальська — невістка.

Учителі з родини Рафальських працюють на Київщині, Черкащині, Харківщині, Полтавщині, в Німеччині. Отож, як збираються інколи всі разом, то виходить не педагогічна рада, а цілий освітянський з'їзд.

Рафальська Поліна Єфремівна, народилася 9 жовтня 1938 року в с. Дмитрушки, Уманського району, Черкаської області.

У 1961 році закінчила Уманський педагогічний інститут ім. Павла Тичини, природничий факультет. Направлення на роботу отримала в Хмельницьку область, Білогірський район, с. Залужжя. У 1966 році разом з чоловіком Рафальським Олександром Олексійовичем переїхала на Тальнівщину в село Глибочок. У 1974 році була переведена вчителем у середню школу №1 міста Тального.

Згодом, довелося попрацювати завучем з виховної роботи у Тальнівській школі-інтернат, завучем районної заочної школи, секретарем комісії у справах неповнолітніх при Тальнівській районній раді. З 1985 року працювала вчителем хімії та біології у школі №1 міста Тального.

Впродовж трудової діяльності виконувала добросовісно всі доручення, керувала методоб'єднанням класних керівників району та учителів біології. Неодноразово організовувала виставки з біології в Черкаській області, за зразкові роботи була нагороджена грамотами та подяками.

У школі №1 створила кабінет біології, де зелена підлога залишилась до цього часу. На згадку нащадкам залишився парк біля школи №1 де й зараз ростуть берези, горіхи, горобина, липи. Поліна Єфремівна дуже вдячна директорам шкіл, в яких працювала: Маринченко Ганні Василівні, Щуру Василю Петровичу, Гримовському Анатолію Петровичу, Гординській Галині Степанівні. Нерубайському Володимирі Артемовичу.

Трудовий стаж у шанованій вчительки 42 роки, пенсія мізерна, але каже, що жодного разу не пошкодувала, що стала педагогом.

Зараз на заслуженому відпочинку і щиро дякує учням Глибочківської школи та школи №1 міста Тального, які її відвідують, поважають і не забувають. Особливі слова подяки дирекції та вчителям шкіл, районній профспілковій організації за підтримку, пам'ять та шану учителів.

Любить Поліна Єфремівна повторювати слова «Скільки чого тримаємо у пам'яті – стільки знаємо. Скільки тримаємо в душі – стільки й живемо, а живемо пам'яттю і любов'ю». Не мислить Поліна Єфремівна своєї господи і без добрих запашних пиріжків, якими часто смакують рідні.

Рафальський Олександр Олексійович народився 6 травня 1936 року в селі Дубова, Уманського району, Черкаської області. у 1961 році закінчив Уманський педагогічний інститут ім. Павла Тичини, факультет хімії, біології та трудового навчання. Згодом, був направлений на роботу в Хмельницьку

область, Білогірський район, с. Залужжя. Працював завучем з виробничого навчання та учителем хімії. У 1966 році переїхав разом з дружиною Поліною Єфремівною до села Глибочок на Тальнівщину, де працював директором школи та учителем хімії.

У 1975 році був переведений на посаду вчителя хімії та біології у школу №1 міста Тального. Закінчивши заочно Полтавський педагогічний інститут за фахом історія, працював вчителем історії у школі №1 аж до виходу на пенсію. У школі створив прекрасний кабінет історії та суспільствознавства, був головою профспілкового комітету, брав активну участь у художній самодіяльності школи.

Тальнівській школі №1 Олександр Олексійович віддав 22 роки своєї активної плідної праці. Керував районним методоб'єднанням вчителів історії. Усі ми знаємо його як доброго, порядного, працьовитого. Він постійно був класним керівником, любив дітей, умів працювати з ними. Його вихованці були переможцями районних та обласних олімпіад. Це шанована людина у нашому освітянському середовищі.

Шанували і любили у родині Рафальських пісню. А як вони співали удвох! Ця пісня об'єднувала їхні серця і в роботі і на відпочинку. На наших освітянських зібраннях вони не раз зачаровували всіх виконанням українських народних пісень.

Подружжя учителів Рафальських виховало двох прекрасних дітей - сина й доньку, мають онуків.

На жаль, травневого дня 2019 року Поліна Єфремівна провела у вічність друга-порадника, батька дітей – Олександра Олексійовича. Це була зразкова подружня пара, залишилася вона журавочкою з одним крилом, але живе з любов'ю в серці.

Подружжя Чорних
Івана Титовича та Валентини Артемівни
За те, що ви вчителі – спасибі!

Для подружжя Чорних час, здається, зупинився, бо впродовж двадцяти років були однакові, зовсім не старіли.

Пам'ятаю Івана Титовича, коли він був членом бюро райкому комсомолу – активний, симпатичний юнак. Дружили вони з Куцуроком Віталієм (світлої пам'яті). Гарні були хлопці-вчителі.

Красива, приваблива, молода, такою нам, друзям Івана Титовича, запам'яталася його Валентина. Щаслива доля поєднала молодих людей, сповнених кохання і прагнення бути разом.

Пам'ятаю, як ми, вчителі, раділи, що Івана Титовича Чорного, освітянина від Тальнівщини, обрали делегатом Всеукраїнського з'їзду працівників освіти. Було це у 2001 році. Тоді в освіті розпочалася комп'ютеризація навчальних закладів. Це була революція у житті країни, а тим більше в освіті. Іван Титович на з'їзді працював у секції «Загальноосвітня школа», тут якраз і звучала думка, що перевагу треба віддати предметам, які виховують особистість із широким культурним світоглядом. Перед колегами та Міністром освіти учитель висловив думку про забезпечення учителів усіма необхідними планами, посібниками, бо в той час дуже «модно» було все «ксерити», бо ж учителям необхідно мати для навчання методичні матеріали.

Іван Титович – учитель хімії Тальнівської школи №1. Закінчивши природничий факультет Уманського педагогічного інституту, він почав працювати вчителем хімії та біології. Ініціативний, високопрофесійний спеціаліст, беручий до всякої роботи, вчитель обладнав найкращий в районі кабінет хімії. Доброзичливий з учнями, авторитетний серед колег і батьків

незабаром став директором цієї ж школи. Ще до цього багаточисельний потужний учительський колектив обрав його головою профкому. Активний у громадському житті району, Іван Титович був членом багатьох комісій, які діяли при районному виконавчому комітеті та при відділі освіти.

За працю мав нагороди, грамоти Міністерства освіти, обласної ради, обласного управління освіти, грамоти районної ради та обласної організації Профспілки, Відмінник освіти України

Діти любили свого знаючого, авторитетного вчителя, горнулися до нього, неодноразово були переможцями районних і обласних олімпіад, конкурсів.

Зі своєю дружиною, вродливою та миловидною Валентиною Артемівною, учителькою математики, вони побудували дім, посадили сад, народили і виховали двох гарних дітей - донечку і сина.

До речі, донечка Тетяна теж гарна вчителька, навчає маленьких у Тальнівській школи №2. Люблять її вихованці, шанують батьки і колеги. Справжня продовжувачка роду педагогів Савченків із Онопріївки. Бо ж Іван Титович якраз із цього роду. Великий господар. У дворі зразковий порядок, багато зробив сам: і виноград вишуканих сортів, і вулики із трудівницями-бджілками – все праця його рук. Жити б, милуватися онуками, але не судилося. Довго бровся за життя учитель, але весняного дня 2018 р. ми попрощалися із нашим учителем.

Валентина Артемівна продовжує навчати учнів у Тальнівській санаторній школі. Люблять свою розумну, добру вчительку діти, а колеги шанують за скромність, порядність, професіоналізм.

Подружжя Смолявських Леонтія Павловича та Віри Федорівни *Хто пісню любить, то Смолявських добре знає*

Подружжя Смолявських на Тальнівщині добре знають, бо обоє вони засновники аматорського гурту української пісні «Надвечір'я».

Леонтій Павлович, де б йому не приходилося працювати, мав зв'язки зі школою, навчав дітей співу. У Тальнівській школі №1 він працював тривалий час. Тут організував чоловічий освітянський ансамбль, який успішно виступав на учительському фестивалі художньої самодіяльності «Життєдайне джерело».

Ще з дитячих літ Леоніда тягнуло до музики. Дуже хотів оволодіти грою на баяні. Скільки було радості, коли брат Іван подарував йому цей інструмент. З того часу не розлучався Леонтій Павлович зі своїм «другом»-баяном. Довелося працювати в селищі Здобуток Жовтня, в селі Соколівочка, Кобринівій Греблі, Легедзиному, Майданці.

У 1988 році Леонтій Павлович при клубі колгоспу імені Чкалова організував гурт «Надвечір'я». 30 років люди, які люблять пісню, дають змогу причаститися прекрасним співом.

Часто слова до пісень пише Віра Федорівна, його вірна дружина, а музику творить, звичайно, Леонтій Павлович. Спокійний, доброзичливий і з тихим голосом, він притягує до себе людей своєю відданістю справі, залюбленістю в пісню.

Учні, яких навчав Леонтій Павлович, із вдячністю зустрічаються з учителем і в повазі схиляють перед ним голову.

Шанують його на Тальнівщині, а він, при розмові каже, що не зміг би втілювати в життя свої мрії, якби не його талановита дружинонька Віра Федорівна – дошкільна садівниця.

Після закінчення Уманського педагогічного училища вона все своє трудове життя працювала з дошкільнятами, спочатку у дитячому садочку «Світлячок», вихователем у «Берізці», завідуючою дитсадком в колгоспі імені Чкалова і до виходу на заслужений відпочинок – завідуючою дитсадком «Золотий ключик».

Віра Федорівна радіє з того, що вони разом з чоловіком змогли організувати колектив, який виступав на найголовнішій сцені країни - у палаці «Україна». Побували вони і на Сорочинському ярмарку, де вибороли перше місце.

Освітяни із гордістю називають Смолявських своїми колегами, а культпрацівники – своїми. Радіємо, що ці двоє талановитих людей причетні до виховання дітей. Мають своїх дітей, онуків, чекають їх і люблять. А ще Віра Федорівна член районного літературно-музичного об'єднання «Передзвони», яке організував Микола Олександрович Вовк, заслужений працівник культури, керівник хору «Ордана», знана людина на Тальнівщині.

Ось один із віршів Віри Федорівни:

*Тальнівська земле, щедра врожаями,
Розмаєм квітів, пахощем садів,
Дзеркалами ставків, манливими гаями,
В волошках морем золотих хлібів.*

*Тальнівський краю, Тікичами вмитий,
В вінках калини, в вербах берегів,
Хати охайні, люд талановитий,
Багатий щебетом дітей і солов'їв.*

*Тальнівщино моя, у серці ти єдина.
Ми України дочки і сини.
Коріння тут моє і вся моя родина,
Тут дітям жить, онукам тут рости.*

*Засяє сонце золотом над нами,
Дощем нап'ється щедра земля.
Веселий спів полетить рідним краєм,
Купатись будем в щасті ти і я .*

Подружжя Рябоволів Петра Гавриловича та Галини Іванівни *Лише той учитель, хто живе так, як навчає*

Г.С. Сковорода

Кравець Галина Іванівна – народилася в с. Кочержинці Уманського району Черкаської області. Після закінчення середньої школи навчалася в Київському державному педагогічному інституті іноземних мов та в Дрезденській академії. Спеціальність – вчитель німецької та англійської мов.

Після закінчення навчання з 1976 року працювала вчителем іноземних мов у Вишнопільській середній школі, в школі - інтернаті, приватній школі, а останнім часом в школі №1. Брала участь в районних та обласних семінарах з іноземної мови. Учні завжди займали призові місця на районних олімпіадах, неодноразово брали участь в обласних олімпіадах. Багато з колишніх вихованців стали вчителями іноземних мов. За роботу нагороджена грамотою Міністерства освіти України, «Відмінник народної освіти УРСР».

Разом із чоловіком Рябоволом Петром Гавриловичем виховали двох дітей – сина і донечку. Раділи внукам Юрію та Настусі.

Рябовіл Петро Гаврилович народився 2 липня 1952 року в с.Поташ. Навчався у Київському державному інституті фізкультури і в 1973 році отримав спеціальність вчителя фізичної культури і спорту.

Спочатку працював вчителем фізкультури Першотравневої середньої школи Іванівського району Херсонської області. Потім продовжив працювати у Вишнопільській школі. В подальшому трудову діяльність продовжив директором Тальнівської спортивної школи, головою районного спортивного комітету, довгий час очолював відділ з питань фізичної культури і спорту Тальнівської райдержадміністрації. Був одним із ініціаторів спортивного вшанування пам'яті всіх героїв та знаних людей

Тальнівщини. За багаторічну і сумлінну працю, активну діяльність був нагороджений відзнакою «Почесний працівник фізичної культури і спорту України».

Також неодноразово нагороджувався Почесними грамотами і подяками обласної та районної адміністрацій. Тальнівською міською радою йому було вручено медаль «За заслуги перед містом».

Петра Гавриловича поважали в освітянському середовищі. Він умів вимагати роботу і разом з тим бути душою будь-якого колективу, шанував українську пісню, а для нього завжди звучала улюблена «Ромашка біла», яку підхоплював, зачаровуючись співом наших освітян.

Шкода, немає з нами уже цієї доброї людини, співають йому там у засвітах райські пташки. А ми всі пам'ятаємо Петра Гавриловича і славне подружжя Рябоволів.

Родина Рябоволів

Подружжя Міняйлів **Олександра Васильовича та Оксани Олексіївни** *Педагоги за покликанням*

Як раділи Олександр і Оксана, закінчивши у 1990 році Київський педагогічний інститут. Вони уже справжні дипломовані спеціалісти. Тепер тільки слід сповна віддаватися роботі, творчо добирати ключик до дитячих сердець, вони вчителі!

І ось уже впродовж тридцяти років подружжя торує нелегку освітянську дорогу. Спочатку обоє працювали на Христинівщині у Шукайводській школі, а з 2003 року – на Тальнівщині.

Оксана Олексіївна навчала дітей біології, працювала методистом районного методичного кабінету відділу освіти Тальнівської РДА.

Олександр Васильович навчав дітей географії, очолював новостворену Тальнівську середню школу №4, а впродовж останнього часу він – учитель географії Тальнівської школи №1-гімназії. Вчитель зарекомендував себе знаючим, добрим до дітей.

Оксана Олексіївна навчає учнів у Тальнівському коледжі. Подружжя у творчому пошуку, користується авторитетом в учнів, батьків, обоє за атестацією – вчителі вищої категорії.

За свою працю мають нагороди. Виховали дітей. Мають багато вчительських задумів та планів.

Подружжя Нерубайських **Володимира Артемовича та Любові Андріївни** *«Спасибі долі і спасибі небу, продовжи, Боже, цей політ!»*

Доленька звела і поєднала руки двом учителям – словесникам ще коли вони навчалися в Дніпропетровському університеті. Це подружжя Нерубайських Володимира Артемовича та Любові Андріївни. Закінчивши університет, пропрацювавши на Дніпропетровщині, Володимир Артемович повернувся на Тальнівщину, свою малу батьківщину. І ось уже 31 рік подружжя працює в Тальнівській школі №1. Ці вчителі отримали від природи рідкісний дар слова, не розгубили його на життєвих дорогах, а розвинули ненастанною працею. Люблять свою професію Вчителя. Працюють з дітьми, вдихають у слово живу душу.

У 1988р. Володимир Артемович став на чолі педагогічного колективу Тальнівської школи №1. У серпні 2010р. на базі школи відкрито першу в районі гімназію, реорганізовано в Тальнівський навчально-виховний комплекс «загальноосвітня школа I-III ст. – гімназія». Навчальний заклад став справжньою українською національною школою з яскраво вираженим народознавчим і краєзнавчим напрямком.

У змаганні середніх шкіл району за останні 30 років школа постійно виборювала першість, нагороджена медаллю «10 років незалежності України» Почесною грамотою Президії Українського Фонду Культури, Почесною грамотою обкому Профспілки, Почесними грамотами райдержадміністрації та районної ради. Нині школа отримала статус «Школа свідомого українця». Тут працює численний освітянський колектив, навчається до 600 учнів. Зміцнилася матеріальна база, створено музей «Шевченкова світлиця», музей історії школи, відомий в області, світлицю рідного слова, достойні навчальні кабінети, кабінети народознавства.

Володимир Артемович як учитель – словесник має досягнення своїх учнів переможців олімпіад.

Подружжя Нерубайських – творчі особистості, Володимир Артемович з п'ятого класу писав вірші, а зараз навчає цього і своїх вихованців, керуючи шкільною літературною студією «Над Тікичем». Каже, що поезія дає можливість вплітати у сув'язь думок про життя вчителя все те, що впливає із його душі.

Я (автор) захоплююся поезією Володимира Артемовича, зокрема, поетичною збіркою «Небо душі людської». Кожна з поезій вражає нас багатогранністю таланту, тут є все: і інтимна лірика, пейзажна, громадянська. Воістинно позначив Бог цю людину великим поетичним талантом. Народний артист України Григорій Булах написав: «Поетичне слово Володимира Нерубайського заковане від народження, від прародження роду, виколисане красою і величчю Шевченківського краю, духом великого Кобзаря, батьківською мудрістю і материнською ласкою, силою любові і добра його земляків».

Мабуть, саме в дитинстві від своїх батьків і отримав майбутній освітянин перші уроки народної педагогіки. А від навдивовижу працелюбного батька, відомого на Тальнівщині хлібороба, Героя Соціалістичної праці Артема Івановича Нерубайського. Володимир засвоїв істину: усе в цьому житті від праці і завдяки праці.

31 рік Володимир Артемович працював директором, чи не найбільше з усіх директорів шкіл міста за всі часи їх існування. За працю має нагороди: Почесну грамоту та Подяку Міністерства освіти, чотири дипломи Міжнародної Федерації ім.П.Яцика, дві Почесні грамоти Черкаської обласної ради, Почесну грамоту та медаль «За відданість справі» обласного управління освіти, знак «К.Д.Ушинський», Почесний знак Тальнівської райдержадміністрації «За вагомий внесок у розвиток освіти Тальнівщини», медаль Тальнівської міської ради, «За заслуги перед містом», Лауреат профспілкових премій імені народного вчителя О.А.Захаренка та «Засвіти вогонь учительського серця», Почесний громадянин м.Тального. Обирався депутатом районної ради восьми скликань. Навряд, чи знайдемо в районі ще такий приклад.

Вчитель української мови та літератури, кохана дружина Володимира Артемовича – Любов Андріївна ось уже поруч топчуть стежину – полудень віку.

Ще з дитинства вона мріяла стати вчителькою. Відмінниця в навчанні, дівчина з гарними чорними очима, активна студентка, зачарувала серце Володимира. Привіз він «степовичку» до нас на Тальнівщину. Працювала

спочатку у школі №4 (теперішня №2), а з 1982 року у Тальнівській першій школі. Скільки учнів пройшло через серце учителька, скільком донесла соковите, мудре учительське слово!

На уроках літератури — вона, як пташка в польоті: усе знає, декламує напам'ять, ілюструє матеріали, підготовлені заздалегідь, а як знає тексти творів! Це треба побачити і почути. Мені, на щастя, це довелося. А уроки мови – то теж її скарбниця. Високі результати знань учнів.

Ще у далекі роки її вихованець Юрій Копачевський став дипломантом Всеукраїнської олімпіади, а у 2005р. – вінцем творчого успіху і великої праці педагога і її вихованки стала перемога десятикласниці Оксани Михайлової у ІV загальнонаціональному етапі Міжнародного конкурсу з української мови ім.Петра Яцика.

Багато є чому навчитися в Любові Андріївни. Для своєї першої школи вона здобула славу. Її вихованці впродовж багатьох років – переможці районних, обласних, учасники Всеукраїнських олімпіад і мовно – літературних конкурсів. Любов Андріївна створила зразковий музей «Шевченкова світлиця», екскурсії дітей, розповіді екскурсоловів, у яких зачарували відвідувачів не тільки школи, міста чи району, а й гостей з Ізраїлю, Великобританії, Грузії, Черкас, Києва. Вона автор більше 30 праць у педагогічній пресі, розробок уроків, різних заходів. Була Любов Андріївна і завучем і директором, та не для неї ті посади.

Для неї над усе - урок і сяючі допитливі очі дітей. Бо Вчитель може розпочати із Вчителя і дорости до Вчителя. Любов Андріївна з гордістю може сказати: скільки у районі, та й поза межами працює вчителів – її вихованців, до двадцяти осіб - тільки у школі №1. А її учні з такою ж гордістю кажуть: «Мене вчила Любов Андріївна Нерубайська». Почесно!

Любов Андріївна довгий час очолювала творчу групу учителів з вивчення творчості письменників рідного краю. Запрошували на уроки письменників і нас учителів. Що то були за уроки!

Саме на уроках літератури рідного краю Любов Нерубайська познайомила нас, своїх колег-філологів, із творчістю письменників рідного краю: Миколою Негодою, Олексою Озірним, Григорієм Білоусом, Валентиною Коваленко. Мені в пам'ятку урок, який вона проводила разом з учителем музики Леонтієм Павловичем Смолявським: «Такого сплеску в музиці і слові, вогню такого не передать нічим, крім пісні, посестри любові, криниці невичерпної краси».

За вагомий внесок у розвиток національної освіти, багаторічну сумлінну працю, високу професійну майстерність Указом Президента України від 02.10.2009 р. їй було присвоєно звання «Заслужений вчитель

України». Нагороджена трьома Почесними грамотами МОН України, Почесною грамотою та почесним знаком «За бездоганну працю» Тальнівської РДА. Лауреат профспілкових премій ім. народного вчителя України О.А.Захаренка та «Засвіти вогонь учительського серця». Впродовж 28 років Любов Андріївна - член профспілкового комітету.

Та про всі перемоги годі й розказати. Обоє вчителі є почесними громадянами м.Тального. Не пам'ятаю такого в історії нашого міста.

Подружжя Нерубайських – це ціла епоха в освіті Тальнівщини. Мають гарних дітей: донечку Олесю і сина Андрія, любих внуків Богдана, Ярослава, Володимира та Вадима. Радіють батьки успіхам своїх дітей, внуків.

Попереду в сіячів дорідної ниви ще багато уроків, задумів, планів. І вони обов'язково здійсняться.

Долучіться до перлин творчості Володимира Нерубайського

Батькові

***Батько завжди вважав,
що з людини Людину робить праця.
Найвищий вияв моральності,
У його розумінні, - любов до праці.***

*Ви, тату, не читали нам моралі,
Бо труд Ваш був для нас ота мораль.
Ви йшли в бригаду - ми ще довго спали,
Приходили - нас сон уже долав.*

*Ми бачили частіше Вас у полі,
Коли об стерні наколовиши п'яти,
Із дому втікши (ще були не в школі),
Насилу допліталися до тата.*

*Ми так спішили до тієї машини! -
Бо думали - там тато чудо творить,
Та лиш здивовано закліпали очима,
Побачивши зерно в Вас на долонях.*

*А дома бачили ми Вас у свята,
Та й то в роботі (майстрували щось),
Тоді ми (Вам - орли, а матері -
хлоп'ята)
До річки не носили ноги босі.*

*Тоді сиділи тихо, наче в казці,
Роти розкривши, стежили, як вправно
Творили диво огрубілі пальці,
І ми гордилися Вашими руками.*

*Для нас ті руки стали вчителями,
А те зерно – пошаною до хліба...
В житті керують Вашою мораллю
І іншої моралі я не відаю.*

*Ніжність твоя кличе мене до себе,
Вабить жагою непроминальних днів.
Ти - моє сонце, я - твоє вічне небо,
Ти - моя скрипка, я - твій довічний спів.
Я торкнуся ніжним смичком до тебе,
Граю, моя скрипко, сонце моє, світи! -
Музика сонця, безмір блакиті неба,
Сонячна скрипка, скрипкове сонце - ти!
Світе мій ясний! Радість моя безмежна!*

*Форте і п'яно - дивний акорд жаги!
Тихий плач скрипки в райдугах
безбережних,
Ніжності хвилі - повинню в береги.
О, моя леле! Як же співає скрипка!
О, моя ладо! Як же той спів п'янить!
О, Парко-пряхо! Не потягни за нитку!
О, не спинися, о, повторися, мить!*

Неповторна любов

*Немов бджола нектар, тебе співаю...
Це хтось казав, либонь, уже казав,
Хто так, як я, любов свою співав,
Хто так кохав, як я тебе кохаю.*

*І як знайти неказані слова,
Ті, що іще ніколи не звучали,
Ті, що іще нікому не сказали,
Що й через вік любов усе жива?*

*Любов жива у дотику руки,
Що сиве пасмо поправля на чубі*

*Коханого, або тоді, як губи
Обох водночас зронять ті ж думки.
Це просто щастя. Щастя в плині літ,
Коли, як кажуть, більшого й не треба.
Спасибі долі і спасибі небу.
Продовж же, Боже, цей стрімкий політ!*

*Хай будуть і повторені слова,
Вже кимось мовлені. Це тільки форма.
«Любов же в кожного своя і неповторна,
Вона сильніша слів, коли жива.*

*Степовичку, горду до крику,
Я забрав у палкий полон.
І красу й сонцелику
Прирівняв до святих ікон.*

*Гріх великий узяв на душу,
Бо молився лиш їй одній.
Так язичником жити й мушу
По останній я подих свій.*

*Так поганином і сконаю,
Не спокутавши того гріха,
Не увійду до брами раю,
Бо така туди стежка вузька...*

*Я ж ходив по шляхах широких,
Біля ніг її спав, мов пес.
Перейшов крізь завію років,
Тричі вмер, але знов воскрес.*

*Степовичці, гордій до крику
Сам віддався в п'янкий полон.
І красу її сонцелику
Прирівняв до святих ікон.*

*Боже, праведний і великий!
(Я забув, що ти мій владар!)
Нащо ж ти степовичці дикій
Приворотную силу дав?!*

Подружжя Нерубайських
Івана Артемовича та Людмили Олександрівни
На першому місці — творча праця

Педагоги Іван Артемович (1951 р.н.) і Людмила Олександрівна (1957 р.н.) Нерубайські жили й працювали в м. Тальному в 1980 – 2012 роках.

До того молоде подружжя, закінчивши філологічний факультет Київського державного педагогічного інституту, кілька років трудилося в м. Києві та в Жашківському районі на Черкащині.

Переїхавши на свою малу батьківщину, вчорашній директор школи І.А.Нерубайський пішов у журналістику – працював заступником редактора та редактором тальнівської районної газети «Колос». 1987 року повернувся до педагогічної діяльності. Викладав українську мову та літературу в школах м. Тального. У міських школах трудилася і Людмила Олександрівна – учителька російської мови та літератури, світової літератури.

Нерубайські були висококваліфікованими спеціалістами, справжніми майстрами своєї справи, за що їх любили учні й шанували батьки. І це не безпідставні слова. Скажімо, 1994 року, коли Іван Артемович працював у міській школі №2, учні трьох випускних класів, яких навчав педагог, на запитання дирекції школи щодо роботи вчителів, майже одногolosно відповіли: якби всі навчали їх так, як Іван Артемович, то вони мали б міцні знання з усіх предметів.

Власне, оцінка роботи вчителя учнями підтвердилася: того ж 1994 року він став переможцем обласного та Всеукраїнського конкурсу «Учитель року». Крім того, педагог як творча особистість у ті роки керував районною літературною студією творчо обдарованих дітей, які брали участь в обласних конкурсах і виборювали призові місця.

Завжди на видному місці й Людмила Олександрівна, яка працювала в міських школах №1, в приватній та №4. Вона понад двадцять літ очолювала

районне методичне об'єднання учителів російської мови та літератури (потім – світової літератури). Учителька протягом багатьох років проводила в школі семінари районного, обласного й навіть республіканського рівня, показувала майстер-класи, неодноразово ставала лауреатом виставки «Освіта Черкащини», а її вихованці – переможцями районних та обласних предметних олімпіад і творчих конкурсів. Крім чудових уроків, вела в школі театральний гурток, де діти відчували себе справжніми акторами, та поетичну студію «Проба пера», учасники якої одержували грамоти, а вчителька – подяки обласного літературного конкурсу. Разом із кращими учителями Черкащини Людмила Олександрівна працювала над випробуванням нових підручників, була автором методичних посібників та рекомендацій для учителів світової літератури.

Педагогічна діяльність подружжя Нерубайських відзначена багатьма дипломами, грамотами, подяками, серед яких є й досить престижні. Так, Людмила Олександрівна нагороджена грамотою Міністерства освіти та Почесною грамотою Головного управління освіти і науки Черкаської облдержадміністрації, а Іван Артемович – грамотою Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т.Шевченка та кількома – обласного управління освіти. Обидва педагоги, для яких завжди на першому місці була робота, а не нагороди та звання, – вчителі вищої кваліфікаційної категорії, вчителі-методисти.

Іван Артемович і Людмила Олександрівна виростили двох дітей. Їхні дочки Тетяна (1978 р. н.) й Ольга (1981 р. н.) закінчили Тальнівську середню школу №1 із золотими медалями, потім навчалися в Національних університетах, вийшли заміж і подарували батькам онуків.

Для обдарованої людини мало місця на одній ниві, тому вона шукає іншу. Це в повній мірі стосується й Івана Артемовича, який, окрім освітянської, плідно трудився й на ниві журналістській, творчій та краєзнавчій. Він автор художньо-публіцистичної книги «Горнись до тебе, Україно» (2001), поетичних збірок «На березі життєвої ріки» (2011) та «Отча сторона» (2016), об'ємних фоліантів з історії рідного краю «Криві Коліна крізь терни і роки» (2010) і «Криві Коліна: долі людські» (2012) – у співавторстві – та «Глибочок над Гірським Тікичем» (2017), редактор-упорядник колективної поетичної збірки «Уклін святині отчого порогу» (2006), автор вступних статей до кількох поетичних та пісенних збірок, літературний редактор багатьох книг.

На слова поета написано понад 30 пісень. Одна з них – «Молись, велика націє» – стала відома всій Україні: на Всеукраїнському фестивалі духовної пісні 2011 року вона виборола перше місце.

Творча й краєзнавча праця І.А.Нерубайського високо оцінена. Він нагороджений Благословенною грамотою Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета за заслуги перед Помісною Українською Православною Церквою та побожним українським народом (2009); Почесною грамотою Черкаської обласної організації Національної спілки журналістів України за вагомий внесок у розвиток друкованих засобів масової інформації Черкащини, активну участь у громадському та культурному житті Шевченкового краю (2012); дипломом та грамотою виконавчого комітету Тальнівської міської ради за особистий внесок у розвиток поетичної творчості рідного краю, за кращий поетичний твір про м. Тальне (2010). Найпрестижнішими ж нагородами учителя й журналіста, краєзнавця й поета, члена Національних спілок журналістів і краєзнавців України І.А.Нерубайського, безперечно, є дипломи лауреата Черкаської обласної краєзнавчої премії імені М.Максимовича (2010), Міжнародної премії в галузі української літератури і мистецтва імені В.Винниченка (2012), премій Національної спілки краєзнавців України імені академіка П.Тронька (2013) та імені Дмитра Яворницького (2018).

Однак Іван Артемович вважає, що для нього найвища нагорода – бажання земляків придбати його книги. Люди справді люблять їх читати, і це найбільше радує автора.

Іван Артемович Нерубайський одержує з рук Патріарха Філарета Благословенну грамоту за заслуги перед Помісною Українською Православною Церквою та побожним українським народом. 2009 рік

Вручення Івану Артемовичу Нерубайському обласної краєзнавчої премії імені Михайла Максимовича. Черкаси, 2010 рік

*На знімку (зліва направо): голова
Національної спілки краєзнавців України
Олександр Петрович Реєнт, лауреат Іван
Артемович Нерубайський, ректор Переяслав-
Хмельницького Національного університету
Віктор Петрович Коцур*

17 жовтня 2018 року в Переяслав-Хмельницькому Національному університеті ім.Г.Сковороди автора науково-документального, історико-краєзнавчого, художньо-публіцистичного фоліанту "Глибочок над Гірським Тікичем" Івана Артемовича Нерубайського нагороджено премією Національної спілки краєзнавців України імені Дмитра Яворницького. Диплом лауреата та нагрудний знак письменнику-краєзнавцю вручив голова Національної спілки краєзнавців України, член-кореспондент НАН України Олександр Петрович Реєнт.

Аби засвідчити творчий таланти нашого славного земляка, подаємо кілька його віршів.

СПОКУТА

*Могили завжди прибрані і чисті,
Цвітуть з весни аж до морозів квіти,
А взимку - рукотворні та барвисті
Колише понад снігом тихий вітер.*

*Я тут буваю часто наодинці,
Несу гвоздики і червону руту,
Кладу у голови батькам гостинці,
Та чи приймуть вони мою спокуту?*

*Простіть мене, матусю, бо ж, бувало,
Я вас не слухав, завдаючи болю.
Тепер мені отой непослух жалом
Щодень у серце, наче докір, коле.*

*Простіть і ви свого синочка, тату,
За те, що, може, вчасно "е" прийхав.
Щодня ви виглядали із-за хати
На шлях поміж крилатого горіха.*

*Іду на цвинтар на розмову з ними,
Несу у серці невимовну смуту.
Я мало дбав про вас, батьки, живими,
Тепер довіку матиму спокуту.*

ОЙ ГОРА ЧЕРНЕЧА

Коли у серці зацеміло
І вже розради не знайду,
Коли до болю наболіло
Й гублю упевнену ходу,
Коли охоплює тривога, –
Тоді єдиний в мене спас:
До Канева моя дорога,
На гору, де стоїть Тарас.

Ой гора Чернеча – співи солов'їні,
Тут лежить предтеча вільної країни.
Станем за свободу, тут її твердия,
Це душа народу і його святиня.

Іду до нього, до пророка,
На сповідь праведну іду.
Реве та стогне Дніпр широкий,
А я – у райському саду.
Сповідуюсь, прошу поради
І чую на душі тепло.

Немає кращої розради,
А втоми ніби й не було.

Ой гора Чернеча – співи солов'їні,
Тут лежить предтеча вільної країни.
Станем за свободу, тут її твердия,
Це душа народу і його святиня.

У грудях закипає битва,
Сердитий вітер завива,
А на граніті, мов молитва,
Святі Тарасові слова:
«Свою Україну любіть,
Любіть її... Во время люте,
В останню тяжскую минуту
За неї Господа моліть».

Ой гора Чернеча – співи солов'їні,
Тут лежить предтеча вільної країни.
Станем за свободу, тут її твердия,
Це душа народу і його святиня.

ХЛІБ

Сичать-тріскають дрова у печі,
Розпалені матусею уранці,
Біжать по стінах вогняні зайці,
Й діжа неквапно кисне на лежанці.

Піч гоготить, облизує вогонь
У челюстях рожево-чорні скроні,
Повіявся димок на оболонь,
А мати місять тісто на ослоні.

Зійшла діжа. Погас уже вогонь.
Притрушуючи борошном стільницю,
Матуся вправним порухом долонь
Викачують, мов сонце, паляниці.

В утробі печі біга коцюба,
Черінь іскристим жаром покриває,
А комина закочена губа
Гарячий дух повільно поглинає.

Погаснув жар. І настає пора
У лоно печі хліб святий саджати.
Чекатиме підпалка дітвора,
Затулка стала он уже на чати...

Прикритий рушниками пахне хліб.
Аж до небес духмяний запах лине.
Й допоки світ на цій землі стоїть,
Матуся дітям свіжій хліб пектима.

ЦІЛЮЮ, МАМО, ВАШІ РУКИ

*Цілую, мамо, ваші ніжні руки,
Що пахли свіжим хлібом, молоком,
Дітей зростили, вибавили внуків,
Плекали квіти під моїм вікном.*

*Вони не знали втоми, супокою,
Як не в городі, то в пікній діжжі,
Або перуть у річці під горою –
Роботі вічній не було межі.*

*Ці руки часто гладили голівки
Синам маленьким, рідним пташеняткам,
Які, натужно звівшись із долівки,
До вас тягли худенькі рученята.*

*Пригадую: як часто ви хворіли,
Та ради нас терпіли біль і муки...
Біля могили думи заніміли.
Цілую, мамо, ваші ніжні руки.*

НАЙРІДНІША ДОРОГА

*Ой, як багато звідав я доріг –
Крутих і рівних, битих і тернистих.
Та тільки ти, дорого-оберіг,
Мене чекаєш у краях горбистих.*

*І скільки б раз не їхав чи не йшов
Тобою, рідна, у свої пенати,
Завжди у жилах вигравала кров,
І почуття того не передати.*

*Дорого до мого села,
З усіх найрідніша, мов мати.
Мене ти в світі повела
Й вертала до отчої хати.*

*Розлуки й стрічі. Всякого було.
Мене носило часом десь далеко,
Але щораз вертався у село,
Мов з вірію у рідний край лелека.*

*Давно у вічність відійшли батьки,
Мене чекають не біля порогу.
Уже й мої натомлені роки,
Та я виходжу на свою дорогу.*

*Дорого до мого села,
Несеши ти на плечах утому.
Скількох ти в світі повела,
Скількох не діждалась додому.*

ДРУЖИНІ

*У двадцять літ цвіла ти, мов троянда,
І я росу з пелюсток поспивав.
А пахла ніжно-ніжно, як лаванда
Серед чарівних дикорослих трав.*

*У тридцять літ була ти найсолодша,
І з уст твоїх я пив смачний нектар.
Серед ровесниць – завжди наймолодша,
Красива жінка, ніжний Божий дар.*

*У сорок літ – ти ягода-малина,
І мати вже дорослих двох дітей,
І мого серця ніжна половина,
Яку я пригортаю до грудей.*

*А в п'ятдесят усе в тобі злилося,
І ти у мене завжди як весна.
І я хмелію у твоїм волоссі,
Дарма що скроні вкрила сивина.*

Подружжя Мизюків
Петра Андрійовича та Наталії Павлівни
З вами юнь підостає на славу

Ніби написано на аркуші долі у Петра Андрійовича Мизюка, учителя трудового навчання Тальнівської ЗОШ І-ІІІ ст. №2, народитися 1 вересня, щоб потім свій день народження завжди зустрічати у школі, разом з веселою дітворою, бо ж став учителем.

Мизюк Петро Андрійович – учитель трудового навчання, креслення та технологій. В 1971 році закінчив Корсунь-Шевченківське педагогічне училище ім. Т.Г. Шевченка. В цьому ж році розпочав трудову діяльність в Тальнівській середній школі №4 (в 1980 році перейменована в Тальнівську середню школу №2). В 1982 році закінчив Криворізький державний педагогічний інститут за спеціальністю «Загальнотехнічні дисципліни та праця».

За сумісництвом працював учителем трудового навчання в Тальнівській школі №1 та Папужинському НВК, а також учителем фізики в Тальнівській спеціалізованій школі з поглибленим вивченням іноземних мов та правознавства. Педагогічний стаж – 48 років.

Неодноразово нагороджувався грамотами відділу освіти та районної ради профспілки, Департаменту освіти і науки, райдержадміністрації та райради. В 1988 році йому було присвоєно звання «Відмінник освіти».

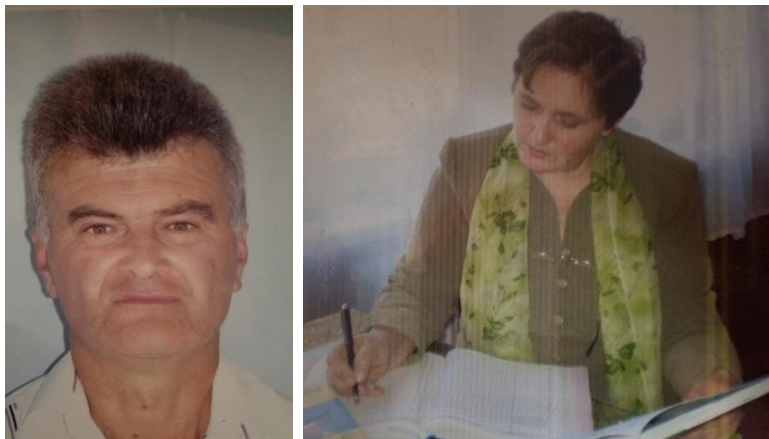
В 2012 р. здобув І місце у Всеукраїнському конкурсі електронних розробок з предмета «Трудове навчання», в 2013р. – І місце в обласному конкурсі на кращу серію цифрових ресурсів.

Творчий, ініціативний, завжди з любов'ю до своєї професії працює з учнями. Разом з дружиною Наталією Павлівною, теж учителькою, впродовж 48 років крокують однією учительською стежкою.

Наталія Павлівна – учитель початкових класів Тальнівського НВК «загальноосвітня школа І-ІІІ ст.№1 – гімназія». Має звання вчитель – методист, «відмінник освіти». Працювала вчителем, потім завучем у Тальнівській школі №2. Впродовж роботи на освітянській ниві вчителька має дев'ять випусків четвертокласників. Працювала 7 років заступником директора приватної школи. Із січня 2005 року вчить маленьких учнів початкових класів у Тальнівській школі №1.

Наталія Павлівна улюблена вчителька багатьох тальнівських хлопчиків і дівчаток. Разом з чоловіком Петром Андрійовичем виховали двох своїх синів. Вони вже дорослі. А зараз Петро Андрійович і Наталія Павлівна люблять і тішаться внучкою Ганнусею. Вірять, що і вона буде вчителькою і живуть за принципом: «Постійно рухатися вперед, аналізувати минуле, робити висновки та планувати майбутнє».

Подружжя Мантулів Віктора Васильовича та Наталі Володимирівни

Віктор Васильович Мантула закінчив Черкаський педагогічний інститут, працював у школах району. Одружившись із Наталією Володимирівною, теж учителькою, створили сім'ю, мають дітей, внуків. Наталія Володимирівна за фахом учитель фізики. Закінчила Донецький державний університет, факультет фізики. Із 1985 року навчає дітей фізики у Тальнівській школі №1. Високопрофесійний учитель, яку шанують і поважають учні та колеги. Дає міцні знання своїм вихованцям ось уже впродовж багатьох років.

Подружжя Карпуків

Віталія Петровича та Валентини Борисівни

У праці почуввають себе щасливими

Учитель готується до гарного уроку все життя. Таким твердженням завжди керувалася у своїй роботі учитель математики Тальнівської школи №1 Валентина Борисівна Карпук. Признатися чесно, що, мабуть, обрала для себе математику Валентина тому, що мала у школі добру вчительку математики. Багато з нас пам'ятає струнку білявку з гарною тугою косою, яка потім стала вчителькою.

Валентина Борисівна – де б не довелось їй працювати - відрізнялася старанністю, обов'язковістю, ініціативністю, відповідальністю. Напевне, помітили ці риси у молодій випускниці Уманського педагогічного інституту, яка спочатку працювала у Глибочківській школі. Згодом була призначена заступником директора Мошурівської школи і зовсім скоро переведена на посаду директора Павлівської школи.

У 1985 році у житті Валентини сталася гарна подія, вона одружилася із Віталієм Карпуком, теж учителем математики, гарним хлопцем з с. Тальянок, з родини хліборобів.

І з 1985 – по 1987р була директором Білашківської школи. Приїздила на роботу дуже рано (до речі, сама водила авто). Завжди довго світився вогник у кабінеті директора, де все виконувала ретельно і старанно, а в роботі з учнями керувалася словами народної мудрості: «Не кажи не вмію, а кажи навчуся!»

У 1986 році у сім'ї Карпуків – велика радість – народжується первісток – син. У хаті два директори, бо Віталій Петрович після свого першого місця роботи Майданецької школи- очолив педагогічний колектив Шаульської восьмирічної школи. Як не хотіли відпустити молодого вчителя з Майданця! Активний по життю, Віталій Петрович приємно вирізнявся з-поміж молодих колег. Жодне спортивне свято в районі не обходилося без участі молодого

вчителя. Волейбольні, футбольні, туристичні змагання і його обов'язкова участь у них. Так і йдуть по життю подружжя освітян Віталій і Валентина Карпуки.

Згодом Валентина стала працювати у Тальнівській школі № 1 заступником директора впродовж багатьох років. Більше двадцяти років – вчитель математики. А за цей час була керівником районного методичного об'єднання учителів математики, очолювала творчу групу вчителів з питань впровадження інноваційних технологій, працювала з молодими вчителями. І основне – навчала дітей математики, послуговуючись твердженням одного з видатних вчених математиків «У житті немає нічого кращого, як вивчати і викладати математику»

Віталій Петрович уже більше тридцяти років працює в органах місцевого самоврядування, в органах виконавчої влади. Це високопрофесійний, серйозний працівник, уважний до людей праці, толерантний до колег, ініціативний в роботі. Усі знають: де Карпук – там порядок.

Мають Карпуки спільне уподобання: Валентина закохана в квіти, яких у її дворі багато різновидів. Кожного року вона оновлює свої квітники, радіючи кожній новій квіточці. Віталій Петрович має гарний сад, а такого винограду, як у нього, теж годі й пошукати в Тальному. Плекають сад і квіти і радіють синові й невісточці та внукові, який є продовженням гарного роду Карпуків.

Віталій Петрович та Валентина Борисівна з дітьми та онучком

Подружжя Ярошів

Олександра Івановича та Наталії В'ячеславівни

Про професію вчителя мріяли обоє

У роздумах над призначенням професії вчителя не раз можна почути, що до педагогічної діяльності необхідно залучати найбільш талановитих і духовно багатих людей. Адже вчитель творить найбільшу цінність – інтелект. Це стосується Наталії В'ячеславівни Ярош. Її милий голос, лагідне слово, робить вчительку неповторною, незабутньою для своїх вихованців. Вона за фахом вчитель початкових класів, а зараз працює заступником директора з виховної роботи Тальнівської санаторної школи – інтернату.

Воістину, зустріти справжнього вчителя для дитини - велике щастя. Наталія В'ячеславівна є такою вчителькою. Вони разом зі своїм судженим Олександром Івановичем, теж учителем, познайомилися ще навчаючись в Уманському педагогічному інституті, поєднали долі, створили сім'ю, у них народилась донечка. І так уже впродовж 25 років поруч, рука в руку, удвох. Олександр Іванович після служби в Армії навчався в Уманському педагогічному інституті - за фахом біолог. З 1994 року і по цей час працює учителем у Тальнівській школі №1. Веселий, доброзичливий, вродливий учитель є для учнів справжнім другом. Не раз дівчата – старшокласниці кажуть, що не вивчити чогось у Олександра Івановича - неприпустимо, соромно.

Подружжя має ще одну місію в районі. Вони впродовж багатьох років везуть влітку на відпочинок дітей-сиріт та дітей з особливими потребами. Їм довіряють, бо знають, що діти будуть доглянуті і задоволені відпочинком. Добре, що доленька звела це учительське подружжя і доручає їм найдорожче - навчати і виховувати дітей.

Вони мають і свою донечку. Хочуть, щоб був мир, бо дуже переймаються, яким буде майбутнє у дітей, що підрастають. Власним прикладом ці вчителі доводять, що постійний пошук у роботі, творчі поїздки учителів, вивчення сторінок історії рідного краю – це запорука підкорення дитячих сердець.

Своєю працею несуть добро в скарбницю школи

Розповідаючи про освітянські подружжя, які працювали довгий час в Тальнівській школі, не можемо не сказати про вчителів, які впродовж десятків років працювали тут, вкладаючи в скарбницю школи свій талант і свою душу.

Ольга Миколаївна Олійник працювала вчителем початкових класів у Тальнівській школі №1 із 1956 по 1987 рік. Закінчивши Уманський учительський інститут, молода енергійна беручка дівчина очолила Тальнівський райком

комсомолу, а згодом стала учителем початкової школи.

Пройшло десять років по закінченню Другої світової війни, ще відчувалась бідність у сім'ях дітей. Але вони були зігріті теплом душі своєї вчительки. Беручи маленьких першокласників, Ольга Миколаївна на кожного заводила особливий зошит-щоденник і віддавала його аж на випускному вечорі. Цікаво було дітям прочитати про себе те, що впродовж десяти років записувала про них їхня перша вчителька.

Для багатьох тальнівців вона була «зорею світовою», яка не забувається.

Ольга Миколаївна мала багато громадських доручень, була депутатом Тальнівського міському. За свою працю у 1971р. нагороджена Орденом «Знак пошани», медаллю «Ветеран праці», Почесними грамотами. Але особливою відзнакою для неї була вдячність її молодих колег, яких вона навчала: Л.В. Пастернак (Шатайло), В.А.Сомик, і її вихованців, у душах яких вона залишила часточку свого серця. Давно пішла за межу вічності, але залишила гарні спогади про себе. Варто зазначити, що стали вчителями її донечки – Наталія і Юля.

Наталія Миколаївна впродовж 40 років навчає дітей у рідній Тальнівській школі №1, тут працює і її донечка. Родина присвятила себе навчанню дітей.

Галина Степанівна Гординська – призначена на посаду директора школи у 1985 році. На той час, потрібно було готувати школу до роботи у

зимовий період, а для цього, насамперед, потрібно було газифікувати, провести опалення, воду.

Зрозуміло, що окрім господарських справ їй доводилось займатися навчальною та методичною роботою колективу. Галина Степанівна старанна і добросовісна в роботі. Тому коли говоримо про досягнення першої школи, завжди згадуємо її тільки зі словами вдячності.

Її трудова і громадська діяльність відзначена багатьма нагородами. Галина Степанівна Відмінник народної освіти, Почесний громадянин Тального. Окрім того вона мама сина Владислава та бабуся п'яти онуків: Андрія, Олексія, Олександра, Євгенія, Костянтина. Мала, шановна освітянка і правнучок.

11 квітня 2019 р. Галина Степанівна пішла за межу вічності, але пам'ять про віддану освіті людину в душах вдячних учнів залишиться назавжди.

Ольга Степанівна Голота – директор школи №1, що прийняла штурвал від Володимира Нерубайського у 2019 році.

Вчителька не мислить себе без колег із першої школи, її учнів, її традицій. І гордиться, що вже впродовж 34 років працює в одній з кращих шкіл міста. Більше як 20 років вона була заступником директора. Причетна до розв'язання багатьох питань життєдіяльності закладу і до здобутків, які мала школа за цей період. Ольга Степанівна енергійна, творча, непосидюча, роботяща.

Всі знають, що директор школою живе, школою дихає, школою мріє.

Про **Людмилу Васільєву** – заступника директора з виховної роботи Тальнівського НВК «Загальноосвітня школа I-III ст. №1 - гімназія», учителя зарубіжної літератури в освітянських колективах району знають, як про ініціативного, талановитого, творчого, здібного організатора учительського та учнівського колективів. Вона вчитель вищої категорії, її вихованці щорічно стають переможцями та призерами обласних та районних творчих конкурсів і змагань, довгий

час вона керувала районним методичним об'єднанням класних керівників.

Ось уже 30 років, як вона працює в своїй рідній першій школі. Немає такої ділянки роботи в Тальнівському НВК, до якої б не була причетна Людмила Василівна. Вона – здібний керівник, талановитий організатор, ініціатор багатьох цікавих починань і корисних справ, як у школі, так і поза її межами, бере активну участь у профспілковому житті трудового колективу.

Спільно з колективом школи, Людмила Василівна приклала багато зусиль, щоб школа неодноразово займала призові місця в області з правовиховної роботи, виходила переможцем обласних змагань юних пожежників. Вона керівник учительського театру мініатюр «Альма Матер», дитячої команди «Доньки України». Її турбує все: і побут ветерана педагогічної праці, і проблеми духовності молодого вчителя, громадської відповідальності.

Людмила Василівна, йде по життю великим оптимістом, життєлюбом, одержимою прагненням «запалити сонце в кожній юній душі», вона любить учительську справу і розуміє, що освіта – то прихований скарб, якому немає ціни. А як вишукано, зі смаком одягнена ця освітяночка. Неперевершена! Багато дівчат -старшокласниць кажуть, що хочуть бути схожими на Людмилу Василівну. Вона турботлива мама двох донечок та чудова бабуся внуків.

Освітняни дякують їй, що вона є постійною ведучою всіх їхніх урочистостей. Людмила Василівна уміє поєднати в собі організатора і співця учительської праці. Воістину талановита людина! Одна з перших в області нагороджена найвищою відзнакою обласної профспілкової організації – дипломом лауреата ім. народного вчителя О.А. Захаренка, девізом якого було «Поспішайте робити добро, не припізніться». Людмила Василівна поспішає робити добро людям.

*Мені дано від Бога,
Ростить дітей, добро сіяти в душах,
Плекати щиро поросль молоду,
Любить людей і вірить непорушно
У долю нележку учительську свою.*

Ці поетичні рядки із поезії **Людмили Іванової** зі збірки «Гроно калинове». Людмила Станіславівна із освітянської родини. Батько Шипновський Станіслав Якович і мама Антоніна Захарівна працювали вчителями спочатку на Закарпатті, потім 19 років Станіслав Якович був директором школи. Дядько Собчук Артем Степанович, тітка Меланія Захарівна були

вчителями в Зеленькові. Нині донечка Валентина теж учитель. Отож Людмилі учительську долю послав Бог. Вона теж хотіла стати учителькою з дитинства і стала боротися за це. Завжди розраховувала тільки на власні сили.

35 років веде її дорога життя до Тальнівської першої школи, тепер це школа – гімназія. Народилася в Тальному біля мальовничої річки Тальянки, де біля самих її берегів біліє Людмилина батьківська хата. Більше 40 років відкриває вчителька світ прекрасного дітям і веде їх мистецькими дорогами. Вона учитель зарубіжної літератури та образотворчого мистецтва в Тальнівському НВК №1-гімназія та викладач Тальнівського коледжу.

Людмила Станіславівна – творча особистість: навчалася у художньому училищі м.Одеси, потім у художньо-промисловому училищі ім.Кіквілзе у м.Київ, закінчила Черкаський педагогічний інститут. Вона член обласної творчої групи вчителів зарубіжної літератури, учасник районних та обласних художніх виставок педагогічної майстерності «Освіта Тальнівщини». Нагороджена 5 дипломами Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників. Її педагогічні розвідки занесені до каталогу цього інституту. Більше 80 цифрових ресурсів розміщені на порталі Черкаського інституту вдосконалення вчителів.

У заснованій художній майстерні працює з дітьми, небайдужими до краси, формує у вихованців естетичні смаки, любов до прекрасного Вони навчилися робити гарні витинанки, вироби з бісеру, оригамі, квілінгу, паперової пластики, ізонитки, розписи по дереву, тощо.

У своїй роботі керується словами великого вченого Л.С. Виготського: «Навчити творчості неможливо, але можна дати вміння, навички та знання, які сприяють духовному розвитку». Учителька нагороджена грамотою Міністерства освіти, грамотами обласного управління освіти, районного відділу освіти, Подякою Тальнівської міської ради, грамотами обласного та районного комітету Профспілки працівників освіти, була переможцем районного етапу Всеукраїнського конкурсу «Учитель року» 2008, 2011р.

Людмила Станіславівна в музеї історії школи з В.А.Нерубайським та автором книги Л.М.Нестругіною

Людмила Станіславівна разом з чоловіком Василем Васильовичем виховали донечку Валентину, зараз тішається внучкою Аліною. У хвилини натхнення вчитель творить поетичні рядки і не дарма є членом літературно-музичного об'єднання «Передзвони». Усе це вилилось у поетичні збірки «Лірика», «Пейзажі душі», «Гроно калинове».

А сама про вчителя пише:

Покликання вчителя

На крилах дітей підіймати,

Бо вчитель – то скульптор душі,

Він ласкою мусить зігріти,

Добром напоїти серця,

І вірно, безмежно любити –

Ось учительська мудрість проста!

Людмила Антонівна Уманець впродовж багатьох років працює у рідній першій школі, в якій колись навчалася і сама. Стала вчителем математики, бо навчала її математики Галина Костянтинівна Доманська, ще й була у неї класним керівником. Людмила була закохана у «математичку», ну і, звичайно, у той предмет, якого вона навчала. Заповітна мрія здійснилась, після закінчення інституту вона розпочала роботу у цій школі. Багатьом своїм учням Людмила Антонівна переконливо доводила, що вивчення точних наук завжди спонукає людину до впорядкування думки, вчинків, побуту. Всі освітяни пам'ятають, рідного брата Людмили Антонівни – Станіслава Антоновича, який був неперевершеним вчителем фізики у нас в районі. Це був Учитель учителів. Ось так із однієї родини у світ учительства пішли двоє математиків. Людмила Антонівна не уявляє себе без своєї «Першої» – вона почуввається тут, як пташка в польоті!

Ніна Іванівна Романченко ще з молодих років зачаровувала жителів Тальнівщини своїм співом. Коли ще працювала піонервожатою в Павлівській, а потім в Зеленьківській школі, і вже, коли працює в Тальному, - завжди співає. Та ще й як!

Це моя подруга юності (автор книги).

Вона вчитель-методист, любить і знає свій предмет, неперевершено володіє словом. Вимоглива до себе і добра до дітей, любить школу, учнів, колег, має багато друзів. Усі ми, тальнівці, знаємо Ніну Іванівну не тільки як вчительку української мови, а ще й як прекрасного, талановитого керівника зразкового дитячого фольклорного гурту «Веснянка», який вона разом з учительським колективом Тальнівського НВК - №1 створила і вже керує ним впродовж десятка років. Напевне, скоро побуваємо на ювілейному творчому вечорі цього прекрасного дитячого колективу.

Де б не виступали вихованці Ніни Іванівни – завжди успіх. Шановна вчителька, освячена пісню, невтомно трудиться ось уже багато років з дітьми, переливаючи у їхні душі велич української народної пісні, наповнює їхні серця знаннями багатющих традицій, обрядів і звичаїв нашого народу. Пам'ятаємо її, як гарно співала на сцені і не забули як вона, молода красуня разом з Тамілою Жученко співали у неповторному дуеті. А скільки пісень переспівано у нашому ансамблі «Ордана», який уже впродовж багатьох років носить високе звання народного. Нині вона учасниця ще одного народного колективу «Оріяни». Ніна Іванівна разом з Людмилою Василівною Васільєвою ведучі усіх наших освітянських свят. Побачили б ви як світяться очі у сивочолих людей, коли до них виходить із своєю пісню Ніна Іванівна. А ще вона щаслива своїми дітьми і онуками. А я щаслива, що маю таку подругу і колегу.

Такі ми були в юності

Освітнянські подружжя Тальнівської школи №2

1. Бондаренко Борис Ілліч, Бондаренко Софія Никифорівна
2. Гулінський Валерій Миколайович, Гулінська Наталія Олегівна
3. Довгань Володимир Іванович, Довгань Ніна Михайлівна
4. Дробина Іван Андрійович, Дробина Людмила Дмитрівна
5. Кравчук Михайло Андрійович, Кравчук Лідія Дмитрівна
6. Мельник Григорій Васильович, Мельник Меланія Андріївна
7. Михайлов Анатолій Миколайович, Михайлова Наталія Миколаївна
8. Ріпко Івано Олексійович, Ріпко Тамара Володимирівна
9. Слиновенко Лариса Миколаївна, Слиновенко Віктор Володимирович
10. Солошенко Тарас Васильович, Солошенко Оксана Володимирівна
11. Стовповий Сергій Овсійович, Стовпова Марія Савівна
12. Терепіщій Сергій Васильович, Терепіща Ніна Олексіївна

*Педагогічний колектив Тальнівської ЗОШ І-ІІІ ступенів №2 з
начальником відділу освіти, молоді та спорту Тальнівської міської ради
Карман Р.М. в Черкаському будинку вчителя, 2019 рік*

Добровольська Маїна Вікторівна *Залишила вагомий внесок в освіті Тальнівщини*

Заслужений учитель України

Маїна Вікторівна працювала вчителем іноземної мови в Тальнівській школі №2. Викладала німецьку мову. Народилася в м.Єрвані, в дворянській сім'ї, закінчила Ленінградський педагогічний інститут і в далекому 1956 році приїхала в Україну. З того часу і працювала у школах міста Тальне. Усі ми, освітяни Тальнівщини, хто пам'ятає її, знає цю вродиву, чорняву жінку, схожу на італійку, як непересічну особистість в освіті.

Маїна Вікторівна проводила уроки завжди на одному диханні, діти любили вчительку. Уроки проходили творчо, цікаво. Робота з дітьми не обмежувалася рамками програми, педагог віддавала багато часу і зусиль позакласній роботі, особливо вчила дітей розмовної німецької мови, розвивала їхні здібності. І коли в Тальному перебували працівники з Німеччини на будівництві газопроводу, Маїна Вікторівна досить часто запрошувала їх до себе на уроки та спонукала учнів спілкуватися з ними.

Тривалий час вчителька була керівником методичного об'єднання учителів іноземної мови. Учні Тальнівщини, які брали участь у районній олімпіаді з німецької мови, завжди були в захопленні від неї. Уважна, чуйна, витримана вчителька, зачаровувала всіх своєю вродою і знаннями.

Часто проводила відкриті уроки для молодих колег, ділилася досвідом із ними. Вона була взірцем справжньої вчительки – інтелігентки. Не одна молода колега хотіла бути схожою на Маїну Вікторівну.

Разом з чоловіком виховали троє дітей – двох синів і доньку. Син Юрій закінчив консерваторію і театральний інститут, артист, проживає в Америці Олександр – ядерний фізик. Донька Олена – співачка, співає в Національній заслуженій академічній капелі України "Думка".

Маїна Вікторівна похоронена в м.Буча, Київської області.

Підгорна Надія Іванівна

Висока відзнака вчителя літератури

Заслужений вчитель України

Високе звання «Заслужений учитель України» Надії Іванівні Підгорній – учителці зарубіжної літератури Тальнівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ст. №2 присвоєно у 2019 році.

Сорок років плідної учительської праці за плечима педагога. Народилася Надія Іванівна на Вінничині, закінчила Ніжинський педагогічний інститут імені М.Гоголя. Не мріялась їй якась інша професія. Хотілося стати тільки вчителькою, ось так і визначилась її доля. З 1978 року вона безперервно працює у Тальнівській загальноосвітній школі І-ІІІ ст. №2.

Багатьом колегам завдячує у підтримці та становленні себе як учителя.

З добром у серці згадує свою першу наставницю і колегу Олександру Нестерівну Царюк, взірцем у роботі був для неї Іван Олексійович Ріпко. У кожного, з ким доводиться працювати в потужному учительському колективі школи, Надія Іванівна черпає по краплиночці.

Любить працювати з дітьми і на уроках і в позаурочний час. Особливу увагу приділяє роботі з обдарованими дітьми. Її вихованці – постійні переможці предметних олімпіад та конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт Малої академії наук 2017- 2020 років.

Надія Іванівна розробила виховну програму для учнів 5-11 класів «Родинне виховання», підготувала методичний посібник «Уроки зарубіжної літератури – 9 клас», вона педагог-експерт двох підручників «Зарубіжна література – 10 клас».

Вчителька зі щирою посмішкою з ямочками на щоках, що надають їй особливого запалу і шарму, у постійному пошуку. Творить, дивує кулінарними шедеврами, радіє двом синам, внукам, яких виростили разом з чоловіком Віктором Михайловичем – шанованою людиною на Тальнівщині.

Надія Іванівна живе вірою в майбутнє школи і освіти.

Подружжя Терепіщих Сергія Васильовича та Ніни Олексіївни *Красиві душею і вродою*

Народився Сергій Васильович 1928 р. у с. Білашки. Закінчивши школу, навчався на учительських курсах, потім закінчив учительський інститут, а у 1952 р. – Черкаський педагогічний інститут фізико-математичний факультет.

Навчаючись в інституті, познайомився з найвродливішою дівчиною біологічного факультету Ніною Ратушною. Одружилися. Вона теж родом із Черкащини, с.Піщана, Золотоніського району. Із 1953 року працювали обоє в школах м.Тального. Сергій Васильович - завуч колишньої школи №3, потім завуч, директор школи №4 (тепер №2). Витриманий, інтелігентний, вимогливий до себе, добрий до дітей і колег – таким залишився в пам'яті учитель. Має 42 роки педагогічного стажу. Праця вчителя була оцінена. Сергій Васильович - відмінник освіти, нагороджений грамотами обласного і районного відділу освіти.

Ніна Олексіївна навчала дітей хімії і біології. Тривалий час була керівником районного методичного об'єднання вчителів хімії. Робота в школі важка, відповідальна. Пам'ятаємо у школі спокійну, добру, лагідну, шляхетну, інтелігентну жінку. Довелося подружжю пожити і в Криму. Там у 2014 році Сергій Васильович провів у далекі світи свою кохану дружину Ніну Олексіївну.

Нині він проживає у Києві. Часто спілкується в телефонному режимі з колегами.

Підтримкою є син Олександр, якого виховало подружжя Терепіщих.

Подружжя Стовпових Сергія Овсійовича та Марії Савівни *Учительську дорогу пройшли з гідністю*

Сергій Овсійович працював учителем біології і хімії у школах Тальнівського району у с.Зеленьків, с.Білашки, с.Мошурів. Важкі повоєнні роки 1949-1955р. У школах навчання проводилося у майже холодних класах. На вчителів – чоловіків трималося забезпечення шкіл дровами, виготовлення стільців та парт для учнів.

Сергій Овсійович мав золоті руки. Багато трудився в школах окрім уроків. У 1949 році одружився з вчителькою Марією Савівною, яка навчала учнів молодших класів у Зеленьківській школі.

У 1953 році подружжя Стовпових перевели в Мошурівську школу, тут обоє працювали до 1962 року, Марія Савівна навчала учнів молодших класів.

Гарні спогади про себе вона залишила в дитячих душах. Ось що згадує шанована людина у нас у районі Іван Валентинович Григоренко, лікар Тальнівської районної лікарні: «Таке не забувається. У класі нас було більше тридцяти хлопчиків і дівчаток. Турбот у нашої Марії Савівни було дуже багато. Вона була молода, красива. Я дуже зрадив, що попав у клас до цієї вчительки, бо записувала мене до школи інша вчителька поважного віку, яку відразу сприйняв, як дуже строгу і трохи злякався. Марія Савівна усіх нас любила. Діти були різні: і ті, що гарно вчилися, і ті, що не хотіли виконувати домашні завдання, а бігали та збирали яблука, та гралися на вулиці. Яка наша Марія Савівна була терпляча. Я був лівша, а вимагали писати тільки правою рукою. Які були муки! Але вчителька мені терпляче допомагала. Не міг навчитися писати букву «у», вона в мене виходила «п'яна». Але з допомогою моєї дорогої першої вчительки я подолав цей бар'єр. Спочатку посадила мене за парту з гарною дівчинкою, але я розлив чорнило їй на плаття, то Марія Савівна пересадила до двоюрідного брата Стьопи, так ми і закінчили

четвертий клас, сидячи удвох за партою. Я Марії Савівні вдячний за її доброту. Пригадую, як вона усім нам застібала гудзики на наших пальтечках, як гріла руки, як хтось змерзав. Бувало так, що замотувала їх у свою хустку. Таке не забувається. Марія Савівна пішла у інші світи, але пам'ять про свою першу вчительку я зберігаю з трепетом в душі».

Довелося їй після Мошурова більше тридцяти років працювати у школах м.Тального. із Тальнівської школи №2 вона пішла на заслужений відпочинок.

Подружжя Стовпових мали двох донечок - близнят Ніну і Раю. Мали внуків. Обое ці вчителі пішли у кращі світи, залишивши після себе добру пам'ять.

*На фото Марія Савівна зі своїми вихованцями.
В останньому ряду - п'ятий зліва Ваня Григоренко.
Біля вчительки, як завжди, - гарненькі дівчатка*

Подружжя Мельників

Григорія Васильовича та Меланії Андріївни

Душею раділи за успіхи учнів

Григорій Васильович Мельник останнім часом був учителем фізики і математики Тальнівської школи №4 (нині №2). Народився на Христинівщині 1924р. Учасник Другої світової війни. Проїшов з боями Румунію, Угорщину, Австрію, Болгарію. При взятті Будапешта був поранений. Воював у 160 мотострілковому батальйоні Третього Українського фронту. Лікувався в госпіталях Югославії. Мав військові нагороди: медаль «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», орден Вітчизняної війни II ступеня, медаль «За Перемогу над Німеччиною». Демобілізувався. Після закінчення війни навчався в Уманському педагогічному інституті на фізико-математичному факультеті. Був піонервожатим у Томашівській школі.

З першого вересня 1949 року працював учителем математики Мошурівської середньої школи. Тут познайомився з вродливою дівчиною, яка була вчителем біології. Одружилися. Молоде подружжя вирішило перебраться в м. Тальне, звідкіля була родом Меланія Андріївна. У 1951 році молоді вчителі стали працювати в Тальнівських школах. Терплячий, добрий, наполегливий вчитель ніколи не підвищував голосу до дітей і вони знали, що з Григорієм Васильовичем розв'яжуть будь-яку задачу. 36 років педагогічного стажу мав шанований учитель. За працю нагороджений знаком «Відмінник освіти», Грамотами обласного відділу освіти, районної ради та районного відділу освіти.

Меланія Андріївна навчала дітей біології, бо теж закінчила Уманський педагогічний інститут біологічний факультет. Добра, лагідна вчителька залишила слід у дитячих душах. Так, поєднавши свої долі, це подружжя аж до виходу на заслужений відпочинок працювали поруч, переймалися усім тим, чим жила школа, місто, країна. Побудували дім, виростили дітей, дочекалися внуків. Обоє освітяни похоронені на Тальнівському кладовищі.

Подружжя Кравчуків
Михайла Андрійовича та Лідії Дмитрівни
Славні жєнци на освітрянській ниві

Є люди, які, неначе сонце, випромінюють світло і тепло. До них тягнеться душа, з ними затишно і комфортно. Так можна сказати про подружжя Кравчуків.

Кравчук Михайло Андрійович народився 29 серпня 1940 року в с.Степківці Уманського району. В 1958 році закінчив Ятранівську школу. Після служби в армії вступив на фізико–математичний факультет Уманського педагогічного інституту. Після 3 курсу одружився зі студенткою Іваненко Лідією Дмитрівною. Гарне було весілля в травні 1965 року. Вона уродженка с.Петраківка Катеринопільського району. Також змалку відчувала потяг до фізики, бо в школі фізику викладав Некоз Лука Андрійович. Всі учні його любили. У Лідії завжди з фізики були п'ятірки. От і вступила теж на фізико – математичний факультет. І вступні екзамени, і державні здала на «відмінно».

Після закінчення інституту подружжя поїхало на Донбас. Три роки працювали в середній школі селища Шахти ім.Леніна, Лутугінського району Луганської області. Там народився син Сергій. В 1970р. переїхали на Тальнівщину і обоє працювали в Тальнівській школі №4 (теперішня №2), яка тільки відкрилася.

Лідія Дмитрівна каже, що завжди відчувала підтримку свого чоловіка, оформили два кабінети обчислювальної техніки. В одному проводили уроки з використанням мікрокалькуляторів, а в другому ЕОМ «Електроніка» УК – НЦ. Працювала з корифеєм викладачів фізики Сухоносом Станіславом Антоновичем. Багато чого в нього навчилася. Яка людина, який учитель! Впродовж вчителювання була класним керівником, керівником методичного

об'єднання учителів інформатики району. В 2011 році пішла на заслужений відпочинок, пропрацювавши на освітній ниві 44 роки.

Михайло Андрійович був переведений в школу №1, пропрацював заступником директора аж до 1977 року, а з 1980 року заступником директора Міжшкільного навчально-виробничого комбінату. Тут пропрацював аж до його ліквідації у 1997 році. Побудували будинок, виростили сина, мають двох внуків. Прожили разом 53 роки і ділять все навпіл. Люди звикли бачити завжди їх удвох.

Обоє Кравчуки кажуть, що допомога одне одному у подоланні труднощів на роботі – це як знайдений випадково скарб. Лідія Дмитрівна весь вік викладала фізику, а це ж предмет, який в основному викладали чоловіки, вона себе не мислить вчителем іншої дисципліни. І діти любили свою симпатичну, завжди з усмішкою, чорняву «фізичку». При зустрічі з нею не один згадує Закон Ома. Лідія Дмитрівна, каже, що коли піде на базар, то не встигає відповідати «Добрий день!»

Ветерани педагогічної праці Тальнівщини.

*Зліва направо: Кравчук Л.Д., Пономарьова Л.Ф., Нестругіна Л.М.,
Каплюченко Л.І. 2017р.*

Подружжя Ріпків Івана Олексійовича та Тамари Володимирівни *Учителі з Божою іскрою в серці*

Побачили б ви, який був у Івана Олексійовича почерк. Це щось неперевершене! Народився Ріпко Іван Олексійович у с.Легедзино у 1939 році. Закінчивши школу, вступив до Уманського педагогічного інституту на фізико-математичний факультет. Працював учителем математики у Тальнівській школі-інтернат. Познайомився з гарною, чорноокою дівчиною, теж учителькою Тамарою Володимирівною. Одружилися у 1968 році, а потім подружжя переїхало у Глибочок, де працював Іван Олексійович завучем, а потім директором впродовж десяти років. Був інспектором відділу освіти, працював у партійних органах. Із 1990 року до 2007 року, аж до виходу на заслужений відпочинок працював у Тальнівській школі № 2 завучем. Цей учитель мав особливий характер, свої погляди на життя, здатний помічати недоліки розвитку суспільства, освіти у надзвичайно стрімкому, іноді незрозумілому руслі. Висловлювався з приводу цього відкрито, розкуто. Колись на моє зауваження (автор), що він занадто впертий, безкомпромісний, відповів приблизно так: «Моя впертість – це моя совість. За будь-яких обставин я залишаюсь самим собою». І це дійсно так. Він був неповторною особистістю.

Тамара Володимирівна – берегиня сімейного джерела. Вони виростили донечку Лесю, яка теж стала вчителькою, працює в Тальнівській санаторній школі-інтернат. Учителі «початківці» пам'ятають красиву, веселу, брюнетку Тамару Володимирівну, яка впродовж багатьох років була керівником методичного об'єднання вчителів молодших класів.

Так сталося, що довелося Івану Олексійовичу доглядати батька у с.Легедзино, який був дуже у поважному віці і не хотів іти жити в місто до сина. Надтріснули подружні стосунки. Пішов раптово у засвіти прекрасний вчитель, добра і чесна людина. Пам'ятають про нього колеги, учні. Такі люди не забуваються.

Подружжя Бондаренків Бориса Ілліча та Софії Никифорівни *Сімейні цінності – підвалини всього життя*

*Справжня любов народжується лише в серці,
яке переживає турботи про долю іншої людини.*

В. Сухомлинський.

Софія Никифорівна Бондаренко народилася в Росії, батьки переїхали в Тальне, тут вона навчалася у школі №6(тепер 3), а потім у школі №1.

Перша школа завжди славилася вродливими дівчатами, але на дівчину, з довгою тугою, русою косою задивлялися усі хлопці. Відмінниця у навчанні, красуня Софія полонила серце однокласника Бориса.

У 1965 році, закінчивши школу, поступили обоє у Черкаський педагогічний інститут, Софія – на філологічний факультет, а Борис – на факультет фізичної культури.

1967 році одружилися і, закінчивши інститут, приїхали працювати у рідне місто, яке так люблять обоє.

Софія Никифорівна стала навчати дітей рідної мови у своїй школі – першій, а потім перейшла у Тальнівську школу №2. 10 років - учителем, 10 років – заступником директора, 15 років – директором. Вона – вчитель-методист, відмінник освіти.

Так уже склалося, що в цій школі найбільше дітей, хороший, згуртований, дружній педагогічний колектив. Авторитетний директор Софія Никифорівна дотримувалася золотого правила у своїй роботі: «З людьми треба працювати за будь-яких змін, вони найбільша надійна опора в роботі». А скільки роботи: зошити, плани, педради, конференції. Вона шанована людина в освіті. Вся віддавалася школі, не дарма і школу стали називати Софіївською. Не раз для неї звучали слова:

*О, вчителько мила, крилата володарко слова,
Що впало на душу високим добором зерна,
З якої закронилось дерево рідної мови,
І цвітом безсмертним вирує, як вічна весна.*

У всьому був опорою її коханий чоловік Борис Ілліч. Весь час працював у Тальнівському будівельно – економічному коледжі, спочатку керівником фізичного виховання, а потім, заочно закінчивши історичний факультет Полтавського педагогічного інституту, став викладати історію, політекономію і право. Обоє ці вчителі любили свою роботу.

Софія Никифорівна тривалий час була керівником районного методичного об'єднання учителів української мови і літератури. За своєю чисельністю це було найбільше об'єднання вчителів.

Ми, учителі словесники, не раз були присутні на уроках своєї колеги, яка була для нас живомовним носієм українськості, еталоном самодостатньої особистості з високим порогом відповідальності, вродженої інтелігентності та чарівним голосом.

Це гарне освітянське подружжя має багато вдячних учнів, бо були добрими, вимогливими і разом з тим толерантними, до чого закликали завжди своїх колег директорів.

Софія Никифорівна і Борис Ілліч виховали двох дітей – сина і донечку. Мають внучку Софію (названу в честь красуні бабусі) і внука Ігоря. Радіють спілкуванню з ними.

Інколи спогади огортають душу, уже посивілі скроні, а не віриться, що так швидко плине час, уже на заслуженому відпочинку, а здається, що тільки вчора була зустріч двох закоханих молодих людей. Такі родини, як родина Бондаренків є окрасою, прикладом, як треба любити, бути разом, і в радості, і в печалі у переконанні, що сімейні цінності – підвалини самого життя.

Подружжя Довганів Володимира Івановича та Ніни Михайлівни *Їх поєднала доля*

*Зустрів недавно вчительку свою,
Вона в літах, та все така ж прекрасна
Віталій Запорожець.*

Доля поєднала берегиню українського слова та сільського співака і музиканта.

Дивлюсь на це фото і пригадую Ніну Михайлівну, свою колегу ще молодою, такою як вона прийшла в школу. Любить своє рідне село Павлівку, знає добре його історію. Ніна Михайлівна Довгань живе в Тальному вже майже 50 років і працювала вчителем української мови та літератури тільки у Тальнівській школі I-III ст. №2. Після закінчення Черкаського педагогічного інституту була направлена на роботу в Крим. Працювала 1 рік там, повернулася додому на рідну Тальнівщину.

П'ятдесят років в одній школі, спочатку це була школа №4, а потім №2. Коли побудували нове приміщення школи, і директор школи Андрій Васильович Царюк, розрізаючи стрічку, дав їй частинку молодій вчительці, то це якраз була вродлива, весела, з гарними карими очима, вчителька української мови та літератури Ніна Михайлівна Довгань. Директор напророкував їй, що працювати в цій школі молодій, енергійній, натхненній вчительці, ще довго – довго, нести рідне слово до дітей.

Вона не тільки навчала грамоти, а й вчила учнів культури, добра, розповідала багато цікавого і корисного. Її уроки були зразком високої духовності, тут учні долучалися до краси мудрого слова, навчаючись «мови золотої».

Не любила ставити учням негативних оцінок, знаходила порозуміння, щоб було приємним і кращим для дитини навчання. А чи змогла б сама порахувати скільки зошитів довелося перевірити, скільки планів написати? Тисячі!!!

Для колег і учнів – вона взірець працьовитості, обов'язковості, вимогливості до себе. Найважливіші якості – любов до дітей, високий професіоналізм, вміння побачити і відчутти обдарування кожного учня, підтримати і розвинути його. Знаємо, що її вихованці на районних, обласних олімпіадах займали призові місця, були переможцями Всеукраїнського конкурсу з української мови імені Петра Яцика та олімпіад.

Ніна Михайлівна має звання «вчитель – методист», відмінник освіти України, грамоти Міністерства освіти, 24 роки очолювала районне методичне об'єднання учителів–філологів. Ця ноша з нелегких, бо вивчення рідної мови – одне з основних завдань школи.

А коли заводиш мову про особисте, то від Ніни Михайлівни не наслухаєшся про внуків, синів, яких вони з чоловіком Володимиром Івановичем виховали, вивчили і підтримують батьківським словом та порадою.

Ніна Михайлівна має високий авторитет серед освітян району. Багато її випускників стали учителями-словесниками. У школі, яка стала їй рідною, вона шанує своїх колег, знаходить ниточку до молодих. Скільки загальношкільних, районних свят довелося провести. Мабуть, багатьом запам'яталося, як вона читала на районній сцені зворушливе оповідання «Лелька» про вірність. Вірність вона пронесла разом зі своїм чоловіком Володимиром Івановичем через все життя.

Довгань Володимир Іванович народився 2 листопада 1943 року. У с.Павлівка І на Тальнівщині у сім'ї поважних, працьовитих хліборобів. Сім'я славилася порядністю, усі четверо дітей вирости добрими і чуйними людьми. Батько був майстром на всі руки, а найбільше любив грати на гармошці, гарно співав, без нього не обходилося жодне дійство в селі, яке було пов'язане з музикою.

Своє сумління він передав наймолодшому – Володі. Хлопчик тягнувся до музики, до пісні. Уже п'ятирічним він грав на гармошці. Люди дивувалися, адже маленькі рученята творили диво.

Пізніше у школі Володя завжди був на сцені у будь-які свята з гармошкою, а ще прекрасно співав. Саме це його привело на курси баяністів при Звенигородській музичній школі, а потім було навчання у Канівському культосвітньому училищі, де він продовжував опановувати гру на баяні та акордеоні.

Після закінчення навчання разом із дружиною почав працювати як учитель музики в колишній Тальнівській школі №3, потім працював у Корсунській та Колодистенській школах, і, нарешті у школі №2 м.Тального.

На педагогічній ниві пропрацював 32 роки, має подяки і нагороди, ветеран праці. Музика, щира українська пісня ідуть з ним і понині.

Отак ось уже п'ятдесят років подружжя освітян Довганів ділять навіл любов і смуток, радість і переживання, усе життя турбуючись одне про одного.

Подружжя Дробинів
Івана Андрійовича та Людмили Дмитрівни
Так рано пішли з життя

*Дзвоник останній з дитинства прощання,
Вчителька з учнем танцюють вальс.*

Так, Людмила Дмитрівна Дробина, вчителька математики Тальнівської школи №2 танцювала на випускному вечорі з учнем - десятикласником. Запросив її на вальс. Хвилювалася, була зворушена. Це було у 1987 році. Вона любила математику і старалася захопити нею учнів.

Закінчивши Уманський педагогічний інститут, Людмила Дмитрівна працювала у Тальнівській школі №2. Вся віддавалася роботі. Великі класи, а математика такий предмет, що потребує неабияких сил і вміння донести до дитячого сердечка те, що вимагає ця складна наука.

Її учні мали гарні успіхи у навчанні, були переможцями на районних олімпіадах, конкурсах. Добрих здобутків досягали і в обласних олімпіадах з математики. Вона почала очолювати методичне об'єднання математиків спочатку в школі, потім в районі. Була заступником директора з навчальної роботи, а потім запросили стати інспектором в райвно, але то не для неї. Вона вчитель.

Весела, заповзята вчителька, дбайлива матуся, кохана дружина, гарна колега – це все Людмила Дмитрівна. Її шанували колеги. Колись у розмові зізналася: «Я не можу образити людину, навіть випадково, - дуже тяжко. Я мучусь, не знаходжу собі місця. І не має значення, хто ця людина, ким вона для мене є, дуже шаную людей. Для мене найголовніше – нікого не образити». Боронь Боже когось із колег доводилося пожурити, їй це давалося дуже тяжко.

Чоловік Людмили Дмитрівни Іван Андрійович Дробина народився у с.Глибочок. Закінчивши Криворізький педагогічний інститут, став працювати у школі. Подружжя Дробинів допомагало одне одному в роботі. Працюючи учителем праці в школі та в Тальнівському міжшкільному комбінаті, Іван Андрійович був для людей і серцем, і руками. Молоді, завзяті учителі, беручкі до роботи побудували дім, мріяли, любили, ростили дітей сина і донечку. Іван Андрійович завжди казав до дружини: «Твій успіх – це і мій успіх».

Пішла в березні 1988 його кохана дружина у засвіти, залишивши Івана Андрійовича з донечкою і сином. Журився. Та невдовзі поєднав долю з порядною, доброю жінкою з родини вчителів Ганною Михайлівною Усатенко. Та доля відміряла йому теж недовгий вік. У 2010 році він залишив цей світ. Вдячні учні, колеги пам'ятають це учительське подружжя Дробинів Людмилу Дмитрівну і Івана Андрійовича і схиляють голови перед їхніми могилами.

Людмила Дмитрівна з колегами

Подружжя Михайлових
Анатолія Миколайовича та Наталії Миколаївни
Їх долі поєднала пісня

Анатолій Миколайович розпочав свою трудову діяльність на Тальнівщині у 1970 році у Тальнівській школі №6 (тепер №3) учителем трудового навчання та креслення, де працював з дітьми впродовж п'яти років. А з 1975 і по 2013 рік працював у Тальнівському коледжі викладачем спеціальних дисциплін. Вимогливий до себе і до студентів, викладач користувався авторитетом у колег та учнів. Про Анатолія Миколайовича казали, що накреслить на дошці будівлю до тонкощів, не беручи в руки лінійки, навіть не вірили, що таке можливе. Вчитель сам за фахом інженер – будівельник, високопрофесійно викладав дисципліни, що стосувалися будівельних робіт.

Поєднавши долю з Наталією Миколаївною, почав співати в народному гурті «Оріяни», у якому вона разом із засновником фольклорного гурту, етнографом, заслуженим працівником культури Вадимом Федоровичем Мициком була однією з активних учасниць.

Виступом «Оріян» були захоплені артистка Оксана Білозір, художній керівнику хору «Гомін» Леопольд Яценко, народознавець Олена Рутковська, а голова Всеукраїнського товариства «Просвіта» Павло Мовчан сказав про них: «Постановка «Оріянами» свят Сонячного Кола розкрили художню цінність та духовні джерела української народної культури».

Наталія Миколаївна, працюючи в школах Тальнівщини із 1980р., організовувала дитячі колективи в основному з народним співом. Так, у Тальнівській школі №2 створила дитячий гурт «Колодійчики». А основне дітище нашої освітяночки, яке підтримали всі учителі школи, батьки, діти, - це створення у Тальнівській школі №2 музею хліба з магичною назвою «Дивень». До школи у музей приїжджають освітяни і відвідувачі з усієї Черкащини. Допомагає проводити екскурсії Наталії Миколаївні директор

школи Солошенко Тарас Васильович. Він теж живе цим неповторним музеєм, створеним Наталією Миколаївною. Музей унікальний, єдиний такий на Черкащині, неодноразово вироби із музею вивозили на різноманітні фестивалі. На обласних фестивалях: «Скарбниця народної духовності», «Великодні калачі» та інші, скрізь – перші місця у м.Києві. На Всеукраїнський фестиваль «Українська паляниця» Наталія Миколаївна для презентації разом з двома ученицями привезла 40 зразків хлібних виробів. Була тут і її величність паляниця, обжинковий хліб, великодній, весільний, різдвяний, поминальний хліб, і, звичайно ж, прекрасний Тальнівський коровай.

Наталія Миколаївна навчила дітей розповідати, що означає на ньому кожна пташечка, листочок, квіточка, колосочок. Було зворушливо, і коли прозвучали слова дітей «Молитви до хліба», з високо піднятою на рушнику хлібиною:

Хліб наш насущний – ти наша міць і наша сила,
Ти наша праця і думка, наше щастя і здоров'я,
Ти наш держитель на землі, наші крила і підпора,
Слава тобі, хлібе, бо ти - наше життя, наше сонце!

Всі сходилися і слухали Величну Молитву до хліба, яку створив наш шановний в усій Україні Вадим Федорович Мицик. Подружжя Михайлових довго співало у народному хорі «Ордана», вони знають безліч українських народних пісень, а як Наталія співала в Черкасах на фестивалі освітянських колективів «Таланти твої, освітянська родино!» українську жартівливу пісню «Ой родино – зозулино, чого сидиш зажурено, ой, родино, не журися та й до роду прихилися», то в залі Будинку вчителя усі замилювалися цим співом.

Подружжя Михайлових виховали гарного сина-легіня Миколу, який горнеться душею і серцем до батьківської хати.

Подружжя Гулінських Валерія Миколайовича та Наталії Олегівни *Учительський вальс*

Історія – вчителька життя, а математика – розум до ладу приводить. Доля поєднала подружжя Гулінських – історика і математика. Педагогічне кредо: вміти шукати. Все, що дримає – розбудити. Не споглядати, а повноцінно жити.

Гулінський Валерій Миколайович, 1966 року народження. Закінчив Київський педінститут ім. М.Горького у 1990 р. за спеціальністю «вчитель історії та методист з виховної роботи», має педагогічне звання «старший учитель». З 1990 року працює в Тальнівській школі №1 учителем історії, а з 1994 року – заступником директора з виховної роботи в міській школі №2. За сумлінну працю нагороджувався Грамотами Головного управління освіти і науки Черкаської ОДА, Грамотою відділу з питань сім'ї, молоді та спорту Черкаської ОДА, відділу освіти Тальнівської РДА. У 2012 році став призером обласного конкурсу «Учитель року». Валерій Миколайович – учитель за покликом серця. Скромний, толерантний, у роботі дотримується думки, висловленої великим Сократом: «Я не можу навчити всіх і всьому, але можу вплинути на мислення моїх учнів». І це того варте. Гарно співає, активний учасник шкільного фольклорного колективу «Спадщина».

Гулінська Наталія Олегівна, 1975 року народження. У 1997 році закінчила Черкаський державний університет імені Богдана Хмельницького, фізико-математичний факультет. Працювати повернулась у свою рідну Тальнівську ЗОШ №2, де працювали учителем математики мама Чмига Лариса Петрівна та чоловік Гулінський Валерій Миколайович. Родина виявилась багатою на педагогів. Прадід Наталії Денис Чмига навчав дітей у

церковно-приходській школі с.Павлівка Перша, дідусь Чмига Леонід Денисович викладав фізкультуру, а бабуся Чмига Віра Йосипівна, закінчивши Київський педінститут ім. М. Горького, навчала своїх вихованців української та російської мов та літератури с.Павлівка Перша. Наталія Олегівна з 2013 року і донині очолює методичне об'єднання учителів математики Тальнівщини. Двічі була учасницею конкурсу «Учитель року» у номінації «математика». За роботу відзначена дипломами і грамотами міського, районного та обласного рівнів.

Подружжя Гулінських має сина Олександра, котрий здобуває економічну освіту у столичному вузі. Увібравши у себе батькову мудрість, захоплюється історичною літературою.

У подружжя Гулінських є традиція. Кожного року 1 вересня вони танцюють свій омріяний учительський вальс.

Павлівська-І ЗОШ І-ІІ ст.

Подружжя Слиновенків

Віктора Володимировича та Лариси Миколаївни

Допомогають не просто отримувати якісні знання, а й набувати умінь для щоденного життя

Здається, зовсім недавно закінчивши Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, природничий факультет подружжя Слиновенків розпочали свою трудову діяльність на Тальнівщині.

Віктор Володимирович в органах внутрішніх справ, Лариса Миколаївна вчителем хімії в Тальнівській школі №3.

Народилася Лариса у далекому Азербайджані, але так склалася доля, що приїхала поступати до Уманського вишу, тут познайомилася з хлопцем із Тального. Згодом одружилися, і у молодій сім'ї народився син. Так Лариса стала наша.

Довгий час вона працює методистом районного методичного кабінету відділу освіти. Розумна, винахідлива, кмітлива вчителька. Має дар знаходити вихід із будь-якої ситуації на користь справі. Із 2012 року Лариса Миколаївна вчитель хімії учнів Тальнівської школи №2.

Тільки уявіть, у звичайній школі хімія - улюблений предмет багатьох учнів, дякуючи професійним якостям вчительки! Поважають та прислухаються до неї колеги. Вона майстриня на всі руки. Вміє гарно в'язати, багато виробів використовує у повсякденному житті. Захоплюється вирощуванням екзотичних квітів, тому будинок подружжя Слиновенків потопає у барвоцвітах та зелені.

Віктор Володимирович впродовж десяти років працює вчителем біології та фізкультури у Папужинській та Лісівській школах. Працьовитий, майстровитий, не боїться ніякої роботи, тому він перший помічник директора у господарських справах. Вміє захопливо та емоційно подати матеріал, тому його завжди учні слухають із цікавістю. З особливим ентузіазмом розповідає про своїх домашніх улюбленців собак породи лабрадор. Подружжя Слиновенків виховало двох гарних синів, Владислава та Сергія, мають внука.

Подружжя Солошенків Тараса Васильовича та Оксани Володимирівни *«Ми не просто подружжя, ми – колеги, друзі...»*

Так каже Тарас Васильович Солошенко, директор Тальнівської школи №2, про свою дружину.

Обоє вчителі закінчили Уманський педагогічний інститут, Тарас Васильович – природничий факультет, Оксана Володимирівна – факультет початкової освіти, а згодом ще й здобула другу вищу освіту за спеціальністю вчителя географії. Тарас Васильович спочатку працював у Соколівоцькій школі, потім інспектором в райвно і з 2003 року – директором найбільшої в районі Тальнівської школи №2. Завжди переконливо казав учням, батькам, колегам, що став учителем тому, що дуже хотів бути наставником молоді.

Переймається директор тим, що багато беруться вчити дітей зовсім випадкові люди, бо отримали диплом, а любові до дитини, відданості обраній справі немає.

Тарас Васильович любить місто, свою школу, шанобливо ставиться до колег, пишається своїм колективом, гордиться успіхами й досягненнями учнів та вчителів. Школа має свої традиції; вони зберігаються, але вчитель сьогодні має бути цікавий учневі, тому і директор відкритий до новаторства. Скільки всього нового створено в школі за останнє десятиріччя. Не можна обійти увагою, створений музей хліба з прекрасною назвою «Дивень». Директор разом із вчителькою Наталією Михайловою – творці цього дивовижного куточка в школі. Краще Тараса Васильовича ніхто не проведе екскурсії в музеї. А скільки їх уже було! Він наголошує: «Цими екскурсіями я прагну, щоб кожен українець схилив голову у пошані до хліба. Бо ж одна з визначальних рис українців – повага до хліба».

Його дружина Оксана Володимирівна це підтримка, колега, дружечок. Із завжди розуміючими очима і простягнутими в допомозі назустріч руками.

Вона з дитинства хотіла бути вчителькою, гралася завжди з подругами «у школи». Її дідусь Усатенко Михайло Федорович – Заслужений учитель України, директор школи в с.Вишнопіль, бабуся теж була вчителькою, другий дідусь – Карпо Якович Франчук був Героєм Радянського Союзу. Це шановані люди в селі і хочеться, як каже вчителька, бути славними продовжувачами роду.

Оксана Володимирівна з трепетом у душі згадує ту педагогічну раду у колишній приватній школі, де вона зустрілась зі своїм судженим. Професія учителя стала для обох них не тільки покликанням, а й долею. Ось тому обое, напевне, слово «педрода» мають за якесь пам'ятне і магічне. Оксана Володимирівна відноситься до тих жінок, про яких кажуть: «На всі руки майстриня». Вона вміє в'язати, гарно малювати, вишивати бісером, шити (майже в кожен кабінет у школі пошила на вікна ламбрикени), пекти солодощі, гарно справляється зі своїми обов'язками господині, де у її «володінні» – три хлопці.

Сини Назар і Захар – гарні хлопці-легіні, воістинно, їм дуже пасують імена, якими їх назвали батьки. Бо ж тільки вимовляємо ім'я Назар – відразу воно асоціюється з героєм Шевченкового твору «Назар Стодоля», а Захар – із славнозвісним Франковим «Захар Беркут». Захар – уже студент, а Назар – старшокласник.

Оксана Володимирівна - учитель вищої категорії. Має успіхи у навчанні своїх вихованців, котрі є переможцями олімпіад та в написанні робіт в МАН, активно співпрацює із Вадимом Мициком – етнографом, фольклористом, проводить краєзнавчі та етнографічні дослідження.

Тарас Васильович має відзнаки в роботі, нагороджений подякою Міністерства освіти, грамотами обласного відділу освіти, облдержадміністрації, Дипломом ім. Народного вчителя О.А.Захаренка, грамотами обкому та райкому Профспілки. Але основна нагорода для вчителя – повага учнів.

У сім'ї є особливі правила щодо активного відпочинку. Вони люблять подорожувати найцікавішими куточками нашої країни. Із кожної поїздки везуть щось особливе: чи якусь гарну рослину, чи незвичайне звірятко. Господар двору – особлива людина – він захоплюється флорою і фауною. У їх господі ростуть незвичайні квіти, дерева, біля 100 кущів троянд, і кожна квітка неповторна, а які гарні павліни і цисарки, і красень – дивовижний качур, а ще скільки всього – не перелічити.

Як приємно, що така сім'я – це освітяни, бо так і мусить бути, що вчителя повинні наслідувати його учні. Воістинно так!

Розповідь про освітянські подружжя школи №2 доповнить, звичайно, робота і життя двох заступників школи **Віри Олександрівни Гончарук та Ірини Петрівни Писар.**

Віра Олександрівна зі своїми школяриками

Віра Олександрівна в школі працює впродовж 40 років. За фахом вона вчитель початкових класів. Любить школу, дітей, дуже поважає колег, толерантна, спокійна, врівноважена, вміє дати пораду усім: від маленького першокласника до мудрого вчителя. Всі шанують Віру Олександрівну за її добре серце і переконані, що недаремно вона обрала вчительську стежину і долає її, вносячи до шкільного вулика часточку своєї творчої праці.

Ірина Петрівна це, звичайно, ще молодша колега, але заступник директора з навчальної роботи – це технолог шкільного життя. Що означає скласти розклад уроків для такої великої школи з численним педагогічним колективом, великою кількістю класів?! А розклад мусить бути складений згідно з усіма методичними вимогами, та ще й забезпечити соціальний захист вчителя. Ірина Петрівна добрий організатор педагогічного колективу, вміє дослухатись до думки кожного і виважено зробити висновки на користь справи. Завдячуючи злагодженій роботі завучів та директора, у школі завжди лад.

Також більше 40 років працюють у школі вчитель математики Броніслава Йосипівна Притула та вчитель історії Харенко Галина Василівна.

Зліва направо: І.П. Писар, О.І.Поліщук, В.І. Ряба

Освітянські подружжя Тальнівської школи №6 (3)

1. Горпинченко Микола Ілліч, Горпинченко Ольга Миколаївна
2. Качан Валерій Олексійович, Качан Валентина Омелянівна
3. Панченко Григорій Федорович, Панченко Людмила Йосипівна
4. Погорецький Леонід Григорович, Погорецька Галина Дмитрівна
5. Телегань Сергій Іванович, Телегань Галина Іванівна
6. Ткач Панас Левкович, Ткач Марія Захарівна
7. Фурс Григорій Семенович, Тарнавська Євгенія Микитівна
8. Чернишов Анатолій Прокопович, Чернишова Валентина Павлівна

Подружжя Ткачів

Панаса Левковича та Марії Захарівни

Виховали не одне покоління учнів

Панас Левкович згадував: «Сходило сонце, колосилася пшениця під голубим небом, та страшне слово «Війна» все захмарило... Поповзли чорні, як ніч, танки. Наші солдати замаскувалися в житі, артилерію сіном приховали. Три доби стримували фашистський натиск. Стволи так розігрілися, що не можна було доторкнутися до них. Раптом несподівано збоку зайшли три німецькі танки. Що було далі розповіли йому у медчастині. І дивувалися, чому, будучи у тяжкому стані, він гукав: «Рятуйте дітей!».

Народився Панас Левкович Ткач 06.07.1914р. у с. Романівці. Після закінчення школи і вчительських курсів працював учителем початкових класів на Шполянщині. 1939 р. призвали в ряди Радянської Армії.

Всю війну пройшов у 510 артполку Першого фронту. Визволяв Польщу, Чехословаччину, Австрію, Німеччину. Мав військові нагороди: «За бойові заслуги», «За звільнення Праги». Перемогу Панас Левкович зустрів у Празі. Після повернення з війни працював у райкомі партії, закінчив Полтавський педагогічний інститут, історичний факультет. 1957-1974 роки - директор Тальнівської школи №6.

Галина Звіряка, яка працювала піонервожатою у 1968-1970р. у цій школі, згадує Панаса Левковича тільки добрим спогадом і дякує долі, що на її освітянській стежині був такий наставник, учитель, колега.

Разом з дружиною, учителькою молодших класів, Марією Захарівною тридцять років працювали в Тальнівській школі №6(нині №3). За працю мали нагороди. Марія Захарівна була вірним другом і порадиником чоловікові. Мали двох дочок Надію і Тетяну та сина Віктора. Надія теж учителька, працювала на Київщині, але більшість часу у школах Тальнівщини, адже так багато успадкувала донечка від батьків-учителів.

Подружжя Ткачів похоронено в м. Тальному.

Подружжя Фурсів

Григорія Семеновича та Євгенії Микитівни (Тарнавська)

Любили свою роботу і дітей

Фурс Григорій Семенович народився 23 лютого 1913 року в Драбівському районі Черкаської області. Зарання остався круглим сиротою. Сім'я багатодітна, а він найменший. У 1939 році закінчив фізико-математичний факультет 2-річного учительського інституту в м. Київ.

Того ж року 10 червня був призваний Жовтневим військкоматом (м. Київ) на службу в армію, яку проходив на західних кордонах України. Згодом, був прийнятий на роботу в Садгірський РВНО, з 3 серпня 1946 року учителем математики, а з 15 серпня 1947 року став директором школи.

У 1954 році сім'я переїхала на Тальнівщину. Із 15 серпня 1954 року працював Григорій Семенович вчителем математики в с. Кобриново.

В 1961 році закінчив Уманський педагогічний інститут за спеціальністю вчитель математики.

З 1959 по 1973 рік працював учителем фізики, праці, математики в Тальнівській школі №6 (нині №3).

Створив один із найкращих кабінетів фізики. Разом із електриками щебеневого заводу до кожного столу підвів струм, автоматизував підйом кіноекрану, розсування та закривання штор, кінопроектор.

Вдома і родичам, сусідам будував груби та печі. Любив робити приємне людям. Одного разу до свята 8 Березня разом з учителем Михайловим Анатолієм Миколайовичем кожній жінці школи №6 подарували власноруч виготовлені макогін і качалку. Було сміху! Бо дружина теж вчителька.

Тарнавська Євгенія Микитівна народилась 20 січня 1920 року в с. Немиринці Хмельницької області.

Навчалась на річних педагогічних курсах підготовки учителів української мови і літератури для V-VII класів середньої школи при Київському обласному відділі освіти і закінчила курси у серпні 1940 року.

Євгенія Микитівна в 1945 році закінчила повний курс Чернівецького державного учительського інституту. 1 вересня 1945 року була прийнята вчителем української мови і літератури у Садгирському районі, Чернівецької області.

Разом з чоловіком переїхали на Тальнівщину і працювали у с. Кобринове. Навчала дітей російської та української мови. Згодом, викладала українську мову та літературу для дітей односельчан.

У Тальнівській школі №6 добре пам'ятають вимогливу, знаючу вчительку української мови Євгенію Микитівну. Продовжила батьківську освітянську стежину донька Жанна, що теж стала вчителем і впродовж усього свого трудового шляху навчала дітей фізики та математики у рідній Тальнівській школі №3.

Добрі спогади про подружжя освітян Фурсів Григорія Семеновича та Євгенії Микитівни залишилися в душах їх учнів.

Подружжя Горпинченків
Миколи Ілліча та Ольги Миколаївни
У благородній праці вони пройшли життя

Народився Микола Ілліч у далекому 1917 році в м.Тальне. Закінчив школу, Уманський учительський інститут, фізико-математичний факультет. Учасник Другої світової війни. За участь у боях нагороджений орденом «Червоної зірки», «Вітчизняної війни I і II ступенів», медаллю «За визволення Варшави».

Повернувшись з війни, працював на учительській роботі. У Веселокутській школі – учителем фізики і математики, а потім учителем математики і директором у Тальнівській школі №6 (нині №3). Впродовж дев'яти років був інспектором у районному відділі освіти. Відповідальний, дуже скрупульозний у роботі, доброзичливий з людьми і лагідний, терплячий з дітьми. Майстер педагогічної праці – таким запам'ятався Микола Ілліч усім, хто його знав. За успіхи на педагогічній ниві мав нагороди.

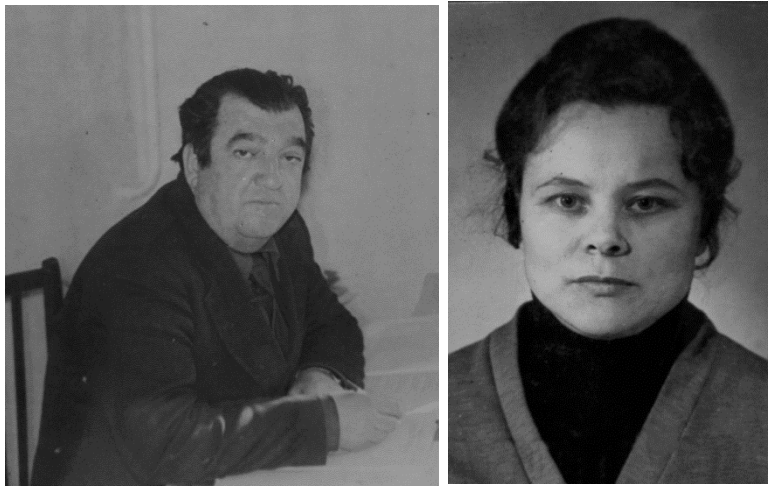
Веселою, енергійною, із яскраво вираженими здібностями організатора всіх добрих справ у школі була Ольга Миколаївна – дружина Миколи Ілліча. Викладала у школі біологію і географію. Напевне, не було у Тальному куточка рідної землі, куди б не водила вчителька своїх вихованців. Скількома стежками пройшли вони зі знаючою, розумною, високоерудованою вчителькою, що була залюблена у свій край. Так у благородній праці пройшло життя цих двох відданих освіті людей.

Похоронені обоє в м.Тальному.

Подружжя Панченків

Григорія Федоровича та Людмили Йосипівни

Романтична словесниця і пунктуальний математик

Людмила Йосипівна Панченко народилася у с.Зеленькові в селянській сім'ї. Дитинство та юність припали на найтяжчі часи: голод, війна, післявоєнний період. Під час Другої світової війни школа не працювала, діти допомагали батькам вдома, на полі рвали і чистили буряки, збирали довгоносики. Проте з дитинства Людмила мріяла стати вчителем. Радувала батьків відмінними успіхами.

Тяжкі післявоєнні роки позначилися на навчанні. У 1947 році з двох п'ятих класів дітей не набрали ні на один. Це був тяжкий голодний рік. Дівчинку забрала батькова сестра, яка жила в Тальному. Тут Людмила закінчила школу №1 і в 1952 році вступила в Черкаський інститут на мовно-літературний факультет, здавши екзамени на «відмінно». Вчитися було цікаво, але матеріально важко. Батьки допомагали лише харчами. Рятувало те, що всі студентські роки дівчина отримувала підвищену стипендію - 37 карбованців.

Маючи непосидючу вдачу та велику працелюбність, Людмила завжди була у вирі життя. Ще в інститутські роки вона брала активну участь у громадському житті факультету. У 1955 році отримала Почесну грамоту від обласного комітету комсомолу. А потім цих нагород було ще багато. Запримітив вродливу, активну юнку молодий парубок математик Григорій і запропонував свою руку і серце. Одружилися.

Після закінчення інституту разом із чоловіком Григорієм Федоровичем Панченком, учителем математики, за направленням поїхали в школу Монастирищенського району. Людмила Йосипівна каже, що це були найкращі роки їхнього життя. Їх гарно зустріли, надали квартиру. Так

непомітно промайнули вісім років, а в 1964 р. Панченки переїхали на Тальнівщину, де проживали престарілі батьки Людмили.

Людмила Йосипівна стала працювати у школі №1, потім - інспектором районного відділу освіти. Там тоді трудилося лише дві особи, і навантаження було досить велике. Жінка відповідала за роботу 17 шкіл та всіх дошкільних закладів району. Але із усім завжди справлялася, тож район був у числі перших в області. У 1969 році Людмила Йосипівна отримала звання «Відмінник освіти України».

З 1972 року по 1986 рік працювала в школі №3: десять років - заступником директора із навчально-виховної роботи, чотири останні, перед виходом на пенсію - директором школи. Прийняти пропозицію на посаду директора було дуже непросто. Не було води, опалення - дві задимлені грубки, двір не облаштований. Та Людмила Йосипівна не відступала, бо звикла все життя доводити почату справу до кінця.

І через чотири роки школу було не впізнати. Тоді редактор газети «Колос» Андрій Коваленко писав: «Ця невгамовна жінка з безліччю цікавих і корисних ініціатив, які вона вміє перетворювати в реальні справи, за кілька років зробила стільки, скільки її попередники-чоловіки не змогли здійснити за три десятиліття». Бути справжнім учителем - це дар Божий. І вона його має. Школа вимагає певної віддачі, а учитель - це не просто робота.

Невтомність, порядність, відповідальність - це далеко не всі гарні риси, які притаманні Людмилі Йосипівні. Свою роботу вона робила з повною віддачею і була взірцем для всіх учителів. Ніхто і ніколи не міг їй дорікнути, що пішла раніше додому, що недопрацювала, бо приходила на роботу раніше за всіх і йшла зі школи пізніше за всіх. За день вона встигала погладити по голівці учня, знайти ключик до серця бешкетника, дати добру пораду колезі. Особливу турботу проявляла до молодих вчителів і дуже шанувала батьків, а вони відповідали їй сердечною дружбою.

Найвищою насолодою для Людмили Йосипівни були уроки та спілкування з учнями. Вона провела багато відкритих занять, про які вчителі та колишні школярі згадують до цих пір.

Вчителька була надзвичайно вимогливою до себе та до учнів. Кожен урок вона пропускала через своє серце і розум. З великим натхненням віддавалася красі українського слова, величі нашої рідної мови.

Шанувала свою родину, захоплювалася батьком. Людмила Йосипівна згадує: «Чого тільки не вмів тато! Він мав воістинно золоті руки. Був майстровитий, беручий і завзятий. А ще захоплювався садівництвом, радів, коли навкруги все цвіло і зеленіло. А якою ніжною і доброю була мама! Вона вміла гарно вишивати, малювати. Все, створене її руками, ніби оживало. Цей

талант передався і моєму братові Валентину. А як мама співала! Заслуховувалися всі односельці, хоч у Зеленькові співучі люди. Та мама виводила пісню, так ніхто не вмів».

Сьогодні Людмила Йосипівна з великою любов'ю згадує своїх батьків, які привчили її до праці, навчили любити свій край, людей, рідну мову й пісню. Батьків вже немає, але у жінки дуже теплі стосунки із братом. Його картини всюди прикрашають оселю вчительки. А ще щосуботи з нетерпінням чекає жінка від нього телефонного дзвінка із Житомира. Валентин - частий гість у сестри, адже він також пенсіонер (полковник у відставці) і має більше часу для гостювання в рідному місті.

Любов до праці передалася від батьків і їхній доньці Тетяні, яка зараз проживає у Києві. Педагогічну стежину вибрала також внучка Юля та правнучка Каріна. Добре, що педагогічна династія продовжується.

Зараз Людмила Йосипівна проживає в батьківській хаті одна, бо ще 1994 року хвороба забрала чоловіка. Григорій Федорович висококваліфікований математик. Такої задачі, яку б він не міг розв'язати не було. Працював у школах району: завучем у школі-інтернаті, у технікумі. Пішов у засвіти, залишивши про себе теплі спогади.

Вчителька не сидить склавши руки, а пише спогади про школу, про своє життя. З великою вдячністю згадує свого класного керівника Зінаїду Владиславівну Лозовську, з якою досі спілкується. Людмила Йосипівна не самотня. Двері її будинку завжди відчинені для гостей. Приходять сусіди, колеги, знайомі, колишні учні. Щиро вдячна вона колективам і дирекції міських шкіл №1 та №3, які не забувають і підтримують. Вона активний член ради ветеранів педагогічної праці, завжди спілкується з профспілковим активом району. Воістину вчитель за покликом серця. Часто телефонує колишньому голові ради ветеранів педагогічної праці Сергію Івановичу Телеганю та багатьом колегам. Згадує і про корифеїв педагогічної праці Царюка А.В. та Манзенка П.Т. Найдовше спілкується по телефону із своїм класним керівником, сторічною Зінаїдою Владиславівною Лозовською. Скільки спогадів!

Після виходу на пенсію жінка ще 10 років працювала у школах району.

Зараз Людмила Йосипівна виглядає рідних, шанує свою родину.

Я (автор) завжди із задоволенням спілкуюсь з дорогою вчителькою. Для мене вона теж - джерело добра, розуму, творчості і вдячності.

Подружжя Телеганів
Сергія Івановича та Галини Іванівни
Вчителі, яких забути не можна

Сергій Іванович Телегань народився в с.Білашки. Закінчив успішно школу, Уманський педагогічний інститут, отримавши диплом за фахом учителя хімії та біології. Має 32 роки педагогічного стажу. Працював учителем у Тальнівській школі №3, директором школи №6 (тепер №3), завідувачем методичного кабінету, заступником голови міської ради.

Бути педагогом мріяв з дитинства, взірцем для нього був його перший учитель Стівповий Костянтин Михайлович, офіцер, колишній фронтовик, інвалід війни. Пам'ятаючи вчителеву науку, обрав собі вчительську стежку і ніколи не пожалкував.

Галина Іванівна закінчила Черкаський інститут за спеціальністю учитель російської мови та літератури. Працювала у Романівській школі, Білашківській школі. Тут познайомилась з Сергієм Телеганем, покохала гарного парубка, одружилися. Стали обоє працювати у Тальнівських школах. Сергій Іванович – у школі №3, Галина Іванівна у школі №6 (тепер №3).

З тієї далекої пори двоє відданих освіті людей все життя працювали чесно, з великою віддачею сил і енергії. Учень Білашківської школи Дмитро Бусько, нині доктор технічних наук, з великою повагою згадує про свою вчительку Галину Іванівну. У його спогадах постає воістину «світовою зорею», як влучно назвав А.Малишко вчительку. «Такі вчителі не забуваються», – каже він. Працюючи разом із Сергієм Івановичем у школі №6 (тепер №3), де він був директором, була Галина Іванівна його першою помічницею у всіх шкільних справах, та ще інколи траплялося так, що обговорюючи вдома ту, чи іншу подію, яка сталася напередодні у школі, - радила, як вчинити у цій ситуації. Виважена, доброзичлива, інтелігентна

вчителька була, як-то кажуть, під стать емоційному, енергійному, беручкому до всіх добрих починань, директору Сергію Івановичу.

Сергій Іванович - відмінник освіти України, має нагороди за свою учительську працю. Де б не довелося працювати нашому освітянину, і завідувачем методичного кабінету, заступником міського голови, і головою райкому Профспілки, скрізь, ніколи не стояв осторонь вирішення важливих питань в освіті.

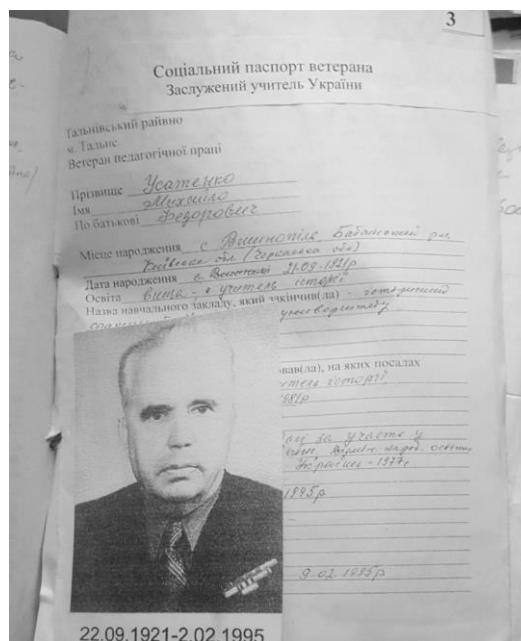
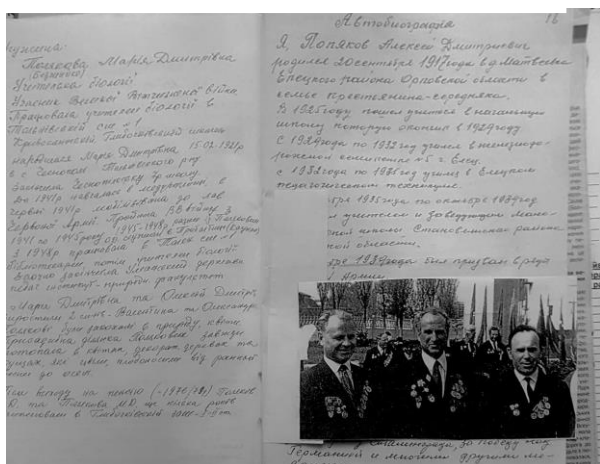
Зібрав і створив соціальні паспорти ветеранів педагогічної праці. Багато років підряд опікувався долями хворих ветеранів, відвідував колег поважного віку, турбувався, знав кожного біди і проблеми, переймався ними і старався обов'язково допомогти. Багатьох своїх колег провів за межу вічності прощальним словом.

Сергій Іванович вправний садівник. У нього гарний виноград, унікальні сорти фруктових дерев, колекція багаторічних квітів.

Подружжя Телеганів виростило сина і донечку. Донька Людмила теж стала вчителькою – продовжила справу батьків, працює на Київщині. Впродовж 20 років Сергій Іванович – голова ветеранів педагогічної праці, член президії районної ветеранської організації. Не старіє душа ветерана. Він не сидить без діла: написав історію розвитку освіти на Тальнівщині, видав книгу про рідне село Білашки.

Подружжя Телеганів – шановані люди серед освітян Тальнівщини, мають багато вдячних учнів, і ніколи не пошкодували, що віддали свої серця дітям.

Соціальні паспорти ветеранів педагогічної праці створені Сергієм Івановичем Телеганем

Подружжя Погорецьких
Леоніда Григоровича та Галини Дмитрівни
Добросовісно виконували свою роботу

Погорецький Леонід Григорович і Іваненко Галина Дмитрівна уродженці с.Петраківки Катеринопільського району.

Після закінчення Петраківської школи Галина Дмитрівна закінчила Черкаський кооперативний технікум і працювала продавцем в магазині с.Стойково. Леонід Григорович після служби в армії працював в колгоспі.

У 1960 році вони одружилися. Обоє не полишала думка іти вчитись на педагогів. Отож у 1961 році вони вступили до Уманського педагогічного інституту. Леонід Григорович став студентом фізико-математичного факультету, а Галина Дмитрівна – природничого факультету.

В 1966 році, закінчивши інститут, поїхали за направленням працювати в с.Дзвіняче, Тетіївського району, Київської області. Згодом в 1971 році переїхали в м.Тальне. Леонід Григорович викладав фізику в Тальнівській школі №3. Любив свій предмет і передавав це дітям. Потім обіймав посаду інспектора райвно, був головою райкому Профспілки. Поважний, розумний, завжди знаходив вирішення будь-якого питання. А їх у вчителя було, ой, як багато. Пізніше викладав фізику у Корсунській школі. Для колег і учнів – він приклад працьовитості і пунктуальності, сумлінної відповідальності.

Галина Дмитрівна увесь час працювала учителем хімії і біології, а також вихователем групи продовженого дня школи №3. Красива жінка, мама двох прекрасних дітей. Багато віддала тепла свого серця учням. Серед освітян немає людей випадкових, байдужих. Так і подружжя Погорецьких любили роботу вчительську і добросовісно її виконували, допомагаючи один одному. Пішла в інші світи Галина Дмитрівна. Леонід Григорович нині один, але йому нудьгувати ніколи, він вирощує гарні сорти винограду, любить квіти, а ще дуже любить внуків і правнуків спілкується з колегами.

Освітнянські подружжя Тальнівської санаторної школи-інтернат

1. Барабаш Іван Петрович, Барабаш Ольга Яківна
2. Григоренко Іван Ерастович, Григоренко Ольга Лук'янівна
3. Коберник Петро Семенович, Коберник Віра Онисимівна
4. Піховшек Володимир Костянтинович, Криклива Валентина Павлівна
5. Поддимов Михайло Сергійович, Поддимова Валентина Сергіївна
6. Щур Василь Петрович, Щур Віра Євгеніївна

Розповідаючи про подружжя, не можна не згадати, що впродовж 20 років директором Тальнівської школи – інтернат працював **Павленко Олександр Савович**. Син учителів знав учительську працю, бо часто графив, як сам згадував, поля в учнівських зошитах, які приносила на перевірку мама, учителька Білашківської школи, допомагав виводити літери – зразки в зошитах з

письма для першокласників. За фахом Олександр Савович – філолог. Характерною його рисою було бачити колектив і окрему людину в колективі. Розум, добротність, справедливість, порядність, батьківське ставлення до учнів, повага до колег – ось, що було притаманним для цього керівника.

Цим і запам'ятався тим, з ким він працював. Пішов за межу вічності залишивши вагомий слід в освіті.

Нині заклад очолює **Людмила Іванівна Постоловська** – молода, енергійна вчителька, яка докладає багато зусиль для успішного функціонування закладу.

Подружжя Григоренків Івана Єрастовича та Ольги Лук'янівни *Життя, освячене любов'ю*

Зустрічі з цікавими неординарними людьми, побачене і почуте залишає особливе відчуття і легкий жаль, що двічі у житті нічого не повторюється. І це дійсно так. Пригадую, ще коли навчалась у школі, довелося чути виступ директора Тальнівської школи-інтернату Івана Єрастовича Григоренка перед нами, тодішніми комсомольськими активістами. Ой і запальний, розумний заклик линув до нас, молодих, з уст вчителя, керівника школи, яка ще добудовувалася. Полонив він нас тоді пристрасним словом. І потім так склалося у житті, що доводилося часто зустрічатися із цим ерудованим, розумним, здібним ватажком учителів.

Добрий, глибокий засів залишив на Тальнівській ниві освіти цей мудрий учитель. У 1964 році він працював директором Романівської школи. А в наступному році закінчували будувати новий навчальний заклад у Тальному.

Івану Єрастовичу запропонували його очолити. Закипіла робота. Він згуртував навколо себе творчий, роботящий колектив однодумців, з якими посадили сад, обладнали школу, гуртожиток, їдальню, заасфальтували подвір'я, розбили клумби, посадили кущі, квіти. Зробили все, щоб створити дітям сиротам, з багатодітних сімей затишок, любов і батьківське піклування.

Школа-інтернат була однією з кращих шкіл району, пізніше вона стала середньою. У ній навчалось до 400 учнів.

Із 1975 по 1980 р. Іван Єрастович – директор Тальнівської школи № 4 (тепер №2). І знову багато будівельної роботи припало на плечі талановитого керівника. Чуйний, турботливий до учнів і уважний та вимогливий до своїх колег, таким залишився у серцях тих, хто його знав. За працю мав багато відзнак, але найвища нагорода для нього була довіра колег. Його вірна

кохана дружина Ольга Лук'янівна 17 років працювала в школі-інтернаті вихователем і вчителем російської мови і літератури. Обходила з вихованцями пішки увесь наш район, збирали матеріали про передовиків праці. Побували на всіх електростанціях Гірського Тікича. Починали з Гордашівки, потім ішли на Веселий Кут, Шаулиху, Юрпіль, Чорну Кам'янку, Буки. Екскурсії тривали по чотири дні, діти з учителькою ночували по школах, у палатках. Варили на багаттях кашу, юшку. Був ще один маршрут: Тарасівка, Лоташеве, Синюха. Ходили й по Шевченківських місцях, бувало, що й ночували у лісі. Скільки було радощів від тих подорожей, які не забудуться.

- Діти слухали мене, - згадує вчителька, - я жодного разу на них не розсердилася.

Два десятки літ Ольга Лук'янівна працювала в коледжі. Робота з молоддю була надзвичайно цікава.

Іван Ерастович рано пішов із життя, йому не виповнився і 51 рік. Але залишив на землі прекрасних дітей: доньку Тетяну і сина Олександра, які теж стали вчителями.

Тетяна Іванівна працює вчителем початкових класів у Тучинській школі-інтернаті на Рівненщині, Олександр Іванович - вчителем фізики у Тальнівському інтернаті. Він любить дітей, любить свій предмет. Методичні розробки друкує в газеті «Фізика в школі».

Учителеві не байдужа подальша доля дітей-сиріт. Чотирьох випускниць він влаштував в Уманське педучилище, три з них уже закінчили педуніверситет, запрошували свого вчителя на випуск.

Олександр Іванович перейнявся і здоров'ям дівчинки, яку в дитинстві покусав собака. Він знайшов спонсорів, і дитині робили пластичні операції в Києві, Одесі і навіть в Америці.

Інша сирота (одна з тих, що взимку тікали з Канівського інтернату і пообморожували ноги) взагалі називає Олександра Івановича батьком.

Зі слів Ольги Лук'янівни я дізналася, що родина Григоренків - це велика педагогічна династія. У 80-і роки можна було б відкрити школу, у якій би всі навчальні предмети викладали члени цієї великої української родини. Дві сестри Івана Ерастовича - учителі, їхні діти - теж наставники молоді, і внуки не зраджують дідівської важкої, але благородної дороги.

У цих добрих людей життя, освячене любов'ю. Освітiani району, колишні учні, колеги цінують людяність, доброту, духовність Берегині учительської династії Ольги Лук'янівни. Ця педагогічна родина несла і несе у своїх душах любов до рідної землі, до батьків і маленького громадянина - дитини, до правічного у житті - освіти.

Подружжя Піховшеків
Володимира Костянтиновича та Валентини Павлівни
(Крикливої)

Дякуємо за те, що дарували дітям крила

1968 рік. Зеленьківська восьмирічна школа поповнилася молодими вчителями. Вродливий, статний, стрункий Володимир Піховшек - учитель іноземної мови, випускник Уманського педагогічного інституту, відразу завоював авторитет у педагогічному та учнівському колективах. З молодими вчителями та молоддю села відразу створив драматичний колектив, поставив кілька п'єс, був артистом і виконавцем головних ролей. Популярною серед жителів с.Зеленькова була п'єса про розвідника Радянської армії, де Володимир був у ролі німецького офіцера Пауля фон Шрубера. Але прийшлося попрацювати в Зеленькові йому зовсім недовго, бо запропонували роботу в м.Тальне Другим секретарем райкому комсомолу. Геннадій Капралов, який тоді був комсомольським лідером, побачив беручкого вчителя, і вони стали працювати вдвох, очоливши в районі завзятих, молодих хлопців і дівчат.

Ще навчаючись в інституті, Володимир познайомився з вродливою студенткою, відмінницею в навчанні Валентиною Крикливою. Кохання двох молодих людей привело до створення сім'ї. Народився син Славик, який потім, як всі знаємо, став відомим журналістом.

Доля розпорядилася так, що працював потім Володимир і в партійних органах, і на викладацькій роботі у Тальнівському технікумі, а потім, заочно закінчивши Полтавський педагогічний інститут, історичний факультет, працював вчителем історії та заступником директора Білашківської школи. Діти любили вчителя, цінували його похвалу, від якої у них «виростали крила».

Дружина Валентина Павлівна працювала в райкомі комсомолу, секретарем Тальнівської міської ради і була прекрасною вчителькою молодших класів у Тальнівській школі–інтернат. Народилася у Піховшеків ще й донечка Тоня. Подружжя раділо дітям, працювали, мріяли. Та трапилося горе. Молодою пішла у інші світи Валентина Павлівна. Володимир Костянтинович довго був сам, чекаючи приїзду дітей, доглянув свого батька, матір Валентини Павлівни. Так усе і продовжувалося. Але у 1998 році йому простягла назустріч свою руку, вчителька, сусідка, турботлива жінка Олена Данилівна Сміщук, теж вдова, колега покійної Валентини Павлівни. Вона – мати двох дітей донечки і сина. Діти були вже дорослі. Олена Данилівна дбайливо доглянула за Володимиром Костянтиновичем, який тяжко захворів і пішов у вічність.

Учні та колеги Білашківської школи пам'ятають свого вчителя історії, розумного, небайдужого до учительської справи. А жителі села згадують, як прекрасно декламував він «Гайдамаки» Т.Шевченка на сільській сцені. Шанобливо ставився до жителів села, був активний в громадській роботі, був незмінним ведучим святкових парадів, що проходили в м.Тальне.

Пам'ятаємо Вас, учителі...

*Піховшек В.К. – в.о. директора школи з колегами Білашківської школи.
Зліва направо Кочережко О.М., Смілянець С.А., Шуляк Л.І.,
Наливайко В.В., Піховшек В.К., Поліщук В.І., Янкова Т.М., Сасенко В.К.*

Подружжя Поддимових Михайла Сергійовича та Валентини Сергіївни *В праці відлетіли за обрій літа...*

Поддимова Валентина Сергіївна за фахом вчитель української мови та літератури, хоча вже в 1941 році закінчила Черкаську школу Політичної освіти. Довелося під час війни молодій Валентині доглядати за пораненими в госпіталі та скуштувати гіркого хліба оstarбайтера, бо працювала в Польщі на шахті.

Поддимов Михайло Сергійович – учитель трудового навчання та військової підготовки, бо був військовим офіцером. Довелося подружжю об'їздити весь Радянський Союз, служив Михайло Сергійович і за кордоном. Та заповітна мрія Валентини Сергіївни працювати вчителем - перемогла!

Працювало це подружжя у школах Уманщини, зокрема, у селі Дмитрушки, де Валентина Сергіївна очолювала школу. У 1965 році переїхали у с.Тальянки, де вона обіймала посаду директора Тальянківської школи. З її приходом до школи був створений духовий оркестр, хор старшокласників, який неодноразово виборював призові місця.

Останні роки перед виходом на пенсію подружжя працювало у Тальнівській школі-інтернат. Добра і водночас вимоглива, пряма і щира вчителька вміла довести своїм учням велич рідної мови, поетичним словом донести до дитячих душ гордість за рідну Батьківщину. Працюючи на посаді заступника директора школи з навчальної роботи, опікувалася методичною роботою з педагогічним колективом. А з обдарованими дітьми займалася драматургією. Неодноразово драматичний гурток виносив на шкільну сцену для глядачів твори української класики.

Валентина Сергіївна стверджувала: «Завжди терновий вінок буде кращий, ніж царська корона». Бо ж час коректує долю людську по-своєму. Подружжя Поддимових учительську долю вибрали самі і ніколи про це не шкодували. Виховали двох синів. Мали внуків. Похоронені на Тальнівському кладовищі.

Подружжя Щурів

Василя Петровича та Віри Євгеніївни

Від них ніколи ніхто не чув поганого про людину

Далекий 1968 р. Вродливу дівчину направляють у Піщанську школу навчати дітей англійської мови. Ця молода вчителька Віра Пічко сподобалася директору школи, який був неодружений. Це був Василь Петрович Щур. Створилося освітянське подружжя.

Василь Петрович математик за фахом. Працював уже до цього у Гордашівській, Онопріївській школі. Керівник методичного об'єднання вчителів математики Зінаїда Владиславівна Лозовська казала, що такі математики, як Василь Петрович Щур та Іван Олексійович Ріпко – це для учнів подарунок долі. Гарні вчителі.

У 1974 році подружжя переїжджає у м.Тальне, бо Василя Петровича перевели у школу–інтернат. Був директором, вчителем математики, працював у райвиконкомі. З 1989 по 2006 роки обирався головою районної організації Профспілки працівників освіти і науки України.

Віра Євгеніївна аж до виходу на заслужений відпочинок працювала у школі–інтернат, навчала дітей англійської мови. Був період, коли довелося навчати англійської мови і учнів Білашківської школи. Скільки дітей пройшло через її добротворчі руки! Неодноразово батьки приходили до вчительки із проханням, щоб ще попрацювала, не йшла на відпочинок, бо давала міцні знання з англійської мови. Обоє ці вчителі високопрофесійні спеціалісти.

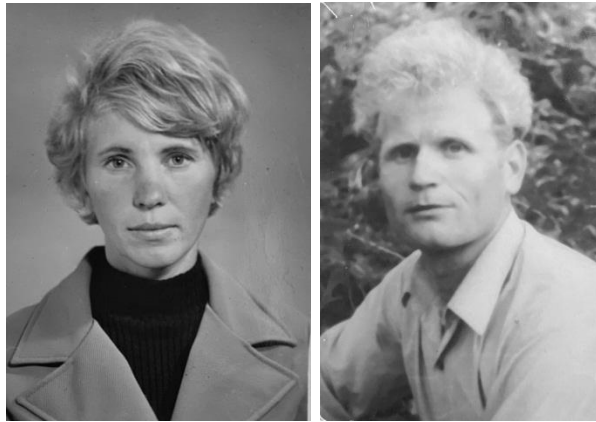
Спокійний, толерантний, доброзичливий Василь Петрович і добра, скромна, витримана Віра Євгеніївна. П'ятдесят років поруч це освітянське подружжя підтримує одне одного і мають за кредо такі слова: «Не стомлюйся допомагати людям».

Ніколи ніхто не чув, щоб ці вчителі сказали про когось погане слово.

Подружжя Коберників

Петро Семенович та Віра Онисимівна (Гибало)

Свою працю дарували школі добробут і спортивні звитяги

Петро Семенович працював у Тальнівській школі-інтернаті інженером-електриком. Як казали про нього учителі школи та колеги, він був незамінний у виробничому процесі життєдіяльності та функціонування всіх навчальних та господарських приміщень школи-інтернату. Високваліфікований спеціаліст, порядна і відповідальна людина, справжній друг і порадник для колег, трудолюбивий, скромний чоловік. Таким запам'ятався Петро Семенович усім, хто його знав.

Віра Онисимівна, учителька фізкультури, закінчила Черкаський педагогічний інститут і відразу за направленням приїхала на Тальнівщину. У школі-інтернаті скоро закипіла робота з обладнання спортивного залу та майданчика. Молода вчителька відразу запала в душу вихованцям і колегам. Невтомна, відповідальна, щира, наполеглива – такою була і є Віра Онисимівна. На спортивному майданчику була справжнім майстром, бо вміла добре грати у волейбол, баскетбол, гандбол, футбол, вправно ходила на лижах. І цього навчала своїх вихованців. Впродовж десятка років працювала у Білашківській школі. Пам'ятають колишні учні Віри Онисимівни, що на уроках фізкультури обов'язкова вимога – спортивна форма. А ще підкорювала душі непокірних хлопчиків тим, що влучно стріляла, тому кожен із них прагнув дорости до рівня її вправності. Вона була постійним суддею на районних спортивних змаганнях, організатором дитячих спортивних заходів. За свою працю мала високі нагороди: медаль «За трудову доблесть», Почесні грамоти та спортивні відзнаки.

Разом подружжя Коберників прожили гарне і насичене життя, облаштували дім, виховали дітей і внуків. Мужньо перенесла втрату наша вчителька, пішов у вічність її добрий друг, коханий чоловік, батько дітей Петро Семенович, залишивши в пам'яті тихий сум і щемний спогад.

*Освітнянське подружжя Тальнівського
економіко-математичного ліцею*

Подружжя Доманіцьких

Олега Андрійовича та Владислави Валеріанівни

«Велика Україна починається з маленьких кроків дитини»

У 2016 році до вчителів – голів первинних профспілкових організацій навчальних закладів Тальнівського району, на один із семінарів була запрошена Лінзі Чарльз, дівчина із США, волонтер Корпусу Миру. Вона розповідала про соціальний захист вчителя у її країні. Зрозуміло, що потрібен гарний перекладач, це була Владислава Валеріанівна. Лінзі відмітила, що такого високо-професійного перекладача впродовж року у неї ще не було. Така вона у нас – вчитель іноземної мови Тальнівського економіко-математичного ліцею Владислава Доманіцька.

Народилася наша вчителька у казковому с. Синевір, на Закарпатті, закінчила Кіровоградський педагогічний інститут ім. Винниченка, працює вчителем уже 23 роки. У ліцеї 16 років. Має педагогічне звання вчитель – методист. За свою працю, високі досягнення у навчанні та вихованні учнівської молоді, (якість знань 90%) має високі державні та відомчі нагороди. У період 2005 – 2017р.р. її учні щорічно були переможцями районних та призерами обласних олімпіад з німецької та англійської мов. Окрім багатьох нагород має відзнаку Президента України, ювілейну медаль «25 років незалежності України», «Подяку Міністерства освіти України» (2018р), Почесну грамоту (2016р.) Черкаської обласної ради, Почесну грамоту Головного управління освіти і науки України та інші. Владислава Валеріанівна відзначається високою культурою, є зразком дотримання норм

людяності і моралі, слугує авторитетом серед колег, учнів, батьків, громадськості. І просто вона красива жінка, дбайлива кохана дружина, люба матусенька.

Надійним другом, соратником і коханим чоловіком Владислави став Олег Андрійович Доманіцький. Він ріс у родині вчителів Андрія Івановича - вчителя фізкультури, і Катерини Іванівни - вчителя зарубіжної літератури Тальнівської школи №1.

Олег Андрійович учитель іноземної мови Тальнівського НВК ЗОШ №1-гімназія. Переможець обласного конкурсу «Вчитель року - 2015р», завжди за приклад мав свого колишнього класного керівника Чорного Івана Титовича (світлої пам'яті), вчительку німецької мови Зезюліну Тетяну Сергіївну. Радий, що працює у тій школі, яка дала йому перепустку у велике життя, і нині працює серед талановитих педагогів. Учні Олега Андрійовича теж мають високі знання.

Подружжя Доманіцьких виховало донечку Мирославу, яка нині навчається у виші. Вона прекрасно володіє трьома іноземними мовами. Сім'я Доманіцьких багато подорожує, була у багатьох країнах і розділяють думку, що мета навчання дитини полягає в тому, щоб зробити її здатною розвиватися далі без допомоги вчителя, подорожуючи і пізнаючи світ. Адже Велика Україна починається з маленьких кроків дитини. Доманіцькі кажуть, що люблять, коли збираються за гостинним батьківським столом, там відчувається неймовірна сила любові, щирості, доброти. Правда, іноді такі гостини перетворюються на таку собі сімейну педраду, але вони вміють вчасно зупинитися, пожартувати, а заодно й вирішити кілька вчительських питань. Учні радіють, що мають таких вчителів: мудрих, щирих, розумних, дотепних, досвідчених, сучасних. Так-так, саме такі учителі – подружжя Доманіцьких.

*Милім моїм друзям
Владі та Олегові Доманіцьким присвячую...*

*А восени прозоріє душа...
Погідно так. Так лагідно. Так чисто.
Так тихо...І святково урочисто!..
У вирій ключ пташиний вируша,
А під вікном калина червоніє...
І чорнобривці сяють... Ось він сенс буття..*

*13.10. 2007 р.
Сергій Тихолоз*

Освячена любов'ю до математики

«Якщо ти твердо йдеш шляхом, яким почав іти, - ти щасливий. Іди, слідкуй, дивись навкруги, дивись уперед, шукай, стукай, настоюй, але іди уперто та наполегливо».

Григорій Сковорода

У директора школи – особлива місія. А Валентина Никифорівна Тресніцька – директор Тальнівського економіко-математичного ліцею вважає, що для кожного освітянина, не тільки директора, дуже почесна місія – вчити дітей. Завдяки колективу однодумців, з якими працює в ліцеї, вона робить все можливе, щоб ліцеїсти, колеги, були щасливі.

Валентина Никифорівна пройшла плідну освітянську ниву, працювала піонервожатою, вчителем початкових класів, вчителем математики, у партійних органах, заступником директора з навчальної роботи Тальнівського будівельно-економічного коледжу, а згодом, стала директором Тальнівського економіко-математичного ліцею. І ось на рахунку освітньої стежини майже 50 років.

Валентина Никифорівна – умілий організатор та відповідальний і вимогливий, компетентний і енергійний керівник. Своім особистим прикладом вона показує зразок добросовісного ставлення до роботи, оптимістично дивиться в майбутнє. Її авторитет, відданість справі, вміння згуртувати навколо себе колектив однодумців сприяли створенню сучасного освітнього закладу.

Навчає дітей математики. Знаємо – це важко. Але ж любить математику сама. Пригадує, що ще коли була маленькою школярочкою, то виконувати домашні завдання завжди починала із розв'язування задач, і дуже раділа, що задача на 12 дій зроблена правильно. І так все життя, - нині математика складна дисципліна та ще й у профільному ліцеї. Проте це не для Валентини Никифорівни.

На Всеукраїнському конкурсі науково-дослідницьких робіт Малої академії наук із Тальнівського економіко-математичного ліцею десять учениць отримали відзнаки. От, що значить професіоналізм педагогів, що навчають учасників конкурсу.

Вона отримала довіру людей і виправдовує її, бо талант керівника складається з високоморальних якостей людини, що може бути одночасно

вимогливим і турботливим, уміє вислухати, зрозуміти, порадити. Такою і є Валентина Никифорівна.

За сумлінну працю, високий професіоналізм, особистий вагомий внесок у справу навчання і виховання підростаючого покоління вона має нагороди Департаменту освіти і науки Черкаської облдержадміністрації, Президії Черкаського обкому профспілки працівників освіти і науки України та Тальнівської районної організації профспілки, Тальнівської районної державної адміністрації та Тальнівської міської ради.

Красива, струнка, завжди зі смаком одягнена наша директорка має ще одне вподобання – вона любить в'язати різні вишукані речі, як вправно вміє працювати з ниточками і гачком, і які дива виходять з її рук!

Великою втіхою для вчительки є її три красені – онуки. Браві хлопці, яких народила донечка Ніна, що теж працює вчителем. Радіють хлопці, що у них така турботлива, розумна працююча бабуся. Обігріє, пригостить і обов'язково запропонує розв'язати складну задачу. І вони її обов'язково розв'яжуть.

*Тресніцька
Валентина Никифорівна
з відмінницею навчання
Долоніною Анною*

Подружжя, що працювали на теренах освіти району Родина педагогів Гордєєвих

З совістю робили свою справу

Педагогіка в родині Гордєєвих тривалий час була родинною професією. За сімейними переказами, навчали людей грамоти ще старші покоління принаймні з XIX століття. Проте документів, окрім старого фото з прадіда й прабаби, не збереглося.

Найстаріший письмовий матеріал з сімейного архіву, що вцілів, це автобіографічна розповідь Ніни Климентіївни, уродженої Світлинської, в заміжжі Гордєєвої, датована 1908 роком, написана перед тим, як вона у віці 19 років мала піти на роботу в школу.

У цьому рукописі, якому вже 110 років, досить детально описано процедуру, як саме у царські часи ставали педагогами. Сама Ніна освіту спершу здобувала вдома, допомагала старша сестра Анна, а як піросла, то навчалась у Київському жіночому училищі з пансіонатною формою навчання, тобто додому приїздила лише на канікули. На великій груповій випускній фотовіньєтці зазначена дата закінчення того пансіонату – 1905 рік. Випускниці всі в біленьких платтячках, їм по 16 років...

Проте пансіонатної освіти було мало, аби випускниці дозволили навчати грамоти дітей. Свою трудову діяльність Ніна розпочала через три роки. Вона взагалі росла улюбленицею батька. Однак в лютому 1908 року її тато раптом захворів, пролежав два тижні в київській лікарні – та й на Байковий цвинтар... В його коханої дитини не залишилося будь-якої опори в житті. Тепер мала сама думати, як себе забезпечити, як заробляти. Якраз

звільнялося місце в школі Городища – тоді Київської губернії, нині Черкаської області.

Та щоб жінку взяли на роботу педагогом, треба було спершу отримати дозвіл у митрополита. Потім їхати в Городище безпосередньо на місце майбутньої роботи. Там практикантку мав підготувати наставник, звали його Г. Демура, тобто вчитель, який збирався піти на пенсію, але перед цим познайомити свою наступницю з своїм класом, який має передати молодій колезі і підготувати її до екзамену. Екзамен, щось типу нинішньої атестації, призначили в Києві. Спогади закінчуються якраз на цьому моменті, коли Ніна Климентіївна готувалася до вирішального екзамену і сподівалася, що з Божою поміччю вона його складе і отримає роботу.

Таки склала і приступила до праці. Зберігся, хоч і пошкоджений, її любительський знімок з першими учнями – майже самі хлопчики, між ними тільки одна дівчинка з дуже розумними очима. Що ж, на початку ХХ століття по селах більшість дівчат залишалися неграмотними, ну хіба що змалку проявляли великий хист і потяг до знань.

Саме в школі Гордєєви й познайомилися. Єпіфан Віссаріонович осиротів зовсім дитиною, він був наймолодшим із шести дітей дякона із Кочубіївки Уманського району. Батько помер внаслідок нещасного випадку, коли малому було лише півтора року. Як сирота батька духовного звання, він здобував освіту за казенний кошт, вчився спершу в Уманській бурсі, а потім у Київській духовній семінарії, яку закінчив у 1911 році. Обрав не духовну кар'єру, не кадило, а до чого душа більше лежала – роботу з дітьми. За умовами, він мав відпрацювати три роки в духовному відомстві, тобто церковно-приходській школі або ж в разі переходу на цивільну службу повернути в казну 820 царських рублів за шість років утримання й навчання.

Три літа збігли в 1914 році, якраз коли розпочалася перша світова війна. Молодого вчителя мобілізували на військову службу і, як людину освічену, направили спершу в школу прапорщиків, а потім мінометником у зону бойових дій на території Польщі. Дружина залишалася вдома. Вони сильно скучали одне за одним і при кожній нагоді фотографувалися та надсилали одне одному знімки із зворушливими підписами. Таких фотографій, де обоє молоді та гарні, збереглося понад пів сотні.

Після більшовицького перевороту на початку 1918 року російська армія розпалася, Єпіфанович Віссаріонович повернувся з фронту до своєї Ніни Климентіївни, яка тоді вчителювала в Рогах нині Маньківського району. До полустанку Шалаське добрався поїздом, далі чим трапиться, тобто в основному пішки. Вже наближаючись до села, йдучи через урочище, він вскочив у таку халепу, яка не траплялася за три роки навіть у бойовій

фронтовій обстановці і ледве на закінчилася трагічно. Це було його чи не найсильніше враження за всі роки громадянської колотнечі. Адже на ту пору ледь не на кожному майдані «революція іде», виступають запальні промовці. Якщо деінде розважливі сільські дядьки не квапилися з революційними висновками, то ініціативу могли на деякий час перехопити більш запальні жінки. Навіть появлялися жіночі загони. Саме на такий натрапив Єпіфан Віссаріонович, поспішаючи до рідної дружини після тривалої розлуки. Аж тут його на узліссі Шаласького урочища його перестриває гурт жінок, що заразилися ідеями класової боротьби – котра з коцюбою й качалкою, а інша і при справжній зброї. «А, – побачили офіцерську шинель, – офіцер, панич, з наших дітей знущався! Повісити такого! Та не за шию, за ноги!» Вже й намірилися вішати, аж тут виручив місцевий сільський чоловік: «Жіночки, ви хіба не бачите, що це ніякий не панич? Людина не з фільварку, а з війни йде! Він в окопах разом з вашими чоловіками гібів. До речі, а куди йдете, до кого? Що, до Ніни Климентіївни? А, ми цю вчительку знаємо, це хороша людина. Нехай порадіє, що хазяїн додому повернувся». І відпустили.\

Невдовзі сільського учителя направили на місячні курси українізації, що діяли в Умані, зберігся документ з печаткою Української Народної Республіки про успішне закінчення їх. Взагалі час проживання в Рогах залишався завжди для подружжя найсвітлішим спогадом. І це при тому, що педагогам у ті роки практично не видавали зарплату: ось вам садок, оце город, заводьте вулики і хазяюйте. Там Єпіфан Віссаріонович звик до бджіл і все життя тримав кілька вуликів.

Його дружина після НЕПу, коли настали важкі часи, мала засвоїти те, чого в пансіонаті не вчили – треба було городи обробляти, корову заводити і таке інше. Від значних фізичних навантажень нажила викривлення хребта і змушена було залишити основну роботу, провчителювавши в школах лише 17 років. Працювала ж вона в початкових класах і, судячи із спогадів про неї, відзначалася неабияким педагогічним хистом. Її невістка, що також стала вчителькою молодших класів, в своїй книжці «Молотарка» згадує, як Ніна Климентіївна дала їй кілька практичних порад, про які не згадано в підручниках педагогіки, як швидко навчити дітей читати, і цими порадами вона успішно користувалася до останніх років роботи. Ніна Климентіївна ще встигла попрацювати із своїм старшим онуком, який дякуючи бабусі вільно читав у неповні 4 роки та добре знав арифметичні правила, включаючи ділення.

В ту епоху, як і згодом через століття, в нинішні часи тобто, з освітою багато експериментували, запроваджували нововведення. Особливо кумедні результати приносило так зване комплексне навчання, коли на одному уроці

вимагалось подати знання одразу з багатьох предметів. Ось веде Гордєєва урок, тема його – коза. Пишемо це слово на дошці, визначаємо, скільки в ньому складів, якого воно роду, як відмінюється – це все граматики. Потім задача: коза за день дає три літри молока, то скільки вона дасть за тиждень, за місяць? Це вже арифметика. Далі пішла ботаніка – що коза їсть, де ці трави ростуть, як висіваються і коли цвітуть. Наступна тема – як жорстокі колонізатори здирають податок козами з нещасних пігмеїв лісу Ітурі. «Діти, Ітурі – це такий тропічний лісовий масив в Африці», – і далі інформація з географії, присмачена політикою. Ну ніби все. Аж тут піднімає руку рудий Вася Полатаний. «Щось хотів, Васю?» – «А ви ще забули нам розказати, – так акуратно по складах, поволеньки нагадує Вася, – як коза до революції жила».

Комплексне навчання довго не протрималося, повернулися до предметного. Тільки от що викладати Олександрю Єпіфановичу?

Він по натурі і за підготовкою був мовник, знав філологію до тонкощів, зокрема, знав, де треба за дореволюційним правописом писати з літерами «ять» і «фтіта», міг пояснити походження кожного слова, особливо церковнослов'янського чи латинського кореня. Здобувши стару класичну освіту, непогано знав латинь і любив при зручній нагоді цитувати по-латині крилаті вирази мудреців античних часів. Щоправда, на його прикрість, з кожним роком дедалі менше залишалося тих, кому під силу було їх зрозуміти, тому доводилося самому й перекладати...

Та вже в 20-х роках він зрозумів, що викладати літературу – справа в радянські часи дуже ризикована, адже в горло філології залізними кліщами вчепився ідеологічний бульдог: то не читай Пушкіна, бо ж він стовбовий дворянин, експлуататор тобто, а Лев Толстой взагалі граф, а нас перемогла революція, ми дворянство і графів знищили як паразитичний клас. Модного на початку ХХ століття Надсона взагалі краще не згадуй, про Єсеніна радимо забути. То навчай української мови тільки за правописом Скрипника і пиши власне прізвище як Гордієв, то враз навпаки – Скрипник стає ворогом українського трудящого народу, його правопис потрапив під анафему, пиши тепер своє прізвище як Гордєєв. Це ще куди не йшло, але за ідеологічні промахи могли ж і строк вліпити!

Тому Єпіфан Віссаріонович вирішив, що безпечніше буде викладати математику, адже навряд чи пришиють політику Піфагору і Евкліду. Це був дуже передбачливий крок з його боку, адже невдовзі в 30-х роках репресували не одного педагога Тальнівщини, і – як правило – саме тих, що викладали мови й літературу. Тому О.Є. Гордєєв закінчив ВЗІНО (Всеукраїнський заочний інститут народної освіти), отримав диплом

математика. Цікаво, що в його матрикулі за кожний залік ставили не підпис професора чи іншого викладача, а наклеювали спеціальні марки, чимось схожі на марки про сплату профспілкових внесків. Втім, де Гордєєва добре знали, працював же він до війни у школах Лащови і Поташі, а після війни – Мошурова й Білашок, старалися дати йому години мовника, адже після репресій траплялося, що викладати філологію взагалі не залишалося кому.

А ось його син Олександр навпаки, став учителем-мовником не одразу, лише з роками. Бо в молодості він займався музикою, умів грати на всіх музичних інструментах, особливо на скрипці, а як десь в гостях інструменту не виявлялося, то міг у крайньому випадку налити в пляшки й склянки різну кількість води, щоб від удару ложкою по кожній звучали різні ноти, і вигравати на них під захоплення всієї компанії. Під час військової служби був бійцем запасного полку зв'язку і одночасно грав на валторні в складі військового духового оркестру. Видно, позначилася генетика предків – Кошиків. До речі, хрестив Олександра його ж рідний дядько, знаменитий свого часу диригент і хормейстер Олександр Антонович Кошиць, ще й ім'я хлопчиків дали в честь уже тоді знаменитого дядька. Про Кошиця в родині знали добре, але після громадянської війни при сторонніх не згадували – диригента разом з його хором в 1919 році Симон Петлюра послав з українським паспортом на гастролі за кордон здобувати славу для України, та й вимушений був після перемоги більшовиків залишитися у Канаді. Признаватися ж, що в еміграції маєш родича-петлюрівця, було дуже небезпечно.

В часи розгулу сталінських репресії Олександр Єпіфанович наважився поміняти професію. Ще б пак: людей сотнями пакують в ешелони і на Сибір чи на Соловки, дорослі й діти голодні, а ти в оркестрі грай бадьорі марші, розважай червоне панство і вихваляй товариша Сталіна. Це стало для нього завеликим душевним випробовування – кругом біда, а ти повинен розважати душолюбів... Ні, з музикою Олександр Єпіфанович не попрощався, не зраджував їй до останніх днів, але вже не як професійний музикант.

Так він опинився на робітфаци – працював тоді такий вечірній навчальний заклад, де й зустрівся із своєю майбутньою дружиною Оленою Степанівною, дочкою робітника Тальнівського цукрозаводу Степана Васильовича Савченка. На навчання Олександр щодня добирався велосипедом з Поташі. Спершу робітфак діяв у Тальному, та коли репресували і невдовзі розстріляли велику групу його викладачів (Коцюбинського, Спіцина та ін.) і заклад залишився без кадрів, то його учнів перевели в робітфак Умані. По закінченні Олександр і Олена вирішили

продовжити освіту в Кременчуцькому учительському інституті, Олена збиралася стати математиком, а Олександр – мовником.

Педагогічну практику студенти проходили в тамтешній спеціалізованій школі з переростками, яка носила серед молодих педагогів лиху репутацію. Там старшокласник міг вийти до дошки, взяти молоденьку вчительку-практикантку під руку й одразу запропонувати їй провести час у більш приємний спосіб, а як ні, то я тобі завалю всю практику, дулю отримаєш, а не диплом, підеш бичкам хвосту крутити... Олександр легко зміг справитися і з таким контингентом, виручала музика, на цього ґрунті (тоді ж не було магнітофонів чи плеєрів, навіть патефон вважався розкішшю) одразу знайшов спільну мову і став загальним улюбленцем. Взагалі він умів створити в класі душевну атмосферу, багато розповідав цікавого, бо ж завжди залишався великим книголюбом, і при цьому дуже гарно й уважно вмів слухати інших. В кого з учнів якась житейська проблема – іде за порадою до Олександра Єпіфановича. Так що навіть «важкі» учні швидко запевнили: «Не переживайте, Олександре Єпіфановичу, вас ми не підведемо!»

Саме під час літньої сесії 1941 року розпочалася війна з Німеччиною... З нею припинилася діяльність Кременчуцького педінституту. По війні виявилось, що інститут знищено, згорів весь його архів. Що робити? По тих документах, що залишилися на руках, Олександра Єпіфановича прийняли заочно в Черкаський педінститут, а Олену Степанівну – в Уманське педуличиче. Продовжувати навчання на стаціонарі в обох уже не залишилося матеріальних можливостей, треба було заробляти.

В чому старшим і молодшим учителям Гордєєвим поталанило, то це працювати ще в ті часи, коли вчитель залишався найавторитетнішою людиною на селі. Якийсь час так тривало по інерції. Хоча соціалістична економіка з її вічним дефіцитом найнеобхідніших речей все більше й більше робила центральною фігурою та найбільш гонористою персоною завідувача складом чи продавця з крамниці, але в силу народної звички педагогів продовжували шанувати. І не лише звичайні селяни, а навіть заїждже керівництво. Коли якийсь чин приїжджав на периферію, то в першу чергу запитував не де тут у вас сільська рада, а де школа. Звичайно, робив він так не від великої поваги до праці педагога, а просто для виконання найрізноманітніших численних партійних доручень йому потрібні були грамотні люди, які не могли прикинутися і відмовитися від додаткових навантажень під приводом «я не знаю та я не розумію» тощо.

А тих доручень завжди було не менше, ніж основної роботи. Насамперед, обов'язково вести ідеологічну діяльність незалежно від того,

партійний ти безпартійний. Пропаганда й агітація ставали за неписаним законом твоєю почесною місією. Село ділили на «двадцятихатки», отож агітатор, учитель тобто, мав постійно збирати мешканців того кутка і читати та роз'яснювати неосвіченим селянам, що там пишуть у газетах, особливо про міжнародне становище, ніби українського дядька нічого більше не цікавить, ніж безробіття за океаном чи революційні події в Китаї. Потім треба було доносити трудящим масам, а особливо віруючим різних общин, ази з «Антирелігійної грамоти» (підсовували такий хоч нудний і примітивний, так зате розтиражований посібник), ходити попід хати і просити, аби люди передплачували пресу, не забути самому це зробити і обов'язково оформити собі «Блокнот агітатора», переконувати, щоб всі пішли на вибори і одноставно «віддавали свої голоси за кандидатів непорушного блоку комуністів та безпартійних», підтримувати ДОСАРМ (пізніше ДТСААФ), вступити у товариство «Знання» і таке інше.

Ну це ще куди не йшло. Гірше наставало, коли вчителів направляли по хатах переконувати голих-босих громадян підписатися на щорічні облігації державної позики. Цей процес, коли «добровільно-примусово» оббирали в бідній хаті, де на всю родину одна пара латаних чобіт, ще й без особливої надії, що державну позичку колись віддадуть (віддали... через пів століття знеціненими рублями), неминуче викликав цілі драми, а мав же місце кожної весни! З настанням тепла треба було всією школою ходити на буряки і довгими гонами збирати-визбирувати довгоносиків, потім колоски після жатки, а восени всіх мобілізували на кукурудзу. Ну, цими буденними роботами в селі займалися практично всі.

Але ж як, збираючи довгоносиків, обійтися без ідеологічного забезпечення? Треба ж організувати соціалістичне змагання, висвітлювати його хід на стенді, випускати стінгазети, рясно писати фарбою по стінах і парканах великими літерами наочну пропаганду, різні гасла типу «Посієш вчасно – вродить рясно» чи «За високий урожай», організувати агіткультбригади і художню самодіяльність, брати участь у хорі і розучити мелодії про Сталіна і партію та багато іншого – і скрізь для цього вимагалися люди грамотні, скрізь цим займалися вчителі, вчителі, вчителі... Так поступово увійшло в звичку, що педагог – це саме той, ким треба поганяти, а він зобов'язаний виконувати й виконувати. Гордєєв-старший до «нового статусу» вчителя так і не зміг звикнути і, траплялося, вже будучи на пенсії, докоряв Гордєєву-молодшому, що ось тобі без щедрого могоричу не привезуть дров і не виорють город, а ось коли я вчителював, для того завжди вистачало одного прохання.

Все перераховане вище зараз навіть важкувато уявити. Але ж для поколінь радянських часів таке життя було єдиною нормою, звичним явищем, інше просто не уявлялося. Виручала хіба що відверта «туфта», бо основним часто-густо було не виконати якийсь доручення, а лише справно відзвітувати про його виконання. Ходити щотижня по двадцятихатках і збирати цілий куток, аби пробубоніти людям, про що пишуть газети – затія безперспективна в зародку, збиратися ніхто ніколи не хотів. Але раз вимагають, то запишемо, що збираємося. Нікого не цікавило, що саме учитель начитався у мудрих роботах партійних вождів чи в матеріалах партійних з'їздів, перевіряльники і самі в них на заглиблювалися, але записати це в обов'язковий план самоосвіти було не менш обов'язковим! Кожен член товариства «Знання» мав прочитати певну кількість лекцій, тому в статистиці незмінно фігурували дані про сотні лекцій, яких насправді ніхто не чув, ну хіба одну-дві від заїжджих професійних ораторів. З цього приводу Єпіфан Віссаріонович не раз згадував почуте на власні вуха. Було то ще в благополучні часи НЕПу, приїздить у Лащову штатний лектор, розповідає про події в Китаї. Під закінчення звертається до аудиторії: «В когось є запитання? Тільки « по существу» (тобто по суті). «Є, – встає дядько і одразу видає. – Що десь китайці воюють і за що, їм там, китайцям, видніше. А в мене ось тут запитання «по существу». Я ось в комнезам, то я можу тримати вдома «общественного» бугайця чи ні?»

Отож життя тривало: одне робилося для показухи, інше для душі. Все одно вчителі Гордєєви були популярними і серед учнів, і серед дорослих. Влітку, звичайно, вистачало всім клопоту біля землі, але ось в довгі зимові вечори до Гордєєвих постійно приходили люди погомоніти про останні події, запитати пораду, згадати про пережите в голодомор і під час війни, пограти в доміно чи в карти, послухати музику наживу чи по радіо. Олександр першим у селі придбав ламповий радіоприймач-гучномовець «Родина-47», що працював від громіздких батарей, то приходили подивитися на нього й послухати цілі екскурсії, при цьому не раз траплялося, що зазирали позаду приймача, аби побачити, хто ж це там заховався і балакає?

Ну й звичайно, де появлявся Олександр Гордєєв, там одразу організовувалися струнний оркестр і драматичний гурток. Найбільшим успіхом користувалася поставлена ним разом з учнями Заліської школи комедія Карпенка-Карого «Сто тисяч», яку показали при повних аншлагах по всіх довколишніх селах Тальнівського і Звенигородського районів.

При цьому Гордєєви ніколи не претендували на різні титули, відзнаки і звання, не ставили собі за мету висуватися чи тим більше – робити кар'єру. Їм таке і голову не приходило. Вони просто совісно робили свою справу.

Переказувати тут деталі біографії молодших Гордєєвих особливого сенсу нема. Все це непогано і жваво описано в мемуарах Олени Гордєєвої (Савченко) «Молотарка» та «Побачене і пережите», що вийшли в Тальному відповідно в 2009 та 2011 роках і є в бібліотеках. Завжди можна взяти і перечитати, там дійсно знайдеш багато цікавого. Тож повторятися не варто.

Судячи вже по самому факту, що і через десятки років після того, як вони закінчили трудовий шлях, про їхню діяльність не раз в книжках і в пресі згадували їхні вдячні учні – про Олену Степанівну остання така публікація була в газеті «Колос» в квітні 2011 року, про Олександра Єпіфановича – в обох недавніх виданнях дослідженнях Володимира Хоменка «Заліське», вони всі були прекрасними вчителями.

Але саме на них і обірвалася вікова сімейна традиція Гордєєвих – сіяти розумне, добре, вічне.... Ні їхніх дітей, ні онуків, ні правнуків професія педагога з її великими повсякденними клопотами при посередніх зарплатах більше не приваблювала.

Спогади Валентина Олександровича Гордєєва – сина Олени Степанівни Гордєєвої (Савченко)

Автор особисто була знайома з Оленою Степанівною Гордєєвою, спілкувалася з нею. Якої багатої душі була ця скромна, працююча вчителька, скільки за свій вік принесла до учительського вулика добрих справ. А що означає написати три книги, які вона видала!

Голова Тальнівської районної організації Профспілки працівників освіти Л.М. Нестругіна вручає хліб ветерану педагогічної праці, автору книги «Молотарка» та «Побачене і пережите» О.С.Гордєєвій с.Павлівка, 2014 р.

Зліва направо Л.П.Кандаурова, Н.І. Кімлик, Л.Я. Дідик, Л.М. Гордєєва, О.С. Гордєєва (Савченко), Н.П. Руснак, О.П. Пироженко, Л.М. Нестругіна 2014 р.

Подружжя Кілівників Прохора Овер'янович та Ганни Степанівни (Савченко)

Не мислили себе на іншій роботі

Життєвий шлях подружжя Прохора Овер'яновича і Ганни Степанівни розпочинався на початку ХХ століття. Прохор Овер'янович народився у 1904 році на Кіровоградщині у багатодітній селянській сім'ї, де був найстаршим. Після революції працював на машинобудівному заводі міста Одеси, там навчався на робітфаці, а потім в Одеському університеті. Учасник Другої світової війни, мав високі військові нагороди.

Про подружжя розповіла донька Ганни Степанівни – Людмила Костенко.

Із 1946 року Прохор Овер'янович був незмінним директором школи № 2(заводської) аж до 1965 року та паралельно навчав дітей географії. Багато уваги приділяв позакласній роботі. У школі діяв хор, гурток бальних танців, вишивки, кулінарії, образотворчого мистецтва, драматичний, виразного читання. Прохор Овер'янович об'єднав педагогів у дружній колектив. Директору у всьому допомагав завуч школи – молодий, розумний, високоавторитетний учитель-фронтвик Кухарський Дмитро Юхимович, віддані своїй справі учителі Голік Валентина Прокопівна, Іуденко Олена Микитівна, Зайченко Ніна Полікарпівна, Кушнір Галина Сергіївна, Зубріцька Ріва Ірмівна, Целлер Міліта Іванівна, Бойко Іван Кузьмович. Ці вчителі вже всі залишили земний світ, але пам'ять про них залишилася в серцях їх вдячних учнів.

Ганна Степанівна Савченко народилася в м. Тальному в сім'ї робітників, пізніше з цієї сім'ї вийшла і стала вчителькою ще одна донечка

Олена, яка вчителювала в школах району, про неї є окрема розповідь у цій книзі - спогад сина Олександра.

Ганна Степанівна після закінчення інституту працювала учителькою в Кочержинській школі, що на Уманщині. Яка це була красуня! В ній поєдналося все: і врода, і вміння одягнутися, і доброта жінки, і воля у здобутті поставленої мети. Тут у молоду вчительку закохався директор школи Перепелиця Василь Павлович. Одружилися. У цьому шлюбі народилися дві донечки – Галина і Людмила. У 1939 році Василь Павлович був призваний в армію, служив на кордоні з Польщею у танкових військах. Загинув у перші дні війни.

Пізніше, дочка Людмила у своїй поетичній збірці «Запізніла розмова» з глибокою шаною згадує свого батька.

Ганна Степанівна у 1941 році з двома маленькими дітками переїхала у м. Тальне до батьків. Входила в підпільну групу, інформувала населення про події на фронті. Після визволення Тального від фашистської окупації долучилася до педагогічної роботи, призначена директором школи №3. Згодом працювала завучем у Глибочківській школі. У 1946 році одружилася з Кілівником Прохором Овер'яновичем. У цьому шлюбі народилася донечка Валентина. Ганна Степанівна навчала дітей у Тальнівській школі №2 хімії та біології. Ці двоє гарних людей прожили рука в руку довгий час. Виховали дітей. Дочка Людмила згадує своїх батьків з трепетом у душі, бо були для неї зразком трудолюбства, відповідального батьківства, справжніх патріотів своєї держави.

Вони не розгубили в своєму житті доброти. Бо що таке життя? Це суєта, в якій важливе легко розгубити. І знаємо, що швидкоплинне – це мить, в якій ми залишаємось навіки.

*Учителі Тальнівської школи
№2 (заводської)*

Подружжя Іуденків

Павла Панасовича та Олени Миколаївни

Вся родина трудилася на ниві освіти

Павло Панасович працював до війни учителем географії та завучем Тальнівської школи №2. Загинув у роки Другої світової війни.

Олена Микитівна працювала у Тальнівській школі №2 (заводській) директором у 1944-1945 роках, а 1945 по 1971 навчала дітей української мови та літератури.

Усі, хто знав Олену Микитівну відгукуються про вчительку добрими спогадами. Зокрема, Людмила Перепелиця (Кілівник) каже, що це була людина прекрасної душі, до самозабуття віддана праці вчителя. Не вірить, що Олена Микитівна могла працювати, ще кимось, окрім вчителя. За працю мала відзнаки. 43 роки учительської праці – це дуже поважно!

У сім'ї Іуденків росло троє дітей син Василь, донечки Галина та Ніна, довелося їх виховувати їй одній, бо ж Павло Панасович загинув на війні.

На Тальнівщині ми знаємо Василя Павловича Юденка (кажуть, що попросив, щоб диплом про вищу освіту виписали на Юденко).

Василь Павлович після закінчення Львівського університету історичного факультету працював в Тальнівському сільськогосподарському технікумі, Тальнівській школі №1 і останні роки у Київській школі № 40.

Василь Павлович був висококваліфікованим учителем, любив свій предмет. Діти не хотіли, щоб урок історії закінчувався. Його любили і поважали учні, колеги, батьки.

Мав за працю нагороди Відмінник народної освіти, численні грамоти і подяки. Залишив гарний слід на землі, а в душах двох донечок Ірини і Тетяни – вдячність і повагу.

Друга донька Олени Микитівни Ніна Павлівна, теж вчителька історії, довгий час працювала викладачем суспільних дисциплін у Тальнянківському технікумі.

Дочка Галина – лікар кардіолог, працювала в Німеччині, в далекій Африці. Останнім часом працювала завідувачем кардіологічного відділення однієї з київських лікарень. Її самовіддана праця, закордонні консультації, постійне підвищення професійного рівня давали свої плоди. Вона – лікар вищої категорії, мала численні подяки, сертифікати, грамоти. Нещодавно Галина Павлівна пішла за межу вічності.

Сім'я Іуденків знана і шанована на Тальнівщині.

Подружжя Кухарських Дмитра Юхимовича та Ганни Ульянівни *Зустріч з учителем запам'яталась навечно*

У пам'яті багатьох жителів Тальнівщини, а особливо учнів Дмитра Юхимовича Кухарського, і досі яскріє неповторна особистість Учителя. Розумний, принциповий з твердим, непоступливим характером, з голосом, схожим до Левітанового, проте чуйним до людської біди, дитячих невдач і прикростей. Таким навчило його бути життя.

Народився Дмитро Юхимович у 1920 р. у м. Новоархангельськ. Закінчив школу, навчався в Харківському учительському інституті. У роки Другої світової війни був учасником оборони Ленінграду та прориву блокади. Брав участь у Корсунь-Шевченківській, Ясо-Кишинівській операціях, у визволенні Румунії, Болгарії, Югославії. З війни повернувся, втративши ногу, але віра у майбутнє тримала мужнього воїна і допомогала йому переборювати труднощі. Мав бойові нагороди: ордени «Червоної Зірки», Вітчизняної війни I ступеня, «Богдана Хмельницького», 15 медалей, орден «Знак Пошани».

Із 1945 р. Дмитро Юхимович працює у школах Тальнівщини, зокрема, учителем російської мови і завучем Тальнівської школи №2 (та, що була біля цукрозаводу). У 1957 році закінчив заочно Черкаський педінститут.

У 1968 р. освітяни району делегували Д.Ю. Кухарського на II Всеукраїнський з'їзд учителів, там він виступав зі своїм полум'яним словом про патріотичне виховання молоді. У цьому ж році йому було присвоєне звання Заслуженого вчителя школи УРСР.

Учитель воістину, був заслуженим, працював за покликом серця. Особливу увагу приділяв роботі з молодими вчителями, вів активну

громадську роботу, був депутатом міської ради кількох скликань. Отримав знак «Кращий наставник молоді». Із 1976 року аж по 1988 рік – до виходу на заслужений відпочинок, працював вихователем в Тальнівському будівельно-економічному коледжі. Учні, яких навчав Кухарський гордяться, що у них був такий Учитель, бо зустріч із ним запам'яталась на все життя.

Дружина Ганна Ульянівна, – несла до дитячих сердець мудре слово її величності книги – працювала бібліотекарем. Дмитро Юхимович потребував особливої уваги, адже на фронті втратив ногу. Але добра, сердечна дружина, більшу половину домашніх турбот брала на себе.

Кухарські мали трьох синів: Ігоря (світлої пам'яті), Сергія, Дмитра. А ще Дмитро Юхимович був завжди душею компанії. Іван Григорович Куян, почесний директор Тальнівського будівельно-економічного коледжу, згадує, що Дмитро Юхимович умів майстерно розповісти про будь-яку звичайну подію так цікаво, що вона вже ставала незвичайною. Свої повідомлення супроводжував гумором, різними бувальщинами.

Пам'ятають тальнівці подружжя Кухарських, що залишили помітний слід на теренах освіти.

Подружжя Мантулів
Василя Денисовича та Ольги Митрофанівни
*Терновим вінком обилетена юність - добросовісною працею
було все життя*

Ольга Митрофанівна – жінка, яку на Тальнівщині знали не тільки освітяни, а й усі жителі. Дитина війни, малолітній в'язень фашистських концтаборів. Працювала учителем у Кобриновогребельській школі, директором Лісівської школи, і впродовж 20 років працювала у партійних органах. Останні роки очолювала комісію при райраді по реабілітації репресованих. До виходу на заслужений відпочинок і після Ольга Митрофанівна працювала з повною віддачею сил. Завжди була активною, чесною, відповідальною, обов'язковою, співчутливою. Це зразок жінки – патріота, вона мала виняткову рису працездатності, освячену сподвижницькою відданістю справі, котру обрала для себе і якій служила приречено, самовіддано. Долучалася до роботи у раді ветеранів.

Разом із чоловіком Василем Денисовичем, теж учителем, часто відвідували ветеранів війни і праці. Він працював у школах району учителем фізичного виховання, був головою ДТ «Колос», головою ДТСААФ.

Син освітянського подружжя Віктор теж став учителем.

Жителі Тальнівщини згадують Ольгу Митрофанівну як жінку, до якої можна було прийти за будь-якою порадою, і з будь-якою бідною. Допоможе, розрадить, перейметься тим, з чим людина звернулася до неї, і обов'язково поцікавиться, як буде налагоджена справа.

Пішли у небуття цих двоє людей, залишивши добру пам'ять у серцях людей, тих, що їх знали.

Таке не повинно повторитися

Усе дали відходять в історію жакіття фашистської окупації нашої країни: толоді, зруйновані будинки, зарослі бур'янами колгоспні поля. А тут ще й фашисти вирішили вивести молодих людей на каторгу в Німеччину.

Моя сім'я в ці тяжкі часи залишилася з матір'ю. (а нас було п'ятеро дітей), перед війною помер наш батько. У 41—42 роках окупації мама, як могла, захищала нас від голоду, хотіла. Старшу сестру відправила до татки за 15 кілометрів, брата влаштував наш дядько на роботу в Київ ремонтувати вагони, а ми, троє, — моя менша сестра (їй було шість років) і чотирирічний братик залишилися вдома. Та так сталося, що і мене, триннадцятирічну, не минула доля каторжанки.

Як зараз пригадую: увірвалися у хату поліцаї, кинулися до мами з нагайками і криком: «Де твої старші?» Ми обхопили маму з усіх боків і голосно закричали, щоб її не били.

Тоді староста сказав: «Ось що давай вибирай, коли така розумна». Як не просили, збіглися сусіди, родичі — нічого не допомогло. Хто що мав із мене, як щеня, поліцаї кинули в сани (це був березень 1943 року), завезли в поліцію, де вже було повно молоді. Там я була найменшою дитиною. Як мама не благала цих виродків — поліцаїв, а староста сказав: «Твій батько, а староста відправляє». А незалежно мій створив спочатку комітет безпечної бідності, а потім і колгосп. Правда, недовго безчинствував староста — уже влітку цього ж року партіяни його вбили.

Не вберіглись і мій брат і сестра — поліцаї вивисли, як вони вночі повернулися додому. Згодом їх вивезли на каторгу в Німеччину. Брат потрапив у концтабір «Берлінбух», його визволили наші війська. А сестра повернулася додому ледве жива (працювала на заводі).

Мене разом із односельсьчанами вивезли в м. Марінвердер. Після прильвізлого огляду нас обливали гаря-

чою водою з карболкою, повністю стригли і жінок, і чоловіків, чимось обробляли й одяг. Потім вивихували в шеренгу по двоє. До мене підійшов німець і потягнув до машини. Я почала кричати. Мот односельці стали просити не робити того, та німець наставляв на них автомат. Ось тоді й насталося найстрашніша сторінка моєї історії.

Мене привезли в табір, де були діти від 4—5 років і трохи старші. Жили ми в бараках, які ніколи не опалювалися. Діти були різних національностей (особливо з Білорусії, Польщі, інших країн). Нас стерегли огрядні німці, які при першій нагоді готові були хльоснути нагайкою. Годували нас, якщо можна так сказати, майже нічим. Вранці кухлік чогось чорного і шматочок хліба з якоїсь глевої речовини. В обід давали бруньку. Її запах я ще років дев'ять відчувала.

Та це ще не все. Від голоду діти часто мерли, особливо маленькі. А нас, більших, заставляли вранці вносити трупики й складати під барак, а тоді під'їжджали крикі машини й відвозили мертвих дітей, як стало пізніше відомо, в крематорій.

Час від часу заходили якісь у цивільному, відбирали по десять і більше дітей. Після того вони вже не повертались. Я ніколи не думала, що залишуся жива. Уже було таке відчуття, що перебуваю десь на іншій планеті, забувала, звідки я, чого тут. Та надійшов 1944 рік. Закінчилося визволення нашої рідної країни. Німці перестали одержувати дармову робочу силу.

Одного разу нас, старших, німці вигнали з бараків надвір. Стоїмо мерзнем у блаженному лахмітті. До нас підійшли німці, стали оглядати, дивилися, чи є мускули на руках, заглядали в рот. Через перекладача мій дізнався, що шукають, хто вміє доїти корів. До мене підійшов поліцаї, запитав, звідки я і шепнув мені сказати, що я вмію доїти корів. Я так і відповіла огрядній німкені й опинилася у селі Гунтльозен. Як я там

— 17 і 19 років. Ще там працювали два поляки й комісовані з армії німець Гельмут (його привалило в окопи, перестав чути, тому відправили додому). Німкеня в роботу не вникала. Всім керувала стара мати.

Роботи було стільки, що вранці прокидалася з пухлими руками. Пальці прикладала до грудей і плакала, приказуючи: «Ой мамочко, як же мені боляче. Чи побачу я ще коли-небудь вас?».

Серед ночі ми почувли якийсь гул, побачили спалахи. У дві гарби по команді збрали все необхідне й вирушили на захід. Есесівці все перевірили, щоб ніхто не залишився. Коли їхали, фрау попросила завітати в аптеку купити ліки. Та коли я вже виходила, на мене мо-точиком наїхала дєсєла німкеня і перетомила мені праву ногу. Я опритомніла в аптеці, де мене наділа першу допомогу. Моя господиня забрала мене на гарбу й повезла далі. Розповідати, що було потім, змінюю, просто немає сил. Температуру, страшний біль і увесь час втрачала свідомість. Німкеня умовила есесівця (дала їм за це дві каблучки та гроші), щоб дозволили дєсь зупинитись і пошукати лікаря. Вони погодилися. В одного фермера мене по-селили в малесеньку кімнату з одним віконцем.

Все ближче наближався фронт. Начальства в селі не було — всі повтікали. Дочки фермера мене доглядали, та нога зробилася, як колотка, фрау вирішила їти шука-ти наших солдатів. На четвертий день на подвір'я заїхала наша пол-луторка, а в ній — фрау, старшина й німкеня із водем. І так при допомозі німкені опинилася у радянському військовому госпіталі. Нога була така страшна, що її треба було відрізати. На начальник госпіталю цього робити не дозволив. Обробив рану так, що вона загоїлася, а потім склав по кісточках. Я витримала всі болю хотіла жити і віддавати мій країні за порятунок.

Пройшов час, і нас відправили

лікуватися в Радянський Союз. Іх нами — медсестричка Галя, яка пи-носила на зупинках чай.

І ось Брест-Літовськ. У загомоніли: наша родина земля, вирішила ступити на неї, хоча хі дила на мільйонів. З радості кинул мільйон вперед і стріонула на здоро-ву ногу (друга була у гіпсі). Вмить очач — зріки, а без свідомості. Кол-прійшла до тям, побачила, що лежу у великій залі, де повно ліжок з хворими. Запитала, де я. А мені відповіли, що на тій землі, на яку хотіла ступити. Тож уже обморськими лікарям довелось заново складати мою ногу. Виписали мене, коли я повністю одужала, хоча до 1947 року ходила з ціпком.

А тепер декілька слів про те, яку країну ми втратили, дякуючи Горба-чову, Єльцину і всяким Яковлевим з Шеварднадзе. Хто я така? Про-ста дівчина з невеличкого села на Київщині. Скільки горя, знищань від фашистської нечисті мені довелось пережити. Здавалося, всьому кінець. Але мене врятували наш лікарі, наша радянська система наш люди, які подбали про те, щоб я могла жити, вчитися і працювати на-благоті нашот Вітчизни, який я віддала 49 років.

Скільки житиму, я завжди буд-циро дякувати нашим братам білорусам за шматочок хліба, склян-ку молока, за добре слово. Нехай, щастить вам, дорогенькі сьятри. А тепер скажіть мені, дороги мої земляки, що було б з мною, якби я повернулася у сучасну Україну? Хто б мене безкоштовно лікував, дав без-коштовно квартиру, забезпечив робо-тою? Думайте, що ми з вами втра-тили і що маємо: опустошені села, високу смертність, безробіття, бо наймитуюмо за кордоном. Думай-те добре, не допустіть, щоб нефа-шистська нечисть піднімала голову на нашій землі. Таке не повинно по-вторитися.

Ольга МАНТУЛА,
жителька міста.

натерпілася штурханів і прокльонів, коли господарня довідалася, що не вмію доїти корів. Бити мене не було по чому, бо тільки — шкіра й кістки. Отож вона повівечила шкіру на ру-ках, які аж почорніли. Це було вес-ною. Я одягла кофтинку, яка єдина збереглася ще з доми. Коли мої руки побачив хазяїн і дізнався, що сталося, то сильно кричав на німкеню і ка-зав, що скоро прийдуť російські сол-дати і що ти їм скажеш? Із того часу вона вже не злучалася наді мною.

Проте прийшов жандарм і сказав, що їм одного робітника досить. І зно-ву я — на біржі праці. Звідти мене мо-брала фрау Гейбер. Жінка була мо-брода, але багата. Мала 15 коней, 30 корів, біля 100 свиней, півсячі ку-рей, 48 вуликів. Єдине, що було для мене добре, що щодня на працю приходила німкеня з двома дочками

Подружжя Ратушняків

Олексія Микитовича та Катерини Миколаївни

Посіяне вчителем зерно сходить через десятиріччя

Видатний педагог Василь Сухомлинський писав: «Ткач відразу бачить плоди своїх турбот. Сталевар уже через деякий час радіє вогняній лаві металу, хлібороб за кілька місяців милується колосками і жменькою зерна. Учителю ж потрібні роки і роки, щоб побачити плоди своєї творчості. Буває минають десятиліття і ледь - ледь починає виднітися, що він засіяв».

При зустрічі зі своєю вчителькою математики Катериною Миколаївною Ратушняк, учні із вдячністю згадують, як терпляче, дохідливо і наполегливо вона навчала їх важкущої математики. Катерина Миколаївна мала унікальний дар «бачення» дитячої душі. Інтелігентна, освічена, надзвичайно скромна, уміла вислухати учня, дати слухну пораду, підтримати, похвалити.

Розпочинала Катерина Миколаївна свою учительську стежку із Глибочківської школи. Вродлива, чорнява дівчина з приємною усмішкою заповонила серця дітей. Вони не відходили від своєї піонервожатої. Скільки хороших справ робили діти зі своєю юною наставницею.

Закінчивши Уманський педагогічний інститут, фізико-математичний факультет, працювала в Тальнівських школах №2 та №1 вчителем математики. Впродовж двадцяти років працювала у районному відділі освіти інспектором шкіл та методистом районного методичного кабінету. Робота ця була складна і відповідальна. Праця з учителем, директором, шкільними колективами, вміння підказувати, направити в правильне русло керівника навчального закладу, підставити плече вчителю - початківцю, провести навчальні семінари, творчі уроки, налаштувати на добрий мікроклімат в освітянських колективах - ось далеко неповний перелік обов'язків Катерини Миколаївни. Для нас, молодших колег, вона була прикладом. Я завжди

надаю перевагу фотосвітлинам в молодому віці. Ось такими, як на цьому фото, вони ступили на освітянську ниву Тальнівщини. Зараз Катерина Миколаївна на заслуженому відпочинку, але слово - «школа» пробуджує в її серці малиновий дзвін у душі.

Олексій Микитович, закінчивши біологічний факультет Уманського педагогічного інституту, працював у Павлівській школі, а потім в органах місцевого самоврядування. Відповідальний, знаючий свою справу, був шанованою людиною у жителів Тальнівського району. Умів відстояти інтереси людини, допомогти при потребі, захистити, завжди підтримати, вболівав за справедливість.

У шлюбі виховали гарну дочку Оксану, яка теж працює в освіті.

Шкода, у великій тузі гарного осіннього дня ми провели за межу вічності шановного Олексія Микитовича.

Подружжя Вишневських **Олександра Андрійовича та Тамари Михайлівни** *Роби те, що мусиш, з тим, що маєш, там, де живеш*

«Пам'ятаємо нашого голубоокого гарного вчителя, захисника і дітей і вчителів», – так казали про вчителя фізкультури і трудового навчання Піщанської школи I-II ст. Вишневського Олександра Андрійовича.

Закінчивши Корсунь-Шевченківське педучилище та Уманський педінститут, у 1984 році прийшов працювати у Піщанську школу вчителем трудового навчання і фізкультури. Особливо віддавався роботі з дітьми на уроках із фізичної культури. Дітей це надихало і вони старалися, неодноразово займали призові місця у районі. Вчитель мав великий авторитет серед дітей та батьків, знаходив добре слово для всіх. Життєлюб, завжди з доброзичливою усмішкою на устах і до малого і до старого.

Любив свою чорнооку красуню дружину Тамару, з якою познайомилися у Васильківській школі Шполянського району. Тамара Михайлівна, закінчивши Черкаський педінститут факультет російської філології, навчала дітей російської мови.

У 1978 році сім'я переїхала в Тальне. Деякий час молода вчителька працювала в школі-інтернаті, а потім була призначена інспектором районного відділу освіти.

Робота відповідальна і кропітка, потребувала постійного фахового вдосконалення. Професійні здобутки примножились з роками. Робота у Тамари Михайлівни пов'язана з постійними відрядженнями, виїздами у сільські школи. Вона знала кожного вчителя, творчо працювала із директорським колективом. Витримана, інтелігентна, вимоглива до себе і до колег, вона користується авторитетом в учительських колективах району.

У 1991 році її призначають головним спеціалістом районного відділу освіти. Цю посаду вона займала до 2006 року.

Вмілий організатор, досвідчений, відповідальний працівник у 2006 році очолила районну психолого-педагогічну комісію.

І у 2019 році, коли почали створювати у відділах освіти інклюзивно-ресурсні центри, то, без заперечень, Тамару Михайлівну призначили директором цього закладу.

Починала з нуля, але наполегливість, трудолюбивість, компетентність і бажання робити людям добро – перемогли.

Обоє Вишневські керувалися твердженням в своїй роботі та в житті: «Роби те, що муσιш, з тим, що маєш, там, де живеш».

Удвох із Олександром Андрійовичем виховали донечку і сина, які були огорнені теплом батьківських сердець.

Тамара Михайлівна ось уже кілька років як залишилася без свого коханого чоловіка, друга, батька дітей, турботливого дідуся Олександра Андрійовича.

Нелегкою була освітянська дорога у цієї подружньої пари: був солодкий мед і гіркий полин. Але вони - вчителі і ніколи не пожалкували, що обрали, за словами В.О.Сухомлинського, стежку, по якій ідучи, «самостверджуєшся, переживаєш гордість, дивуєшся перед істиною, здобутою власною силою».

Подружжя Бондаренків
Миколи Васильовича та Зінаїди Іванівни
Для дітей звучала музика і добре слово

Є люди, як маяки. Вони світять неясковано, але світло їх дуже потрібне. Так і Микола Васильович Бондаренко, за фахом учитель трудового навчання і фізики. Здається, навчав дітей звичайної справи, але такої потрібної в житті.

Довгий час працював у міжшкільному навчальному комбінаті. Навчав дітей автосправі. Багато вдячних учнів пам'ятають свого уважного, доброго, знаючого вчителя. Вже більше двох десятків років не працює з дітьми, бо став підприємцем, але при зустрічі з ним, кожен кого він навчав, відчуває тепло його душі. Він пам'ятає всіх по імені, поцікавиться, як влаштував своє життя, дасть якусь пораду на майбутнє. І хочеться поділитись з учителем, а як зустрічаються колеги, то теж відчувають від нього добро.

Микола Васильович разом з дружиною Зінаїдою Іванівною ніби послані Богом одне одному. В злагоді, коханні прожили в парі довгий вік. Виховали двох гарних дітей – сина Олександра і красуню донечку Вікторію.

Мають чотирьох онуків. Зінаїда Іванівна більше 40 років, закінчивши музичне училище, працювала з маленькими дітками у дитячому садочку.

Був у неї в роботі свій почерк. Поки батьки приводили в дитсадок діток, вона сідала за піаніно і грала. Музикою завжди тут зустрічали дітей, так згадують про це батьки, діти яких уже дорослі, та й самі діти, що вже водять своїх внуків у садочок, вітаючись із Зіною Іванівною, пригадують її запальні дитячі пісеньки, котрих навчила їх співати. Часто, підходячи до піаніно, маленькі дівчатка, тягнулися до клавішів і вже потім обов'язково хотіли навчитися грати. Багато з них ставали учнями Тальнівської музичної школи, при зустрічі із Зінаїдою Іванівною признаються, що любили дуже її щирі усмішки. Скільки їх, маленьких «чомучок» пройшло крізь її душу, що зігрівала їх теплом.

Чмига Тетяна Іванівна

Місія- дарувати дітям радість

Найвища нагорода- вдячність. Кожна людина народжується із зерном у руці, тільки треба знайти поле, де це зерно проросте, так завжди каже наша талановита майстер педагогічної справи – відмінник освіти України, «Заслужений працівник освіти України», директор Тальнівського Будинку дітей та юнацтва Тетяна Іванівна Чмига.

Народилася і закінчила школу у Павлівці, потім Корсунь-Шевченківське педучилище, Черкаський педінститут.

Тальнівський Будинок дітей та юнацтва називають ще «будинком дитячої радості». І це дійсно так. Адже діти йдуть сюди не з обов'язку, як у школу, а йдуть, бо їм тут цікаво, затишно, радісно.

Впродовж 40 років керує вона цим закладом, і каже, що працювали і завжди працюють тут талановиті вчителі, керівники гуртків Л.Л. Поліщук, В.І. Віслобокова, І.І. Мельниченко, Н.В. Маляренко, В.М. Костенко, В.М. Кондратюк. Тетяна Іванівна випромінює добро, її чарівна посмішка зачаровує і дорослих і дітей.

Вона, як чутливий камертон, відчуває людей. А тому навколо неї згуртувався колектив небайдужих і творчих людей, для яких «кожна дитина – таланту перлина»

Тетяна Іванівна захоплено розповідає про таланти своїх колег. Ось, зокрема, про Надію Володимирівну Маляренко - каже, що це жінка послана Богом на землю, щоб творити своїми руками дива: Якщо попало до рук пир'я - то з нього виходить чарівна квітка хризантема, якщо соломинка - то буде будиночок, квіти, краєвиди; ниточка, голочка, - гарна вишивка, папір - аплікація, витинанка.

Неперевершені витвори мистецтва виготовляє зі своїми вихованцями Валентина Іллівна Віслобокова; ось ці перші весняні квіти – первоцвіти, це її рук і фантазії витвір, а цю картинку із бісеру теж зробили її вихованці.

Всього і не перелічити. Розбігаються очі, як сюди зайдеш і побачиш цю казку.

Інна Іванівна Мельниченко та Віталій Васильович Кондратюк вивчають історію рідного краю, досліджують цікаві сторінки життя на Тальнівщині. З Вадимом Костенком діти навчаються вокалу.

Працювали раніше 56 гуртків та клубів, 26 з них, на базі сільських шкіл, тепер, з утворенням об'єднаної територіальної громади – працюють тільки на базі міських шкіл. Зараз відвідують гуртки 237 вихованців. Тетяна Іванівна каже, що понад п'ятдесят їхніх вихованців обрали собі професію за профілями гуртків: 7 – журналістів, які старанно відвідували студію, 9 – хореографів, 8 – дизайнерів, 6 – юристів, учителі історії, малювання.

БДЮ постійно виходить переможцями Міжнародних конкурсів, Всеукраїнських, обласних. А яке було здивування, коли у 2012 році мені (автору) довелося побувати у Посольстві України в Москві і в презентаційно-виставковій залі, побачити серед експонатів з усіх областей України витинанки, виготовлені у нашому Будинку дітей та юнацтва. Захопленню і гордості за своїх колег у мене не було меж!

Тетяну Іванівну по праву можна вважати флагманом освіти Тальнівщини, шанованою і успішною людиною. Вона гордиться тим, що у її родині були вчителі: Демчук Іван Якович – директор Павлівської школи, Марія Варфоломіївна, його дружина, - вчителька, рідна сестра Олена Іванівна Рибак понад 50 років навчала дітей математики у школах Тальнівщини. Так випало їм на освітянській долі – навчати дітей.

Тетяна Іванівна з колегами

Подружжя Бабоїв Івана Васильовича та Людмили Василівни *Люблю дарувати дружині квіти*

Так сказав учитель Іван Бабой, нині тренер боксерського клубу «Тріумф спорт», що працює на базі Тальнівської спортивної школи.

Людмила – хореограф, художній керівник відомих на Тальнівщині танцювальних колективів «Арабеск» та «Фантазія».

Ці двоє молодих людей поєднали свої долі в студентські роки – навчаючись в Уманському педагогічному університеті. Іван Васильович не мислить себе без своєї роботи. Він успішний тренер – боксер. З восьми років займається боксом. Можна назвати велику кількість перемог, що отримали його вихованці. Але візьмемо, наприклад, одну, де був встановлений абсолютний рекорд, у Кам'янець – Подільському, що на Хмельниччині – вперше всі спортсмени однієї команди здобули по золотій медалі. Цей рекорд ніколи не можна повторити. Вихованці Бабоя І.В. постійно стають чемпіонами області, мають нагороди Всеукраїнських та Міжнародних турнірів. П'ятеро наших спортсменок показали високий результат на чемпіонаті України. Більшість дівчат, які займаються у нього, виконали нормативи кандидатів у майстри спорту.

Молоді, вродливі вчителі мають донечку Настусю. Разом подружжя бувають рідко. У нього – постійні тренування, збори, змагання. У неї теж, особливо в свята – концерти, виступи, репетиції, хвилювання. Коли випадає вільний час – радіють цьому, стараються побути разом, більше віддавати уваги донечці.

Іван Васильович має за девіз у житті народну мудрість: «Не кажи – не вмію, а кажи – навчуся!» Так каже своїм вихованцям, собі, своїй донечці.

А Людмила ніколи не ходить повільно, завжди поспішає, завжди усміхнена, натхненна. Напевне, взяла цю рису у своєї матері, теж вчительки Галини Григорівни Лагодзі, що працює вчителькою у Зеленьківській школі, яку закінчила і Людмила. Скільки пішло у світ вихованців цієї дорогої вчительки, яка несе у їхні душі слово. Любить Галина Григорівна соковите українське слово, вміє його донести до дітей і до жителів села.

Людмила, любить свою школу, учителів. А ще завдячує своєму вибору професії «танцюристки» хореографу із Зеленьківського будинку культури, неперевершеній Ганні Костянтинівні Караульній. Саме від неї Люда почула танцювальні фрази, назви особливих рухів танцю. Ганна Костянтинівна кожного маленького танцюриста взяла за руку і показала, як тримати голівочку, як гарно йти танцювальними кроками, як залишати за сценою поганий настрій, а на сцені – усміхатися. І ще завжди казала: «Дівчатка, вас завжди будуть любити, бо ви танцюєте!» Так і є: Івана Васильовича шанують і «бояться», бо він боксер, а Людмилу люблять, бо вона танцює.

Гарне подружжя – у них все ще попереду.

Переможці турніру з тренером Іваном Бабоєм

Члени БК «Тріумф-спорт» у новій формі від Благодійного фонду «Разом з KERNEL»

Тальнівська ДЮСШ

Від дитячих перемог до високих здобутків у великому спорті

Іван Миколайович Шевченко впродовж 36 років очолює Тальнівську ДЮСШ. Це його дітище. Тут пройшли його роки становлення. За кожен виступ, змагання, турнір, матч – хвилювання і вболівання. Без цього не мислить свого життя. За працю має нагороди. Та найвищими нагородами для нього є здобутки вихованців школи.

Дитячо-юнацька спортивна школа за роки свого існування у районі стала справжнім центром підготовки спортсменів Тальнівщини. У школі діти мають можливість серйозно займатися спортом, фізично розвиватися, дякуючи спорту, досягати результату, самореалізовуватися в житті.

Є серед вихованців ДЮСШ чемпіони та призери світу, Європи та України. Вихованці постійно стають чемпіонами та призерами обласних змагань з футболу, волейболу, боксу та вільної боротьби. Вихованці тренерів Степана Томащука, Ірини Присяжнюк, Валентини Забермах, Ольги Медведенко, Олександра Пантелея, Івана Бабоя прославляють Тальнівщину своїми успіхами. Гордістю школи є брати Пантелеї: Роман, Тарас та Олександр. Роман Пантелей став бронзовим призером Європи з бойового самбо, його брати Тарас та Олександр є діючими чемпіонами України з цього виду спорту.

Усі жителі нашого міста уже звикли до високих здобутків Гончаренко Марини, яка є чемпіонкою світу та Європи з фітнес-аеробіки, неодноразовою чемпіонкою та призеркою чемпіонатів України з цього виду спорту. А першою на арену змагань вивела Марину наш тренер Присяжнюк Ірина.

Впродовж існування ДЮСШ тренерами у школі працювали: Галас Василь Іванович, Косенко Валерій Антонович, Рибак Віктор Григорович, Безверхній Василь Андрійович, Сас Юрій Костянтинович, Ярмоленко Світлана Георгіївна, Тихонюк Микола Іванович, Винник Олександр Леонідович, Решетніков Сергій Миколайович, Поліщук Микола Дмитрович, Ємельянов Микола Володимирович, Волощук Станіслав Володимирович, Франчук Володимир Вікторович, Гресько Петро Дмитрович, Гарасимлюк Олександр Ярославович, Войченко Володимир Васильович, Чернищенко Олександр Петрович, Кириченко Руслан Васильович. Своєю невтомною працею вони дали добрі настанови багатьом юнакам та дівчатам.

Безперечно, ДЮСШ та її педагогічно – тренерський склад є гордістю Тальнівщини.

Освіта Тальнівщини на сучасному етапі

Нині на Тальнівщині діє два відділи освіти. Відділ освіти Тальнівської райдержадміністрації очолює *Коваль Лариса Вікторівна*. Тут діє 12 закладів дошкільної освіти, 11 навчально-виховних комплексів «дошкільний навчальний заклад – загальноосвітня школа» в селах: Веселий Кут,

Глибочок, Кобринове, Колодисте, Криві Коліна, Онопріївка, Павлівка-І, Папужинці, Піщана, Поташ. Діють заклади загальної освіти в селах: Білашки, Тальянки, Легедзине, Вишнопіль, Зеленків, Майданець, Лісове, Мошурів, а також Тальнівська загальноосвітня санаторна школа-інтернат І-ІІІ ст. Черкаської обласної ради. Працює заклад позашкільної освіти «Тальнівський районний центр науково-технічної творчості дітей та учнівської молоді Тальнівської районної ради Черкаської області», в якому у 2018-2019 роках у 52 гуртках (в селах) задіяно 753 вихованців, що становить 56,8% від усієї кількості учнів, директор – *Задояна Алла Миколаївна*, методист – *Остроушко Олена Дмитрівна*. Нещодавно створено інклюзивно-ресурсний центр для дітей з особливими потребами – директор *Вишневська Тамара Михайлівна*.

За останні 10 років наповнюваність освітніх закладів учнями зменшилась на 37%. Було призупинено роботу Шаулиського, Лащівського, Кобриновогребельського, Заліського, Романівського навчальних закладів.

У 2017 році у зв'язку з утворенням Тальнівської ОТГ створено **відділ освіти, молоді та спорту Тальнівської міської ради**, який очолює *Карман Раїса Михайлівна*. Тут діють такі навчальні заклади: 5 шкіл, 9 дошкільних навчальних закладів, 2 заклади позашкільної освіти. Створено методичну службу працівників освіти, що працює при навчальних закладах, та окрему бухгалтерію, що обслуговує роботу відділу освіти.

Тальнівський районний методичний кабінет

Районний методичний кабінет відділу освіти був створений у серпні 1968 року на виконання наказу Міністерства освіти УРСР від 19.10.1967 №216. Упродовж 50 років методичний кабінет був структурним підрозділом відділу освіти.

Першим завідувачем РМК став **Нестрянський Євгеній Олександрович**, який пропрацював на цій посаді один рік. Відмінник освіти, високопрофесійний спеціаліст. Це був час становлення, організації структурного підрозділу відділу освіти.

З 1969 по 1982 рік (13 років) районний методичний кабінет очолював **Телегань Сергій Іванович**.

Відмінник народної освіти, майстер педагогічної справи, високоавторитетна людина в освіті. Справжній Учитель учителів. Невтомна енергія та організаторський талант, принциповість і вимогливість до себе та людей, простота і щирість у спілкуванні принесли С.І.Телеганю глибоку повагу колег і друзів, а також високе визнання керівника,

про що свідчать його нагороди і відзнаки, одна з них премія районної організації Профспілки працівників освіти «Засвіти вогонь учительського серця», отримана у 2014р.

Таміла Андріївна Ткаченко очолювала методичну службу району у 1982-1988 роках. Закінчила Уманський педагогічний інститут, за фахом учитель математики та фізики. Працювала заступником директора Тальнівської школи №3 з навчальної роботи. Таміла Андріївна була зразком

дисциплінованості і порядності, максимальної організованості і чіткості у виконанні службових обов'язків. Постійно піклувалася про стан і розвиток освіти на Тальнівщині.

З 1988 по 1990 рік завідувачем райметодкабінету працювала **Альонкіна Алла Миколаївна**. Закінчила Київський державний університет ім.Т.Г.Шевченка, працювала вчителем, директором Тальнівської вечірньої школи. Авторитетний вчитель-методист, відмінник освіти УРСР.

Із серпня 1990 року по листопад 2000 року (більше 10 років) районний методичний кабінет очолювала **Михайлова Тетяна Василівна**.

У 2000-2002 роках цю посаду обіймала **Шишкова Лариса Іванівна**. В цей період Черкаський ОШОПП розпочав проведення виставок педагогічної творчості. Вперше був проведений обласний конкурс «Директор року», також був прийнятий та представлений на обговорення проект програми «Шкільний автобус». Завдяки їй у грудні 2001 року на базі нашого району пройшов обласний семінар начальників відділів освіти та завідувачів РМК. Лариса Іванівна Відмінник освіти України, а у 2018р. тримала нагороду районної організації Профспілки «Засвіти вогонь учительського серця», також має нагороди обласного відділу освіти, районної ради, райдержадміністрації.

Упродовж 15 років із серпня 2002 року по серпень 2017 року завідувачем райметодкабінету працювала **Лобова Світлана Василівна**. Закінчила Черкаський педагогічний інститут, біологічний факультет. До цього працювала учителем, директором Потаської школи.

За цей період методичний кабінет неодноразово нагороджувався грамотами обласного відділу управління освіти за участь в обласних виставках передового педагогічного досвіду, здобував нагороду «Імідж освіти Черкащини». Світлана Лобова була ініціатором участі вчителів району у Всеукраїнських авторських семінарах видатного педагога сучасності Шалви Олександровича Амонашвілі з гуманної педагогіки. Характерним було те, що за ці роки методичний кабінет проводив значну роботу по підготовці вчителів району до обласного конкурсу «Учитель року», де вони неодноразово виходили переможцями. За значний вклад у розвиток освіти Черкащини та впровадження ідей О.А.Захаренка Світлана Василівна отримала високу нагороду обласної організації Профспілки працівників освіти і науки України – премію ім. народного учителя О.А.Захаренка.

Із грудня 2017 року по даний час на цій посаді працює **Михайлова Тетяна Василівна**, яка має загальний стаж роботи у відділі освіти 34 роки (на посадах інспектора шкіл відділу освіти, завідувача РМК, 10 років на посаді заступника начальника відділу освіти Тальнівської райдержадміністрації). Вона підтверджує особливу старанність організатора, керівника. Найціннішою її рисою є знання справи, яку вона робить. Її праця – це яскравий приклад відданості освіті та турботі про великий освітянський колектив. Нагороджена премією районної організації Профспілки працівників освіти «Засвіти вогонь учительського серця» у 2019р., має нагороди обласного департаменту освіти, районної ради, райдержадміністрації.

На сьогодні Тальнівський районний методичний кабінет рішенням Тальнівської районної ради від 05.05.2017 №15-14/II функціонує як комунальний заклад Тальнівської районної ради і є юридичною особою, затверджено Положення про нього і штатну чисельність в кількості 10 одиниць. Колектив Тальнівського районного методичного кабінету складається із завідувача, 9 методистів, лаборанта і техпрацівника (всього 12

осіб; 8,8 ставок). До сфери обслуговування Тальнівського РМК входять 12 закладів дошкільної освіти, 19 закладів загальної середньої освіти, Тальнівська санаторна загальноосвітня школа-інтернат для дітей, хворих на серцево-судинні захворювання, та 1 заклад позашкільної освіти.

У Тальнівському РМК створено якісну матеріально-технічну базу: 6 кабінетів обладнано комп'ютерною технікою, пристроями друку і копіювання, є підключення до Інтернету, створена локальна комп'ютерна мережа. Методкабінет має пристрої для ламінування та брошурування паперів. У залі засідань методичного кабінету щотижня проводяться масові заходи з учителями: семінари, засідання методичних об'єднань, тренінги, майстер-класи, творчі студії.

У районному методичному кабінеті зібрано більше 4 тис. примірників методичної літератури та близько 5,4 тис. екземплярів педагогічних фахових періодичних видань.

За роки існування методичного кабінету відбулися зміни у місії методичної служби: створення інформаційно-методичного простору для забезпечення якісної освіти та розвитку кожного закладу, формування нового типу керівника, педагога - професіонала, творчого та ініціативного, який має високий рівень професійної компетентності.

Упродовж багаторічної діяльності методичний кабінет у тісній співпраці із відділом освіти досягли значних результатів: неодноразово у рейтингу районів області посідали 2-3 місця, брали участь у обласних, Всеукраїнських та Міжнародних виставках «Інноватика в освіті», Міжнародному фестивалі педагогічних інновацій, за що методичний кабінет тричі був відзначений пам'ятною нагородою «Імідж освіти Черкащини».

Методисти РМК та педагоги шкіл району щорічно стають лауреатами обласної виставки «Інноваційний пошук освітян Черкащини» та обласного конкурсу на кращу серію цифрових ресурсів.

Профспілка освіти Тальнівщини

Організація Тальнівської Профспілки освіти, як і всі Профспілки працівників освіти і науки України, веде свій початок ще від II Всеукраїнського з'їзду вчителів, який відбувся 1919 р.

Точну дату і місце зародження перших учительських профспілкових організацій в районі, як і в Україні, назвати практично неможливо, так само як і профспілкового руху взагалі.

Скупі рядки архівних матеріалів дають можливість донести до нинішнього покоління таке: розвиток системи народної освіти, ліквідація неписьменності в Україні, в тому числі серед членів профспілок, було одним з основних завдань з реалізації п'ятирічного плану ліквідації неписьменності. Це слід було зробити до 1 Травня 1925 р. Велику допомогу надавала освітянська профспілка органам народної освіти у вихованні та навчанні дітей. Профспілка взяла на себе утримання багатьох шкіл та дитячих будинків.

Про цей період є дані, що в 1935-1939 роках на Тальнівщині в освіті Профспілка діяла активно і наступально: при відділі освіти був створений райком профспілки, до якого входили зокрема: Ямкова Домініка Афанасіївна, Козинський Степан Феліксович.

1935-1939 на Тальнівщині працювало 7 початкових та 20 семирічних шкіл. Функціонували середні школи у Тальному, Майданецькому, Мошурові Тальянках, Павлівці, Онопріївці. У кожній школі району діяли профспілкові організації. Освітянська профспілка завжди виховувала своїх спілчан в дусі палкого патріотизму, і це знайшло яскраве підтвердження у роки воєнного лихоліття. Вчителі спілчани захищали рідну землю мужньо і героїчно. Не всі, хто пішов на фронт, повернулися. 157 учителів шкіл Тальнівщини брали участь у бойових діях на фронтах Великої Вітчизняної війни. Багато не повернулися до рідних домівок, захищаючи рідну землю.

Після визволення району від фашистської окупації (березень 1944 року) учительські колективи взялися за відбудову школи. Тим часом у кожному учительському колективі створювалися профспілкові організації. Було надзвичайно важко і скрутно. І в цей нелегкий час профспілка об'єднувала людей, надавала сил, допомагала в усьому. Учителі їздили на лісозаготівлі, розбирали завали, ремонтували, будували груби для опалення, відроджували школи. Робилося все, щоб діти були охоплені навчанням. Завдяки зусиллям професійних спілок збиралися кошти для фонду допомоги родинам інвалідів війни, сиротам. Неабиякою проблемою в ту пору були

питання, пов'язані з налагодженням постачання вчителям продуктів харчування та промислових товарів, пошиття одягу та взуття. Профспілка займалася цим.

Одним з найтрагічніших наслідків війни були тоді діти-сироти. Створювалися дитячі будинки. І у м.Тальне також був створений дитячий будинок, де жили і навчалися діти-сироти 1-4 класів. Директором був Бойко Купріян Олександрович, головою профкому Куріненко Тетяна Михайлівна. Райком профспілки під особливим контролем тримав навчання дітей інвалідів війни, багатодітних сімей. У той час у школах не вистачало кваліфікованих кадрів, тому цим питанням також було доручено зайнятися профспілковим комітетом. За настійними вимогами профспілок педагогам у 1948 році було підвищено заробітну плату, встановлено порядок забезпечення продуктами харчування, промисловими товарами по нормах робітників промислових підприємств.

Не залишався осторонь райком Профспілки від стимулювання роботи вчителів.

У районі в цей час багато одержали урядові нагороди та грамоти обласної освітянської організації Профспілок:

1. Секретарюк Іван Іванович
2. Ліупко Марія Кузьмівна – учителька Глибочківської школи.
Орден «Знак пошани» отримали:
3. Тіпкова Поліна Тимофіївна – учителька Вишнопільської школи;
4. Іуденко Олена Микитівна –учителька Тальнівської школи № 2;
5. Телегань Олександр Петрович –методист Райвно;
6. Ласка Марія Іванівна – учителька Тальнівської школи № 2;
7. Пархоменко Панас Васильович – директор школи с. Кобринове;
8. Горовенко Микола Гаврилович – учитель, директор школи с. Майданець.

У цей час (1948-1954р.р.) очолювала учительську профспілку району Вовк Клавдія Петрівна – інспектор райвно-голова райкому профспілки.

До профспілкового активу входили:

1. Сіяльський Іван Олександрович – учитель, член бюро райкому профспілки.
2. Пешкова Поліна Юхимівна –учитель української мови школи № 1, член бюро профспілки.
3. Маляренко Степан Романович –директор школи № 4.
4. Харченко Микола Семенович –учитель, член президії профкому.
5. Поротова Параска Омелянівна – завуч Гордашівської школи, члени президії райкому профспілки працівників освіти.

6. Рибалко Іван Павлович – директор Тальнівської вечірньої школи.
7. Пампуха Лідія Саватіївна – методист райвно, інспектор райвно.
8. Гримовський Анатолій Петрович, учитель.
9. Невмержицька Марія Радіонівна

У 1954 році зі створенням Черкаської області для координації роботи профспілкових організацій освіти, які до цього діяли, було створено обласний комітет профспілки. На першу обласну конференцію був обраний один делегат від району. Це Рибалко Іван Павлович.

У 1954 році, у березні місяці, було проведено районну профспілкову конференцію. На конференцію були обрані делегати від кожної школи. Тут було обрано районний комітет із 37 осіб, бюро райкому із 5 осіб та ревізійну комісію із трьох осіб. До складу комітету входили шановані освітяни району. Головою райкому обрали Вовк Клавдію Петрівну.

Перед профспілковими комітетами були поставлені такі завдання: 1) підвищення кваліфікації вчителів, 2) покращення побутових умов освітян, 3) будівництво шкіл та дитячих садків. Профспілкові комітети працівників освіти долучалися до важливої роботи по підготовці шкіл до навчального року, умов проживання та праці вчителів, оздоровлення їх дітей, організації піонерських таборів. Так, у 1958 році в селі Поташі у шкільних приміщеннях, у мальовничому місці під лісом і недалеко від сільського ставка, було організовано літній профспілковий піонерський табір. Тут оздоровлювалася в одній зміні 71 учительська дитина. Змін було три. Щороку учительські діти мали змогу оздоровитися у профспілковому піонерському таборі.

Систематично проводились рейди – перевірки виконання соціалістичного змагання. Переможці змагання представлялися до нагородження знаками «Відмінник освіти» та присвоєння звання «Заслужений вчитель» України. Неодноразово переможцями районного змагання були Майданецька, Романівська Мошурівська, Онопріївська школи.

1970 роки. У цей час звання «Заслужений учитель України» удостоєні учитель Тальнівської школи № 2 Кухарський Дмитро Юхимович і директор Вишнопільської школи Усатенко Михайло Федорович. На жаль, більшість матеріалів про діяльність районної організації освітянської профспілки, її історії з різних причин не збереглася. Але із спогадів освітян-ветеранів педагогічної праці можна скласти уявлення, чим займалася профспілка.

Діяльність профспілкової організації охоплювала такі напрямки :

- політико-виховна робота (навчання, участь в соціалістичному змаганні);
- виробничо-масова (контроль за розстановкою кадрів і підготовка шкіл до нового навчального року);

- оздоровча робота (розподіл путівок до санаторіїв,облаштування піонерських таборів, відпочинку дітей);
- культурно-масова робота (організація концертів, гуртків художньої самодіяльності ;
- суспільно-побутова робота (забезпечення учителів житлом та паливом).

Впродовж 60-70 років ХХ ст. увійшли в дію нові приміщення шкіл у с. Білашки, Кобриніно, Легедзиному, Заліському, Зеленькові, Вишнополі, Глибочку, Мошурові, ряд дошкільних закладів у місті та селах.

У 1967 році розпочала працювати новозбудована Тальнівська школа-інтернат з побудованими приміщеннями, гуртожитками.

Профспілкові комітети освітян виступали ініціаторами й головними організаторами багатьох культурно-масових заходів. У школах створювалися гуртки художньої самодіяльності. Був створений учительський хор в Тальнівській школі № 1, Майданецькій школі. Керував ним Лука Сидорович Поліщук, акомпаніатор – Чекмишев Віктор Андрійович.

Належна увага приділялася спортивно-масовій роботі.

Незмінною турботою профспілкових органів було лікування та оздоровлення працівників освіти та їх дітей. Освітняни отримували путівки в санаторії, будинки відпочинку, пансіонати, проводилися екскурсії в Москву, Ленінград, Кавказ, Крим, по містах України.

Тривалий час (1956-1968р.) районну освітянську профспілку очолював досвідчений учитель, керівник Анатолій Петрович Гримовський. Він особливо переймався забезпеченням педагогічних працівників житлом, дбав про фахове зростання вчителів, залучення їх до здобуття вищої освіти заочно.

У 1960 –1962 роках було проведено переоблік членських квитків. Із 1968 по 1970 р. освітянську районну профспілку очолив Степан Романович Малярєнко. З 1970-1976 головою був Євгеній Олександрович Нестрянський.

Діяльність районної профспілкової організації у 60-80 роках характеризується зміцненням матеріальної бази введених у дію навчальних закладів, зростання кількості учнів у школах, працюючої молоді(вечірні школи). Після того, як набрали чинності нові

Основи трудового законодавства про працю, профспілкові освітянські організації району вважали своїм першочерговим завданням ґрунтовне вивчення та роз'яснення основ правових знань.

1970 роки-80 роки профспілкові комітети навчальних закладів району значну увагу приділяли покращенню житлово-побутових умов працівників освіти.

У цей час багато освітян поліпшили умови праці. У с. Майданець були надані новозбудовані будинки вчителям. Отримали житло також сільські учителі Зеленькова, Білашок, Романівки.

Районну освітянську профспілкову організацію очолювали:

Погорецький Леонід Григорович (1976-1981), інспектор райвно;

Демченко Анатолій Андрійович (1982-1984р.) – директор Гордашівської школи;

Ріпко Іван Олексійович (1984-1985р.) – інспектор райвно;

Бойко Ганна Климівна (1985-1987р.) – завідувача ДНЗ «Сонечко»;

Мусієнко Тетяна Іванівна (1987-1989 р.) – директор районного будинку піонерів;

Щур Василь Петрович (1989- 2006р.) – директор Тальнівської школи-інтернат.

У 1989 році спільними зусиллями обласного відділу народної освіти, обкому профспілки, адміністрації інституту удосконалення вчителів, а також при допомозі освітян із районів був введений у дію у м. Черкаси санаторій-профілакторій «Мрія». Це стало великою підмогою в оздоровленні вчителів, які проходять курсову перепідготовку, а також тут оздоровлюються освітянські діти.

1991 рік. Освітяни Тальнівщини з оптимізмом сприйняли проголошення акту Незалежності України, взяли активну участь у референдумі на його підтримку. На жаль, на тлі соціально-економічної кризи для вчителів стало жити дуже скрутно: хронічні невивплати заробітної плати – стрімке зубожіння вчителів, погіршення навчально-методичної бази навчальних закладів.

У цей непростий час нашої історії освітянська профспілка сповна виявила свої захисні функції. Освітяни у пошуках справедливості змушені були звертатися до профспілкових органів. Наступив період виплати заборгованості заробітної плати вчителям продуктами харчування :

борошном, цукром, тощо. Ситуація у галузі освіти загострювалася. У селах перестали діяти дитячі дошкільні заклади. Бюджетні кошти на ремонт приміщень, харчування дітей майже не виділялись. Було припинено перегляд посадових окладів і ставок учителів, індексацію заробітної плати.

Відбулися зустрічі працівників освіти з представниками місцевої влади, яким було пред'явлено конкретні вимоги.

2000 рік. Профспілкові активісти, голова профкому Білашківської школи (нинішня голова ради Профспілки, член ЦК Профспілки працівників освіти і науки України) Нестругіна Людмила Митрофанівна була делегатом V з'їзду ЦК Профспілки працівників освіти, де виступала і порушувала проблеми сільської школи і сільського вчителя зокрема. Міністр освіти Кремень В.Г. схвально відгукнувся на виступ профспілкового лідера сільської первинки.

А у листопаді 2003 р. разом з іншими вчителями брали участь у пікетуванні Верховної ради та Кабінету Міністрів України, під час якого було висунуто вимоги щодо підвищення педагогам заробітної плати до рівня

працівників промисловості, збереження державних гарантій і пільг, забезпечення бюджетного фінансування галузі відповідно до Закону України «Про освіту».

Впродовж 15 років очолював районну організацію Профспілки працівників освіти Василь Петрович Щур. Це був досвідчений, компетентний керівник, грамотний, наполегливий в досягненні поставленої мети.

З 2006 р. очолює районну організацію Нестругіна Людмила Митрофанівна, учитель-методист Білашківської школи, депутат районної ради трьох скликань, член ЦК Профспілки працівників освіти і науки України трьох каденцій, відмінник освіти, делегат чотирьох профспілкових з'їздів освітян (2000, 2005, 2010 та 2015 р.р.), лауреат премії імені Народного вчителя О.А. Захаренка, заслужений працівник Профспілки працівників освіти і науки України, нагороджена нагрудним знаком Профспілки «Золота відзнака», знаком «За відданість справі»

Голова первинної профспілкової організації Легедзинської школи Марківська Оксана Миколаївна нагороджена знаком ЦК Профспілки працівників освіти «Профспілкова звитяга».

Грамотами ЦК Профспілки працівників освіти і науки України нагороджена первинна профспілкова організація Тальнівської ЗОШ №2 (директор школи Солошенко Т.В., голова профкому Макарова Ю.Л.).

Грамотами обкому Профспілки були нагороджені первинні організації Вишнопільської ЗОШ I-III ступенів, Тальнівської школи № 1. Грамотами районної організації Профспілки нагороджені первинні Профспілкові організації Легедзинської ЗОШ I-III, Зеленьківської ЗОШ, Кривоколінської ЗОШ I-III ст., Романівської ЗОШ I-II ст., ДНЗ «Берізка», ДНЗ «Струмочок». Впродовж багатьох років головами первинних організацій обираються справжні профспілкові лідери: Бабій Л.Ф., Ожиндович Т.П., Сліпенюк І.І., Сивак Т.Я., Дубик В.І., Євичук В.П., Макарова Ю.Л., Нечай Н.М..

Президія ради Профспілки, голови профспілкових комітетів не залишаються осторонь вирішення питань, що стосуються проблем працівників освіти. Від президії надсилалися звернення на адресу органів районної влади, органів міської та сільських рад, комісії по освіті в районній раді, до депутатів Верховної Ради.

Профспілкові лідери дошкільних навчальних закладів м. Тальне, 2010р.

Під постійним контролем районної профспілкової організації знаходиться питання укладання та виконання Угоди та колективних договорів. Заслуховуються звіти сторін по їх виконанню на засіданнях колегіальних органів. Значна увага приділяється поліпшенню роботи учасників навчально-виховного процесу.

Щороку профспілкові організації навчальних закладів та установ беруть участь у громадському огляді – конкурсі стану умов і охорони праці. Так, переможцями у конкурсі були трудові колективи Кривоколінського НВК, Майданецької школи, Тальнівської школи №2, Глибочківського НВК,

Кобринівського НВК, ДНЗ «Ромашка», ДНЗ «Струмочок», Павлівського НВК.

Спільними зусиллями відділу освіти районної освітянської організації Профспілки у більшості сіл району збережено мережу позашкільних навчальних закладів. Тут працюють досвідчені талановиті педагоги. Збережена мережа дошкільних дитячих закладів також і в м. Тальному їхні вихованці є переможцями Всеукраїнських та міжнародних конкурсів.

Примітною ознакою роботи районної ради освітянської Профспілки є робота з молодими вчителями створено раду молодих вчителів, яка координує їх творче зростання.

Одним з найважливіших напрямків діяльності профспілкових організацій рада Профспілки освіти вважає роботу з ветеранами педагогічної праці. Усі вони, вийшовши на заслужений відпочинок, не поривають зв'язків з трудовими колективами, продовжують брати активну участь у педагогічному і громадському житті освіти. Очолював цю роботу впродовж 10 років шанований в освіті ветеран педагогічної праці, відмінник освіти, колишній директор школи, інспектор райвно Сергій Іванович Телегань. Завдяки його невтомній праці складені соціальні паспорти. Нині голова ради ветеранів педагогічної праці Радченко Євдокія Георгіївна.

Впродовж 10 років в районі проводиться огляд художньої самодіяльності художніх колективів «Життедайне джерело». В області такий огляд проходить під назвою «Таланти твої, освітянська родино»

Районна рада Профспілки працівників освіти виявляє увагу до пошанування праці вчителя. Лауреатами обласної профспілкової премії імені Народного вчителя О.А.Захаренка є 16 учителів – майстрів педагогічної справи та профспілкових лідерів.

Грамотами Центрального комітету Профспілки нагороджені – Синогуб Володимир Миколайович – 2010 р., Бабій Людмила Федорівна – 2020 р., Нестругіна Людмила Митрофанівна – 2006 р., 2020 р..

У 2011 р запроваджено районну профспілкову премію «Засвіти вогонь учительського серця», яку отримали сімнадцять освітян району.

1. Телегань Сергій Іванович – ветеран праці, Голова ради ветеранів
2. Скидан Валентина Іванівна – учитель Зеленьківської ЗОШ.
3. Бузівська Валентина Іванівна – голова первинної профспілкової організації ДНЗ «Струмочок».
4. Біла Тетяна Миколаївна – голова профкому Корсунської ЗОШ.
5. Каленчук Наталія Володимирівна – вчитель Онопріївської ЗОШ
6. Дубик Віра Іванівна – вчитель хімії Вишнопільської ЗОШ.

7. Наталич Тетяна Олександрівна – голова первинної профспілкової організації Романівського НВК
8. Чепурна Тетяна Іванівна – директор Лащівського НВК
9. Ожиндович Таміла Петрівна – учитель, голова первинної профспілкової організації Кобринівського НВК.
10. Шевченко Іван Миколайович – член профспілки, директор Тальнівської ДЮСШ.
11. Нерубайська Любов Андріївна – вчитель Тальнівського НВК I-III ст №1– гімназія
12. Лобова Світлана Василівна – завідувач Тальнівський районним методичним кабінетом.
12. Шишкова Лариса Іванівна- методист районного методичного кабінету
14. Пантелей Юрій Олександрович – тренер ДЮСШ.
15. Нерубайський Володимир Артемович – директор Тальнівського НВК I-III ст №1– гімназія
16. Васільєва Людмила Василівна – заступник директора з виховної роботи Тальнівського НВК загальноосвітня школа I-III ст. №1– гімназія
17. Михайлова Тетяна Василівна – завідувач Тальнівський районним методичним кабінетом.

Районна організація Профспілки працівників освіти постійно тримає на контролі виконання положень і норм Галузевої угоди, Угоди між Головним управлінням освіти і науки облдержадміністрації і обкомом Профспілки та районної угоди та колективних договорів. Постійно з бюджету Профспілки на оздоровлення членів профспілки і їх дітей надається матеріальна допомога.

Період 2018-2020рр. відзначається тяжким для району станом оптимізації сільських шкіл. Переймається долею освітян Профспілка, працює дієво і наступально.

Історія районної профспілкової організації працівників освіти, звісно співзвучна з історією освіти, але якою б вона не була досвід показує, що лише спільними зусиллями можна домогтися поліпшення ситуації, маючи за свій девіз «В єдності наша сила». Профспілка має надію на майбутнє, бо справді дорогу здолає лише той, хто йде.

*Делегати VI з'їзду Профспілки працівників освіти і науки України від Черкаської області на чолі з головою обкому профспілки О.Д. Жалдак з Головою ЦК Профспілки Л.С. Сачковим.
23 листопада 2005 р.*

Профспілковий актив працівників освіти Тальнівщини, 2020 рік

Освітнянські подружжя Тальнівського будівельно-економічного коледжу (технікуму)

Впродовж існування Тальнівського технікуму тут трудилося багато освітянських подружжів, але розповідь подаємо про декількох.

Шкода, але прізвищ усіх і не довелося зібрати. Проте, Новіцька Лідія Анастасіївна назвала ось такі подружжя.

1. Пироженко Михайло Тимофійович – директор технікуму, викладав агрономічні дисципліни.

Бутенко(Пироженко) Тетяна Антонівна – викладала ботаніку.

2. Гостар Петро Лаврентійович – викладав ветеринарні дисципліни.

Гостар Світлана Іванівна- викладала математику (працювали 2-3 роки).

3. Старовірець Анатолій Степанович – викладав «Будівельну механіку».

Старовірець Ніна Володимирівна – викладала навчальну дисципліну «Будівельні матеріали»

4. Федоренко Олександр Трохимович – викладав навчальну дисципліну «Технологію будівництва».

Федоренко Людмила Павлівна – викладала навчальну дисципліну «Будівельні матеріали». Приїхали працювати по направленню Полтавського будівельного інституту.

5. Новіцький Теодор Ярославович – викладав іноземну мову.

Новіцька Лідія Анастасіївна – викладала російську мову.

Непересічною високоінтелігентною людиною був Теодор Ярославович Новіцький, який знав п'ять іноземних мов. Цей викладач запам'ятався своїм учням та й усім, хто його знав, зразком дисциплінованості та порядності, організованості та чіткості у виконанні обов'язків, невтомним патріотом свого навчального закладу, знавцем історії Тальнівського парку.

Про подружжя, яких я особисто знаю впродовж багатьох років, з котрими довелося бути в дружніх стосунках, моя наступна розповідь.

Подружжя Куянів
Івана Григоровича та Віри Іванівни
Не полишаймо на узбіччі історії те, що створено до нас

Іван Григорович Куян – заслужений працівник народної освіти, Почесний директор Тальнівського будівельно-економічного коледжу, ветеран праці, депутат Черкаської обласної ради народних депутатів 1990-1994 років, депутат Тальнівської міської ради народних депутатів 1973-1990 років, керівник депутатської школи 1980-1987 років, член виконавчого комітету Тальнівської міської ради 1990-2002 років, почесний житель міста Тального.

Прийшов працювати у Тальнівській будівельній технікум Іван Григорович у 1967 році директором. Йому прийшлося докласти багато зусиль і вміння, щоб налагодити навчання, проживання студентів. Коли прийшов до технікуму, то було дуже сутужно; практично не було електропостачання, низька напруга, один телефон на увесь навчальний заклад, болючою проблемою було створення бібліотеки, оснащення аудиторій, умеблювання закладу.

Основне, на що звернув увагу – на навчання студентів, поглиблення їх знань. Спочатку набрали 120 осіб, потім – 400. У 1973 році був побудований гуртожиток, потім запустили власну котельню, яка працювала спочатку на рідкому паливі, а потім була переведена на газ. Створена лабораторія, куди були завезені машини: розривна і прес. Побудували новий навчальний корпус.

У 1983 році лиш стали з'являтися перші комп'ютери, Іван Григорович зразу ж домігся, щоб придбати їх у технікум. Провести комп'ютеризацію навчального закладу було доручено Павлу Святославовичу Бистріцькому. У 1985 році поряд із навчальними аудиторіями в мисливському замкові відкрили музей історії хліборобства. Дбав директор і про житло для

співробітників технікуму. Спочатку з'явилися одно та двоповерхові будинки поблизу технікуму, дещо пізніше п'ятиповерхівка на масиві Перемоги, побудована спільно з місцевою ПМК для працівників обох організацій. Все це праця.

Іван Григорович – поважна, авторитетна і відома далеко за межами нашого міста та району людина. Тридцять три роки плідної праці на чолі Тальнівського будівельного технікуму, що згодом, завдячуючи енергійності, творчості, діловитості її керівника, став будівельно-економічним коледжем. Директор доклав чимало зусиль, щоб підняти і підтримати високий імідж навчального закладу.

Указом Президента України за багаторічну плідну наукову та педагогічну діяльність, значний внесок на освітянській ниві у справі виховання молоді Іван Григорович Куян перший серед тальнівців нагороджений орденом нашої незалежної держави «За заслуги» III ступеня, а також носить почесне звання "Заслужений працівник освіти України".

Ми пишаємося, що нам довелося жити і працювати, творити і будувати наше місто поруч з Іваном Григоровичем – людиною слова і діла, дбайливим господарем, талановитим організатором. Вдячні за розвиток фізкультури і спорту в місті, футбольні перемоги нашого «Будівельника», доглянутий стадіон в лісопарку, навчальний корпус коледжу – прикрасу нашого міста.

Іван Григорович був не лише керівником навчального закладу, громадським діячем. Це людина, з ім'ям якої пов'язані відродження народних свят у місті: Івана Купала, Водохреща, Масляної. Це в коледжі стелили весільні рушники для студентів-сиріт. Це в Києві, містах і селах України лунав незабутній спів народного хору «Зелена діброва», який був створений в коледжі з ініціативи директора. Це славнозвісний фольклорно-етнографічний гурт «Оріяни» будівельно-економічного коледжу – дітище Івана Григоровича і Вадима Мицика. Дякуючи наполегливості та працьовитості керівника, місто має стадіон – осередок нашого спортивного життя, зокрема футбольного.

З метою увічнення імен уродженців та осіб, які проживали, проживають або перебували у місті Тальному тимчасово під час виконання певних обов'язків і які зробили вагомий внесок у розвиток міста чи уславили його, здобувши визнання в праці, науці, техніці, літературі, мистецтві та іншій суспільно-корисній діяльності, створено Книгу Пошани міста Тального. Рішенням виконавчого комітету Тальнівської міської ради №163 від 22.06.2000 року ім'я Куяна Івана Григоровича занесене до Книги Пошани міста Тального.

В 2007 році за видатні заслуги перед громадою міста в галузі освіти, науки, культури, особистий внесок у розвиток місцевого самоврядування та з нагоди 80-річчя з дня заснування навчального закладу та 40-річчя з дня заснування Тальнівського будівельно – економічного коледжу виконком міської ради нагородив Івана Григоровича медаллю «За заслуги перед містом».

Біографія І.Г. Куяна – це історія міста, історія рідного краю, це історія, яку сьогодні гідно продовжують викладачі, студенти та випускники економіко-математичного ліцею та коледжу.

Більше сорока років йшла пліч-о- пліч по житті кохана, вірна дружина Віра Іванівна, педагог, любляча мати дітей, справжня натхненниця порадиця, берегиня сімейного затишку. Студенти згадують цю чорнооку красиву жінку, розумного та вимогливого викладача, вихователя.

У сім'ї Куянів виросло двоє дітей син і донька. Та в кінці доленька розпорядилася так, що 27 червня 2010 року пішла Віра Іванівна у інші світи. Зараз Іван Григорович у шлюбі з трудолюбивою, дбайливою, беручкою до роботи, уважною жінкою Тетяною Василівною, проживає у селищі Левада. Сім'я автора книги шанує це подружжя, у них є чому повчитися: при нагоді зустрічаємося, відпочиваємо, спілкуємося, обмінюємося думками, допомагаємо один одному і радіємо життю.

*Зліва направо: І.Г. Куян,
Герой Радянського П.Х. Юрченко,
С.А. Циба*

Подружжя Калюжних Миколи Йосиповича та Лариси Федорівни

Освітянська стежина сімейного щастя

Микола Йосипович Калюжний та Лариса Федорівна Пономарьова – золоте джерело педагогічної майстерності викладачів Тальнівського будівельно-економічного коледжу.

Обоє закінчили середню школу (Микола – в смт. Гельм'язів, Лариса – в смт. Вільшаній, із срібною медаллю), обоє вступили до Черкаського державного педагогічного інституту на фізико-математичний факультет. Там і познайомилися, а через два роки одружилися. Важкувато було обом, бо Лариса Федорівна вже працювала вчителем фізики у Вербівській середній школі, а Микола Йосипович ще навчався в інституті, до того ж в них народився син Ігор.

Після закінчення педагогічного інституту Миколу Йосиповича направили в Таращанський район, у Таращу переїхала і Лариса Федорівна з сином. Потім доля закинула у Ржищів, де викладали фізику у будівельному технікумі. В 1967р. в Тальному був реорганізований сільськогосподарський технікум в будівельний, подружжя Калюжних разом із подружжям Куянів із Ржищева переїхали працювати в Тальне.

Микола Йосипович сорок три роки працював у будівельному технікумі (з 1990р. – в коледжі) на різних посадах: був заступником директора з навчальної роботи, завідувачем заочним відділенням, денним, будівельним, викладав електротехніку. За довгі роки праці в коледжі чоловік вирішував складні питання навчання та побуту студентів, займався спортом (волейбол, шахи), співав у хорі «Зелена Діброва», етнографічному ансамблі «Оріяни», які одержали звання народного. Він – завзятий рибалка, краще нього, мабуть, ніхто не вмів насмажити риби з цибулею.

Лариса Федорівна з 1967 року в будівельному технікумі викладала фізику, електротехніку, теоретичну механіку, опір матеріалів.

Згодом навчалася на факультеті «Будівництво та експлуатація будівель і споруд» Полтавського інженерно-будівельного інституту, одержала диплом інженера-будівельника і з 1974 року викладала в коледжі будівельні дисципліни: будівельні конструкції, основи розрахунку будівельних конструкцій, інженерну геологію. Лариса Федорівна досконало знала свої дисципліни, вмiла дохідливо пояснити матеріал студентам. Залюблена в свою професію, будучи справжнім вчителем, сумлінно удосконалювала свої знання, мала кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії» та педагогічне звання «викладач-методист», нагороджена медалями, нагрудними знаками, мала звання відмінника аграрної освіти.

А ще Лариса Федорівна займалася спортом, мала другий розряд з шахів, шашок, волейболу, постійно співала в хорі коледжу. Свої знання та вміння передавала студентам, за час праці в коледжі випустила 10 груп (була куратором груп будівельного відділення).

Лариса Федорівна довгий час виконувала громадські доручення. Хочеться сказати, що сім'я Лариси Федорівни та Миколи Йосиповича щаслива, тому що в них хороші, люблячі, розумні діти. Син Ігор закінчив наш будівельний технікум з відзнакою, відслужив в Збройних силах, закінчив факультет «Будівництво» Київського інженерного-будівельного інституту, був направлений на роботу в ДБК м. Києва. За 23 роки він пройшов шлях від майстра до директора будівельної фірми, яка будує добротні будинки.

Ігор, як кажуть, копія Миколи Йосиповича – комунікабельний, відповідальний, доброзичливий. Донечка Алла – це продовження роду Калюжних і його прикраса. Вона така ж як і Лариса Федорівна емоційна, невтомна, причетна до всього, що рухає родину вперед.

Пішов у високість Микола Йосипович, залишивши свою кохану половинку. Спілкуючись із Ларисою Федорівною (автор) не переставала дивуватись, скільки об'їздила вона країн, як любила подорожувати і не втомлювалася це робити. Прикладом у всьому була вона у своїй родині, для онуків – турботлива бабуся. Навіть анекдоти про тещу не стосувалися її, бо зять каже, що була вона його справжнім другом. Кажемо була... Не віриться, що не почуємо її приємного тихого голосу, її чергової розповіді про внуків... Різдвяного дня пішла від нас наша горлиця Лариса.

Подружжя Калюжних – золоте джерело педагогічної майстерності, людської доброти.

Подружжя Стеценків

Анатолія Євтуховича та Руслани Кіндратівни

Учителю! Твій шлях неоціненний, бо шлях до щастя відкриваєш Ти

Якби гарному юнакові Анатолію Стеценку сказали, що йому пощастить мати за дружину найвродливішу дівчину з Романівки Руслану Ткач, він би не повірив.

Розумна, скромна, наполеглива в навчанні, кохана дружина, мати двох дітей, напевне, єдина жінка на Тальнівщині, яка була записана до загону відбору підготовки космонавтів. Це про Руслану Кіндратівну Стеценко. Закінчивши 8 класів Романівської школи, вона вступила до Київського радіотехнічного технікуму, який закінчила у 1968 році. Одночасно навчалася в республіканській ДТСААФівській школі пілотів і, звідси ж і була направлена для відбору у загін космонавтів.

Але доля розпорядилася так, що поступила на навчання спочатку до Київського політехнічного інституту, а потім вирішила змінити професію. Її, дочку учителів, вабила учительська дорога, тому поступає до Черкаського педінституту на математичний факультет. Закінчивши інститут, працювала вчителем у Романівській школі, потім старшим викладачем в Східноєвропейському університеті м.Черкаси, останні роки працювала викладачем математики у Тальнівському будівельно – економічному коледжі.

Вимоглива, старанна, відповідальна, доброзичлива, завжди викликала захоплення у студентів. Вона, до речі, була улюбленою вчителькою багатьох студентів і сама їх любила, зокрема, Валентину Любомську, Юрія Бистюка.

Любила поезію Анни Ахматової, співачку Анну Герман, гарно грала у шахи, була високоерудованою вчителькою. Тяжка хвороба забрала передчасно її з життя. Пішла в інший світ Руслана Кіндратівна у 2011 році. Трапилося так, що будучи уже хворою, доглядала вона свою стареньку маму,

теж учительку Ганну Данилівну Ткач. Коли Ганна Данилівна почула, що Руслани уже немає, її сердечко не витримало. Хоронили матір і доньку в один день.

Вірним другом, коханим чоловіком був для Руслани Кіндратівни її суджений Анатолій. Це теж високоерудований вчитель. Закінчив Київський Національний університет, економічний факультет, відслужив у армії. Працював викладачем суспільних дисциплін в Українському інституті управління бізнесу та психології. Працював на будівництві Трипільської ДРЕС, Ладжинської, Черкаської ТЕЦ. В Трипіллі працювало 12 тисяч робітників. Довелося працювати у районному відділі освіти методистом – інспектором (1999 – 2000 р.р.).

Останні роки працював вчителем історії та географії у Гордашівській школі. Разом з Русланою Кіндратівною виростили двох дітей – сина і доньку, є онуки. Журно схиливши голову, приходять до могили дружини. Одиноко...

Зараз Анатолій Євтухович учасник – хору ветеранів праці. Розрада для душі. Він звикає літати з одним крилом.

Подружжя Аврамичів Петра Дем'яновича та Лідії Олександрівни

Учителю! Вклоняємося доземно

Пів століття на ниві освіти пліч-о-пліч з дружиною Лідією Олександрівною працював Петро Дем'янович Аврамич.

Спочатку він викладав технічну механіку. Лідія Олександрівна викладала дисципліни: геодезію, статистику, організацію і планування с/г виробництва, економіку, теорію економічного аналізу, фінанси і кредит, розміщення продуктивних сил, бухгалтерський облік. За період педагогічної діяльності була куратором 11 академічних груп.

Їй одній із перших у навчальному закладі у 1990 році було присвоєно звання викладач-методист. У 2007 році одержала відзнаку «Відмінник аграрної освіти і науки».

У 2010 році нагороджена почесною грамотою Міністерства аграрної освіти та науки, має нагороди від виконавчого комітету Тальнівської міської ради.

Впродовж п'яти років була головою обласного методичного об'єднання викладачів економічних дисциплін 12 навчальних закладів Черкаської області.

Протягом 18 років була головою циклової комісії фаху «Бухгалтерський облік» та «Фінанси і кредит». Автор завдань комплексних контрольних робіт з окремих дисциплін та кваліфікаційних завдань на державні экзамени. Була наставником молодих викладачів О.О.Харченка, О.В. Довганя, М.В. Горпинченка.

Лідія Олександрівна ще й прекрасна спортсменка, висококласно грає в шахи, не раз виходила переможцем на обласних шахових турнірах.

Петро Дем'янович викладав теоретичну механіку, опір матеріалів, будівельну механіку, а з 1969 року заступник директора з навчальної роботи,

на цій посаді пропрацював 10 років, 36 років головою циклічної колегії загалом – технічних дисциплін.

Подружжя пропрацювало у технікумі, а потім в коледжі впродовж 50 років. Довелося Петру Дем'яновичу впродовж 10 років бути головою профспілкового комітету коледжу. Чуйний, чесний, високоавторитетний викладач, шанована людина в колективі. Він викладач – методист, має відзнаку «Відмінник аграрної освіти і науки», 16 грамот і 9 подяк.

Кажуть про Аврамичів колеги, друзі і учні, що це порадики, мудрі наставники, які навчили не одне покоління учнів, вклавши у кожного з них свої знання, сили, мудрість, творчість. Лідія Олександрівна своєю усмішкою і лагідним голосом уміла зачарувати, проникливо і тонко донести думку до кожного. Обоє активні, невтомні освітяни.

Пам'ятають і до цього часу її учні її вислови: «Завжди пам'ятайте – щодня, щогодини: життя – найцінніше, що є у людини». Подружжя прожило в мирі і злагоді більше 50 років, виховали трьох дітей – двох синів і донечку, мають шістьох внуків. Всі діти самодостатні, порядні, шанують батьків і гордяться ними, бо батьки є прикладом для них, як треба вірно любити, чесно й совісно жити, бути разом і в радості, і в печалі, творити тільки добро людям. А ще хочеться сказати тут слова, які почувала від їхніх сусідів: «Якби було таких людей, хоч половина на планеті, то ніколи б не було війн на землі». Приємно таке чути.

*Подружжя Аврамичів
на своєму золотому весіллі*

Освітянські подружжя Тальянківського агротехнічного коледжу Уманського НУС

У Тальянківському коледжі ще з часу його заснування працювало багато подружніх пар, але у книзі подаються ті, які розпочали свою роботу із 1965 року. І то, напевне, не всі.

1. Антошко Віталій Миколайович, викладач механізації, працює з 2012 року; Антошко Леся Вікторівна, викладач економічних дисциплін, працює з 1995 року, директор.
2. Вернигора Іван Степанович, викладач електротехнічних дисциплін, працює з 1979 року; Вернигора Лідія Іванівна, викладач дисципліни «Охорона праці», працює з 1979 року.
3. Карпець Іван Пилипович, викладач дисципліни «Захист Вітчизни», працює з 1986 року; Карпець Людмила Федорівна, викладач агрономічних дисциплін, працює з 1981 року.
4. Ковтун Олександр Петрович, викладач механізації, працює з 1980 року; Ковтун Надія Петрівна, викладач загальнотехнічних дисциплін, працює з 1991 року.
5. Кошута Володимир Степанович, викладач загальнотехнічних дисциплін, працює з 2007 року; Кошута Людмила Віталіївна, практичний психолог, працює з 2007 року.
6. Крошка Віктор Олександрович, викладач електротехнічних дисциплін, працює з 1979 року; Крошка Людмила Іванівна, викладач біології, хімії, працює з 2017 року.
7. Мельник Іван Петрович, викладач математики, працює з 1987 року; Мельник Любов Петрівна, викладач математики, працює з 1987 року.
8. Пастушенко Петро Васильович, викладач електротехнічних дисциплін, працює з 1982 року; Пастушенко Раїса Григорівна, викладач економічних дисциплін, працює 1991 року.
9. Пашковський Юрій Володимирович, викладач комп'ютеризації, працює з 2001 року; Пашковська Олена Вікторівна, викладач агрономічних дисциплін, працює з 2011 року.
10. Стеценко Володимир Іванович, викладач фізичного виховання, працює з 1968 року; Стеценко Світлана Іванівна, викладач біології, працювала з 1972 року.
11. Татарчук Віктор Іванович, викладач агрономічних дисциплін, працює з 1977 року; Татарчук Ніна Петрівна, викладач іноземної мови, економічних дисциплін, працює з 1981 року.

12. Трохимчук Анатолій Володимирович, викладач агрономічних дисциплін, працює з 1977 року; Трохимчук Тетяна Федорівна, викладач агрономічних дисциплін, працює з 1977 року.
13. Тихолоз Сергій Сергійович, викладач української літератури, працює з 1979 року; Тихолоз Лідія Петрівна, викладач української мови, працює з 1978 року.
14. Шаповал Володимир Леонідович, викладач загальнотехнічних дисциплін, працює з 2003 року; Трохимчук Вікторія Анатоліївна, викладач агрономічних дисциплін, працює з 1997 року.
15. Циганенко Сергій Володимирович, викладач фізичного виховання, працює з 2005 року; Циганенко Олена Яківна, вихователь гуртожитку, працює з 2016 року.
16. Шковира Олександр Михайлович, викладач комп'ютеризації, працює з 2009 року; Шковира Людмила Анатоліївна, викладач технологічних дисциплін, працює з 1999 року.
17. Ярош Василь Іллч, викладач агрономічних дисциплін, працює з 1986 року; Ярош Ганна Іванівна, викладач технологічних дисциплін, працює з 1986 року.
18. Василик Микола Харитонович, викладач хімії, географії; Сутковенко Галина Григорівна, викладач російської мови і літератури, працювала з 1967 року. Світла пам'ять.
19. Удовенко Григорій Пимонович, викладач механізації, працює з 1970 року; Павлійчук Марія Тихонівна, викладач агрономічних дисциплін, працювала з 1970 року. Світла пам'ять.
20. Сивун Олексій Афонович, викладач агрономічних дисциплін. Світла пам'ять; Сивун Ганна Харитонівна, викладач агрономічних дисциплін, працювала з 1975 року.
21. Грітчин Анатолій Іванович, викладач технологічних дисциплін, працював з 1967 року. Світла пам'ять; Грітчина Таміла Афанасіївна, викладач технологічних дисциплін, працювала з 1967 року.

У 2003 році у газеті «Рідна Земля» викладач Тальянківського агротехнічного коледжу Сергій Тихолоз опублікував статтю з промовистою назвою «Майстер або одержимість, як доля», у якій розповідає про свого колегу і друга Володимира Івановича Стеценка, керівника фізичного виховання цього коледжу, відому на теренах Черкащини і всієї України людину.

Автор книги добре знає подружжя Стеценків, завжди захоплювалась ними. Нижче подаємо текст статті Сергія Тихолоза, адже краще написати, ніж це зробив він, переконана, ніхто не зміг би.

Подружжя Стеценків
Володимира Івановича та Світлани Іванівни
«Майстер або одержимість, як доля»

Люблю людей, одержимих справою, яку роблять. Коли віддаєш роботі всю душу, коли робиш її з любов'ю, то вона - вже не просто робота, а творчість, а ще, безперечно, - доля.

Саме до таких людей належить мій шановний колега і друг Володимир Іванович Стеценко - керівник фізичного виховання Тальянківського державного аграрного технікуму, в котрому вже тридцять п'ятий рік йому судилося займатися тим, без чого не уявляє свого життя, - вчити дітей.

...Мені було всього лиш тринадцять, коли в Тальянках з'явився двадцятисемилітній красень із значком майстра спорту з боксу на грудях. То був молодий викладач фізкультури з місцевого сільськогосподарського технікуму.

Не тільки студенти, але й ми, сільські хлопчачки, були приголомшені: "Справжній майстер спорту? Не розрядник, не кандидат у майстри спорту, а-майстер! Та ще й з боксу!.." Цей факт для нас, малолітніх романтиків, видавався незвичайним і надзвичайним, і одного його було досить, аби ми дивились на нового кумира із захватом і повагою...

Ішов 1968 рік. Так починалось для Володимира Івановича (а йшлося саме про нього) те, що стало для нього сенсом і змістом всього життя - спортивна педагогіка.

А до цього було нелегке післявоєнне дитинство у селі на Сумщині. Мама - Софія Микитівна, вчителька початкових класів - піднімала сина одна, а це було в ті роки ой як не просто, а то й по-справжньому важко... Тиха, скромна, добра і лагідна (недарма її так вдячно любили окаті першачки!), вона таким же виховувала і свого сина, плакаючи в ньому добросердя, чулість і глибоку порядність. Таким Володя і був відмалку: чесним, відкритим, товариським. Його любили в хлопчачому гурті за простоту, надійність і надзвичайну щедрість (завжди ділився з друзями і чорним окрайцем і не такими вже й частими в ті часи ласощами). Та було в

хлопчиків вже тоді щось особливе: якась підкреслена - не по літах - суворая мужність і справжня чоловіча гідність.

Там, у Кучерівці, закінчив десятирічку та й подався до Києва шукати свою подальшу життєву дорогу. Вступив до Київського залізничного училища, що при Дарницькому вагоноремонтному заводі: планував одержати фах, який дав би можливість самому себе міцно поставити на ноги і, як кажуть, по-справжньому зробити життя. Звісно, не знав тоді юний земляк Олександра Олеся, що саме тут, в училищі, здобуде не тільки професію, а й знайде захоплення, що з роками стане покликанням і долею..

Вдень ретельно вивчав та практично освоював обрану спеціальність, а вечорами біг до спортзалу: з перших днів навчання став відвідувати секцію боксу й віддавався спортивним заняттям сповна, не шкодуючи ні сил, ні часу. Мужність, яку виховував у собі з дитинства, саме тут, на любительському рингу, знайшов собі і гідний вияв, і, як пізніше усвідомив, добрий вишкіл. Володі повезло: вів секцію тренер-професіонал Володимир Францович Адомайтис, який був справжнім, фанатично відданим боксу спортсменом і до того ж доброю, сердечною людиною. Саме він привив працювиту і сумлінну сільському хлопцеві пристрасну любов до спорту взагалі і конкретно до боксу як найскладнішого і найблагороднішого з єдиноборств. А ще виховував у свого підопічного такі воїстини чоловічості, як: наполегливість, терплячість, витривалість і стійкість. "Тримати удар - велике вміння. І потрібне воно не тільки на рингу", - не раз повторював тренер темно-русому відчайдухові з Сумщини. А юнак його уважно слухав і намагався ретельно засвоювати ту чоловічу науку. Сміливості ж йому не бракувало ще з дитинства: мало хто міг посперечатися з Володею за першість у найшаленіших хлопчачих витівках і пригодах...

Свого ж першого спортивного наставника Володимир Іванович і тепер, через багато років, згадує зі щирою шаную і теплою вдячністю. "Тренер був від Бога!.." - каже.

Після училища рік працював слюсарем в одному з київських депо. А далі пішов до армії. Служити випало в прикордонних військах на польському кордоні. Це теж була школа мужності, і Володимир Іванович говорить про свою солдатську молодість не тільки з доброю усмішкою, але й з повагою і навіть гордістю:

Всерйоз служив. І було всього...

Закінчивши Окружну школу інструкторів служби собак Київської оперативної групи, він до "дембеля" чимало кілометрів «намотав" з автоматом на плечі разом зі своїм чотириногим вихованцем і вірним побратимом по військовому обов'язку...

І собак любить досі. Коли ж бачить вівчарку, тішиться особливо: милується її красою і благородством. Собаки люблять його теж - навзаєм..

Вже років із п'ять, як в Тальянці прибився, певно, покинутий бездушним господарем пес (шотландська вівчарка коллі): старий, майже сліпий (якийсь жорстокосердець скалічив тварині око...), але все одно красивий і... гордий. Люди його жаліли, пробували приручити: забирали до

двору, прив'язували, годували... Та він рвав ланцюг і йшов геть. Але! Ось уже котрий рік цей нікому не підвладний самітник майже щовечора приходиться до квартири Володимира Івановича і влаштовується на нічліг на ганку... Вранці його годують, і він знову відправляється у свою незалежну мандрівку: бродить селом, нікого не займає, не чинить ніякої шкоди; бува, забреде на базарчик у центрі - нічого не просить, тільки дивиться якось відчайнно мудро, та й все. А часом ляже просто на асфальті та й лежить - думає свою невеселу собачу думу.

Я ще ні разу не бачив, щоб він брав що-небудь їстівне у когось з рук. Не бачив. Все в ньому видає аристократизм породи: і розкішне, класичного забарвлення, хутро, і екстер'єр, і постава (як він тримає голову!), і, головне, характер. Є в цьому красені якась особлива - майже не собача (а може, виключно собача...) шляхетність і...гідність.

Отож блукає цілими днями старий пес де йому заманеться, а на ніч знову верається на ганок до Стеценка... Чому? Не знаю. Може, чує таку ж шляхетну і добру душу господаря того привітного ганку. Певно, що чує, Інакше б чого той гордий самітник туди приходив...

На кордоні боксом займатись не було можливості, але спорт Володя не полишав: під час служби виконав норму майстра спорту з військового триборства (метання гранати, смуга перешкод та стрільба) - на жаль, документи на представлення почесного спортивного звання десь загубились у високих штабних кабінетах...

А бокс знову з'явився в його житті лише після армії.

Демобілізувавшись, старший сержант запасу Стеценко відразу поїхав... ні, не додому - до Києва: вступати до інституту фізкультури і спорту! І, лише успішно витримавши вступні випробування, сів на електричку до Носівки, що на Чернігівщині: там на той час мешкала, з дитинства носівчанка, мама.

Став на порозі й промовив: «Вітай мене, мамо! Я - студент." І заплакала Софія Микитівна - заплакала від радості, що знову бачить після тривалої розлуки свого сина, а ще - від материнської гордості за нього, за його таку значиму життєву перемогу: стати студентом найпрестижнішого в Україні спортивного вузу - то таки справді був успіх!

В інституті, як до того і в училищі, і в армії, все було всерйоз: і навчання, і заняття спортом. Лекції, семінари, заліки, екзамени - словом, ретельне осягання теорії і практики фізичної культури і спорту, а разом - педагогіки і тренерської майстерності. А ще був бокс! І тепер уже справжній - найвищого спортивного рівня: часті і наполегливі тренування принесли технічну вправність і належну психологічну та моральну підготовку, а відтак відкрили шлях до найпрестижніших турнірів і змагань всіх рівнів (від першості навчального закладу - до "республіки" і "Союзу").

Стрункого худорлявого середньоваговика помітили і стали з пошанівком відзначати і викладачі, і тренери, і суддівські колеги: відмінник навчання, чемпіон Києва, призер Всесоюзної першості у Ворошиловграді... Відзнаки, грамоти, розряди.

І, зрештою, результат: у 1967 році Володимир виконав норму майстра спорту з боксу. Це була перемога! Справжня і заслужена. До неї він ішов не один рік.

А поміж усім цим були нечасті, а тому такі безмежно дорогі приїзди до Носівки: на гостину до найдорожчої і найріднішої на світі людини - мами. :

- Приїде, - з утіхою і гордістю розповідає Софія Микитівна, - всю чоловічу роботу переробить: картоплю мені і тьоті Уляні викопає, все в господарстві попідлагоджує, в хаті ремонт зробить... І знову на електричку та й до Києва.

Так, до Києва. Бо там були навчання і спорт. Але...

Було на той час у Носівці ще дещо, що, як за якийсь час виявилось, відіграло

чи не найважливішу роль у житті талановитого спортсмена і майбутнього тренера та педагога: примітив Володя, приїжджаючи на короткі канікули, дівча яснооке, що бігало собі безтурботно щоднини до школи та зі школи тією вулицею, на якій жила мама.. . Примітив і... не забув, бо запала красуня-дев'ятикласниця йому в серце.

А далі...

Згадує Світлана Іванівна – дружина і найближчий друг та соратник і по життю, і по учительській долі (вона – також педагог: за плечима має біофак педінституту і багатолітній досвід викладацької діяльності: у тому ж таки Тальянківському технікумі читає біологію, соціоекологію, зооаналіз і філософію):

- Більше року стосунки у нас з Володею були віддаленими. А потім якось на танцях зважився підійти... Так все і почалося. Красень, спортсмен, боксер, студент столичного вузу - мені всі мої ровесниці заздрили... Але не це було головне: я серцем відчула, що добра душа у нього. Добра і... благородна. По-справжньому, благородна. І я зрозуміла, що знайшла свого лицаря, що це і є мій омріяний Айвенго...

Три роки вірної дружби, і - ще один успіх, тепер уже обопільний: у 1967 році Світлана і Володимир взяли шлюб і і стали сім'єю.

Через рік Володимир закінчив інститут і, одержавши "червоний диплом", постав перед вибором: куди піти працювати за фахом?

А варіантів було багато. Та перевагу віддав пропозиції Анатолія Івановича Пироженка, співробітника республіканського методцентру.

Їдь на Черкащину: у Тальянки, - сказав старший колега. - Там гарний технікум. Знаю точно, бо сам там починав. Та й село мальовниче, і люди хороші. Можливості ж для реалізації педагогічних задумів та ідей знайдуться. Їдь!

І молодий фахівець згодився. Та й поїхав Володимир Іванович разом з дружиною і п'ятимісячною донечкою Іринкою у тоді ще чужі й не знайомі йому Тальянки...

І приїхав, І почав викладати фізвиховання у місцевому технікумі.

- Задумів та ідей дійсно було багато, а от з можливостями їхнього втілення в життя було скрутно: малесенький спортзал у пристосованому

приміщенні без належного технічного та технологічного оснащення, інвентар бідненький і переважно давно зужитий, спортивних снарядів не вистачає... Одне було добре: поряд з технікумом невеликий, але дуже затишний стадіон (зусібіч гай та садки вишневі!) і тир для навчальної стрільби.

А ще був дружний і доброзичливий до молодого колеги колектив викладачів, які відразу прийняли його як свого. Особливо запам'яталось Володимиру Івановичу своєрідне, але завше, доброзичливе "наставництво" завуча Дмитра Дмитровича Мольдерфа, фронтовика, класного ветлікаря і педагога, а ще до того ж затятого і дуже майстерного шахіста (після уроків чи не щодня в учительській цілі турніри організовував!) і такого ж самовідданого футбольного уболівальника:

"Київське "Динамо" - буде не лише союзним, але й європейським чемпіоном! Обов'язково буде! Хто не вірить - геть з моїх очей!"..

Із молодечим завзяттям взявся до справи новий тальянківський фізрук. Сам літав, бігав, крутився як білка в колесі, і все крутилось навколо нього: такими нестримними були його педагогічний темперамент і жага фахової творчості. А тому кожен урок його перетворювався на справжню спортивну феєрію, на іскрометне, енергійне і веселе вітальне дійство, сенсом якого було захопити вихованців не просто фізичними вправами, а передусім самим життям, його розмаїтістю і невимовною красою. І це Володимиру Івановичу вдавалось! Студенти відразу відгукувались на всі його ініціативи" із охотою бігли і в спортзал, і на стадіон. Футбольне поле, волейбольний, баскетбольний і гандбольний майданчики не пустували ніколи: що не день, якийсь турнір, якесь змагання! І обов'язково щоранку на стадіоні фіззарядка під духовний оркестр!

До того ж з'явилися нові спортивні секції: з боксу, вільної боротьби, тенісу... І - скільки тоді було бажаючих відвідувати їхні цікаві та ефективні заняття!

Чому ж так? Що спонукало молодь іти за своїм натхненним наставником?

Передусім довіра до нього, хай ще зовсім юного, але вже, безперечно, по-справжньому професіонального і мудрого у своїй праці. Саме ця беззастережна довіра і стала його найпершим педагогічним успіхом, його особистою фаховою перемогою і найдорогоціннішим людським набутком.

Він знав: ця довіра - головна винагорода і за працю, і за творче горіння, і за одержимість спортом, і за любов до дітей. І потім, далі, він і як педагог, і як людина завжди дорожитиме нею, довірою вихованців. Дорожитиме і ніколи її не зневажить, не зрадить, не зганьбить. А її, дитячої довіри, що не рік, більшатиме.

А молодь тяглася до свого одержимого і доброго наставника, бо він запалював юні душі жагою самовдосконалення - не лише фізичного, а й духовного.

Головний принцип Стеценка – викладача і тренера: гартувати не тільки тіло, але і передусім душу. Він завжди був і досі залишається твердо переконаний, що не тільки казали древні, "в здоровому тілі здоровий дух",

але й здорова, сильна і благородні людська душа здатна творити красивим не лише тіло, але й саме життя!

Людина глибоко одухотворена, він любить не тільки спорт, але й музику, гарне кіно, поезію. Близькі йому Єсенін, Блок, особливо - Висоцький. З молодих літ і дотепер московський бард залишається для нього духовним взірцем, а його бентежне і чесне слово сприймається Володимиром Івановичем завше як істина і як спонука до життєвого чину. Тому навіть на уроках часто вмикає магнітофон, і лунає в спортзалі чи на стадіоні:

*Отставить разговоры,
Вперед и вверх, а там...
Ведь это наши горы,
Они помогут нам.*

І щось дивне відбувається з хлопчиками в спортивній формі: десь дівається дитяча безтурботність, і суворішають їхні погляди, а руки міцнішають, і вже ніхто не лінкує і не намагається захватитися за спину товариша... Ось він - гарт душі в дії.

А ще Володимир Іванович вчить своїх вихованців, що сила завжди має бути доброю і ніколи - злою. Через те в його секціях, як правило, не тримаються хлопці із сумнівними моральними установками: їм просто нестерпно поряд з таким етичним максималістом, і вони не витримують, а тому йдуть геть. Але таких - одиниці. Більшість його спортивних активістів дослухаються не тільки до чисто технологічних настанов свого тренера, але й довірливо приймають його кодекс честі та шкалу життєвих цінностей і пріоритетів. Тож давно всі знають: Стеценкові "чемпіони" - як правило, добрі і дуже порядні юнаки і дівчата.

Тож і виходить, що, залучаючи студентську і сільську молодь до занять фізкультурою і спортом, Володимир Іванович ставив перед собою надважке педагогічне завдання - виховувати не тільки фізично розвинутих і здорових людей, але й дбати про їхнє духовне вдосконалення, аби, зрештою, сформувані насправді гармонійну і здатну до постійного саморозвитку особистість.

Дійсно, завдання дуже складне, бо формування тієї заповітної для всіх педагогів. "гармонійно розвинутої особистості" – ой яка непроста і нелегка справа... А тому вимагає вона від учителя абсолютної одержимості і самовіддачі: при таких педагогічних надзавданнях не заощадиш ні фахових знань, ні таланту вихователя, ні сили, ні здоров'я, ні часу...А тому й не дивно чути від Світлани Іванівни дещо гірке, але безсумнівно горде зізнання:

- Ми його з Ірочкою вдома майже не бачили: все життя чи в спортзалі, чи на стадіоні.. То змагання якісь, то тренування. Та й відрядження часто були: на обласні чи районні турніри своїх хлопців, як правило, сам возив. Я й серджусь, бувало, але ж розумію: не може він інакше, не вміє...

Та й не хоче. Там його життя. І серце його там - з дітьми..

Це правда: серце Стеценка – тренера і вчителя завжди було з дітьми і для дітей. З якою любов'ю і гордістю говорить він про всіх своїх боксерів, легкоатлетів, футболістів, волейболістів:

- Які в мене хлопці були: Видай Юра, Чекаль Коля, Куликівський Толя, Романюк Роман, Андрій Литвиненко! І скільки їх було за ці роки...

Дійсно, вихованців у Володимира Івановича було за все педагогічне життя безліч: і студентів, і сільських хлопчаків.

..І знову пам'ять повертає мене в дитинство. Найзаповітнішою мрією багатьох моїх ровесників було потрапити, як ми тоді говорили між собою, «до Стеценка на бокс». Я теж мав таку мрію, але... не зважився: не почував у собі особливих здібностей до спорту, та й сміливості не вистачало, певно. А "потрапити до Стеценка" - то було велике діло для нас, хлопчаків, велике діло - насправді! А я не зважився. Тепер шкодую. Спортсменом, звісно, я не став би, та "чоловіка" з мене Володимир Іванович "зробив би". І я по-доброму заздрив своєму однокласнику і другу Іванові Дем'янчуку, який таки "потрапив до Стеценка" і кілька разів на тиждень "летів" на той заповітний для всіх нас "бокс" і... дуже пишався тим, що "Стеценко його взяв"

Дуже пишався. І ми дивилися на свого шкільного товариша як на справжнього героя...

Іван у школі був "штатним" трієчником і на уроках частенько дрімав: ну, що поробиш, зморював його нездоланий сон, коли починали викладати йому "всякі там високі науки"... Але на тренуваннях де й дівалися його повсякчасна сонливість і млявість: вдягав рукавички і мінявся на очах - ставав зграбним, рухливим і, головне, розсудливим і кмітливим.

- Руку вище, ногу вперед! Голову пригни. Очі не заплющуй, прямо дивись і бий різкіше! Жорсткіше бий! Так, так! Молодець! - підбадьорював тренер, і... вайлуватий сонько перетворювався на енергійного і стійкого бійця.

Отакі ось дивовижні метаморфози відбувалися з моїм однокласником.

Спорт не став для Івана справою всього життя, але людина з нього вийшла хороша: після школи відслужив у війську, став класним зварювальником, довго працював на Півночі, повернувся на Україну, створив сім'ю, працює, виховує сина Яшка. А коли приїздить з Дніпропетровщини на гостину до мами, забігає, буває, до мене, і згадуємо дитинство, шкільні роки і... "Стеценка та його бокс". І говорить Іван про Володимира Івановича завжди з невідомою повагою і вдячністю:

- Він у мені побачив людину. Мабуть, чи не перший.

Ось воно - головне в арсеналі Стеценка-педагога: він уміє роздивитись у кожному зі своїх вихованців людину. І намагається зробити все, щоб та людина не зламалася під тиском несприятливих життєвих обставин, не змаліла від чиєїсь жорстокості чи байдужості, а обов'язково ствердилась, розвинулась і збулася в найповнішому розумінні.

Саме цим і приваблює Володимир Іванович до себе дитячі душі, і вони тягнуться до нього щиро й довірливо, і він ніколи їх не відштовхує, а навпаки

- пригортає. Тому підлітки свої добрі стосунки з ним мають за велику честь і дорожать ними все життя.

І то таки справді велика честь, коли Володимир Іванович тебе помічає, знає, впізнає, не забуває, пам'ятає, виділяє з-поміж інших, вислуховує і...розуміє. Скількох він зрозумів за ці роки! Зрозумів, повірив, не втратив тої віри і за найнесприятливіших обставин, скільком допоміг, скількох підтримав і словом, і ділом... Багатьох.

І частенько траплялось, що точилися у кабінеті директора приблизно такі діалоги:

- Григорію Івановичу! Ну, давайте не будемо спішити з Бонітом - хлопець же непоганий. І спортсмен який! Фантастика! У мене ж в секції боксу рівних йому нема... А у волейбол як грає! Ви ж самі бачили не раз, Григорію Івановичу: над сіткою «як вилетить» - його "свічок" ніхто "не бере"!.. "Мертві" «свічки».. І гранату ж кидає на 55 метрів! Давайте повіримо йому ще раз, га?

- Ну, Володимире Івановичу, оце, щоб не ваше "заступництво", ніколи б не пішов я на поступки цьому Боніту, а так... Хай вчиться!

І ввечері у спортзалі знову "літає" Олег Боніт над волейбольною сіткою, і знову ніхто «не бере" його "мертвих свічок"... Ніхто.

А збоку від майданчика стоїть Володимир Іванович, дивиться на свого улюбленця і всміхається сам до себе...

- Через таке "заступництво" Стеценка-тренера пройшло за 35 років ой як багато отаких-от Бонітів, Жмурків, Приймаків, Берегових...

Ось один із останніх прикладів: тижнів зо два назад іду коридором другого поверху, дивлюсь: під дверима кабінету заступника директора з виховної роботи стоїть Володимир Іванович, якісь папери тримає...

- Що трапилось? Знову хтось з «ваших» «залетів"? - питаю.

- А.. Острань! Треба виручати, бо ж...виженуть.

І стоїть сивочолий тренер під тими начальницькими дверима. Стоїть і стоятиме завжди. Бо інакше не може. Та й не хоче. Мала рацію Світлана Іванівна, таки мала, коли говорила, що серце його з дітьми, Не вміє він бути байдужим до своїх чорнявих, русявих, білявих, стрижених чи чубатих Бонітів та Остранів, що бігають щовечора по колу в спортзалі на розминці, ретельно і чітко виконуючи його команди і розпорядження, бігають, стрибають, «злітають» над волейбольною сіткою, "спарингують" на рингу, "дотискують" суперників на футбольному полі чи "жонглюють" "двопудовиками" на черговому турнірі гирьовиків...

І Володимир Іванович для них – не просто фахівець-технолог, що навчає спортивної майстерності. Він для них передусім - вихователь і друг! А ще - взірєць в усьому: і в спорті, і в житті.

Як учитель я давно знаю, що діти дуже вимогливі до своїх наставників і не кожному дають право вчити і виховувати. Далеко не кожному. По-справжньому вони визнають таке право тільки за тими, кого поважають і люблять і кому беззастережно довіряють. І ще: вони дуже гостро і тонко відчують, коли вчитель - фальшивить, лицемірить чи бреше. І тоді все:ні

шани, ні любові, ні довіри від них не жди...А відтак не сподівайся, що твоя педагогіка буде ефективною. Ніколи і ні за що.

Таку визначальну у нашій професії ліцензію на педагогічну діяльність як дитяча довіра Стеценко мав завжди. Він її заробив усім своїм життям і як учитель, і як людина, Діти йому вірили і довіряли. І завжди шанували й любили. І саме тому хотіли вчитися в нього - саме в нього!

«Колись давно, ще у вісімдесятих, на уроці етики й естетики я запропонував механікам-третьоккурсникам написати твір-роздум за темою "Людина, яку я люблю..." І вісімнадцятилітні хлопці, бешкетники, витівники, урвители, писали цілий урок... Хтось, може, заради оцінки, хтось відчепно, аби збутись моєї вимоги, але "більшість, вірю, все-таки писали щиро. Дивився я на них, бачив, як вони думають, гризуть ручки, морщать чола, дивляться на стелю чи у вікно, підшукуючи потрібне слово, щось намагаються пригадати, щось зрозуміти і в своєму житті, і в людях, яких знають і з якими поруч живуть, і, зрештою, в самому собі, і не було в мене сумніву: пишуть щиро.

І ось пізно ввечері вже вдома сів я перевіряти ті хлопчачі одкровення... Пишуть про мамів, батьків, друзів, коханих... Дехто свою першу вчительку вдячно згадує. Розгортаю подвійний листок у клітинку: не надто чіткий і розбірливий почерк, не всі коми на місці, але: «Найкращою людиною, яку я зустрічав у своєму житті, є мій тренер Володимир Іванович Стеценко. Я вже третій рік ходжу до нього на бокс і відчуваюсь дуже щасливим, що маю такого наставника і спілкуюся з ним..." А далі ще кілька абзаців, і- висновок: "Коли б у технікумі не було Володимира Івановича, я б тут не вчився." І все.

Так написав Вітя Нерубайський, хлопчина з Глибочка, якому теж пощастило пройти Стеценкову "школу мужності і гідності".

Чи може бути для вчителя атестація вища й достойніша? Ні, не може. Бо немає визнання значимішого, як визнання вихованців!

І Володимир Іванович його має. І буде мати завжди. Бо, як у пісні співається, "не отрекаются, любя..." Ні учні його не зречуться і не забудуть, ні він їх. І учнів своїх Володимир - Іванович пам'ятає.

- Ось моя гордість, - каже. Перераховує, з таким теплом промовляючи дорогі імена, аж серце стискає: майстри спорту з боксу – Петро Маслій, Мишко Жмурко; майстер спорту з кікбоксингу - Олег Боніт; кандидати в майстри спорту з боксу - Юра Видай, Роман Романюк, Петро Береговий; кандидати в майстри спорту з вільної боротьби - Степан Томащук, Сергій Чен; першорозрядники з боксу – Андрій Литвиненко, Гриша Ольшевський, Сергій Торошко; майстри спорту з легкої атлетики - Микола Чекаль, Віктор Кучеренко; легкоатлети - першорозрядники Володя Любомський, Гриша Любарський; волейболісти-першорозрядники Толя Куликівський, Валік Кошкін, Вася Левицький...

Та й замовк Володимир Іванович...

-Хіба всіх перерахуєш?

На щастя, всіх його вихованців перелічити не можна: надто багато їх було. за ці довгі-предовгі важкі і щасливі 35 років. Надто багато. Не всі з них

стали видатними спортсменами, але всі - без винятку! - є гарними людьми, гідними любові і шани. Всі чесно живуть, сумлінно працюють, не ганьблячи ні фах, ні колишню свою alma mater – Тальянківський технікум, ні своїх учителів і вихователів. І в душі кожного з них сяє-світиться ясний племінчик любові і людяності, запалений колись тренером і педагогом від Бога Стеценком Володимиром Івановичем. Світиться, не гасне. І не погасне ніколи, бо справжнє в цьому складному, важкому, гіркому і прекрасному житті не пропадає намарне, не минає, не губиться. Справжнє залишається назавжди.

Я давно в цьому переконався і як людина, і як учитель.

Вже 25 років працюю поруч з Володимиром Івановичем в одному навчальному закладі і бачу його педагогічну практику зблизька. Бачу щодня. А тому добре знаю, якою ціною даються його тренерські і виховні перемоги і що стоїть за кожним рядочком і за кожною фотографією на стендах «Фізична культура і спорт в технікумі», "Наші чемпіони", "Спортивні рекорди технікуму" чи за кожною сторінкою такого цінного для нього альбому "Книга пошани", куди він з гордістю заносить успіхи своїх вихованців... Дуже дорогою ціною. Дуже. Я це знаю, а тому не дивуюсь ні сивинам у його скронях, ні зморшкам на чолі, ні глибокій зажурі в очах, яку він намагається не демонструвати всім і всюди, але я її все-таки помічаю... І не питаю, звідки вона. Так само, як не питаю, чому з такою гіркотою говорить він про наші технікумівські і сільські негаразди. Не питаю, бо й так розумію, що болять вони йому, мучать, не дають спокою.

Сидимо в мене у препаратурській і говоримо "про життя":

- 35 років - це багато, Володимире Івановичу? - питаю.

- | Багато, - відповідає. - Не зоглядівся, як і життя пролетіло, а наче ж лиш вчора все починав у Тальянках... Може, й не все вдалося, як хотілось чи мріялось, не все зміг, щось вийшло по-іншому. Взагалі, певно, все могло б бути інакше. Але... Робив, що міг.

Слухаю його сповідь і думаю собі: «Так, мій добрий друже, ти робив, що міг, і робив чесно, самовіддано, жертовно, не шкодуючи ні часу, ні сил, ні здоров'я. Ти віддавав своїм учням все, що мав найдорожчого: знання, уміння, майстерність і, головне, свою доброту й любов, свою щирість і свою щедрість!

Він робив, що міг. Робив одержимо і самозречено. І результатом цієї одержимості став одних з найкращих в області комплексів, до якого входять великий світлий спортзал, новий стадіон, на якому є навіть легкоатлетичні доріжки з гумово-бітумним покриттям, гімнастичне містечко, спортивні майданчики по всій території технікуму (біля навчальних корпусів, біля гуртожитків) та обладнаний сімнадцятьма тренажерами зал атлетичної гімнастики. Більшість об'єктів цього комплексу створювались за ідеями, а то й проектами Володимира Івановича.

Він взагалі любить усе робити сам: навіть спортивні стенди в кабінеті фізвиховання, у спортзалі, в коридорах біля нього і у фойє головного навчального корпусу - його особиста дизайнерська творчість (окрім

безсумнівного спортивного та педагогічного таланту, У нього наявні ще й непересічні образотворчі здібності). Він любить, коли все навколо красиве, і вміє ту красу творити власноруч.

А ще зумів Володимир Іванович згуртувати навколо себе дружний і творчо потужний колектив фахових однодумців - викладачів фізвиховання. Його складають спортивний спеціаліст з величезним досвідом, тренер з вільної боротьби та легкої атлетики Валерій Петрович Піскунов, колишній військовий моряк і флотський радист, який і досі морзянку здатен вистукати без жодної помилки хоч і спросоння; голова предметної комісії, тренер з вільної боротьби Анатолій Васильович Чабанюк, людина розумна, різнобічно освічена, до того ж критично мисляча, іронічна, часто опозиційна, але завжди і в пропозиціях, і в діях конструктивна; колишній вихованець Володимира Івановича, ветеран Афганської війни, а тепер його сумлінний колега-послідовник, тренер з волейболу та атлетизму Віктор Савович Смілянець, чоловік добрий, простодушний і великий працелюб: не знає втоми ні на роботі, ні вдома; юний, але дуже цілеспрямований та енергійний Дмитро Григорович Шпак, тренер з футболу та волейболу.

Саме з цією командою колег і однодумців Володимир Іванович упродовж багатьох років здійснює ту велику роботу з фізичного виховання, яка є вагомою і дуже цінною складовою загального навчально-виховного наробітку всього педагогічного колективу технікуму.

Фахові побратими й соратники ставляться до свого керівника з належною шанобою і добрим гумором – підсміюватись над «старійшиною» спортивного цеху стало ніби етикетною нормою, особливо - над його фанатичним захопленням риболовлею: «вудочки», «гачки», «поплавки з гусячого пір'я, взятого напрокат нібито в сусідського присадибного птаства», обов'язкові «недільні мандрівки до навколишніх ставків" і, найчастіше, «трофеї» тої непогамовної пристрасті на язиці у товаришів завжди...

- Володимире Івановичу, - так серйозно і доброзичливо починає Анатолій Васильович, - а я знаю, чому у вас квартира на другому поверсі...

- Чому? - не підозрюючи ніякої «підступності», питає Стеценко.

- Щоб можна було дірку в стелі на горище пробити: не згинати ж вудочки...

Або ось ще: юний колега Дмитро Григорович, зустрічаючи в понеділок вранці свого "шефа", турботливо-стривожено запитує:

- Володимире Івановичу, що то у вас з кишені стирчить: мормишку забули вийняти?..

І так щодня... Взагалі на кафедрі фізкультури люблять і вміють посміятися, через те і між викладачами, і в їхніх стосунках зі студентами жарт, добрий "прикол", влучне, а буває, й дошкульне слово - річ повсякденна.

Це майже канон. Його культивують і сам Володимир Іванович, жартівник з велетенським гумористичним досвідом, і його друзі по справі. Тож хочеш душею перепочити, хутчіше йди до спортзалу чи на стадіон і... нашорощ вуха: мить, друга - і сміятимешся, скільки душа забажає... Саме

тому я люблю час від часу хоч на хвилику забігти у їхню «фізкультурницьку каптьорку» біля спортзалу і хоч словом перекинутись з цими кмітливими дотепниками: тільки треба стерегтись, бо щось не так скажеш і... таку головомию влаштують, що аж... Одним словом, воістину "в здоровому тілі здоровий дух": на те ж вони й кафедра фізкультури!

Ця товариська, по-справжньому дружня -і доброзичлива атмосфера - теж своєрідний результат багатолітньої праці Володимира Івановича, бо... який капітан, така й команда, такою буде й служба на кораблі того капітана.

Але найголовніший його професійний здобуток - щира приязнь і шана і студентів, і колег, і односельців. Немає, певно, в селі жодної людини, котра б ставилась до нього погано. Стеценка люблять і поважають усі, Це в Тальянках - закон. Бути інакше не може. Чому ж так? Бо така він людина. Добра, надійна, совісна. На нього можна покластися. Йому можна довіряти. У нього слово не розходиться з ділом. І ще одне: він уміє руки під чужу біду підставляти. Важко тобі - біжи до Володимира Івановича й отримаш і розраду, і допомогу! Так було, так є, так буде. Бо така він людина.

Дивовижний чоловік! Є в ньому насправді щось лицарське: постава, хода, погляд, навіть міцний потиск руки видають природну шляхетність. Певно, це і є істинна інтелігентність.

Та головне, що приваблює в ньому, - глибока порядність: ніколи нікого не скривдив, не зрадив, не полишив у скруті, ніколи не збрехав, не вкрав. А тому і для своїх вихованців, і для товаришів по роботі, і для земляків завжди був і залишається прикладом для наслідування.

Поруч із ним не злицеміриш і слова неправдивого не скажеш...

Розмовляю зі Світлою Іванівною: |

- 35 років у Тальянках - це багато? - питаю.

- Ой, Сергію Сергійовичу, як один день... Ніби щойно приїхали, а вже Іринка зовсім доросла і Аннуса, як тополінка, підростає. Вчора у неї в школі батьківські збори були, то Володимир Іванович ходив, аби онучкою попишатися...

О, це окрема тема: дідусь і онучка!

Любить він свою "копію" (і поставою, і ходою - один в один!) шалено і ніжно, любить до болю в серці...

І, попри всю свою одержимість роботою і чужими дітьми (написав, і здригнувся: не чужі вони для вчителя, не чужі...), бере інколи своє сіроке сонечко за ручку і мандрує з ним кудись селом... Ідуть, розмовляють, сміються по-змовницькому - щасливі обоє. По-справжньому щасливі!

А ще якось під кінець дня «підскочать» на «крутій» машині його улюбленці з Умані Андрій Литвиненко і Роман Романюк і сидітимуть мало не до ранку зі своїм незабутнім і вічним тренером на малесенькій кухоньці – і говоритимуть, говоритимуть, говоритимуть... А потім пригорне його Андрій за плече і скаже:

- Спасибі вам, Володимире Івановичу, за все. Спасибі...

І пойдуть хлопці до свого життя, до роботи, до клопотів. Пойдуть, щоб обов'язково повернутися. І він завше чекатиме на них. Завше.

І кожного дня буде гамірно у спортзалі, бо бігатимуть по колу хлопчачки у спортивній формі - механіки, зоотехніки, агрономи, бігатимуть і старанно виконуватимуть чіткі команди свого сивочолого наставника.

...А після тренування, пізно-пізно ввечері, коли всі домашні поснуть, він увімкне тихенько старенький касетник і сидітиме довго, довго, вслухаючись в улюблений і до щему близький його натомленому серцю хрипкий баритон Висоцького.

А наступного ранку, йдучи близько о пів на восьму на роботу, я зустріню Стеценка, що вже стрімко прямує від стадіону: ходив дивитися, чи підсох газон на футбольному полі, бо ж кубок області у неділю приймати...

І зупинимось ми на мить, і потиснемо один - одному руки. Щиро, міцно, надійно - навзаєм. А потім розбіжимося кожен до своїх повсякденних учительських клопотів. Розбіжимося, аби все продовжувалось і ніколи не зупинялось. Ніколи.

І це так гарно - знати, що живе поруч з тобою людина, одержима роботою, суть якої вчити мужності, доброти й гідності. Завжди, щодень, щомиті - вчити. Не з підручника – з власного життя.

І я це знаю напевно, бо це істина. І це - доля. Доля як одержимість...

А тому для мене велика честь щодня при зустрічі тиснути міцно його шорстку мозолясту долоню. Велика честь, і я дорожу нею. І буду дорожити. Завжди. Поки й житиму.

Сергій Тихолоз, 2003р.

ОСВІТЯНСЬКІ ПОДРУЖЖЯ СІЛЬСЬКИХ ШКІЛ

Сільська інтелігенція

*Ще б поспать, а вже мов по інерції,
Ледь світ – і у грядки пора,
Учительки – сільська інтелігенція –
Еліта українського села.*

*Поки до школи – все у вас попорано:
І в хаті, і надворі, і в хліві,
Мадонни і рабині дипломовані –
Закручені життям учителі.*

*Грядками буряки, рядками твори,
Між вічним і розумним – мозолі:
То вичистити гній із-під корови,
То кропиви нарвати для свині.*

*Без вас Маямі і курорти Греції
Рахують кожний долар, кожен цент.
І хто повірить – цвіт інтелігенції
Не має грошей з'їздити в райцентр.*

*Між партами і бур'янами в полі
Відверта доля вперто хрест несе,
Як вчительки немає коли в школі –
То, значить, вона череду пасе.*

*А уночі, як сплять всі найрідніші,
І тиша в небі зорі береже,
Вона сама свої читає вірші,
І плаче, бо болить чогось чуже.*

*Колишні учні вже давно при владі,
Десь по столицях, в кріслах, при чинах,
І раді вчителі, відверто раді,
Що учні мають долю і свій шлях.*

*І вірять незрадливим своїм серцем
У житній хліб, у правду і добро,
Забута усіма інтелігенція,
Без тебе все ж немислиме село*

Наталія Баклай

*Поетичні роздуми про життя сільських учителів
70-90х років минулого століття*

Освітнянські подружжя Білашківської школи

1. Войнаровський Степан Васильович, Войнаровська Марія Титівна
2. Литвинюк Антон Степанович, Литвинюк Дарія Петрівна
3. Павленко Сава Олександрович, Павленко Дарія Петрівна
4. Пащенко Степан Прокопович, Пащенко Марія Григорівна
5. Саєнко Василь Кузьмович, Саєнко Ольга Степанівна
6. Смілянець Борис Васильович, Смілянець Світлана Анатоліївна
7. Стовповий Кость Михайлович, Стовпова Соломія Григорівна
8. Стовповий Олексій Якимович, Стовпова Ольга Матвіївна

*Педагогічний колектив Білашківської школи
з Героєм Радянського Союзу односельчанином П.Х. Юрченком*

Подружжя Стовпових Олексія Якимовича та Ольги Матвіївни

Щедрі ужинки на освітянській ниві

Стовповий Олексій Якимович і його дружина Ольга Матвіївна завжди прагнули зробити так, щоб школа була найкращою, і дітям у ній було добре. Ці вчителі для жителів села залишилися зразком в усьому.

Вони обоє були нагороджені значком «Відмінник народної освіти України».

Олексій Якимович довго залишався незмінним директором школи – з 1952 по 1978 р.р.

На його долю випали важкі випробування. Фронтовик, нагороджений орденами і медалями, учасник визволення з блокади Ленінграда. Повернувшись з фронту, одразу прийшов до школи працювати учителем початкових класів. Потім закінчив Вінницький учительський інститут та історичний факультет Полтавського педагогічного інституту.

Рідне село, рідна школа. Будівництво нового приміщення школи, її обладнання – все це випало на плечі розумного вчителя, доброго господаря Олексія Якимовича Стовпового. Вимогливий до себе і до людей, він залишився у пам'яті учнів неперевершеним знавцем історії.

Особливо любили Олексія Якимовича хлопці. Він умів їх вести за собою у всьому: у пошуковій роботі з історії рідного краю, був добрим садівником, теслею, пасічником – і всього цього навчав учнів. А скільки перечитав книг у бібліотеці! Йому по-доброму заздрили всі учителі, дивуючись, як він усе встигав.

Ольга Матвіївна – учителька української мови та літератури, котра в серці плекала слово й пісню. Незрівнянна сільська красуня. Скільки дівчат хотіли бути схожою на неї в усьому: гарно писати, читати поезію, із

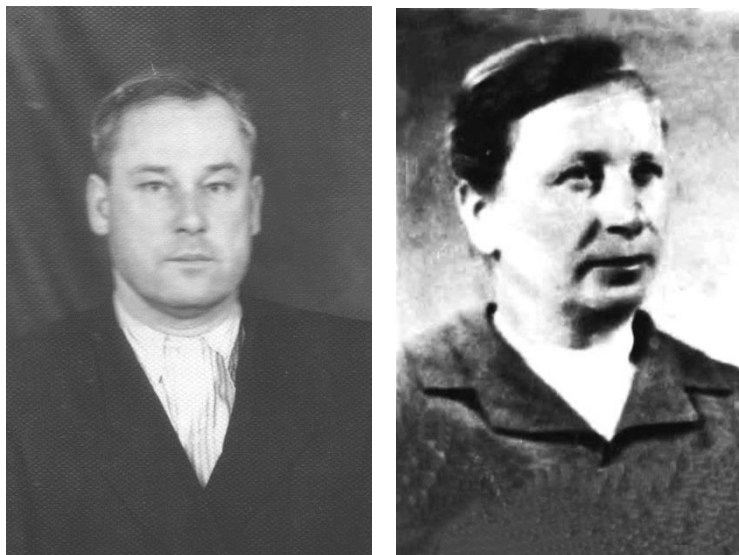
захопленням оповідати про побачене й почуте, гарно і зі смаком одягатися, як Ольга Матвіївна. Ця сім'я педагогів виховала трьох прекрасних дітей: Станіслава, Галину, Валентину.

Ольга Матвіївна з учнями

Подружжя Стовпових Костя Михайловича та Соломії Григорівни

Важке повоєнне дитинство, зігріте добрим серцем вчителя

Стовповий Кость Михайлович – учасник Другої світової війни, мав військові нагороди “Орден Червоної Зірки”, Медаль “За оборону Заполяр’я” та інші. На фронті був командиром взводу, мав офіцерське звання – капітан, був важко поранений у 1945 році.

По закінченню війни у 1946 році Кость Михайлович прийшов працювати учителем початкових класів Білашківської школи. Рідко учителі-чоловіки брали на себе цю місію – працювати з найменшими, адже це дуже клопітливо, потребує терпіння і ласки. Він не тільки присвятив своє життя малечі, але й зумів стати для них найпершим і найкращим наставником, учителем, товаришем. Учні згадують свого вчителя з добром у серці. Кажуть, що ніколи не чули, щоб він говорив голосно. Тихий спокійний голос, завжди лагідна батьківська посмішка. Його завжди оточували діти. Кость Михайлович умів гарно малювати, дітям, що відзначались у навчанні, дарував свої малюнки. Збереглися ці пам’ятки – на сірому папері з мішків, але виконані майстерно.

Тяжке повоєнне дитинство, бідність та напівсирітство дітей було зігріте любов’ю і добром мудрого, лагідного учителя. За добросовісну працю педагог був нагороджений значком «Відмінник народної освіти УРСР».

З війни Костянтин Михайлович повернувся інвалідом, поранена нога не давала можливості учителеві ходити з дітьми у далекі походи, але учні згадують, як багато він розповідав їм про фронтові дороги, бо за роки війни був у Норвегії, Фінляндії, Польщі, Німеччині у складі військ Карельського та II Білоруського фронтів.

Його дружина, Соломія Григорівна, теж учителька, родом з Білашок, навчала дітей іноземної мови та співів. Вчителька сама мала гарний голос і любила співати, тому й не залишалися байдужими до мистецтва її учні.

Для дівчат було великою нагородою виконувати сольні номери, які так вдало уміла дібрати їх учителька. Любов до дітей, до рідного села, завжди давала їй сили творчо працювати з учнями.

Подружжя Стівпових виростили і виховали сина і доньку. До останніх днів свого життя жили у злагоді в рідному селі.

Похоронені обоє на Білашківському кладовищі.

Подружжя Войнаровських Степана Васильович та Марії Титівни *Щедрість учительських душ*

Степан Васильович Войнаровський уродженець Білашок. Від першого до останнього дня пройшов війну, повернувся з бойовими нагородами - Орден Червоної Зірки і 9 медалей. У мирний час доля його привела на учительську дорогу. Закінчив Уманський учительський інститут, Одеський педагогічний інститут (природничо-географічний факультет) ім. К.Д. Ушинського вже у 1957 р.

Працював учителем, завучем, директором у школах району. Із 1963 по 1985р – учитель географії та трудового навчання Білашківської школи.

Степан Васильович – фахівець високого класу, впродовж багатьох років очолював у районі методичне об'єднання учителів географії.

Надзвичайно високої ерудиції учитель разом із дітьми брав участь у різних географічних конкурсах, подорожах, вікторинах. Влітку діти зі своїм учителем вирушали у походи. Маючи чималий педагогічний досвід, він був наставником молодих учителів. За учительську працю відзначений Грамотою Міністерства Освіти УРСР та значком “Відмінник народної освіти УРСР”.

Як справжній чоловік, Степан Васильович, був добрим господарем – побудував дім, посадив сад і виростив двох доньок.

Його дружина – Марія Титівна Войнаровська закінчила Черкаський педагогічний інститут, факультет російської філології. Із 1963 по 1978 р. викладала російську мову у школі с. Білашки.

Вдячні учні пам'ятають уроки Марії Титівни як щедре джерело, з якого черпали вони знання про російську літературу.

ПершOVERесневі шкільні дзвінки багато років кликали її на зустріч з учнями, і впродовж усього свого трудового життя учителька сповна

відавала знання дітям. Врівноважена, спокійна, добра і надзвичайно турботлива до дітей – такою залишилася вона в пам'яті вдячних учнів.

Подружжя Войнаровських виховало двох дочок Олену і Ларису, мали внуків і правнуків.

У родині Марії Титівни Войнаровської вчителькою була рідна сестра Ганна, яка була в партизанському загоні Кузьми Гриба, рідний брат Михайло Телегань теж був учителем математики, закінчивши перший випуск фізико-математичного факультету Уманського державного учительського інституту 1937 року.

Подружжя Литвинюків Антон Степановича та Дарії Петрівни *Покликання – творити добро людям*

*Щоб любові вогонь не згас,
Щоб віддати дітям серце і душу,
Я щоранку заходжу в клас,
Я – учитель, я вчити мушу.*

Було це у далекому 1937 році. Ось такими, ще зовсім молодими прийшли працювати у Білашківську школу подружжя учителів Литвинюків – Антон Степанович і Одарка Петрівна.

Антону Степановичу довелося працювати і в Потаській, і в Зеленьківській школі, та найбільше, майже 40 років, він навчав дітей географії та історії у своєму рідному селі Білашки.

Одарка Петрівна навчала дітей молодших класів. У селі цю сім'ю вчителів називали “скарбницею педагогіки доброти”, бо в обох цих учителів серця були наповнені любов'ю до дітей. Скільки через їхні добрі руки і чуйні серця пройшло білашківських дітей. Немає такої родини у селі, яка б не згадала тільки добрим словом цих мудрих, сильних духом, багатих на знання, творчих учителів.

Школа гордиться, що мала таких наставників.

Вони виховали двох своїх дітей, які є гордістю нашої школи.

Вдячні учні пам'ятатимуть своїх учителів: першу вчительку Одарку Петрівну і мудрого вчителя географії, з яким відкривали нові світи – Антона Степановича Литвинюка. І хоч доля у нього була надзвичайно важкою, бо довелося бути в'язнем фашистських концентраційних таборів, але серце не зачерствіло, і до кінця життя своє душевне тепло він віддавав людям.

Це учительське подружжя все життя працювало для дітей, розвивали їхні здібності та обдарування.

Одарка Петрівна мала багато нагород. Антон Степанович був нагороджений грамотою Міністерства Освіти України.

Подружжя Пащенко Степана Прокоповича та Марії Григорівни *У полоні королеви наук – математики*

Кажуть, учитися важко, а вчити ще важче. Та ще й – математиці!

Усе своє учительське життя присвятили навчанню дітей цієї премудрої, нелегкої науки подружжя учителів-математиків Пащенко Степан Прокопович та Марія Григорівна. Якщо разом скласти, то майже сторіччя працювали вдвох вони на освітянській ниві.

Степан Прокопович навчав дітей ще й фізики, але більше любив найскладніші математичні задачі чи рівняння. Працював у кількох школах району учителем, директором. З 1959 по 1975 – завуч, з 1979 і аж до виходу на заслужений відпочинок – працював директором Білашківської школи. За сумлінну працю нагороджений грамотами, удостоєний звання “Відмінник освіти”. Упродовж 20 років виконував громадську роботу. Він ветеран Великої Вітчизняної війни, має бойові нагороди, очолював раду ветеранів с. Білашки.

Марія Григорівна і Степан Прокопович виховали сина Павла, який став доктором медичних наук, професором. Мали внуку та правнуків.

Подружжя Павленків Сави Олександровича та Дарії Петрівни *Учительському роду нема переводу*

Кажуть, є учителі від Бога. Саме таким педагогом була Одарка Петрівна Павленко. Вчителювати розпочала у с. Криві Коліна, працювала в Корсунській та Зеленьківській школах.

У Білашківській школі працювала з 1960 по 1987 р.

У Одарки Петрівни Павленко звичайна біографія. Але вона була незвичайна людина. Чудовий фахівець-методист, вмілий організатор дитячого колективу.

Більше 35 років вчителювала Одарка Петрівна і завжди користувалась повагою та вдячністю вихованців, їх батьків, визнанням колег, громадськості.

Її учні добре уміли рахувати і читати, бо знали, що учителька не дозволить, щоб хтось не вивчив таблиці множення, або читав поганенько, усі вони мали гарний почерк, бо надзвичайно каліграфічно писала їхня вчителька. “Не кожна людина геній, але кожна – особистість,” – говорила Одарка Петрівна.

Мудра, добра, лагідна і разом з тим вимоглива – такою вона назавжди залишиться у душах своїх вихованців. Дуже щиро ставилась до молодих колег, допомагала, підтримувала.

Чоловік Сава Олександрович – працював учителем, був директором школи в Кривоколінській, Глибочківській, Зеленьківській школі, а потім головою колгоспу у с. Білашки. Завдяки його наполегливості побудували нове приміщення школи. Син Олександр також працював учителем, упродовж 20 років директором Тальнівської школи-інтернату. Онуки – Олександр і Оксана – теж учителі.

Подружжя Саєнків

Василя Кузьмовича та Ольги Степанівни

Математика – мистецтво, що містить у собі гармонію

Це твердження довело подружжя Саєнків. Ольга Степанівна- учитель математики та Василь Кузьмович, учитель фізики, які прийшли працювати у Білашківську школу у серпні 1982 року.

Василь Кузьмович був призначений у 1983 році директором школи. На той час це був один з наймолодших у районі керівників школи. За 10 років роботи на цій посаді він зібрав навколо себе творчих фахівців, які «прижились» в селі і працюють до цього часу.

На думку В.О. Сухомлинського, головною виховуючою силою в школі є духовне багатство, знання, ерудиція, кругозір педагога, – саме такий Василь Кузьмович. Завжди у хорошому настрої, жартівник, уміє зрозуміло пояснити навчальний матеріал і «фізику і лірику».

Із 1993 по 2005 рік Василь Кузьмович Саєнко працював заступником голови Тальнівської районної ради. Упродовж двох скликань він на своїй посаді опікувався освітою району і завжди з турботою відносився до учнів та вчителів Білашківської школи. У всіх успішно здійснених задумах відчувався дух справжнього фахівця. Учитель і нині працює заступником директора Білашківської школи, навчає дітей фізики і математики.

Теперешній директор школи Цимбал О.І. каже, що окрім обов'язків, які покладаються на заступника, Василь Кузьмович є добрим радником, старшим товаришем, надійною опорою в роботі школи.

З приходом до школи Саєнко Ольги Степанівни діти потягнулись до вивчення математики і результати не забарилися.

У 1995 році за результатами атестації Саєнко О.С. присвоєно звання «Старший учитель». У 2005 році вона нагороджена Грамотою Головного управління освіти і науки Черкаської облдержадміністрації. Отож недарма, напередодні професійного свята Дня учителя, районна газета «Колос» опублікувала статтю «Ти не можеш зрадити» про молоду, талановиту вчительку математики із Білашківської школи, Саєнко Ольгу Степанівну.

З 2005 по 2007 рік Ольга Степанівна виконувала обов'язки директора і багато зробила для школи: прокладена тротуарна доріжка до школи, побудований новий надвірний туалет, упорядковані квітники, естетичного вигляду набули класні кімнати.

В Білашківській школі учні знали математику. Ольга Степанівна багаторазово обиралася членом профспілкового комітету в школі, до своїх обов'язків ставилась дуже ретельно. Зараз вона на заслуженому відпочинку. Подружжя Саєнків виховали двох гарних дітей Олександра і Таню, все тепло своїх сердець віддають онукові Данилку.

Подружжя Смілянців Бориса Васильовича та Світлани Анатоліївни *Майстерність, як магніт притягує дітей*

*Особистість розкривається поряд з
учнем в єдності слова і поведінки.*

В.О. Сухомлинський

Світлана та Борис Смілянці поєднали свої долі 11 серпня 1990 року в селі Заліському Тальнівського району Черкаської області. Наступного дня, 12 серпня подружжя повінчалось в церкві міста Тального, що на той час було справжньою подією. Це була перша учительська пара на Тальнівщині, яка після сімдесятилітньої заборони будь-яких релігійних свят та обрядів стала на весільний рушник у церкві відкрито, не криючись.

Як кажуть в народі: «Того, що судилося і конем не об'їдеш». Так склалося і у Світлани з Борисом.

У 1987 році у село Заліське приїхала молода дівчина працювати піонервожатою, до того часу не знаючи навіть, де знаходиться цей населений пункт. 1988 року у своє рідне село повернувся Борис, учитель фізичного виховання, який впродовж 2 років служив у прикордонних військах у Казахстані. Зайшовши до школи, щоб відвідати свого класного керівника Пасеку Г.Ф. і директора школи Чорного Т.М., хлопець зустрів Світлану, яка стала через два роки його дружиною. Борис був дуже галантним, уважним, він не знав, які подобаються квіти Світлані, але постійно їй їх дарував.

Свою педагогічну діяльність Борис Васильович почав в Онопріївській ЗОШ I-III ступенів, куди був направлений після закінчення

Дніпродзержинського технікуму фізичної культури у 1986 році. Далі була служба в прикордонних військах у далекому Казахстані.

Після одруження родина оселилася в місті Тальному, звідки родом Світлана. У 1991 році у них народився син Сергій. Борис вступив до Черкаського педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Світлана навчалася у Київському державному університеті імені Т.Г.Шевченка, після закінчення якого працювала в Білашківській ЗОШ I-III ступенів на посаді вчителя української мови та літератури, де вже викладав фізичну культуру її чоловік.

За період своєї трудової діяльності Борису Васильовичу пощастило працювати не в одній школі району. Це і Вишнопільська, і Майданецька загальноосвітні школи, 10 років роботи в Тальнівській приватній та Тальнівській ЗОШ № 4. Де б не працював Борис Васильович, підготовлена ним учнівська команда завжди посідала призові місця на районних та обласних спортивних змаганнях, за що неодноразово був нагороджений грамотами відділу освіти Тальнівської РДА, відділу з питань культури та спорту Тальнівської РДА, районного центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», Федерації футболу в Черкаській області

У 2006 році брав участь у районному конкурсі «Учитель року», здобувши перемогу у номінації «Фізична культура» та приз глядацьких симпатій.

Упродовж 3 років готував районну команду до обласної спартакіади допризивної молоді, відповідно маючи гарні результати (I- III місця).

З 2012 року працює викладачем Тальянківського агротехнічного коледжу Уманського НУС, а нині вчителем фізкультури Білашківської школи.

Після Заліського Світлана Анатоліївна почала працювати в Білашківській школі. Впродовж 10 років зустрічали цю красиву, голубооку молоду вчительку білашківські дітки. Але, на жаль, довелося на 2 роки залишити рідну Україну, щоб поліпшити своє матеріальне становище, працюючи за кордоном (в Італії). То були нелегкі часи, коли по 3 місяці не виплачували заробітну плату або частину видавали (на вибір) продуктами харчування або цементам.

Повернувшись у 2004 році з Італії, працювала учителем української мови та літератури в Тальнівській приватній школі та методистом з охорони дитинства РМК відділу освіти Тальнівської РДА.

У 2008 році повернулася знову до педагогічної діяльності у Білашківській ЗОШ, де працює дотепер і навчає дітей рідної мови.

Освітнянські подружжя Веселокутської школи

1. Нечай Валентина Миколаївна, Нечай Микола Терентійович
2. Оратівський Архип Григорович, Оратівська Олена Іванівна.

Учителю

I

*Усі ми - від школи. Усі ми -- від парти і книжки.
Від літерок перших і першого доброго слова,
В яке оті літерки склались... Немовби молитву,
те слово святе ми, маленькі, колись промовляли
за вчителем ревно і вірили: правда в тім слові...
І мрія. І казка. І щастя. Любов і надія.
-Учив нас учитель, що так, тільки так має бути -
і все починалось для нас із науки тієї...
Самі, власне, ми починались. Душа наша й доля
джерельцем дзвінким струменіли із першого слова,
котре з "Букваря" нам учитель поміг прочитати,
наш труд освятивши теплом свого серця й любов'ю –
і досі веде нас життям та вітцівська офіра,
з якою так щедро плекав нас, маленьких, учитель...
Усі ми - від школи. Усі ми -- від парти і книжки.
Від літерок перших і першого доброго слова,*

II

*Тебе ведуть життям лише любов і віра.
Тож хай святиться труд твій з року в рік!
Благословенна будь, учительська офіро!
Благословенний будь, учителю, повік*

Сергій Тихолоз, с.Тальянки

Подружжя Нечаїв

Миколи Терентійовича та Валентини Миколаївни

Бентежно стукає серце при зустрічі з учнями

Нечай Микола Терентійович народився 1 червня 1947 року в сім'ї службовця та колгоспниці. 1954 року пішов в 1 клас Веселокутської восьмирічної школи. Далі навчався в Онопріївській середній школі, після закінчення якої вступив до Ржищівського педагогічного училища, яке закінчив у 1967 році. Був направлений на роботу до Казахстану у Павлоградську область, Краснокутський район, с. Шідерти. З 1967 по 1970 р.р. служив у лавах Радянської армії. Після служби був призначений вчителем початкових класів Павлівської II школи. 1971 року вступив на заочне відділення Київського державного університету на історичний факультет, який закінчив у 1977 року. 1973 р. після реорганізації школи в Павлівці II був направлений в Лісівську школу №1 вчителем історії. З 1986 року призначений директором Шаулиської школи. Свою педагогічну діяльність завершив 2002 року із педагогічним стажем у 33 роки.

Ось як згадують зустріч зі своїм вчителем Валентина та Лариса Онуфрієнки від імені випускників 1982 р. Лісівської школи.

В Лісовому побудували нову, красиву й простору школу, до якої 1 вересня 1978 року прийшли діти з двох шкіл – «янківської» та «беринської» (так називали їх в селі). Тридцять дев'ять пар очей з нетерпінням чекали в класі свого класного керівника. Не терпілося тодішнім четвертокласникам дізнатися, хто ж це буде? Адже це перший класний керівник у їхньому житті. До цього вони були учнями початкових класів, де так звикли до перших вчителів Даші Вакулівни Величко та Василини Іванівни Сироти. Прикипіли до них всім серцем, навіть не вірилося, що це не вони зайдуть на перший

урок. І ось до класу по дзвінку зайшов молодий чоловік, тримаючи у руках класний журнал.

-Доброго дня! Я, Микола Терентійович Нечай, - ваш класний керівник, - посміхнувшись, відрекомендувався чоловік. А в тій посмішці діти вловили щось надзвичайно рідне і дороге. Так ми познайомилися зі своїм вчителем. Він – дуже незвичайна людина, виняткової душевної краси й гармонії. Особистість, сповнена активності, енергійності, наполегливості. Як вчитель він любив дітей, знаходив радість у спілкуванні з ними, вірив у те, що кожна дитина зможе стати гарною людиною. Микола Терентійович умів дружити з учнями, брав близько до серця їхні радощі й невдачі, розумів психологію дитини і ніколи не забував, що й сам був колись маленьким. Вихованці любили його за розум, справедливість, терпіння, розуміння. Для кожного він – щирий співрозмовник і порадник. Наставник умів створити атмосферу добра, зацікавленості, творчого пошуку, викликати в дитячих душах прагнення глибше зрозуміти ту чи іншу життєву істину, торкнутися найтонших струн їхніх сердець, учив не розминатися з правдою, любити Батьківщину і її історію.

Зерна, посіяні нашим Учителем, вродили щедрим урожаєм. Всі випускники обрали свою життєву дорогу, професію, створили сім'ї. Хоч доля розкидала в різні куточки, та в кожного бентежно стукає серце при згадці про шкільні роки, які вже 30 років плинуть від нас у вічність.

Нечай Валентина Миколаївна народилася 11 вересня 1950 року в с. Несватково Олександрійського району Кіровоградської області в сім'ї колгоспників. Освіту вчителя здобувала в Олександрійському педучилищі (1965-1969р.р.) Після навчання була направлена на роботу в Кам'янський район Черкаської області хутір Петровського. Працювала вчителем початкової школи (філіал Михайлівської середньої школи). У 1970 році, перебуваючи на курсах підвищення кваліфікації, познайомилась з майбутнім чоловіком Миколою Терентійовичем. У зв'язку з одруженням переїхала в Тальнівський район с. Павлівка II, де працювала вчителем початкових класів. 1973 року була призначена вчителем початкових класів Веселокутської восьмирічної школи. З 1997 року по 2008 рік працювала заступником директора з навчально-виховної роботи. Була учасником Всеукраїнського семінару учителів м. Чернігів. Мала вищу категорію, звання старший вчитель. Багато вдячних учнів добрим спомином згадують свою першу вчительку. Освітянське подружжя Нечаїв виховали два сини й доньку, мають внуків.

Шкода, що Валентина Миколаївна 02.10.2008 пішла за межу вічності, залишивши в душах своїх учнів терпкий біль втрати.

Подружжя Оратівських Архип Григорович та Олена Іванівна *Творці дитячих душ*

Веселокутці тільки з добром згадують цих вчителів. Ерудований, розумний, доброзичливий, патріот свого села – Архип Григорович і статна, красива, привітна Олена Іванівна.

Архип Григорович із великої шанованої в селі родини Оратівських.

Це господарі, працьовиті та ініціативні люди. Архипу Григоровичу довелося працювати завучем, директором 1945–1949 р.р. у с. Глибочок, 1951–1954 р.р. очолювати школу в с. Білашки, отож повернувся в село досвідченим педагогом.

Навчав дітей біології і хімії. Михайло Атаманюк згадує свого класного керівника (1965–1969 р.р.) гарними спогадами, добрими словами. Каже, що насамперед, вдячний вчителеві за батьківську пораду, гарне ставлення до учнів, до дівчат, а їх в класі було 9, взагалі відносився досить поблажливо. Наш вчитель був з густим сивим непокірним чубом, тому здавався учням занадто строгим, але за суворою зовнішністю крилося добре учительське серце.

«Олена Іванівна – високий фахівець. Як віддано вчила нас мови» – каже Михайло Григорович. Якби зараз високопосадовці знали так мову, як вимагала з учнів наша вчителька, то не було б у їхніх виступах таких казусів.

Я вдячний долі, що мав таких учителів, зрештою, саме вони дали основу знань, з якими я потім вступив у вищий навчальний заклад».

Учителі Оратівські були зразковою сім'єю, воістину інтелігентні, освічені, культурні, високоморальні, мали гарну бібліотеку.

Баранюк Наталя Петрівна

Із 2005 року очолює школу

Тут вона народилася і працює вже 40 років 15 з них директором. Навчає сільських дітей математики. Адже як сама згадує, скільки себе пам'ятає, завжди уявляла себе вчителькою. Любила складати таблиці, графіки, розв'язувати задачі, прагнула до чіткості та організованості. Директора шанують колеги, люди в селі, а діти у школі з радістю зустрічають добру, розумну, справедливу вчительку з лагідною усмішкою.

На даний час в школі працюють 17 педагогічних працівників. Всі вчителі мають вищу освіту, 1 старший вчитель, 8 вчителів мають I категорію, 5 вчителів мають II категорію, спеціалістів - 4. Сьогодні у школі навчається 60 учнів.

Наталя Петрівна про свій вибір професії послуговується словами Ліни Костенко:

*Я Долю собі обирала сама,
І що зі мною не станеться –
У мене жодних претензій нема,
до Долі - моєї обраниці.*

Шанує свій трудовий колектив Голова первинної профспілкової організації школи, який очолює впродовж 12 років, **Нечай Наталія Михайлівна** – авторитетна, творча, віддана своїй роботі вчителька.

Освітнянські подружжя Вишнопільської школи

1. Балтазюк Павло Людвігович, Балтазюк Марія Мануїлівна
2. Баранюк Леонід Гаврилович, Баранюк Олена Григорівна
3. Вакуловський Григорій Данилович, Вакуловська Валентина Андріївна
4. Гончаров Олександр Володимирович, Гончарова Світлана Петрівна
5. Лисий Володимир Васильович, Лиса Тетяна Георгіївна
6. Луцький Мусій Рувимович, Луцька Іда Юхимівна
7. Мамалига Василь Костьович, Мамалига Марфа Семенівна
8. Мульченко Іван Михайлович, Мульченко Марина Іванівна
9. Нечитайленко Іван Миколайович, Нечитайленко Зінаїда Михайлівна
10. Петренко Василь Йосипович, Петренко Ганна Гаврилівна
11. Петренко Ілля Михайлович, Петренко Олександра Микитівна
12. Руснак Іван Михайлович, Руснак Наталія Петрівна
13. Усатенко Михайло Федорович, Усатенко Ніна Сергіївна
14. Харченко Дмитро Михайлович, Харченко Паша Андріївна

Вишнопільська школа має свої гарні традиції. Щороку тут вручається щорічна *регіональна літературна премія імені Федора Мицика*, у якій беруть участь творчі діти з усієї Черкащини. Тут діє танцювальний колектив «Надія», який виступав на районних, обласних, всеукраїнських та міжнародних фестивалях дитячої творчості. З Угорщини учасники цього колективу привезли «гран-прі», і в Болгарії теж мали відзнаку. Організувала цей хореографічний колектив учитель хімії і біології **Віра Іванівна Дубик**, яка вже впродовж 40 років працює у Вишнопільській школі. Віра Іванівна неодноразово брала участь у конкурсі «Учитель року», її учні є переможцями обласних предметних олімпіад, протягом 10 років вона очолює первинну профспілкову організацію і має високу відзнаку – Диплом ім. народного вчителя О.А.Захаренка.

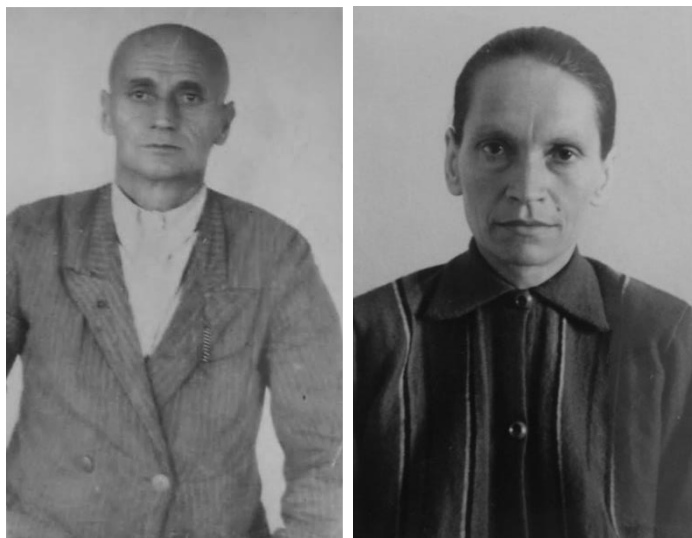

Майже 40 років працює у цій школі учителем історії **Гаркава Надія Іванівна**. Вона високопрофесійний фахівець, з дитинства хотіла стати вчителем, і мрія її здійснилася. Жодного разу не пошкодувала про це. Немає у неї високих службових відзнак, проте є питома внутрішня чесність перед дітьми, висока духовність і моральна чистота. Доброта, совісність – це ті моральні чинники, які керують цією прекрасною вчителькою.

Подружжя Петренків

Іллі Михайловича та Олександри Микитівни (Півторак)

Шанували за чутість і виняткову порядність

Півторак Олександра Микитівна народилася 4 травня 1922 року в с. Бабанці Бабанського району Київської області в сім'ї хліборобів. В 1933 року батьки померли, дівчина виховувалася в колгоспному інтернаті. Закінчила в 1940 році Бабанську середню школу і вступила до Уманської педагогічної школи, яку закінчила в 1941 році. За час окупації працювала на різних сільськогосподарчих роботах. Після звільнення від ворога села Вишнопіль призначена учителем 1–4 класів Вишнопільської семирічної школи з 1 квітня 1944 року.

Після демобілізації з Червоної Армії повернувся в своє село Петренко Ілля Михайлович (03.08.1904р), який у 1924 – 1927 роках навчався в Харківському інституті народної освіти, закінчив три курси біологічного факультету. Починаючи з 1929 по 1931 рік працював завідувачем школою I ступеня Уральської області Піроїцького району. Одружився з Олександрою Микитівною, мали трьох дітей. З 18 вересня 1941 року був мобілізований в Червону Армію, де пробув до 28 листопада 1945 року. Потім закінчив Уманське педучилище, працював у Вишнопільській школі досить довгий час. Добросовісно з ентузіазмом виконував свою роботу.

Подружжя Мульченків
Івана Михайловича та Марини Іванівни
Навчали дітей історії та рідної мови

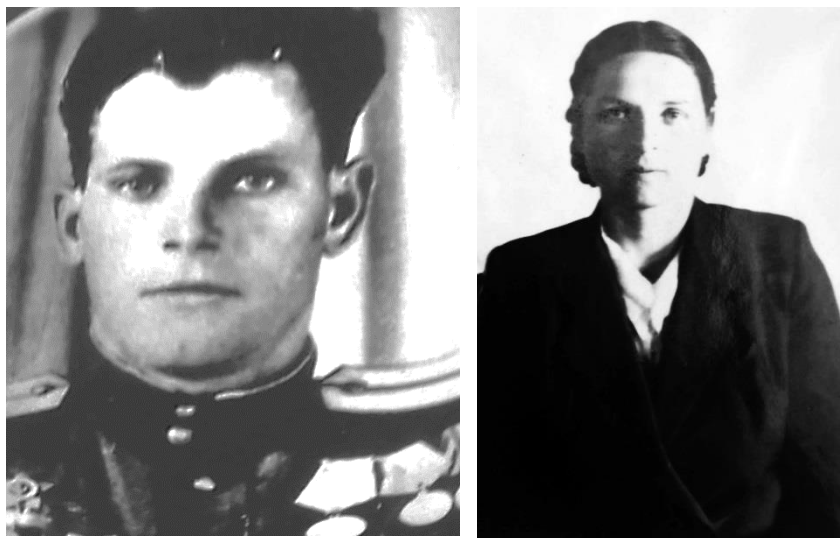
Мульченко Іван Михайлович народився 25 вересня 1926 року в с.Вишнополі Бабанського району Черкаської області. З 1935 року по 1941 рік навчався в школі. З 1941 по 1944 рік працював на різних сільськогосподарчих роботах. В березні 1945 року був мобілізований в Радянську Армію. В 1951 році вступив до Уманського педагогічного училища і закінчив у 1956 році. В 1968 році закінчив Київський університет і працював учителем історії.

Мульченко Іван Михайлович є співавтором книги «Історії міст і сіл України». З 1978 року працював організатором позакласної та позашкільної роботи.

Мульченко Марина Іванівна народилася 8 серпня 1923 року в с. Свинарці Бабанського району Черкаської області в сім'ї селянина. З 1930 по 1937 рік навчалася в Свинарській неповній середній школі. В 1940 році закінчила Бабанську школу, поступила на третій курс Уманської педшколи, яку закінчила 27 червня 1941 року. Після звільнення нашої території від німецько-фашистських окупантів, пішла працювати в Легедзинську семирічну школу. В 1946 – 1947 році працювала в Свинарській семирічній школі, в 1947 – 1948 в Бабанській школі. З 7 грудня 1948 року працювала в семирічній школі с. Вишнополя. В 1946 році вступила і в 1948 році закінчила Київський державний учительський інститут за спеціальністю українська мова і література. В 1950 році вийшла заміж, у шлюбі мала дітей. В 1952 році вступила до Черкаського державного педагогічного інституту, який закінчила в 1955 році.

Впродовж усього учительського життя навчала дітей рідного слова.

Подружжя Балтазюків Павла Людвіговича та Марії Мануїлівни (Пастушенко)

Своєю працею заслужили високу повагу односельчан

Балтазюк Павло Людвігович народився 22 червня 1922 року в с. Вишнопіль Бабанського району Черкаської області в сім'ї селянина. З 1930 року по 1938 рік навчався у Вишнопільській семирічній школі. З 1938 року по 1941 рік навчався в Оксанинській середній школі. З 1941 року по 1946 рік перебував у рядах Радянської Армії. За участь у боях проти фашистських загарбників нагороджений двома орденами Вітчизняної війни I і II степенів, двома орденами «Червоної Зірки» та медалями «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною». З 10 листопада 1946 року працював учителем фізкультури Вишнопільської семирічної школи по 1 серпня 1947 року. З 1 серпня 1947 року по 10 грудня 1950 року працював головою Вишнопільської сільської Ради депутатів трудящих. З 10 грудня 1950 року по 27 травня 1953 року працював заступником голови колгоспу «Україна».

З 15 серпня 1953 року працював фізруком Вишнопільської семирічної школи, а з 1 вересня 1956 року працював учителем біології та фізкультури. В 1954 році вступив до Уманського учительського інституту, який закінчив в 1957 році і продовжив працювати у школі. Шанована людина у нас на Тальнівщині Вадим Федорович Мищик згадує, що це був чоловік – красень, гарної постави і надзвичайної причетності до всього, що робилося в селі. Ніколи нікому не відмовив у допомозі і робив це з щирою душею.

Пастушенко Марія Мануїлівна народилася 3 червня 1928 року в селі Вишнополі Тальнівського району в сім'ї хліборобів.

З 1935– 1941 роки навчалася у Вишнопільській семирічній школі. Під час тимчасової окупації працювала на різних сільськогосподарських роботах. У 1944 році після звільнення нашої території пішла навчатися в Тальянківський сільськогосподарський технікум, який закінчила в 1947 році. Після закінчення технікуму працювала в колгоспі зоотехніком.

В серпні 1948 року закінчила заочно Уманське педагогічне училище.

З 24 серпня по 7 жовтня 1948 року працювала старшою піонервожатою в Оксанинській середній школі. З 7 жовтня 1948 року по 6 жовтня 1949 року класоводом у Сушківській середній школі. З 7 жовтня 1949 року по 1985 рік працювала учителем 1 – 3 класів у Вишнопільській середній школі. Марія Мануїлівна за своє життя навчила писати літери і рахувати більше тисячі вишнопільців. Сільський голова Тетяна Гудзенко згадує про свою першу вчительку найкращими словами вдячності: «Мені здається, що вчителька не вміла гніватися навіть на неслухняних хлопчиків. Була лагідна, доброзичлива, справжня друга мама».

Подружжя учителів виховало трьох синів, мали внуків.

Марія Мануїлівна, похоронивши чоловіка, довго була одна, але була огорнена теплом людських сердець. Вона прожила довге і плідне життя, відійшла у вічність, залишивши по собі найкращі спогади своїх учнів та односельчан.

Подружжя Петренків Василя Йосиповича та Ганни Гаврилівни (Недреги)

Раділи, коли зробили комусь добро

Петренко Василь Йосипович народився 14 березня 1923 року в с.Вишнополі Тальнівського району Черкаської області. У 1931 році пішов до 1 класу Вишнопільської школи де і закінчив 7 класів. З 1939 по 1940 роки навчався в Тальнянківському зоотехнічному технікумі. З липня місяця 1941 року служив в рядах Радянської Армії. У 1943 році після поранення в боях за оборону Сталінграда, був комісований. Мав військові нагороди. З квітня 1943 року по 1944 рік (жовтень місяць) тимчасово перебував в Західному Сибіру. Після звільнення району від німецьких окупантів повернувся в рідне село і з 28 жовтня 1944 року призначений на посаду вчителя семирічної школи, а саме воєнруком у школі. У 1946 році поступив учитися заочно в Уманську педшколу і закінчив її в 1948 році. З 1946 року (з листопада) по 20 серпня 1951 року працював учителем 1 – 4 класів. В 1943 році поступив до Уманського учительського інституту на історичний факультет. Працював педагогом – організатором, вчителем історії. Після виходу на заслужений відпочинок тривалий час очолював ветеранську організацію у селі Вишнопіль.

Його дружина Ганна Гаврилівна в 1940 році ступила до Уманської педагогічної школи, яку закінчила в 1941 році. За час окупації працювала в с. Бабанці Бабанського району Черкаської області в сільському господарстві на різних польових роботах. Із 1945 року вона працювала у Вишнопільській школі учителем біології. Після виходу на пенсію у 1975 році працювала вчителем біології та трудового навчання.

Вдячні вишнопільці пам'ятають про своїх вчителів...

Подружжя виховало двох дітей сина і дочку, які проживають в Києві і Черкасах. Мали внуків.

Подружжя Луцького Мусія Рувимовича та Шапіро Іди Юхимівни

Любили і старанно навчали сільських дітей

Луцький Мусій Рувимович та Шапіро Іда Юхимівна переїхали у Вишнопільську школу в 1966 році. З цього року по 1987 рік працювали в селі Вишнопіль. Мусій Рувимович викладав російську мову і літературу, німецьку мову. Він був інтелектуальною людиною. Добре знав свій предмет та історію. Іда Юхимівна викладала хімію, біологію, географію. За 21 рік роботи нагороджувалася неодноразово грамотами за вагомий вклад у навчання і виховання молодого покоління. Обоє вчителі добре знали свій предмет, влаштовували цікаві вечори з хімії, біології. За старанням Іди Юхимівни біля школи був квітучий сад та навчальні ділянки.

21 листопада 1999 року помер Луцький Мусій Рувимович. Похований на сільському кладовищі. Шапіро Іда Юхимівна з дочками виїхала до Німеччини в 2004 році у м. Лейпциг, там і проживала.

Іда Юхимівна тішиться двома доньками: Рітою та Фаїною, і внучечкою Оленою.

Ріта та Фаїна дуже люблять село Вишнопіль, де пройшло їхнє дитинство. За підтвердженням учительки Вишнопільської школи Надії Гаркавої – Ріта, часто цікавиться подіями, долею однокласників і дуже прагне приїхати в Україну.

**Подружжя Мамалиги Василя Костянтиновича
та Дудник Марфи Семенівни**
Дітям тепло було біля їхніх сердець

Мамалига Василь Костянтинович народився 12 грудня 1915 року в с. Оксанине Бабанського району Черкаської області.

В 1931 році закінчив 7 класів в с. Оксанине. З 15 серпня 1931 року по 20 серпня 1934 року працював учителем 1–4 класів Аполянської школи Бабанського району. З 1934 року по 1938 рік навчався в технікумі механізації сільського господарства м. Умань. З 1938 року по 1946 рік перебував в рядах Радянської Армії. В 1948 році поступив заочно до Учительського інституту на фізико – математичний відділ, закінчив в 1952 році.

З 1 вересня 1954 року і до виходу на пенсію працював у Вишнопільській восьмирічній школі.

Дудник Марфа Семенівна народилася 1 вересня 1922 року в с. Оксанине Бабанського району Київської області. В 1939 році закінчила 10 класів Оксанинської середньої школи. В цьому ж році поступила до Одеського учительського інституту на природничо – географічний факультет, який закінчила в 1941 році. Разом з іншими студентами – випускниками була евакуйована в м. Свердловськ, де працювала секретарем середньої школи №6. В 1952 році перейшла на учительську роботу. В 1955 році перейшла працювати в Лозоватську семирічну школу на посаду завуча школи. З 1961 року і до виходу на пенсію працювала у Вишнопільській восьмирічній школі.

Похоронена в с. Оксанине Уманського району.

Подружжя Усатенко Михайла Федоровича та Кривенко Ірини Сергіївни *Пам'ять про вас залишилась навічна*

Усатенко Михайло Федорович народився 22 вересня 1921 року в с. Вишнопіль Тальнівського району Черкаської області. У 1937 році закінчив Вишнопільську семирічну школу, а в 1940 – Оксанинську середню школу. Поступив до військового училища зенітної артилерії, наполегливо оволодівав знаннями. Там й зустрів лиховісний червневий день 1941 року.

У вересні 1942 року випускник училища, призначений командиром взводу зенітної артилерії, вже брав участь в оборонних боях за Кавказ.

У запеклих боях зростала майстерність юного командира. З липня 1943 року до липня 1944 року старший лейтенант М. Ф. Усатенко – на посаді помічника начальника штабу 83-ї Туркестанської гірської дивізії, а пізніше – командир батареї 99-го гвардійського окремого зенітно-артилерійського дивізіону, який брав участь в боях під Туапсе на "Голубій лілії". Її фашисти задалегідь підготували, коли почали відступ із Кавказу. Ворог зосередив на цьому напрямку головні сили свого 4-го повітряною флоту.

За час боїв на Кавказі взвод Усатенка збив 11 ворожих літаків. За хоробрість і командирське вміння був нагороджений орденами Червоної Зірки та Вітчизняної війни 11 ступеня, медаллю "За оборону Кавказу".

Потім розпочалося форсування Керченської протоки. Михайло Федорович брав участь у боях за звільнення Керчі, Південного берега Криму і Севастополя. У складі І28-ї гвардійської Туркестанської стрілецької дивізії воював у Карпатах, брав участь у визволенні Словачії. У бою біля села Руськоє був поранений. За участь у цьому бою нагороджений орденом Вітчизняної війни I ступеня.

А потім – довгі місяці лікування. Втратив праву руку. Тяжке поранення ноги. День Перемоги зустрів у госпіталі. Про військову професію не міг вже й думати. Влітку 1945 року повернувся в рідне село Вишнопіль. Здавалося, життя вже не тепліло в молодому тілі, де подіти себе, як дочекатися ранку? Не вірилося, що після таких ран можна мріяти про майбутнє. Та він боровся за життя, вірив у себе.

Вчився ходити, писати лівою рукою, а згодом пішов працювати учителем історії у Вишнопільську школу. Вчив дітей і сам учився. Навчився писати лівою рукою. Закінчив Київський університет, історичний факультет. Колишній воїн бере активну участь у громадському житті села, району, активний кореспондент газет "Колос", "Черкаська правда", "Молодь Черкащини", "Радянська освіта". Співавтор книги "Історія сіл і міст Черкаської області", "Енциклопедії Тальнівщини", книги «Зореносці».

Згодом стає директором Вишнопільської школи.

Нагороджений значком «Відмінник народної освіти», а 30 вересня 1977 року йому було присвоєно звання Заслужений учитель Української РСР. Працював з повною віддачею сил і енергії. Все своє життя віддавав вихованню підростаючого покоління. Більш, як 3500 вишнопільців пройшли школу Михайла Федоровича. Багато часу віддавав громадській роботі: депутат сільської ради, сільський кореспондент (нарис «Вишнопіль» в книзі «Історія міст і сіл України. Черкаська область»), голова ради ветеранів війни і праці.

Дружина Михайла Федоровича – Кривенко Ірина Сергіївна народилася в с. Вишнопіль 12 квітня 1921 року. В 1929 році вступила до першого класу Вишнопільської неповної середньої школи, яку закінчила в 1936 році. 1 вересня 1936 року була зарахована ученицею 8 класу Оксанинської середньої школи, яку закінчила 1939 року. З 1939 року по вересень 1941 року працювала в Донецькій області. Під час окупації повернулася в с. Вишнопіль, де проживала весь час. Закінчила учительський інститут у 1944 році.

З листопада 1944 року по жовтень 1956 року працювала вчителем математики, вчителем 1- 4 класів, з жовтня 1956 року і до 1978 – вчителем 1-3 класів Вишнопільської школи..

Подружжя Усатенків виховало двох дочок і сина. Мали онуків.

Похоронені обоє на Вишнопільському кладовищі.

Подружжя Харченка Дмитра Михайловича та Груднини Параски Андріївни *Вірністю і вдячністю згадують учні*

Харченко Дмитро Михайлович народився 28 лютого 1928 року в с. Костеничі Мглинського району Брянської області. У 1945 році закінчив 7 класів. У 1948 році після закінчення середньої школи вступив до Новозибківського учительського інституту на факультет російської мови та літератури, закінчив у 1950 році. З 1 квітня 1953 року по 1 лютого 1955 року працював директором Високської семирічної школи Брянської області. З 1955 року працював у Вишнопільській середній школі.

Груднина Параска Андріївна народилася 1928 року в с. Стівнягах Переяслав - Хмельницького району Київської області. У 1944 році закінчила 7 класів. У 1947 році вступила в Переяслав-Хмельницьке педагогічне училище і закінчила в 1951 році. В цьому році отримала призначення в село Вишнопіль Бабанського району учителем математики. У 1953 році вступила до Уманського учительського інституту.

У 1956 році одружилася з Харченком Дмитром Михайловичем, мали трьох синів: Олександра, Володимира, Михайла.

Паша Андріївна звільнилася у зв'язку з виходом на пенсію 1 вересня 1983 року. Дмитро Михайлович звільнився 30 серпня 1988 року з посади військового керівника і учителя російської мови Вишнопільської середньої школи.

Подружжя Вакуловських
Григорія Даниловича та Валентини Андріївни
Вміли вчити, втішити і поспівчувати

Вакуловський Григорій Данилович народився 10 жовтня 1933 року в с.Сколиківка Золотоніського району Черкаської області. У 1942 році вступив до 1 класу, закінчив 7 класів у 1949 році. В цьому ж році поступив на перший курс Золотоніського педучилища, де і закінчив повних чотири курси в 1953 році. По закінченню працював учителем історії, географії, фізкультури в Гродзинській восьмирічній школі. В 1954 році пішов служити в ряди Радянської Армії, де і прослужив до 1957 року. З 28 липня 1959 року працював вчителем Вишнопільської середньої школи.

Вакуловська Валентина Андріївна народилася 17 лютого 1936 року в м. Запоріжжі Дніпропетровської області. В 1960 році переїхала в с. Вишнопіль. 14 вересня 1962 року призначена у Вишнопільську школу діловодом. З жовтня 1970 року переведена на посаду лаборанта по хімії.

1 вересня 1976 року була звільнена в зв'язку зі скороченням посади лаборанта, а на посаді діловода працювала до 1996 року і нині проживає в селі.

Подружжя Баранюків Леоніда Гавриловича та Олени Григорівни

Шановані люди в селі Вишнопіль

Баранюк Леонід Гаврилович народився 25 березня 1940 року в с. Вишнопіль Тальнівського району Черкаської області. В 1958 році закінчив Уманське училище механізації і по 1963 рік служив в армії. В 1964 році поступив в Канівське культурно-освітнє училище, закінчив в 1967 році. З 1967 по 1968 рік працював завклубом в с. Вишнопіль. З 1968 по 1972 рік навчався в Кіровоградському державному інституті ім. О.С.Пушкіна за спеціальністю вчитель музики в школах і викладач диригування в педучилищах. З 1972 по 2003 рік працював викладачем по класу баяна і диригування в Артемівському педучилищі Донецької області. Спеціаліст I категорії. У Вишнопільській школі навчав дітей музики і співу.

Баранюк Олена Григорівна народилася 24 вересня 1949 року в с. Сабадаш Жашківського району Черкаської області. З 1964 по 1967 рік навчалася в Канівському культурно-освітньому училищі. З 1967 по 1972 рік працювала учителем музики у Вишнопільській середній школі.

З 1972 по 1977 рік навчалася в Уманському педінституті ім. П.Г.Тичини на факультеті початкових класів. З 1972 по 2005 рік працювала вчителем початкових класів Артемівської школи №18. Спеціаліст вищої категорії, має звання «старший учитель».

Подружжя нині живе у селі Вишнопілі. Це дуже високо інтелігентні, освічені, культурні вчителі. Олена Григорівна співає в церковному хорі.

Подружжя Нечитайленків Івана Миколайовича та Зінаїди Михайлівни *Їх поєднали кохання і праця*

Нечитайленко Зінаїда Михайлівна народилася 3 вересня 1946 року в с. Покровці Новоархангельського району Кіровоградської області в сім'ї колгоспників. В 1952 році пішла навчатися в перший клас Покровської середньої школи. Після закінчення середньої школи працювала старшою піонервожатою та вчителем хімії Олександрівської восьмирічної школи Новоархангельського району Кіровоградської області.

1964 році вступила до Уманського державного інституту ім. П.Г.Тичини і в 1969 році закінчила повний курс названого інституту за спеціальністю біологія, хімія. Після закінчення інституту працювала вчителем біології та хімії Рогізнянської восьмирічної школи Тиврівського району Вінницької області. З 1971 року по 1976 рік працювала вчителькою біології та хімії Корсунської восьмирічної школи Тальнівського району Черкаської області. З 1976 року по 1980 рік працювала вчителькою біології Майданецької середньої школи Тальнівського району Черкаської області.

З 1980 року працювала вчителькою біології Вишнопільської середньої школи, заступником директора з навчально-виховної роботи.

Якось ввечері, коли згадували бувальщини вчительського життя, Зінаїда Михайлівна зачитала поетичне звернення Льоні Керекеші, випускника Майданецької школи 1979 року (нещодавно Леонід Юрійович працював одним із директорів корпорації «Клуб сиру»), він ніяк не міг зрозуміти, що таке «гібрид»:

*Я Вас прошу, я умоляю
Не збийте в атестаті бал,
Вас вічно помнить обіцяю,
таку собі я клятву дав,
Якщо поставите четвірку,
і не затруситься рука,
як виросту, нарву барвінку
і Вас уславлю на віка.
Нехай про Вас пісні складають
Й мене хай помнять як «гібрид»!*

Нечитайленко Іван Миколайович народився 8 березня 1944 року в с. Вільшанка Новоархангельського району Кіровоградської області. В 1951 році пішов у 1 клас Вільшанської школи. Середню школу закінчив в с. Покровка. Після закінчення школи пішов служити в армію. Після армії працював у колгоспі шофером, потім на вітамінному заводі в м. Умані. Вступив заочно до Вінницького педінституту на вчителя фізкультури і праці. Закінчив повний курс названого інституту за спеціальністю хімія. Після закінчення інституту працював вчителем фізкультури Рогізнянської восьмирічної школи у Вінницькій області. Тут одружився із Зінаїдою Михайлівною і переїхали працювати на Тальнівщину.

З 1971 року по 1976 рік працював вчителем фізкультури Корсунської восьмирічної школи Тальнівського району Черкаської області. З 1976 року по 1980 рік працював завідувачем автошколою в с. Майданець Тальнівського району Черкаської області. В 1980 році переїхали у с. Вишнопіль. Був секретарем партійної організації, а потім працював головою колгоспу «Маяк» аж до виходу на заслужений відпочинок.

Подружжя виховало донечку і сина. Та чорним крилом смутку покрила доля один із серпневих днів життя у родині Нечитайленків. Син Валерій, який закінчив суворовське училище, пішов за межу вічності.

Зараз подружжя на заслуженому відпочинку, тішаться внуками і правнуками.

Подружжя Руснаків Івана Михайловича та Наталії Петрівни *Щасливі, бо вчителі*

Руснак Іван Михайлович народився 24 березня 1956 року в с. Максимівка Уманського району Черкаської області в сім'ї службовця. У 1963 році вступив до першого класу Максимівської восьмирічної школи, яку закінчив у 1971 році. В цьому ж році вступив до дев'ятого класу Колодистенської середньої школи Уманського району, яку закінчив у 1973 році. В жовтні 1974 року призначений на посаду вчителя трудового навчання Максимівської восьмирічної школи, у 1975 році переведений у Юрківську середню школу в зв'язку з реорганізацією Максимівської школи. У 1976 році вступив до Київського державного педагогічного інституту ім. М.Горького на факультет загально-технічних дисциплін (заочна форма навчання).

У Івана Михайловича від першого шлюбу з дружиною, теж учителькою, Тетяною Дем'янівною є син Олександр та внук.

З 1978 року по 1980 рік працював у Вишнопільській середній школі вчителем трудового навчання та креслення. У 1980 році був переведений до Тальнівської середньої школи №1, де працював вчителем трудового навчання до 2000 року. У 2000 році Іван Михайлович одружився вдруге з Наталією Петрівною.

Наталія Петрівна народилася 31 серпня 1962 року в с.Павлівка-1 Тальнівського району Черкаської області, в сім'ї колгоспників. У 1969 році вступила до першого класу Павлівської -1 восьмирічної школи, яку закінчила у 1977 році. В цьому ж році вступила до Канівського культосвітнього училища, яке закінчила у 1980 році за спеціальністю «Бібліотечна справа».

З 1980 по 1983 рік працювала старшим бібліотекарем Тальнівської районної дитячої бібліотеки. З 1983 року студентка Кіровоградського педагогічного інституту ім. О.С.Пушкіна, який закінчила у 1988 році за

спеціальністю «Учитель української мови та літератури». З 1988 по 1997 рік працювала учителем української мови та літератури у Павлівській-1 дев'ятирічній школі. З 1997 року по 2014 рік - директор Вишнопільської загальноосвітньої школи I-III ступенів. За час її роботи в школі зроблено багато: проведено водопостачання, побудовано газову мінікотельню, впорядковано спортивний зал та майданчик, зроблено тематичний розпис фойє за творами Народного художника України Івана Їжакевича, уродженця с.Вишнопіль.

Культура спілкування, її індивідуальний стиль, вміння відчутти і побачити душу людини, вчасно підтримати і допомогти, активна життєва позиція, обов'язковість і соціальна відповідальність – все це риси, притаманні Наталії Петрівні.

Розповідь була б неповна про освітяночку, якби не сказати, що у липні 2012р. вона була єдина із Тальнівського району, хто був на акції протесту проти закону Колісніченка і Ківалова «Про засади державної мовної політики» на захист української мови.

У 2014 році разом із чоловіком щосуботи і неділі були на Майдані в Києві під час Революції Гідності. Їздили туди не з порожніми руками і лозунгами, а з собою везли свої харчі, і які їм радо передавали жителі села.

Наталія Петрівна була депутатом Тальнівської районної ради двох скликань. З 2014 по 2016р.р. – голова Тальнівської районної ради. На її плечі випало важке випробування: організація допомоги учасникам АТО, турбота про молодих юнаків, яких відправляли захищати воєнні рубежі країни, переживати тривожні звістки про смерть наших земляків в АТО.

Зараз працює заступником директора Тальянківського агротехнічного коледжу. Від першого шлюбу має сина Богдана.

Я (автор) часто спілкуюся з колегою, вона моя приятелька, від неї ніколи не відчувала зради, вона вміє дружити і дорожити цим почуттям.

У життя Наталії Петрівни увійшло побажання славної поетеси Ліни Костенко «Нехай тендітні пальці етики торкнуться вам серце і вуста». Ці слова втілилися в особистості вчительки та її сім'ї.

Подружжя Руснаків активні в громадському житті району. Вони учасники усіх подій та заходів районного значення.

Подружжя Лисих
Володимира Васильовича та Тетяни Георгіївни
Вміють вчити, бо вчителі, рахувати, бо математики

Лисий Володимир Васильович народився 16 жовтня 1955 року в с. Дзензелівці Маньківського району Черкаської області. Закінчив 10 класів, працював у колгоспі до служби в армії. У 1976 році вступив на фізико-математичний факультет Уманського педінституту ім. П.Г.Тичини, тут познайомився зі своєю майбутньою дружиною Тетяною Георгіївною. У 1980 році одружилися. Після закінчення інституту у 1981 році направлені на роботу в Тальнівський район у Вишнопільську середню школу на посаду учителя математики і вихователя групи продовженого дня.

Володимир Васильович з 1985 року по 1995 рік працював на посаді директора школи, з 2002 року по 2010 рік – сільський голова с. Вишнопіль. В школі навчав дітей математики, інформатики, малювання.

Тетяна Георгіївна навчає дітей математики, а з 2014 року призначена на посаду директора Вишнопільської школи ЗОШ I- III ступенів.

А турбот у директора стільки, що годі й перелічити. У школі працює хороший колектив однодумців. Впродовж кількох років підряд школа виборює перші місця в огляді «Школа року».

Подружжя освітян мають двох дітей: Ігоря та Ольгу, радіють онукам.

Подружжя Гончарових Олександра Володимировича та Світлани Петрівни

Несуть в дитячі душі крилате українське слово

Гончаров Олександр Володимирович та Світлана Петрівна познайомилися, коли були студентами Кіровоградського державного педагогічного інституту ім. В.К.Винниченка, до якого вступили у 1991 року на факультет української філології. Навчалися в одній групі. Чотири роки просто товаришували, а на початку 5 курсу, коли проходили практику в одній із кіровоградських шкіл, почали зустрічатися. Настав час розподілу на роботу, тому вирішили зареєструвати свій шлюб і відгуляли студентське весілля. Після закінчення вузу з 1996 року почали працювати у Вишнопільській ЗОШ I-III ступенів.

Світлана Петрівна заступник директора з навчальної роботи, має здобутки зі своїми учнями, які є переможцями районних та обласних олімпіад з української мови та літератури.

Олександр Володимирович опановує зі школярами сторінки історії.

Подружжя виховало гарних дітей: донька Альона, закінчивши Уманський державний педагогічний університет, працює в Китаї, а син Василь навчається у школі.

Освітнянські подружжя Глибочківської школи

1. Дробина Віталій Михайлович, Дробина Валентина Володимирівна
2. Коваленко Василь Іванович, Коваленко Галина Іванівна
3. Копил Василь Дмитрович, Копил Валентина Трохимівна
4. Мельник Іван Климович, Мельник Ониська Кононівна
5. Рафальський Олександр Олексійович, Рафальська Поліна Єфремівна
6. Ріпко Іван Олексійович, Ріпко Тамара Володимирівна

Світ дитинства мого

*Проведіть мене, мамо, до Глибокого яру,
А вже далі дорога візьме на плече
Й понесе до столиці на широкі бульвари,
Де і серцю неспокій, і душі гаряче.*

*А мені б понад Тікич поміж скель побродити
Та погладити хвилі на брояках шумних,
Як в дитинстві колись, улягтися на плитах
І вслухатися в шепіт верболозів густих*

.....

*Кругом нього ліси, мов сторожа на варті:
Бурячковий, Терешків, за ставком – Левадський,
І Ворончик, Злодійчик (не знайдете на карті),
Та на південь – Зарудний, а на схід – Журавський.*

*Світ дитинства мого! Я довіку до тебе
Повертатиму завше із далеких доріг.
І зорею ясною із блакитного неба
Упаду на світанні на твій рідний поріг.*

І.А. Нерубайський

Подружжя Копилів Василя Дмитровича та Валентини Трохимівни

Школа – то їхнє життя

У кожній людині сонце, тільки дайте йому світити.

Сократ.

Такими словами завжди послуговувалася Валентина Трохимівна Копил, яка пропрацювала у Глибочківській школі 23 роки директором.

Ще з дитинства Валентина мріяла стати вчителем. Із захопленням спостерігала за своєю мамою – вчителькою початкових класів і намагалася її наслідувати. Мама приносила учнівські зошити додому, а дівчинка допомагала їх перевіряти, тому була добре ознайомлена з вчительською професією ще з дитячих років. Усі довкола казали, що дівчинка має бути вчителькою, що повинна працювати тільки в школі. Валентина виросла, і дитяча мрія перетворилася на реальність.

Валентина Трохимівна Копил народилася 18 січня 1949 року в селі Глибочок. Тут закінчила 8-річну школу, а потім 10 класів у Тальнівській школі №1. Після закінчення школи вступила до Дніпропетровського університету на історико-філологічний факультет здобувати вчительську освіту. Під час навчання працювала піонервожатою в Глибочківській школі.

Закінчивши вищий навчальний заклад, Валентина повертається до рідної Глибочківської школи уже дипломованим спеціалістом і працює на посаді вчителя української мови. А в 1980р. молоду вчительку призначають директором школи.

Тяжко було на директорській посаді, адже усі господарські справи школи лягали на плечі жінки. Проте любов до дітей, до школи, до своєї професії допомагали долати всі труднощі. Допомагав чоловік Василь

Дмитрович, який викладав фізкультуру. Як добре, що плече друга – поруч.

«А тоді був такий період, що молодь не хотіла йти працювати в школу, – згадує Валентина Трохимівна. – Та на допомогу прийшли пенсіонери-фронтовики, які їздили на роботу із Тального. Я їм дуже вдячна за їхню вчительську працю. Класи на той час були великі, але вчителі справлялися, тримали гарну дисципліну. Я часто згадую про них. Бо це заслужені вчителі: Гординська Г.С., Лозовська З.В., Полякова М.Д., Поляков О.Д. та інші».

Валентиною Трохимівною був заснований шкільний музей, який має багато стендів: "Вони захищали Батьківщину", "Люди трудової слави", "Гордість нашої школи" та інші. Наполіг на створенні музею чоловік Валентини Трохимівни – Копил Василь Дмитрович. Саме він збирав матеріали, нагороди, фотографії до музею. А це велика праця.

А як любила подорожувати вчителька з дітьми. В 70-80 роках була пора дозволених екскурсій для учнів. Валентина Копил організувала такі заходи, бо сама дуже любить подорожувати. Багато раз на рік організувала подорожі до Москви, Ленінграду, Криму, Кавказу, Прибалтики та в інші місця. Крім того, директор охоче проводила різні зустрічі, свята, концерти, різноманітні виставки народних умільців, тематичні вечори.

Пригадує вчителька, як одна з учнів написала їй посвяту:

Дзвоник останній - дитинству прощальний

Вчителька з учнем танцюють вальс.

Сльози, надії і мрії святі

Класом зустрінем схід сонця у полі –

Потім іти поодиноці в житті.

Найвищою гордістю Валентини Трохимівни є її педагогічна династія. Родоначальницею була мама Парасковія Заремба, яка почала вчителювати у Чернівецькій області далекого 1951 року. Чоловік Василь Дмитрович працював у школі. Донька Людмила Василівна теж у селі навчала дітей рідної мови. Син Станіслав закінчив Київський інститут іноземних мов, працює нині в Москві. Зять і невістка теж педагоги.

Копили багато зробили для школи. Завжди і в усьому Валентину Трохимівну підтримував надійний друг, порадник Василь Дмитрович. Шкода, що червневого дня 2020 року пішов він у небуття, залишивши добрий спомин і глибокий слід у душах односельчан.

Джерело знань, яке вони дали дітям, не міліє.

Подружжя Дробинів

Віталія Михайловича та Валентини Володимирівни

Через країну знань іде мій вчитель

За вікном шепочеться листя яблунь, що звели своє віття одна до однієї і височіють неподалік шкільного подвір'я, у школі все завмерло... Тиша.

За столом сидить красива молода жінка. Це Дробина Валентина Володимирівна – вчителька Глибочківської школи. Щось творить руками, бо окрім основних уроків математики і фізики, вона ще з дітьми виготовляє різні речі. Вчить їх бачити прекрасне навколо себе. Ось гарний півень, виготовлений із стрічок, а ось казкові витинанки, гарні квіти теж із стрічок, навіть не віриться, що таке можуть робити людські руки. Діти горнуть до Валентини Володимирівни, бо ж знають, що вона обов'язково навчить їх цього ремесла. Молоде подружжя вчителів Дробини Віталія Михайловича і Валентини Володимирівни після закінчення Уманського педагогічного інституту ось уже впродовж 15 років працюють у рідній школі, яку й самі колись закінчили.

Віталій Михайлович – директор школи і вчитель математики і фізики. Вболіває за школу. Молодий педагогічний колектив на чолі з директором робить все можливе, щоб школа щороку була кращою, класи комфортніші для учнів. За вимогами «Нової української школи» оформлений відповідно клас для першачків. Школа щороку за підсумками роботи нагороджується відзнаками.

У 2014, 2011, 2013, 2016, 2017 р.р. – Глибочківський навчально-виховний комплекс нагороджений грамотами Тальнівської районної ради, Тальнівської райдержадміністрації, за зайняте II місце у конкурсі «Школа року».

Росте у вчителів син, і хочеться їм вірити, що буде дзвеніти дитячий сміх на шкільному подвір'ї і в класах, адже скільки сил віддають усі вчителі навчальному закладу, щоб школа була. Хочеться вірити!

Кравчук Антон Микитович

Відповідальна нива вчителя і голови

Яким щасливим був сільський юнак Антон Кравчук, коли отримав диплом вчителя, закінчивши дворічне навчання в Одеському інституті.

Рік працював на Одещині, але повернувся в рідне село Глибочок і працював у господарстві. Брав участь у Другій світовій війні, воював у складі 80-ї Гвардійської дивізії першого Українського фронту. Довелося бути в котлі Яссо-Кишинівської бойової операції. З боями пройшов Румунію, Болгарію, Югославію, Угорщину, а перемогу зустрів у Відні. За бойові і трудові заслуги Антона Микитовича нагороджено орденами Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани», «Вітчизняної війни II ступеня», «За мужність», медалями «За відвагу», «За взяття Відня» та «За бойові заслуги».

Після демобілізації повернувся у рідне село Глибочок, у січні 1946 року пішов працювати у школу завучем і вчителем української мови і літератури. Гуртом відбудовували школу. Трудилися усі: і вчителі, і діти, і батьки, бо всі були за одне – школа мусить бути. Бідність виглядала із кожної

дитячої оселі, та теплом і добротою своїх сердець зігрівали дитинство сільських дітей вчителі.

У 1954 році Антон Микитович заочно закінчив Київський педагогічний інститут. Всього десять років працював він у Глибочківській школі. У 1957 році його, молодого учителя, обрали заступником голови колгоспу, 1959 році – головою колгоспу «Радянська Україна», який довелося очолювати, аж до виходу на заслужений відпочинок у 1981 році. Двадцять чотири роки плідної праці голови. Та не сидів і потому Антон Микитович склавши руки, працював на благо людей, зайнявся газифікацією рідного села Глибочок і сіл Тальнівщини. Затвердили план газифікації, і закипіла робота. Скільки довелося від'їздити, виходити, щоб у 1989 році у вересні до села був підведений газ. Завдяки наполегливості та небайдужості до вирішення задуманої великої справи, Антон Микитович домогся, щоб голубий вогник загорівся і в інших селах району, за що його стали називати «Тальнівським Прометеєм»

У 2006 році Президент України Віктор Ющенко у Маріїнському палаці вручив Антону Кравчуку орден «За заслуги» III ступеня.

Антон Микитович прожив довге, плідне життя, в душі проніс учительський запал. Тому, відійшовши у вічність, залишив своїм дітям, внукам, всім жителям Тальнівщини пам'ять, що не вмирає.

Згадуючи освітян Глибочка, не можна не згадати про Марію Кузьмівну Ліупко (1900-1972), яка приїхала в Глибочок буремного 1919 року. Мала глибокі знання з багатьох предметів, адже успішно закінчила гімназію. Спочатку працювала в сільській початковій школі, а потім – у неповній середній і одночасно навчалася в учительському інституті. Викладала ботаніку, біологію, географію, хімію, завідувала пришкільними ділянками.

У селі Марія Кузьмівна вийшла заміж, виростила двох дітей. На педагогічній ниві трудилася понад 40 років. Нагороджена орденом Леніна та медаллю «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні». Як надзвичайно талановитий, вихований і вимогливий педагог, учителька була незаперечним авторитетом, шановною людиною для кількох поколінь жителів села.

Освітнянські подружжя Гордашівської школи

1. Демченко Анатолій Андрійович, Федора Іванівна
2. Думін Григорій Федорович, Думіна Лідія Миколаївна
3. Мельник Павло Павлович, Мельник Олімпіада Степанівна
4. Саламаха Іван Климович, Саламаха Ольга Микитівна
5. Ягода Андрій Сидорович, Ягода Тамара Василівна

Шкода, школи нині в Гордашівці немає. Це одне з перших сіл району, в якому закрили красуню-школу. Хто в цьому винен – розсудить час. Але ми не можемо забути багатьох тих учителів, які впродовж десятиліть навчали дітей у школі.

Три десятки років вузькою стежиною прямувала до школи вчителька української мови **Марія Сергіївна Баланюк**. Зошити несла і в сумці, і на руці. Багато їх було, і всі ретельно перевірені. Скільки дитячих сердець зіграло тепло її великого серця, скільком вона дала справжні, виважені знання і на шлях істини наставила – не злічити. Якби зібрати всіх учнів, було б невеличке селище хороших людей. А нині вона опікується людьми поважного віку, очолює ветеранську організацію в селі.

Тамара Степанівна Зозуля теж мала кілька випусків своїх маленьких журавликів, як люб'язно називала вона своїх учнів.

Красуня, завжди з приязною усмішкою зустрічається вона з колишніми учнями та з усіма односельчанами. Закриття школи для неї було особливою трагедією, але... Зараз Тамара Степанівна доглядає троянди біля школи. Багатогранність особистості вчительки вражаюча: вона дбайлива матуся, бабуся, прекрасний педагог, співачка, бо співає у сільському хорі «Поріччя».

*Закриваються школи-це освітня реформа!
Установи збиткові для сучасності – норма,
ліквідовано ФАПи, магазини, садочки.....
Нам говорять ці факти, що дійшли ми до точки,
Від якої йде відлік у зворотньому часі,
це якийсь дикий відлік, українцям нещасним.
Мовляв, коштів немає, нерентабельна справа,
І село вмирає і бідніє держава*

Галина Ткаченко

Подружжя Саламахів **Івана Климовича та Ольги Микитівни** *Їх земний шлях – поваги гідний*

Колись у газеті «Колос», була надрукована стаття нашої шановної Катерини Білан про свою першу вчительку Ольгу Микитівну Саламаху з Гордашівки.

Тяжке життя довелося прожити вчительці, вона із своїм чоловіком Іваном Климовичем, який у післявоєнні роки теж кілька років скуштував учительського хліба, разом несли дітям свої добрі серця, наповнені по вінця – щирістю теплом. Вплелися у своєрідний вінок буття, прожиті дні. Стиснулося серце від болю, бо довелося похоронити донечку Нелю, яка залишила діточок Ліну і Віталія.

Жінкам учителькам завжди складніше було працювати, ніж чоловікам, бо і домашніх клопотів більше: сім'я, діти, господарство. Ну і, звичайно, зовнішній вигляд мусив бути бездоганим – все це Ользі Микитівні вдавалось.

На жаль, не минуло і двох років, як пішов із життя син Володя, залишилися його сини Мирослав і Олесь. Важке випробування випало на долю Наталки-дружини, теж вчительки. Це була наша майстриня вишивальниця, дорога вчителька гордашан. І знову страшне горе – відійшла у інші світи Наталія. Десь там зустрілася на небесах зі своїм Володимиром. Ольга Микитівна себе втішала тим, що є внуки. Так і жила наша вчителька, провівши свої сиві літа у турботах про дорогих внуків. Особисто знала Ольгу Микитівну (автор), неодноразово спілкувалася з нею, її турбувало, чому діти стали швидше дорослішати, чому мало співають пісень, яка подальша доля України? Пригадую її чудовий відгук про книгу «Криві Коліна крізь терни і роки» у місцевій пресі.

Вірю, що на могилах подружжя Саламахів завжди ростуть квіти, і там далеко співають їм райські птахи.

Подружжя Демченків

Анатолія Андрійовича та Федори Іванівни

Зібрали добірне жниво на освітянській ниві

Подружжя Демченків було направлено на роботу у Гордашівську школу у 1966 році. Зустрілись вони у селі Криві Коліна, куди випускник педагогічного вузу був направлений вчителем фізики і математики, а Федора Іванівна працювала піонервожатою. Після одруження рік працювали у с.Лісовому, а потім оселилися у Гордашівці. У 1967 році Анатолій Андрійович очолив школу у селі Гордашівка і був її директором до 1998 року. Нелегко було молодому директору. Був вимогливим до себе, насамперед, працюючим. Ще навчаючись у вузі, закінчив заочно Московську середню спеціальну музичну школу ім.Гнесіних, грав на всіх струнних інструментах, був «ходячою енциклопедією» у школі, щиро шанував тих, хто не втомлювався поповнювати свою скарбничку знань. У своїй новозбудованій хаті 70% робіт виконав своїми руками.

Федора Іванівна закінчила Уманський педагогічний інститут ім. П. Тичини фізико-математичний факультет. Вміла просто пояснювати складні теми з математики, учні щиро любили її уроки. А що мала гарний почерк, то всі у школі намагалися виписувати і букви, і цифри, як вона. Вимоглива і справедлива, гартувала характери своїх вихованців, давала надійні і міцні знання учням.

Ніхто і ніколи не чув, щоб Анатолій Андрійович підвищував голос. Все вирішував мирним шляхом, вмів захистити і учнів, і вчителів, а будь-який крикун стишував голос, коли директор тихо і ввічливо починав пояснювати ситуацію, що склалася. Усіх молодих колег учив не ставати в один рівень із тими, хто прийшов викричатися. Плекав свій колектив, як добрий господар свій сад, і колектив ставав одностайним директором.

Після закінчення будівництва школи будівельники висловили бажання, щоб хоч трішки квітів появилось на подвір'ї школи перед святом відкриття. Директор, порадившись із колективом, вирішив приємно здивувати всіх. Працювали вчителі, учні, батьки, для поливу була задіяна пожежна техніка. Жителі села радо ділились вирощеними у дворах квітами, які викопували із корінням та висаджували біля школи. На ранок 1 вересня 1987 року біля школи буяли клумби із чорнобривців, айстр, майорів, а будівельники не могли приховати свого здивування, бо за один вечір і ніч з'явилися біля школи прегарні клумби. Анатолій Андрійович тільки хитренько посміхався. Таке піднесення важко передати словами.

У 80-х роках, побувавши у Сахнівській школі у свого однокурсника народного вчителя, академіка О.А. Захаренка, директор виніс на розсуд колективу ідею – увіковічнити пам'ять полеглих у війні гордашан Клумбою пам'яті. Кожному полеглому у бою – окрема табличка із відомостями про його життя та смерть і кущ троянд. Колектив підтримав, правління колгоспу також – клумба квітує вже близько 30 років. Нашим випускникам відчиняли свої двері медінститут ім. Богомольця, Києво-Могилянська академія, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка та інші престижні вузи держави. Серед випускників нашої школи є поважні завідувачі клінік, податківці, викладачі вузів, лікарі, вчителі, бізнесмени, а куток села Одірванка виплекав трьох офіцерів підполковників.

20 років обирають сільським головою учня нашої школи жителі с. Веселий Кут – Павла Козаченка, вони – гордість села, його слава.

Пішов за межу вічності Анатолій Андрійович. Стала вдовою вірна дружина. Вона все життя пройшла поряд із чоловіком, була соратницею і вірним другом. Вміла ненав'язливо порадити, допомогти, доречно помовчати у відповідну хвилину. Виросли достойними і сини Демченків Володимир та Віктор. Тягнуться до знань внучки, племінники. Всіх їх обігрівали добрі серця рідних. Старша внучка Анна Володимирівна вміє гарно малювати, має серйозні напрацювання у рекламному бізнесі. Марина Вікторівна закінчила у Москві інститут ім. Баумана, вона комп'ютерний програміст.

1 вересня 2015 року гордашани на Святі першого дзвоника відкрили меморіальну дошку колишньому директору школи А.А.Демченку, щоб вшанувати великого працелюба, інтелектуала, який більше 30 років очолював Гордашівську школу і вірив, що вчитель за життя завжди має добрий ужинок.

*Спогадами ділилася М.С. Баланюк – учителька Гордашівської школи,
ветеран педагогічної праці.*

Освітнянські подружжя Заліської школи

1. Чорновіл Максим Йосипович, Чорновіл Килина Харитонівна
2. Чорний Тарас Михайлович, Чорна Світлана Дмитрівна
3. Пасека Григорій Феодосійович, Пасека Марія Вікторівна

Три брати – вчителі: Лагодзя Василь Єлисейович, Лагодзя Іван Єлисейович, Лагодзя Володимир Єлисейович

Брати Лагодзі

Три брати – сільські вчителі

Брати Василь, Іван, Володимир всі три були вчителями сільських шкіл і залишили вагомий слід у освіті Тальнівщини.

Іван Єлисейович народився 1930 року у багатодітній сім'ї, у якій народилося 18 дітей з них 10 хлопчиків і 8 дівчаток. Вижило 9 дітей, які потім мали свої сім'ї. Єлисей і Раїса Лагодзі мали 34 онуки - 21 хлопець і 13 дівчат, багато правнуків.

Іван Єлисейович 40 років пропрацював учителем фізичної культури на Тальнівщині, але більшість років у Павлівці Першій. Все своє життя Іван Єлисейович працював на благо людей, досліджував сторінки історії рідного краю, мав вагомі нагороди, зокрема знак «Відмінника народної освіти».

Василь Єлисейович – закінчив спочатку Тальнівський агрономічний технікум, а потім педагогічний інститут. Все своє трудове життя пов'язав із Заліською школою, яка стала відомою на всю Україну своїм Музеєм бойової Слави. Титанічну роботу провів учитель із збору краєзнавчого матеріалу, брав участь у створенні Книги Пам'яті, досліджував Голодомор 1932-1933рр. в рідному селі та на Тальнівщині, зібрав багатющий матеріал про участь

односельчан у Другій світовій війні. Повернув імена, похованим у Братській могилі.

Він та його вихованці були учасниками різних зльотів та конференцій, переможцями Всеукраїнських конкурсів. Був відмінником народної освіти. За свою працю мав багато нагород, які важко перерахувати, одну з них подаємо в книзі.

Від 1965 року до 2009 року газета «Колос» рясніла його публікаціями про життя та історію Тальнівщини. До кінця свого життя займав активну життєву позицію, був членом ветеранської організації району.

Пішов із життя талановитий вчитель 2 січня 2009 року.

Володимир Єлисейович теж учитель. Працював у Корсунській школі, викладав хімію та біологію. Любив свою роботу і сільських дітей. Казали, що для Володимира Єлисейовича не було дорожчої стежки як стежка до школи. Шанував людей, був трудолюбивий, доброзичливим до людей.

Подружжя Пасек

Григорія Феодосійовича та Марії Вікторівни

Робота в школі їх окрилювала

У 1974 році Пасеки Григорій Феодосійович і Марія Вікторівна закінчили Корсунь-Шевченківське педучилище, переїхали в с. Заліське. Він – вчитель трудового виховання, вона – вчитель-початківець. Тут вони покохали одне одного, а згодом одружилися. Рік працювали у Вишнопільській школі Тальнівського району на Черкащині.

Приїхали в с.Заліське з півторарічними хлопчиками-близнюками. Григорій Феодосійович став вчителем праці і креслення, Марія Вікторівна прийняла перший клас. Обоє згодом отримали вищу освіту в Уманському педінституті, відповідно кожен за своєю спеціальністю. Григорій Феодосійович активно включився у шкільне життя, зацікавив учнів роботою авіамодельного гуртка. Після уроків хлопчики бігли до шкільної майстерні, слухали вчителя, випилювали та клеїли. Ця робота їх окрилювала. А вже на запуск планерів збиралася майже вся школа та жителі села.

Марія Вікторівна щиро любила своїх учнів-малюків, вони відповідали їй взаємністю. Скільки разів своїй першій вчительці маленькі хлопчики й дівчатка несли найкращі квіти!

Більше 30 років пропрацювало освітянське подружжя у Заліській школі, вдячні односельці шанували цих учителів та завжди згадують їх добрим словом.

У 2006 році обоє педагоги вийшли на заслужений відпочинок і переїхали в с.Білозір'я на Черкащині.

Подружжя Чорних
Тараса Михайловича та Світлани Дмитрівни
В горі і радості разом

1967 рік. Школа готується до навчального процесу.

Приїжджають у с. Заліське двоє молодих учителів: Чорний Тарас Михайлович і його вагітна дружина Світлана Дмитрівна. З ними синьоокий синок Ігор семи років та бабуся Світлани Дмитрівни.

Світлана рано залишилася сиротою. Батько загинув на фронті, а мамачителька потрапила в автомобільну аварію. Тож виростила дівчинку бабуся, замінивши обох батьків.

Тарас Михайлович народився у Бережанах 1939 року. Світлана Дмитрівна у 1941 році на Хмельниччині. Доля звела їх у Бережанському педучилищі. Сподобалася Тарасу Світлана своєю енергійністю, жагою до всього цікавого, навіть екстремальністю. Вона співала, танцювала, добре вчилася, стрибала з парашутом.

А Тарас грав на баяні, брав участь у духовому оркестрі.

Ось такі вчителі оселилися у селі. До приїзду у с.Заліське вони 10 років працювали на Тернопільщині. Уже тут Тарас Михайлович і Світлана Дмитрівна закінчили Львівський університет (факультети української та російської філології).

Тарас Михайлович очолив школу. Світлана Дмитрівна в листопаді народила сина. На той час дуже популярною була книга «Серце Бонівура» про боротьбу на Далекому Сході у 20-ті роки. В честь головного героя батьки називають сина Віталієм. Згадую про це, бо буде продовження.

Поки жива була бабуся, маленького Віталіка доглядала вона. А потім хлопчик ріс у школі. Пролунає дзвінок – він кричить «На ульок!». А тоді біжить до техпрацівниці, сідає на швабру і протирають підлогу. Так і жили – важко у побуті, але легко на роботі.

Світлану Дмитрівну її учні згадують як прекрасного знаючого вчителя. Вона вміла так подати матеріал, що все вмить запам'ятовувалося. Сама знала напам'ять досить довгі твори, читала їх на сільських концертах. Уроки російської діти дуже любили. Тарас Михайлович, крім основної своєї роботи, організував з учнями духовий оркестр, у сільському клубі – хор дорослих, який навіть гастролював по селах з концертами.

Дітки росли, закінчили школу і обоє вступили по черзі до Київського технікуму зв'язку. Старший Ігор, закінчивши навчання у технікумі, піднімався по військових сходах, а Віталій після отримання диплома був призваний до лав армії. Здавалося, нічого не могло зруйнувати звичайного людського щастя. Але життя назавжди поділилось на «до» і «після»...

Віталія з багатьма іншими випускниками відправили в Афганістан як зв'язкового. Батьки, як відчували, кожен день зустрічали з тривогою. Ось скоро мав прийти Віталій додому, писав у листах про свої плани і мрії. Та не судилося... Страшна звістка про його загибель прийшла в село. Снайпер влучив Віталію у саме серце, як відомому герою Бонівуру.

Поховали Віталія у день його народження на батьківщині Тараса Михайловича, у Бережанах. Могло б йому сповнитися 20 років.

Не заживає рана у батьківських серцях, та повернути нічого не можна. Світлана Дмитрівна працювала і на виборних посадах, люди довіряли їй, але знову поверталась у школу.

Після виходу на заслужений відпочинок подружжя переїхало у с.Бережани. Є у них внучка Світланка, нею і живуть. Хоч Світланка живе далеко, але теперішні комунікації роблять можливим часте спілкування. Тарас Михайлович веде активне життя в інтернеті, спілкується з багатьма своїми учнями. Створив сторінку «Історія Заліської школи» з фотографіями більшості випусків, не забуває вітати колег, учнів з днями народження, з задоволенням займається пасікою. Світлана Дмитрівна кохається в квітах біля будинку, клопочеться по господарству.

Життя продовжується.

*Зі спогадів вчительки
Заліської школи Т.Є.Матіюк*

Освітнянські подружжя Зеленьківської школи

1. Іщенко Віталій Миколайович, Іщенко Лариса Андріївна
2. Пацюк Василь Семенович, Мокренко Ніна Пилипівна
3. Півторак Володимир Євгенійович, Півторак Алла Миколаївна
4. Скидан Яків Андрійович, Скидан Валентина Іванівна
5. Собчук Артем Степанович, Собчук Меланія Захарівна
6. Тирса Андрій Дмитрович, Тирса Ніна Пилипівна

Зеленьківська школа має свою славу історію.

Пугач Олександр Сергійович, учасник Другої світової війни, впродовж 20 років - завуч, викладав біологію і був ініціатором створення шкільної теплиці. Його дітище – сільський краєзнавчий музей, який згодом отримав звання Народного. Запам'ятався учням, колегам, жителям села як любитель жартів, анекдотів, людина веселої вдачі. Мав бойові і трудові нагороди.

Панчук Олексій Тимофійович, учасник Другої світової війни, учитель музики, керівник духового оркестру. Шкільний хор, створений ним, був одним з найкращих у районі, славився навіть за межами області. Мав бойові і трудові нагороди. Запам'ятався людям скромним, талановитим, інтелігентним учителем.

Звіряка Галина Іванівна, вчитель зарубіжної літератури, впродовж 40 років навчала дітей. Залюблена у свою справу – вчити дітей, Професіоналізм, відданість добродіям були її життєвим кредом на освітянській стежині.

Лагодзя Галина Григорівна, вчитель початкових класів та української мови і літератури. Неординарна і талановита особистість. Вона – джерело ідей і починань, яке неодмінно притягує до неї людей і заряджає їх енергією. Вона веде літературну студію «Паросток», її учні є переможцями районних та обласних конкурсів поетів-початківців «Тарасовими шляхами»

Євичук Валентина Петрівна навчає дітей математики. Лагідна, добра, людина високої душевної якості, готова сприймати чужий біль як власний. Прагнення допомогти людям у скрутну хвилину – це її покликання і сутність, напевне, тому майже 20 років вона очолює первинну профспілкову організацію. **Звіряка Людмила Андріївна**, директор школи, випускниця Зеленьківської школи. Вимогливість до себе, до колег, високий професіоналізм, глибоке почуття відповідальності за доручену справу – ось її основні риси.

Подружжя Пацюка Василя Семеновича та Мокренко Ніни Пилипівни *Здружені творчою працею*

Ніна Пилипівна із своїми вихованцями (в центрі) 1960 рік.

Напевно, так життя обирає і керує нами, коли поєднуються люди однієї професії. Можливо, це просто люди одного кола, одного соціального статусу та інтелектуального рівня, які мають однакові погляди на різні справи, і це їх ріднить.

Вона мріяла стати творцем людських душ, сіяти розумне, добре, вічне. І це їй вдалось.

Навчання для хлопця було цікавим, насиченим. І якось його класний керівник сказав: «Бути тобі, Василю, учителем». Пророчими виявились ті слова. Бо скільки доля давала шансів змінити і роботу, і фах... Він пройшов фінську війну, проїхав на «полупторці» не одну дорогу Другої світової, бачив смерть, і сам не раз був, як то кажуть, «на грані», відчув гіркий біль втрат.. Саме після війни зрозумів, що професія вчителя – це його покликання. Не обманеш долю...

Понад 30 років пліч-о-пліч під акомпанемент шкільних першочвересневих дзвінків Василь Семенович і Ніна Пилипівна переступали поріг Зеленьківської школи, розділяючи навпіл і хвилини радості, і хвилини смутку.

Ніна Пилипівна ніколи нічого не виконувала абияк і цьому навчала своїх вихованців. Для скількох зеленківчан вона стала наставницею, саме тією, про яку згадують з особливим теплом, повагою і вдячністю. Бо вона – майстер своєї справи. В полі зору Ніни Пилипівної завжди був учень – як особистість, з індивідуальним способом мислення. Найменший успіх не проходив повз увагу педагога. Вона любила своїх маленьких вихованців, була

для них турботливою мамою. Ніна Пилипівна для кожного знаходила пестливе, лагідне слово. У неї в класі не було Галин, Юлій, Петрів чи Микол, а були Галочки, Галинки, Галюсі, Юлечки, Миколки, Петрики, Івасі, Іванки... Дітей тоді в селі було багато, навчались у дві зміни. Зими були холодні і сніжні. Отож і турбот у вчительки молодших класів було чимало – кожному школярикові приділяла увагу: чи всі гудзики на пальтечках застібнули, чи добре закутали шарфиками шийки. Хто буде зустрічати по дорозі додому? Можливо, когось потрібно провести? Тут на підмогу вже приходив Василь Семенович з керосиновим ліхтарем.

Є люди, спілкування з якими приносить особливу радість, бо вони багаті душею, бо очі їхні світяться добротою.

Саме так кажуть всі, кому довелося спілкуватися з Василем Семеновичем Пацюком. Це був глибоко інтелігентний чоловік, педагог від Бога, дуже благородний і добрий. Він – це справжній друг, який вмів підтримати в скрутну годину, не чекаючи цього самого навзаєм. Він – це порадник, який знав відповіді на всі життєво важливі питання як учнів, так і їх батьків. А ще Василь Семенович над усе любив Україну. Райським куточком землі називав він її. Любив працювати на цій землі, ростити, плекати і садок, і городину, і ніжні квіти.

Жили на мізерну зарплату з двома дітьми, але сім'я була духовно багатою, інтелігентною, де панувала книга, ця любов до слова передалася дітям.

Рідко хто, народившись у родині вчителів, обирає собі іншу професію. Хоч і яка вона нелегка, але якимось стає генетично близькою дитині, яка виросла в оточенні педагогів. Отож і донька Василя Семеновича та Ніни Пилипівни – Надя пішла учительською стежиною. Надія Василівна працювала вчителем світової літератури в Тальнівській школі №3.

Здружені творчою працею, пліч-о-пліч протягом свого трудового життя ідуть подружні пари, вчительські династії, продовжуючи себе у своїх нащадках.

Відходять у вічність... Педагоги, немов святі. Даючи путівки в життя, вони моляться за наші долі. У наших успіхах – праця вчителя, у наших звершеннях – частина його душі.

Подружжя Тирсів

Андрія Дмитровича та Ніни Пилипівни

Як поєднались фізика і лірика в учительській сім'ї

Тирса Андрій Дмитрович народився 1923 року в селі Зеленьків в простій селянській сім'ї. А це значить, що він добре засвоїв насамперед селянську науку: Вставай до сходу сонця, працею до ночі, то їстимеш калачі хороші..

А підрісши, дізнався і про те, що таке голод, бо ж голодний 33 рік жорстоко викошував і зеленківську землю. Йому тоді було 10...І ота страшна «підвода» проїхала не просто по селу, а й по дитячій свідомості і глибоко вкарбувалась не в пам'ять – в душу. Тиша в селі. Люди, які ще могли ходити, пересуваються, як примари. Корови не мукають, кури не кудкудакають, собаки не гавкають. Їх просто немає. Їх поїли. Люди з пухлими животами й порепаними ногами помирають у хатах.

А йому так хотілось жити. Діждали весни, врятувались. Допитливий хлопчина закінчив школу. У 1940р. вступив до Уманського учительського інституту.

А в 1941 пролунало страшне слово – війна...

В той грізний червень 1941 року Ніна Пилипівна, тоді просто Ніночка, здавала чергову сесію в педагогічному інституті. Вона була на пів шляху до здійснення заповітної мрії – стати вчителем.

Було і кохання. Все перервала війна. Ще і в повоєнний час ішли листи від молодого офіцера. А доля внесла свої поправки...

Грізні дороги війни... Андрій Дмитрович пройшов через Румунію, Угорщину, Австрію... Були і нагороди, і слава, і втрати.

Уперше у статусі вчителя переступив шкільний поріг у Студенянській середній школі Піщанського району Вінницької області. Свій предмет вважав

найголовнішим: «Фізика – це життя, те, що нас оточує. Якщо дитину не навчити розуміти все це, то як вона далі сприйматиме світ?» Юнакові подобалась робота з дітьми, він терпляче навчав, виховував.

Де і як звела доля молодого фізика і закохану в слово початкуючу філологиню, автору цих рядків достеменно невідомо. Але в 1964 році на поріг Зеленьківської школи вони ступили як учительська сім'я.

Робота завжди була для них важливою справою життя. Тому й віддавались улюбленій праці сповна, до останку, можливо, в чомусь обділяючи власну сім'ю, своїх рідних дітей. Він вчив дітей фізиці в Зеленьківській школі, а вона прищеплювала дітям любов до іншої науки життя – літератури.

Щедро наділила цю жінку доля життєвою мудрістю, терпінням і витривалістю, справедливістю, ласкою і милосердям. В ній гармонійно поєднувалася природна делікатність, інтелігентність, жіноча м'якість з високою вимогливістю та принциповістю. На уроці завжди панувала атмосфера доброзичливості і якогось домашнього затишку.

Згадує випускниця школи Дерев'янка Т.П.:

«Її уважний і добрий погляд запам'ятався назавжди. Пояснювала вона дохідливо, зрозуміло, обводючи пильним поглядом клас, вміло читаючи наші думки на відстані. Я не пам'ятаю, щоб вона на когось підвищила голос. Якщо у неї зрушилися брови, ми розуміли, що допустили помилку, і нам ставало ніяково. Роздаючи контрольні, вона говорила, хто її порадував, хто засмутив. На перервах вона називала всіх нас пестливими іменами...

Це була людина виняткової доброти і такту. Вона була доброю матір'ю для всіх своїх учнів. Вона вчила нас доброті не тільки своїми знаннями, які передавала нам на уроках, а й усім своїм виглядом, своєю чуйністю, своїм прикладом.»

Через деякий час Андрій Дмитрович став завучем школи.

Його учень Трясоруб В. П. згадує:

«Вчительська енергія Андрія Дмитровича була безмежною. Ось він в коричневому костюмі в крейді по лікті, що постійно сипалась зі шкільної дошки, показує нам, поставивши вертикально палець однієї руки зверху до голови, а у витягнутій другій тримаючи кульку, — як планета Земля обертається навколо Сонця! Крейда осипається йому на голову, однак Андрій Дмитрович не звертає на це увагу. Головна мета, щоб зрозуміли і засвоїли матеріал його учні. Наочних експонатів було небагато. Ось і приходилось “крутитись” заради нас. Навчити і вивести в люди.

Можливо тоді хтось із нас (учнів) цього не цінував. Але з роками не залишилось тих, хто без поваги і вдячності згадує Андрія Дмитровича —

дорогого і шановного вчителя фізики, Ветерана Другої світової війни, який рядовим солдатом захищав нашу землю, носив орденські планки на костюмі, але ніколи не похвалявся своїми героїчними споминами. Напевно, так тоді було прийнято, або такий скромний характер мав Андрій Дмитрович. Він просто все завжди робив на совість: і обороняв рідну Вітчизну від ненависного ворога, і вчителював».

Спогади Звіряки Галини Іванівни, вчительки, колишньої учениці

*Усяка школа славна не числом,
а славою своїх учнів.*

І.Пирогов

Ними пишається Зеленьківська школа

- Балаєв Анатолій Джалілович, професор Київського національного аграрного університету.
- Сатанівський Петро Васильович, чемпіон Олімпійських ігор.
- Панченко (Хуторянська) Лариса Леонтіївна, доцент кафедри вищої математики Національного педагогічного університету ім.М.Драгоманова.
- Рейнюк Володимир Леонідович, полковник, доктор медичних наук, професор.
- Рейнюк Олег Леонідович, лікар-хірург, підполковник, кандидат медичних наук.
- Волощук Володимир Андрійович, лікар-хірург, заступник головного лікаря Звенигородської лікарні.
- Авраменко (Чумак) Людмила Яківна, лікар-педіатр, має диплом «Золоті руки України».
- Тирса (Циба) Людмила Леонідівна, вчитель-логопед, методист, автор підручників для вчителів-логопедів, краєзнавець.
- Брати Трясоруби: Віктор Петрович і Володимир Петрович – лікарі.
- Звіряка Людмила Андріївна –директор школи.

Подружжя Собчуків Артема Степановича та Меланії Захарівни *Вчили бути добрими і чуйними*

Подружжя Собчуків жителі старшого покоління села Зеленьків згадують з повагою, бо вони навчали сільських дітей різним наукам, прищеплювали любов до праці, виховували почуття любові до ближніх і поваги до старших, вчили бути добрими і чуйними.

Меланія Захарівна Васильченко народилася 17 грудня 1924 року в селі Зеленьків, закінчила Уманське педучилище в 1944 році та працювала вчителем початкових класів. Артем Степанович Собчук – уродженець села Глибочок, учитель історії, закінчив історичний факультет Одеського університету. А доля звела їх в післявоєнні роки в селі Зеленьків. Артем Степанович повернувся з війни нагороджений орденами Бойового Червоного Прапора, Олександра Невського, Вітчизняної війни II ступеня, медаллю «За відвагу» й іншими нагородами, приїхав навчати історії місцевих дітлахів.

Меланія Захарівна повернулася із Західної України й навчала найменших учнів. Незабаром подружжя переїхало працювати в село Онопріївку, де молодого перспективного вчителя призначили директором школи. Тут народився первісток Володя.

Йшов 1948 рік, працювати було нелегко, та Артем Степанович не шукав легкого хліба.

Крім навчання приходилося займатися господарськими справами, допомагав вдовам з дітьми, дітям - сиротам.

Країна піднімалася, оговтувалася після війни, зростав добробут людей, діти тягнулися до наук, налагодилося шкільне життя. В цьому була велика заслуга Артема Степановича.

У Зеленькові в школі навчалось більше 400 дітей, приміщень не вистачало, заняття проходили в старій попівській хаті, в приміщеннях сільської ради, магазину та ще й в дві зміни. І звести весь навчальний процес в єдине ціле не кожен зміг. Тож керівництво вирішило направити в школу колишнього бойового командира- артилериста Собчука А. С.

Меланія Захарівна була рада повернутися до свого рідного села, до батьківської оселі. У сім'ї підростали діти: син і донечка. Із 1954 року й до самого виходу на заслужений відпочинок Артем Степанович очолював колектив учителів Зеленьківської школи. Першим завданням директора було з'єднати всіх учнів в одному приміщенні. Для цього потрібно було будувати нову школу.

Дякуючи мудрому колгоспному керівникові Васильченку Іллі Сергійовичу, на загальних зборах колгоспників вирішено прибудувати п'ять класів до існуючої школи. Собчуку ентузіазму і наполегливості не позичати - і ранньої весни 1960 року розпочалися будівельні роботи. На перше вересня 1961 року учні навчалися в новеньких класах, хоч у дві зміни, але всі разом.

Час вимагав будівництва нової школи. І за цю справу взялися Артем Степанович та Васильченко Ілля Сергійович. Будувати школу вирішили за колгоспні кошти. На загальних зборах постановили, що кожен житель села відпрацює на будівництві п'ять днів. Вся організація робіт була покладена на Артема Степановича. Восени 1967 року будівництво було завершено, й нова школа відсвяткувала новосілля. Багато сил було затрачено, щоб наповнити класи, лабораторії, майстерні обладнанням, адже школи не було в реєстрі державних.

У 1976 році Артем Степанович вийшов на заслужений відпочинок. За багаторічну працю йому присвоєно звання «Відмінник народної освіти».

Учителі, що працювали з Артемом Степановичем, вдячні долі, що звела їх з таким мудрим керівником.

Спогади колеги Валентини Іванівни Скидан.

Подружжя Скиданів

Якова Андрійовича та Валентини Іванівни

Поспішають робити добро

Подружжя Скиданів Зеленьківської школи – взірець всіх людських чеснот: мудрості, доброчинності, порядності, вихованості, працьовитості, толерантності, відданості справі навчання та виховання підростаючого покоління.

Валентина Іванівна прийшла в школу 1959 року піонервожатою за направленням райкому комсомолу. Саме того року в освіті запрацювала Урядова програма посилення роботи з шкільною молоддю. Як згадує Валентина Іванівна, позакласна робота не дуже була налагоджена, тож її довелось з головою поринути у справи жовтенят, піонерів, комсомольців, а саме головне: завоювати довіру і любов учнів і колег. І це їй вдалось.

Вона стала для всіх «наша Валічка». Цікаві вечори, походи, зустрічі за круглим столом, ігри, танці під час перерв, конкурси, вогнища, цікаві посиденьки, вечорниці, швейна майстерня (шили костюми до Нового року та вистав) навчання танцям, конкурси інсценованої пісні, вистави, виставки квітів, свята урожаю, «Зірниця», збір металолому, макулатури – далеко не все, чим захоплювала дітей, її ініціативності вистачало на все.

Педколектив підтримував і допомагав, бо шкільні організації були переможцями районних та обласних конкурсів. Така робота подобалася учням, вони ставали добрішими, щирими, вихованими, чесними і порядними.

Досвідом роботи обмінювались вожаті на районних, обласних та республіканських семінарах, а також і з дружніми соціалістичними країнами.

Валентина Іванівна була членом делегації з обміну досвідом роботи з шкільною молоддю Угорщини та Чехословаччини. Вона дуже залюблена в

пісню, знає сотні українських народних пісень, співає в сільському народному хорі «Зелен Гай» понад 50 років.

Має численні Похвальні листи: ЦК ВЛКСМ, Міністерства освіти, обласних та районних відділів освіти, райдержадміністрації та районної ради, знакова профспілкова нагорода – Диплом «Засвіти вогонь учительського серця».

Була б не повна розповідь про Валентину Іванівну, якби не розповісти про її чоловіка – Якова Андрійовича, з яким познайомилась в Зеленькові, де він працював на спорудженні системи водосховищ на р.Тальянка, куди приїхав із с.Мала Нехвороща, що на Полтавщині, після закінчення технікуму меліорації. Одружились 1963 р. Народилась донечка Лариса, Яків Андрійович вступив до Полтавського пединституту на факультет історії і права, в школі став фізруком. Спорт був його стихією. І закипіла робота з фізкультури і спорту: волейбол, баскетбол, футбол, лижі, хокей, теніс, шахи. В усіх цих видах спорту був неперевершеним, захоплював школярів і сільську молодь власним прикладом. А коли у 1976 році директор Артем Степанович Собчук вийшов на пенсію, то в керівників району і села не було сумніву, хто очолить школу – Яків Андрійович. І очолював її незмінно впродовж 23 років.

Яків Андрійович згадує, що він розумів, що директор – навчитель учителів. Але чого навчати цих сивочолих, обпалених війною, мудрих і працьовитих? І тому вирішив – не заважати, а допомагати, так впродовж всіх років директорства: для молодих став прикладом, для старших – опорою, для школярів – товаришем. До цього часу, інакше як «наш директор» не називають його тодішні учні, колеги. Він вмів фільтрувати вказівки райкому партії, райвно, завжди відстояти і висловити свою думку, знаходив спільну мову з батьками, жителями села.

Всі роки праці в школі рука в руку, чоло до чола, подружжя Скиданів доповнювали одне одного. Енергійна, креативна, оптимістична, весела і співуча Валентина Іванівна і врівноважений, виважений, спокійний, мудрий, відповідальний Яків Андрійович. У Валентини Іванівни ніколи не було ніяких привілеїв, а найбільше навантаження (не годин) – це був шкільний «буфер».

А ще одна із гарних рис подружжя – добротність, доброзичливість. Для них чужого горя в селі не буває. Це одна із тих сімей, яка готова в будь-яку годину поспішити на допомогу, підтримати словом, захистити, допомогти матеріально чи працею, дати пораду, поспівчувати чи порадіти, провести в останню дорогу колег, односельців, друзів, незаздрісні,

не осудливі, чесні і правдиві. Саме тому вони бажані своєю присутністю в кожній хаті, мають багато кумів.

А що вже хлібосольні! Позмагатись у цьому з ними мало хто може. Яка б людина не зайшла до їхнього ошатного, квітучого двору тут її раді, пригостять хлібом і салом, налиють чарку вина, Валентина Іванівна почастиє своїми смачними варениками та пирогами. Часто смакують ними колеги зі школи, друзі, сусіди, знайомі. Жінки визнали Якова Андрійовича – чоловіком села за вроду, скромність, стриманість, вихованість, доброту.

Усі, кому поталанило на життєвому шляху зустрічатися зі Скиданами, милуються цими людьми. Розповідь про них була б неповною, якби ми не згадали про донечку Ларису і її дітей, тобто внуків Скиданів – Сашу і Наташу. Вони не уявляють собі життя без щирої усмішки Якова Андрійовича і шанують за золоті руки, бо знають, що немає такої роботи, якої він не вміє робити. А який мудрий порадник!

Я, як її учениця, навчилася у Валентини Іванівни дуже багато: як гарно привітати друзів, як зустріти гостей, як пригостити, як накрити на стіл, як приготувати вишукані страви, як шанувати людей поважного віку, як провести людину в останню дорогу – усього не перелічити.

*Валентина Іванівна Скидан
з автором книги*

Автор книги стверджує, що у Валентини Іванівни є прекрасна – і сьогодні, на жаль, рідкісна якість – відданість у дружбі, постійність у своїх людських симпатіях. Маю всі підстави сміливо стверджувати це – у мене з нею позаду майже п'ять десятиліть нічим не затьмареного приятелювання, котре не зміг перебити чи перекреслити жоден «чорний кіт».

Учні про Валентину Іванівну кажуть просто: «Неперевершена!» Випускники присвятили їй такі слова:

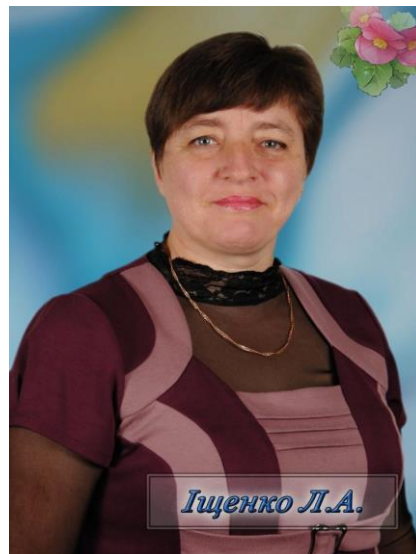
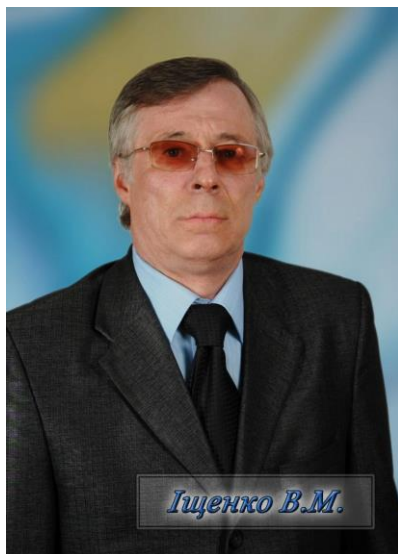
О, пані вчителько, о, зоре ясная.

У кожнім учневі частинка власна «Я»!

Нехай Вам доленька віддячить сповна.

Спогади учениці Циби Людмили

Подружжя Іщенків
Віталія Миколайовича та Лариси Андріївни
Вісім миттєвостей із сімейної біографії

ПершOVERесневий день

Дівчинка в шкільній формі з великими білими бантами біжить додому. Їй не терпиться похвалитись матері, яка гарна вчителька зустріла її в школі! А як багато цікавого вона дізналася сьогодні від учительки!

Я теж обов'язково стану вчителькою, матусю!

А до іншого дому йшов п'ятикласник. У нього теж сьогодні незвичайний день. До нього в клас цього дня заходили на уроки різні вчителі. Це було незвично, але цікаво. Особливо запам'ятався урок історії: учитель такий стрункий, високий, підтягнутий! А як цікаво він розповідав про скіфські кургани... Я теж стану вчителем історії!

І раптом хлопчина побачив те дівчисько з білими бантами. Чого вона так радіє? Куди поспішає? Він догнав її і смикнув за косичку.

Зеленьків – село рідне

Тут, серед мальовничої розкішної природи, народилися, тут пішли до школи здобувати освіту. Народилось тут і у світі широкі пішло чимало відомих, знаних постатей, що прославили село далеко за межами Тальнівського району.

А ще більше живе тут людей простих роботящих, вірних рідному краю трударів, без яких не було б наше село таким красивим і мальовничим. Серед них і матері наших героїв. Прості і щирі жінки-трудівниці, що виплекали, виростили таких чудових учителів – Ларису Андріївну та Віталія Миколайовича Іщенків.

Вічна любов до книг

Лариса була старанною студенткою Черкаського педагогічного університету; бібліотеки міста та інститутська «читалка» були тими місцями, де вона проводила весь свій вільний час.

А Віталій, вподобавши професію педагога, продовжував навчання в Корсунь-Шевченківському педучилищі. Потому вступив до Полтавського педінституту. Скільки тоді було перегорнуто-перечитано книжок, а особливо історичних, могли лише здогадуватись викладачі. Майбутній учитель історії в тих книжка шукав відповіді на тисячі своїх «чи» і «чому?».

Чи був Михайло Грушевський масоном? Чи історична особа Маруся Чурай? Скільки років пірамідам Єгипту? Чи зрадив кримський хан Хмельницького? Ці та ще тисячі інших питань цікавлять Віталія Миколайовича, і відповідь на них він шукав і шукає в книжках, тому що немає меж людському пізнанню, і вся мудрість саме в бездонній глибині книжок. Так вважає наш історик.

Мабуть, нас обирає доля, а не ми обираємо її.

Який же то був незвичайний день – Івана Купала. Гуляння з піснями і танцями. стрибки через вогнище і дівочі віночки, що пливуть по річці... Віталій піймав саме Ларисиною вінка. Чи згадався йому тоді отой першOVERесневий день, а чи вразила серце дівоча краса? Студентка Черкаського педінституту була чарівною. Та щось таки залишилось в ній від отієї наївної першокласниці з білими бантами.

І знову було свято Івана Купала. Через рік у 1986 році село гуляло на їхньому весіллі.

Вчителі

І ось уже в обох в руках омріяні дипломи. Він - учитель історії, вона – філолог. 1987 рік. Іщенки повернулись до рідного села, в рідну оселю. А головне, в рідну школу, де промайнуло дитинство, юність

«Я й досі пам'ятаю настанови моїх вчителів: ставай поруч, роби зі мною і потім роби краще за мене. Не знаю, чи виходить у мене краще за них, але сьогодні, – зважаючи на те, якими інноваційними технологіями оволоділа, думаю, що не підвела своїх наставників», – розмірковує Лариса Андріївна.

Директор

У 1999 році Віталій Миколайович Іщенко став директором Зеленьківської школи. За роки його директорування в школі багато чого змінилось. Руку справжнього господаря і мрійника видно вже на шкільному подвір'ї: тут панує казка і українська етнічність. А ще тут з'явилась топкова на альтернативному паливі – школярі взимку тепер не мерзнуть. Змінились і

шкільні коридори та кабінети. Ви заходите в школу і відчуваєте, що тут пам'ятають кожного випускника, гордяться кожним.

Кожен навчальний кабінет має власне обличчя, кожен стенд несе особливу інформацію. Найбільше це стосується кабінету української мови та літератури, створеного Ларисою Андріївною. Тут не побачите дорогих матеріальних цінностей – тут цінності духовні: від вишитих українських рушників до творчих доробків зеленківських школярів. Та ще багато книжок, таблиць, методичок.

Домашня педрада

У важкі й тривожні часи саме сім'я є тим «рятівним колом», яке допомагає не падати духом і зберігати надію на краще майбутнє. А якщо близьких людей поєднує ще й одна професія, то вони справді розуміють одне одного «з пів слова».

«Зранку й до ночі бачу твої очі» – могли би жартувати Віталій Миколайович та Лариса Андріївна, адже все життя вони разом і вдома, й на роботі. Працювало подружжя у Зеленківській школі: він директором, а вона вчителькою. «Вчительська професія – особлива», – вважає Віталій Миколайович. Адже, будучи вчителем, неможливо відкинути думки про роботу, щойно закінчився трудовий день. Цим справді треба жити».

«В роботі ми завжди радимось і обговорюємо складні випадки, – стверджує Лариса Андріївна. – Адже хто, як не рідні, завжди придуть на допомогу, підкажуть, як краще вчинити. І, хоч Віталій Миколайович залишив педагогічну ниву, він залишається моїм першим порадником у роботі».

«Людині в житті повинно повезти тричі: у кого народитися, у кого вчитися і з ким одружитися».

Як говорять – земля тримається на праведниках, а сільська школа – на невтомних учителях та духовних наставниках. Можна лише захоплюватися винахідливістю, працьовитістю, бажанню не відставати від часу таких педагогів, як Іщенко.

А ще їм обом природа подарувала щире серце, наповнене теплом і ласкою. Цій учительській парі притаманне почуття високої відповідальності не лише за свою родину, тому вони ніколи не оминуть людину, якій потрібні співчуття і допомога. А тим більше, коли ця допомога потрібна комусь із колег.

Так розповіла про своїх колег учителька Галина Звіряка.

Освітнянські подружжя Кобринівської школи

1. Клочко Федір Кирилович, Клочко Ганна Іванівна
2. Кліщ Леонід Іванович, Кліщ Ольга Іванівна

На фото: педагогічний колектив Кобринівської школи, 1962 р.

В знак вдячності за працю кількома словами хочу подати осанну директорам шкіл, що працювали у Кобринівській школі. Знала їх особисто, бо с.Кобриново – то моя друга маленька батьківщина. Я з роду Кавунів, де є багато вчителів і в нашій родині вчитель завжди шанувався.

Довгий час очолював школу **Пархоменко Панас Васильович**, учасник Другої світової війни, мав високі бойові нагороди.

Феоктистова Олександра Петрівна – директор школи 1968-1979рр. Багато зусиль доклала для будівництва та обладнання нового приміщення школи, яке було введено в дію в 1975 році. Ця мініатюрна жінка була настільки трудолюбивою, що її дійсно можна порівняти з бджолою.

Комар Анатолій Якович був директором школи впродовж 5 років. За цей період в школі багато було створено для навчання учнів за кабінетною системою.

Нині директор школи **Голуб Сергій Володимирович** – молодий, енергійний, на його долю випало впровадження Нової української школи.

Подружжя Клочків Федора Кириловича та Марії Іванівни *У замріяну даль покотилися зерням роки*

Долі не вгадаєш і наперед не сплануєш. Вона вирішить все сама. Саме так було і з молодю сім'єю Клочків – Федором Кириловичем і Марією Іванівною із Гуляйки.

Дитинство їх припало на кінець 20-х – початок 30-х років. А молодість – на полум'яні 40-ві. Обоє вони народилися у звичайних селянських родинах. Федір Кирилович – син одного з перших у селі механізаторів і працівниці полів. А Марія Іванівна – дочка репресованого сільського коваля і тваринниці. У 10 років втратила батька: темної ночі його забрала влада і не повернула батька двом дівчаткам, а дружині – чоловіка.

Федір Кирилович, середній син у сім'ї, поїхав з товаришем у Нижній Тагіл на навчання у ФЗУ. Після цього був призваний до Радянської Армії, а в 1942 році був уже на фронті Другої світової війни. Воював на землях Білорусії, Західної Європи, дійшов до Берліну, мав нагороди. Після війни повернувся в рідне село, бо дуже скучив за ним і почав свій трудовий шлях. Він був у нього нелегким. Шукав себе у різних сферах народного господарства.

Поєднав свою долю з молодю колгоспною ланковою Марією Процик, у якої за плечима був теж уже нелегкий шлях. Разом з іншими молодими дівчатами із села її було відправлено до Німеччини. Пережила той страшний час і також повернулася до рідного села.

На початку 50-х років Федора Кириловича запросили у Кобринівську семирічну школу на посаду фізрука. Згодом здобував педагогічну освіту в

Уманському та Черкаському педінститутах. Фронтовику, колишньому командирі мінометної роти, нагородженому орденом Червоної Зірки та кількома бойовими медалями, йому було з чим іти на уроки української мови та літератури, допризовної підготовки, фізичної культури. Вимогливий, принциповий, в усьому любив дисципліну і порядок. 36 років педагогічний стаж цього вчителя.

Марія Іванівна невдовзі перенесла складну операцію і працювати в рільничій ланці уже не могла. Чоловік запропонував дружині йти навчатися до Уманського педучилища. Вона дослухалась до його поради, вступила на навчання. Федір Кирилович допомагав їй із контрольними роботами, вболівав за неї під час навчальних сесій. Закінчивши педучилище, пропрацювала у сільському дитсадку близько 30-ти років: спочатку вихователькою, потім завідуючою. Любила малюків, піклувалася про них. Часто дітки називали її мамою.

Вони завжди були разом. Шанували свою роботу, обговорювали її, радилися. За цим спостерігали їх дочки-близнята Людмила і Тамара.

Тамара Федорівна, закінчивши Київський інститут іноземних мов, викладала німецьку мову у селі Вишнопіль. Завжди з великою теплотою згадує це місце роботи, мудрого наставника М.Ф. Усатенка, своїх колишніх колег. Зв'язавши свою долю з військовим, навчала іноземної мови дітей на БАМі, у Владивостоці, у Брянську.

36 років віддала школі Людмила Федорівна. З них близько 25 років працювала в адміністрації Кобринівської школи. Школи, у якій навчалася, села, в якому народилася і зросла. Було всього... Бо життя вчителя на селі видно, як на долоні. Працювати без вогника в серці не годиться. Мабуть, через цей вогник, уміння захопити учительською справою, стали учителями української мови і літератури сім випускників, яких вона навчала.

Працюючи директором, а потім завучем, серцем дійшла до відомої істини: «Учителю потрібно знати, відкрити, виростити, вселити в нього віру в себе, сприяти його самовдосконаленню». Ось як згадують про свою вчительку колишні учні Галина і Олександр Кавуни.

«Ці рядки продиктовані потребою наших учнівських сердець висловити вдячність людині, яка є уособленням особливого – жертвовного, до кінця не усвідомленого й належно не поцінованого суспільством подвижництва учительського.

Тепер з віддалі прожитих років (коли ми маємо своїх дітей, а дехто вже внуків) розуміємо, що те повсякденне, безкорисливе сподвижництво, яке ми, учні, тоді не усвідомлювали, мало потужний вплив на формування нашої духовності, зрошувало наш розум і чуття. І тепер ми достеменно знаємо, що

в основі його лежить великодушність і добротворення. Це ті золоті ниточки, що пронизали єство кожного з нас і, попри нашу моральну недосконалість, за великим рахунком, тримають – таки нас людьми на крутих поворотах особистих долі.

Виходить у нас дещо узагальнено. Та, мабуть, це – закономірно, адже через добро, творчі уроки нашої вчительки Людмили Федорівни Панченко пройшло не одне покоління. Кажемо «наша вчителька» і вкладаємо в це поняття більше, ніж містить традиційне визнання. Бо вона не просто навчала нас бути грамотними, а була животворним носієм всього українського, еталоном самодостатньої особистості з високим порогом гідності, вродженою інтелігентністю, хоч була дуже доступною і простою для нас, дітей.

У неї ми вчилися поваги до людей і самоповаги, від неї багато хто з наших сільських дітей хотів нести у світ знання, добро, та й стали вчителями. Її просто не можна було не наслідувати. Хотілось запам'ятати гарні, аж терпкі слова, до того не чуті, але такі зрозумілі й близькі, як материнські поради. Хотілось якомога довше зберегти в пам'яті сказане вчителькою, воно захоплювало, бентежило наші юні душі. Ми відчували, що прочитане й осмислене вчителем, лягло на наші серця як одкровення. Скільки їх, прекрасних одкровень, подарувала нам Людмила Федорівна, яка на зразках художніх творів учила нас красиво і гідно жити, а життя прикрашала гарним, соковитим Словом.

Ми зустрічаємося з Людмилою Федорівною, бо ж живемо в селі, дружимо з її доньками, теж учительками, друзять наші діти. Кожен із нас хотів дотягнутися до вас, наша дорога вчителько, хоч якось. Захоплювалися – дивувалися, була і заступником директора, і директором, але завжди вистачало тепла на всіх нас, на всі класи, хоч була Ви у нас одна.

Ішли роки, попідростали вже її дочки. Все життя мами – Людмили Федорівни – було перед очима. Бачили її щоденні шкільні труднощі, працю і повагу учнів, батьків, односельчан до неї. Тому старша Олена «помучившись» після школи: «Ким бути?», вступила до Черкаського педагогічного інституту, а після його закінчення пішла працювати до рідної школи. Із 1992 року вона викладає в школі іноземні мови. Працьовита, самовіддана в роботі, дуже любить своїх вихованців.

Менша дочка – Лариса, теж освітяночка, вона – вихователь у місцевому дитячому садочку.

30 років минуло, як пішов у вічність Ключко Федір Кирилович, і вже 10 років немає серед нас Марії Іванівни. Але в рідному селі їх пам'ятають

колишні учні, вихованці, рідні: діти, онуки, правнуки. Хотіли б з ними поспілкуватись, порадитися. Пам'ятають привітну, збудовану ними хату.

Ось така їх, не передбачена ними, вчительська доля. Але вона зробила їх щасливими, бо після них лишилася жити їх справа.

Подружжя Клочків з доньками та внуками

Педагогічний колектив Кобринівської школи

Подружжя Кліщів Леоніда Івановича та Ольги Іванівни

*Мій вчителю, уже зародили дерева,
Які посадили з тобою в саду, то
Просто триває остання велика перерва,
З якої до тебе на вічний урок я іду.*

Скільки довелося посадити з дітьми дерев Леоніду Івановичу Кліщу, колишньому директору школи Кобринівського НВК. Він очолював Кобринівську школу впродовж 13 років. Багато було зроблено і по опаленню, і по проведенню води до школи, і по благоустрою, комп'ютеризації. І постійна турбота про учнів: навчання, харчування. Добре слово директора багато важило для колег учителів. І він не скупився на нього, прагнув завжди огорнути теплом і підтримати добрим словом. Бо ж знав: добра багато не буває. Знав Леонід Іванович, що працюючи з такою колегою як Людмила Федорівна Панченко, він мусить брати все те, що зробила вона для школи будучи директором, і примножувати зроблене. Бо приємно було працювати з такою людиною пліч-о-пліч, відчуваючи допомогу, пораду, співпереживання. Працював на совість. Багато задумів здійснив на шкільній ниві, а довелося попрацювати і сільським головою.

А у школі поруч була вірна дружина Ольга Іванівна, що володарювала у бібліотеці. Вона була очима і серцем Леоніда Івановича, першою порадицею і помічницею. І найбільша підтримка - це творчий колектив - молоді, енергійні учителі: Сергій Голуб, Таміла Ожиндович, Людмила Любіченко.

Життя плине так швидко, що не встигли Леонід і Ольга Кліщі зогледітися, як вирости їхні діти, стали на крила, підростають внуки. Осінь постукала у вікно. Це освітянське подружжя несло і несе у своїх душах любов до рідної землі, до маленького громадянина – дитини, до правічного у житті – освіти.

Освітянські подружжя Кобриновогребельської школи

1. Мантула Василь Денисович, Мантула Ольга Митрофанівна
2. Олійник Костянтин Іванович, Олійник Валентина Іванівна

Посвята учительки Кобриновогребельської школи Л.П.Поліщук своєму першому вчителю Ротаєнку Федору Микитовичу

*Завжди нас малими за ручку вели,
Оті неспокійні, знання, що дали.
Їх звать вчителями. Пригадую і я:
Про вчителя першого згадка моя.
Прямую до школи, до парти й книжок,
До вчителя рідного. Перший урок.
Несміло тремтить та дитяча рука,
Учитель тихенько її доторка.
І літери ляжуть на білий папір.
Дитинство минуло. Хоч вір, хоч не вір.
Та казка дитинства із нами завжди.
Учителя зірка, в життя нас веди!*

Подружжя Олійників Костя Івановича та Валентини Іванівни *Недовго довелося бути разом*

*Учителю мудро багатий,
І дужий, неначе Антей,
До світла, як батько і мати,
Підносив багато дітей.
І навіть, якщо вечорова,
До тебе з'являлась пора,
Хай буде все наче учора,
І школа й шкільна дітвора.
О.Кондратенко.*

Подружжя Олійників приїхало працювати до школи 1968 року 15 серпня. Валентина Іванівна читала німецьку мову, а Кость Іванович - російську мову та літературу. А до того навчались в Черкаському педінституті. Кость Іванович після закінчення Диканської школи у Полтавській області, яку закінчив в 1960 році, а потім працював на виробництві (В 70-ті роки випускникам середніх шкіл слід було відпрацювати на виробництві 2 роки, а потім вступати до вищих закладів).

Валентина Іванівна Дунаєнко закінчила Павлівську середню школу із золотою медаллю і також вступила до Черкаського педінституту на спеціальність іноземна мова. Там одружились, за направленням приїхали працювати: вона у Вишнопільську школу, він – у Зеленьківську. Кость Іванович був закоханий в літературу, найкращим для нього подарунком була книга. Він зібрав величезну бібліотеку, в якій було 300 томів Всесвітньої літератури, багато творів радянських письменників, словників, довідників, енциклопедій, всесвітньої літератури.

Був сповнений величезною креативністю, мав багато ідей, задумів поліпшення навчального процесу, а тому в 1979 році був призначений

директором Кобриновогребельської школи. Сім'я туди і переїхала. Кость Іванович з головою поринув у роботу, а Валентина Іванівна облаштувала житло, садибу, наводила зв'язки з сусідами і була детонатором втілення ідей чоловіка. Підросла донька Галя 1969 року народження та син Ваня 1972 року народження. Сім'я обжила на новому місці. Все складалося якнайкраще в школі, дома, втілювались в життя задуми, народився синок Коля 1982 року в лютому. А квітень 1982 року став роковим – загинув Кость Іванович в автокатастрофі.

Валентина Іванівна не залишилась в Кобринівій Греблі, із допомогою Скидана Якова Андрійовича та Кравчука Анатолія Антоновича повернулася до Зеленькова і знову навчала школярів німецької мови. В 2010 році вийшла на заслужений відпочинок.

Ця мужня, працьовита, терпелива, толерантна жінка, самотужки виховала трьох дітей, дала всім вищу освіту. Ввічлива, вихована, добра і чуйна людина, її поважали і любили сусіди, колеги, селяни, друзі. Шкода, що 7 вересня 2019 року зупинилося її серце. Не стало гарної людини. Земля нехай їй буде пухом. Учні пам'ятають подружжя вчителів Олійників.

*Спогадами ділилася учителька
Зеленьківської школи Валентина Скидан.*

Педагогічний колектив Кобриновогребельської школи, 2006р.

Освітнянські подружжя Колодистенської школи

1. Ващенко Ігор Іванович, Гуменна Олена Іванівна
2. Пелехатий Мирон Костянтинович, Пелехата Ніна Андріївна
3. Поліщук Іван Васильович, Поліщук Федора Іванівна
4. Проценко Володимир Боніфатійович, Проценко Наталія Філімонівна
5. Сарана Олексій Дмитрович, Сарана Валентина Петрівна

Педагогічний колектив Колодистенської школи

Подружжя Поліщуків
Івана Васильовича та Федори Іванівни
Частину своїх сердець віддали дітям

Ветеран Другої світової війни, майстер педагогічної справи, поважна людина в селі Колодистому, краєзнавець, природолюб. Разом із дружиною побудували добротний будинок, виховали хороших, розумних дітей, онуків, правнуків, виростили сад, виноградник. З ранньої весни до пізньої осені в їхньому дворі цвіли різні сорти квітів, із-за майстерно виготовленої огорожі виглядав табун доглянутих гусей.

Ось такими трудолюбивими, добрими, поважними знали односельці, колеги-педагоги, колишні учні Колодистенської школи.

Народився Іван Васильович 20 березня 1919 року у буремний період революції та громадянської війни, який надав йому на все життя сил служити людям, любити природу, оберігати її багатства і вчити цьому молоде покоління. Він був патріотом свого села. За роки роботи в школі зібрав і описав багатий краєзнавчий матеріал з історії села. Міг годинами розповідати про життя, трудові успіхи односельців, перших орденоносців. Постійно цікавився сучасними успіхами та проблемами села, школи.

Часто згадував Іван Васильович прожиті роки: війну, роботу в школі. У голодному 1947 році, як міг підтримував голодних знесилених учнів. Іван Васильович був безмежно закоханий у природу, в педагогічну працю. Мрія бути вчителем, навчати, виховувати дітей зародилася ще змалку. Після закінчення сьомого класу навчався у фабрично-заводському училищі на Донбасі, потім працював на заводі, заробляв гроші хоч на який одяг, взуття, їжу. А мріями був у школі, серед учнів. У роки Другої світової війни захищав Батьківщину спершу в партизанському загоні, потім на фронтах війни. За

відвагу і мужність нагороджений орденами і медалями.

Згодом закінчив Уманський учительський інститут, пізніше - заочно Одеський педагогічний інститут, географічний факультет. Знання, здобуті у вузах, забезпечували високу наукову та методичну ефективність у роботі вчителя, міцні знання та практичні вміння учнів, їх вихованість, любов до природи, спостережливість за явищами та процесами в природі.

У житті і в роботі в Івана Васильовича був надійний помічник дружина Федора Іванівна, учителька біології. Спільно обдумували зміст уроків, позаурочних заходів, підбирали наукову та методичну літературу для бесід, лекцій та самоосвіти. Їх учні мали міцні, ґрунтовні знання, були активними в шкільних та районних олімпіадах, конкурсах. А скільки проведено з учнями екскурсій, подорожей! Це подружжя освітян старанно засіяло свою педагогічну ниву.

Пішли в небуття вчителі, але вдячні колодистенці пам'ятають це подружжя.

Пам'ятник вчительці, м.Рівне

Подружжя Пелехатих

Мирона Костянтиновича та Ніни Андріївни

Спогади про школу тривожать серце

Ніну Андріївну і Мирона Костянтиновича Пелехатих у селі Колодистому знає кожен житель. Адже це вчителі. І хоч Колодисте дещо особливе село. По-своєму тут дивляться на все, що оточує людину в цьому світі, але вчителів шанують. Жалкують, що останнім часом учителів немає своїх, що доводиться доїжджати багатьом з Тального, а тепер ще й друга біда – мало у школі дітей. Як школа буде існувати? Бідкається про це і Мирон Костянтинович. Ще б пак, 45 років пропрацював він у Колодистенській школі.

Народився на Тернопільщині, але на землі Богдана і Тараса одружився, тут вирости його діти. Працював і сільським головою. Скільки сил і здоров'я вклали вони з Ніною Андріївною, яка працювала вчителем математики і директором школи у виховання і навчання колодистенських дітей.

Мирон Костянтинович створив у школі гарну спортивну команду хлопчиків та дівчаток. Діти не звикли бачити його без м'яча в руках, завжди привітний із жартами заворожив дитячі серця.

Ніна Андріївна народилася у с.Поташ. У 1968 році, закінчивши Уманський педагогічний інститут математичний факультет, зовсім небагато часу працювала на Вінничині. А з 1972 року в Колодистенській школі.

Ось що згадує про Ніну Андріївну випускниця школи, пізніше вчителька, Ольга Михальченко (Рафальська).

«Саме Ніна Андріївна покликала мене до школи як учителя. До цього часу пам'ятаю те почуття, яке охопило мене після її дзвінка. Мене пам'ятали, у мене вірили, хоча я ще навчалась в університеті. А те запитання після першого уроку: «Ну як?», і погляд лукавий. А у мене ж ноги тремтіли від хвилювання. І тут допомогла. Як дитину, вчила ходити по школі,

підтримувала. Ні разу не назвала Олею, а все – Ольга Віталіївна, ніби пуповину розрізала між дитинством і дорослим життям.

Помічала все до дрібниць. Ніколи не сварила на людях. Запросить до кабінету і, ніби вибачаючись, попросить звернути на щось увагу і не помиляться більше. До речі, це було характерною рисою Ніни Андріївни: вона не вмiла кричати на людей, ніби боялась принизити чийсь гідність. А ще ніколи не соромилась запитати. Навіть у мене, молодой. Дивно було.

Кажуть, учителем школа стоїть. А я перефразую – директором. Від його толерантності, мудрості, виваженості рішень і вміння зберегти колектив як єдине ціле залежить, чи стане школа осередком добра і любові, чи оберуть батьки саме її як місце навчання своїх дітей. Цю теорему Ніна Андріївна довела до кінця. Та й швидше це було для неї аксіомою, якою вона керувалася кожного дня і як учитель, і як директор».

Обоє освітяни за атестацією вчителі I категорії. Постійно були у пошуках нових форм і методів роботи з дітьми. Пізно світилося вікно у господі Пелехатих – продовжувалася сімейна педрада. Тепер вони на заслуженому відпочинку. Для багатьох колодистян ця подружня пара є прикладом. Один з учнів виніс такі побажання своїм учителям:

Дорогі вчителі:

За труд великий вам спасибі,

За мудрість сотнями порад,

За вік ваш теж такий красивий,

За всі роки прожиті з нами в ряд.

Ніна Андріївна з ученицями школи, 2007р.

Подружжя Саранів

Олексія Дмитровича та Валентини Петрівни

Учителі – це джерело духовності могутнє

Подружжя Олексія і Валентини Саранів в с.Колодистому називають учительським, бо на роботі у школі вони постійно разом. Олексій Дмитрович з вересня 1988 року вів гуртки, потім став виконувати роботу по господарству в школі: електрика, ремонтника. А з 2003 року Валентина – молода вчителька, завзята, ініціативна стала директором. Добре пам'ятає, скільки довелося попрацювати всім, щоб замінити теплотрасу у старих приміщеннях школи, щоб 12 листопада 2008 року о 14 годині було запалено голубий вогник і школу переведено на газове опалення.

У 2010 році школа відзначала своє 100-річчя. Багато зроблено по благоустрою школи і подвір'я. Із дружнім педагогічним колективом Олексій Дмитрович поновлювали паркан школи, замінили покрівлю на одному з приміщень. Впродовж останніх років провели озеленення шкільної території молодими горіхами і дубами.

За клопотанням ради школи і особисто Валентини Петрівни школі присвоєно ім'я Василя Доманицького – сподвижника першого видання «Кобзаря» Тараса Шевченка, краєзнавця, бібліографа, уродженця с.Колодистого. Педагогічний колектив на чолі з Валентиною Сараною проводить велику роботу по увіковіченню пам'яті знаного в світі земляка Василя Доманицького. Впродовж V і VI скликань (2006-2014р.р.) Олексій Дмитрович депутат районної ради, а у 2015 р. його обрали сільським головою. Валентина Петрівна обрана депутатом Тальнівської районної ради VII скликання (2014р.) Жителі с.Колодистого нині завдячують подружжю Олексія Дмитровича і Валентини Петрівни за збереження школи, де вчителює і їх донечка, хвилюються, яка доля школи далі.

Освітнянські подружжя Корсунської школи

1. Мельник Микола Іванович, Мельник Валентина Іванівна
2. Хижняк Дмитро Андрійович, Хижняк Анастасія Олександрівна

Неювілейний віри

*Багато Шевченків було в Україні,
Багато їх є і в наш час.
Та тільки один розмовляє зі світом,
На ймення Шевченко Тарас.*

*Він нам возвістив, що ми є українці
На вічні під сонцем часи,
І слово нам дав, і навчив говорити
Тим словом на всі голоси.*

*На всі голоси і місцеві відміни,
Щоб тільки мудріш і гучніш,
Щоб сміло і вміло ми скрізь говорили,
Щоб правдою сявав наш віри.*

*Напевно, погано в Тараса ми вчились
І гнулись, як тільки могли.
Півсвіту сходили, неправді молились,
Собою уже не були.*

*Ми час змарнували й самі загубились
У центрі Європи, брати.
У тім і причина, що ми не зуміли
За батьком Тарасом піти.*

Нерубайський В.А.

Подружжя Хижняків

Дмитра Андрійовича та Анастасії Олександрівни

Дуже хочуть, щоб була школа в селі

Нині у школі працює молоде подружжя вчителів. Хижняк Дмитро Андрійович – за фахом учитель історії та його дружина Хижняк Анастасія Олександрівна – вчитель початкових класів. Дмитро Андрійович – молодий, завзятий, цілеспрямований учитель, закінчив історичний факультет Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Працює в школі ось уже впродовж восьми років. Він завжди повторював: «Де народився – там і приготився!», адже народився в Корсунці, і це його рідне село. Любить людей, любить свою школу і вірить у кращі часи. Діти люблять свого вчителя, навіть на перерві не відходять від нього, бо знають, що повідає щось нове, розповість про невідоме минуле, захопить думками про майбутнє.

Анастасія Олександрівна з малих літ мріяла стати вчителькою і, як тільки закінчила школу, вступила до Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини та здобула спеціальність «Вчитель початкових класів».

Зараз веде по дорозі знань своїх маленьких учнів. Люблять діти молоду свою красуню-вчительку і радіють, що отримують відповіді на всі запитання, поставлені їй. А вона огортає їх теплом свого серця і піклується про кожного, як друга мама.

Хижняки мають свою донечку Аделіну і дуже хочуть, щоб школа була в селі. Віримо і ми!

Освітнянські подружжя Кривоколінської школи

1. Козаченко Олексій Федорович, Школьна Галина Іванівна
2. Мельник Дмитро Єрофейович, Мельник Олена Андріївна
3. Олійник Василь Йонович, Олійник Ганна Василівна
4. Царюк Андрій Васильович, Царюк Олександра Нестерівна

Моє село

*Моє село. Квітуче, мальовниче...
Моя маленька рідна сторона.
Несе у далеч води красень Тікич,
Руслом коліна дивні вигина.*

*І завдяки отим петлянням-згинам
Іще в козацькі героїчні дні
Постали у степу Криві Коліна,
Які у світі всенькому одні.*

*Крутівка, Шпиль, Левада, Панська круча
І Ращине цілюще джерело.
Хто стверджує, що назва в нас незвучна,
Не знає той нічого про село.*

.....
*Несе у далеч води красень Тікич,
Руслом Криві Коліна огина.
Моє село. Квітуче, мальовниче...
Моя маленька рідна сторона.*

*Демчук Вікторія,
вчителька Кривоколінської школи*

Подружжя Мельників Дмитра Єрофєйовича та Олени Степанівни

*І один у нас Бог, і одна в нас земля!
І одна в нас дорога і доля!
Україно моя, ти - ранкова зоря,
Що розквітла від моря до моря.*

Леонід Мельник

Дмитро Єрофєйович Мельник із дружиною Оленою Степанівною (1913-2009), учителькою початкових класів.

Мельник Дмитро Єрофєйович (1914-1986) ще до війни закінчив Житомирський учительський інститут. Працював учителем і директором Кривоколінської школи. Викладав російську мову та літературу. Проте, оскільки довоєнні учительські інститути вищої освіти не давали, у 1950-х роках заочно навчався ще й у Черкаському педагогічному інституті. Працював завідувачем райвно в м. Білгород-Дністровський на Одещині та директором Гайсинської школи № 3, що на Вінниччині.

Олена Степанівна – учитель початкових класів. Це подружжя потім працювало у школах Тального.

Син Леонід – відомий на Тальнівщині поет.

Подружжя Олійників Василя Йоновича та Ганни Василівни *Вони обрали вчительську долю*

*Хтось обирає сіяти поле,
Хтось обирає шукати скарби,
А ви обрали вчительську долю,
Долю – найважчу на землі*

Василь Йонович і Ганна Василівна Олійники – учителі Кривоколінської школи – обоє зростали в багатодітних сім'ях. На їхню долю випали тяжкі випробування, вони пережили голод 1932-1933 років, Другу світову війну, обоє під час окупації були вивезені на примусові роботи до Німеччини. Василь Йонович після звільнення ще 5 років служив в армії. Незважаючи на втрачені молоді роки, ці люди тягнулися до науки й досягли свого: обоє здобули вищу освіту й стали вчителями.

Ганна Василівна в 1950 році закінчила Миколаївський учительський інститут. Три роки працювала вчителем математики й фізики на Миколаївщині, повернувшись в Криві Коліна, стала навчати дітей математики. Василь Йонович у Кривоколінській школі безперервно трудився з 1951 по 1994 рік. Працював учителем початкових класів, а закінчивши філологічний факультет Київського державного університету імені Т.Г.Шевченка, став учителем української мови і літератури.

У 1969-1978 роках був директором школи. Саме тоді (1972 рік) збудували і ввели в експлуатацію нове приміщення навчального закладу. Вийшовши на пенсію, учитель ще 8 літ продовжував працювати. Крім того, Василь Йонович Олійник завжди брав активну участь у громадському житті села, за що удостоєний звання Почесний громадянин села Криві Коліна.

Нагороджений чисельними відзнаками районного і обласного відділів освіти, районної і обласної ради.

Понад 20 років очолював раду ветеранів війни і праці Кривих Колін, був учасником художньої самодіяльності. А його роботу з підготовки і виходу в світ книг «Криві Коліна крізь терни і роки» та «Криві Коліна: долі людські» важко переоцінити. Він лауреат Черкаської обласної краєзнавчої премії імені М. Максимовича, премії ім. академіка Петра Тронька Національної спілки краєзнавців України.

Подружжя Олійників виховали сина Анатолія і донечку Тетяну, які теж стали вчителями, учителями стали і їхні внуки. Педагогічна династія подружжя Олійників – найчисельніша в районі і нараховує більше 30 педагогів.

Пішли в інші світи шановані Василь Йонович і Ганна Василівна, залишивши по собі золоті плоди, щедрі ужинки, безмежну любов і гарну пам'ять. Життя продовжується.

Ось як згадує про любих дідуся й бабусю внучка Оксана, яка працює журналісткою в столиці, кореспондентом програми «Факти» на ICTV.

Учительська сім'я

Учительська сім'я – це не історія якогось собі чоловіка, його дружини та їхніх дітей. Це історія всіх, хто вхожий до цієї родини. Хто нею захоплюється, чи з неї дивується. А саме так завжди було з подружжям Олійників у селі Криві Коліна. Це дуєт із більш як пів віковою історією – прискіплива і сумлінна математичка Ганна Василівна у парі з ідеалістом і романтиком Василем Йоновичем. Вони неймовірно різні, але від сотень дітей, яких вони вивчили і виховали, можна почути про них однакові слова «добрі і мудрі вчителі».

Про методи навчання знають хіба учні, але достеменно відомо таке: Ганна Василівна задачі з математики виконувала скоріш, аніж її юна онука. А ідеальний почерк Василя Йоновича був зразковим на все село, але, здавалося, що на весь світ.

Учительським у них був не графік життя, а саме життя.

Про звички. Наприклад, учительське бажання все на світі зафіксувати – коли було зроблене фото, коли прийшов лист від брата, на кожній пляшечці мікстури ще ручкою розписане дозування. Василь Йонович постійно щось записував, занотовував. У їхній хаті немає навіть вирізаної замітки з газети, на яких би не стояла дата. З десятків блокнотів у твердих палітурках із шкірзамінника із написом «Погода». І таких блокнотів починаючи з 1975-го. Щодня дата, температура повітря, дощ чи сніг. Та найцінніші коментарі в правій колонці «У Толі народилася донечка. Назвали Марійкою», «Інночка –

студентка», «Оксанка пішла в перший клас», «Не стало Петі», «Із Черкас сумна звістка».

Про добро. А от Ганна Василівна як істинна вчителька усіх кликала без розбору «дитям» - був то чоловік за 60-т чи геть немовля. Для неї кожна людина, що заходила у двір, ставала «дитям», яке треба було обов'язково розважити, нагодувати борщем, оладками і яблучками на дорогу, а якщо треба, то й позичити грошей. Завжди раділа кожному, хто приходив по воду до криниці, несла чашку з хати, залишала її біля криниці для всіх добродіїв, хоч ті чашки періодично зникали, певно, не від рук добродіїв. Але потому попри все Ганна Василівна несла нову чашку.

Про повагу і культуру. Висока культура, яка вишліфувалася до ідеалу у сільських, але, здавалося, високо аристократичних учителів, була в усьому. Обоє кликали одне одного лише ласкаво й шанобливо, лише Вася чи Ганнуса, лише Ганна Василівна чи Василь Йонович. Та й до чужих людей слова добирали дуже ретельно. Як однієї липневої ночі. З десяток хлопців та дівчат посеред дискотеки вирішили підвеселити настрій у нашому дворі (дідусева криниця навпроти сільського клубу – то для молоді - помащене медом місце). Крики, лайка, веселоці, пластиковий посуд, б'ється скло, кидаються до клумби недопалки, тріщить гілля старенької абрикоси під ногами двох найнахабніших, які деруться по ще не зовсім зрілу закуску. Раптом запалюється на ганку світло, прочиняються двері і дідусь низьким, чітким, майже дикторським голосом до всієї гвардії, яка стоїть у його дворі, смітить у його дворі і робить шкоду у його дворі: «Шановні! А чи не могли б ви бути трішки тихішими? Домовилися? Дякую!».

Про любов. Любов у такій родині особлива. Бо вона продумана і щира до дрібниць. Уже будучи старенькими й на пенсії, Ганна Василівна і Василь Йонович, як у американському кіно, годували одне одного, підтримували за руки, цілувалися на прощання. Типова картина для їхнього вечірнього застілля: Василь Йонович чистить соняшникове насіння і складає гірку очищених зернятків – для Ганни Василівни. А потім так само знімає шкірку з яблук і нарізає фрукт скибками – теж для неї. «Добрий ранок, Аню», - таким було щоранкове привітання.

Про працю. А ще в учительському дворі завжди ідеальні квіти і дерева, город на безмежних 60 сотках і чималий сад. Як у довженківській повісті, тут теж любили, щоб «усе проізростало». Тож обоє працювали над цією зеленою красою з рання до смеркання. Ніколи і нікого не просили про допомогу. Вірили у силу своїх рук. Зібрані відра вишень, смородини, яблук та іншої садової смакоти, як годиться, перекручували на компоти і варення.

Виховували вони і своїх дітей суто педагогічно. І діти, й онуки все життя кликали їх лише на «Ви» - «Ви, тату», «Ви, мамо». Добре пам'ятаю той момент, коли Василь Йонович (мені – дідусь) вчив мене з двоюрідним братом вітатися з усіма, кого зустрінеш на вулиці села, незалежно від того – знаєш ти цю людину чи ні. Потім так само віталася з усіма в тисячній школі, де до сотні вчителів, і всіх, звісно, не знала. Але знала, що так треба. І вже як геть доросла стала працювати на телеканалі з півтисячним колективом – завжди пам'ятаю про це.

І провели в останню путь цих «мудрих і добрих» вчителів теж за, здається, однаковим достойним сценарієм: сонячного лютого і сонячного травня, з інтервалом у три роки із обов'язковою зупинкою біля рідної школи та останнім шкільним дзвінком.

Василь Йонович писав вірші, часто присвячував їх своїм колегам, дітям, односельчанам, внукам.

Подружжя вчителів Олійників залишило за собою золоті плоди, щедрі ужинки, любов і гарну пам'ять.

Пам'яті В.Й. Олійника Леонід Мельник присвятив такі слова:

*... Лан засіяний добром,
Що залишив у душах учнів,
А учні – вирости давно,
Та слова прості і влучні
Ще пам'ятають все одно:
Сільський учитель і директор
І просто – мешканець села...*

*І жартівник, й наставник,
й лектор
Людина – що селом жила,
Людина – що лишила слід,
Слід на землі до болю рідній...
...Тут все: і грози й яблунь цвіт,
І шлях земний – поваги гідний*

Пів століття на освітянській ниві

Поруч із розповідями про подружжя вчителів, хочеться кількома словами згадати, тих освітян, які віддали багато років своєї праці ниві освіти.

Неля Іллівна Кімлик в Кривоколінській школі – неповторна особистість. Здобувши диплом учителя, вона розпочала роботу в Романівській школі, а потім дзвоник дзвонив і кликав її на уроки в Піщанській школі.

Не завжди було легко, адже вчительський хліб важкий. Доля так склалася, що довго довелось пропрацювати в Кривих Колінах учителем, завучем, директором школи. «Неля Іллівна уміла побачити все», – казали про неї учні. У шанованій вчительки було так: якщо працювати, то до самозабуття, якщо виховувати, то на високих цінностях. Її турбувало, навіщо відрізала Тетянка косу, чому зажуреним ходить останнім часом десятикласник Микола, чого сьогодні плакала техпрацівниця? Хіба можна переповісти все, що турбувало директора. І директор справлялася.

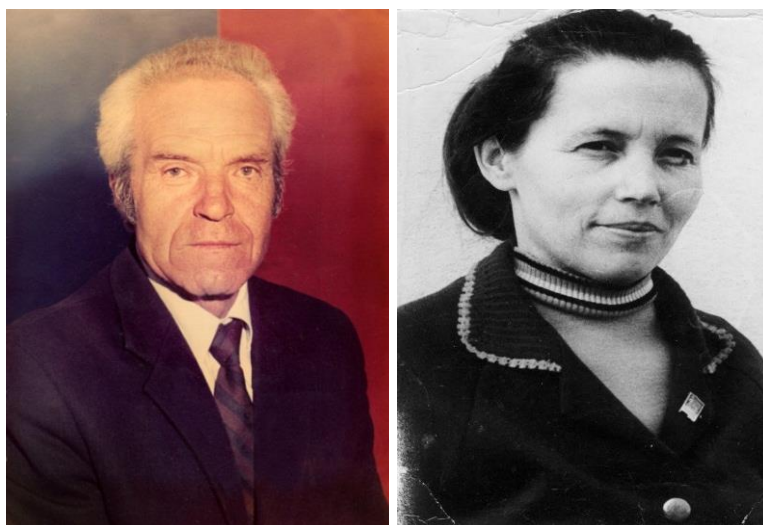
Турботлива, як мама

Говорячи про Кривоколінську школу, не можна не згадати вчителя початкових класів, що довгий час пропрацювала у школі, лауреата премії ім. О.А.Захаренка – Тетяну Іванівну Півторак. Як вона любить школу і живе нею і досі.

Мама і донечка

Тетяна Костянтинівна Демчук, учитель математики Кривоколінської школи, це джерело знань з математики сільських дітей. День за днем був у праці у школі. Стала на поріг освіти її донечка Вікторія, навчає дітей української мови. Вона поетеса. Випустила дві своїх збірки, у 2016р. вийшла її поетична збірка «Заощадження душі». І мама, і донечка – обидві обрали вчительську стежину неспроста. Вчитель – це місія.

Подружжя Пироженків Олександра Петровича та Надії Савівни *І радість, і біль утрат вони ділили між собою*

Обоє ці гарні душею і вродою люди народилися у мальовничому селі Папужинці, що розкинулося на берегах річки Тікич. Олександр і Надія навчалися в одному класі, на їх дитинство і юність припали важкі післявоєнні роки. І в цей час до цих споріднених добром і мріями про працю молодих людей, прийшло оте перше і на все життя – кохання...

Спільна доля привела їх у село Криві Коліна. Тут прожили усе життя.

Олександр Петрович спочатку закінчив Уманське педучилище, а потім Черкаський педінститут. Він ніколи не пожалкував, що обрав собі вчительську дорогу, адже три його дядьки працювали педагогами, один із них був ректором Запорізького педінституту.

Так учитель почав навчати у Кривих Колінах дітей російської мови та літератури, а також викладав фізкультуру. Любив спорт, багатьох навчив грати в теніс. За свого директорування започаткував у школі гаряче харчування, створив учнівський хор. Був учасником народного хору «Яблуневий цвіт» до останнього дня життя.

Перед виходом на заслужений відпочинок із випускниками посадили біля школи кущі калини, які розрослися і радують односельчан пломенючими кетягами.

Довгий час очолював ветеранську організацію в селі.

Про його дружиноньку Надію Савівну можна теж написати повість. Вона була вчителем для всіх жителів села. Це незрівнянна жінка, як зараз чую її милий голос, я дуже любила спілкуватися з цією розумницею. Хранителька духовності, зразковий бібліотекар, про яку Олег Іванович Сошинський на своїй кіностудії «Стожари» створив фільм.

Не було у Кривих Колінах хати, де б не побувала вона зі своєю розповіддю, книгою, з періодикою. Сільські жінки любили її, як сестру. Навіть тоді, коли лежала в лікарні у Києві, Олександр Петрович возив їй квіти від Кривоколінських жінок.

Ось який вірш присвятила учителька Вікторія Демчук своїм односельчанам в день золотого весілля

*Подружжя шановане в нашім селі,
всі знають його: і дорослі, й малі.
Сім'я Пироженків - родини взірець,
Це те, що зветь вічним єднанням сердець.
Глава її – ентузіаст, трудівник,
Без діла сидіти й хвилини не звик.
До всього прекрасного має він хист:
Учитель від Бога, завзятий артист,
невтомний господар; городи й садки
З його процвітають легкої руки.
Дружина Надія - душа у сім'ї,
Привітною, чуйною знаєм її.
Недарма таке вона має ім'я-
Не серце, а сонце у грудях сія!*

Багато корисного зробило подружжя Пироженків у с. Криві Коліна, і на згадку про себе на ювілей 70-річчя посадили сад, і назвали його «Сад кохання». Виростили двох гарних дітей, сина Ростислава і доньку Зіну (шкода, що рано пішла вона із життя). Син Ростислав – поважна людина в районі, працював викладачем історії, директором Тальнівського будівельно-економічного коледжу. Невістка Валентина теж працює в освіті, внуки Оксана, Олександр та Іван шанують свій рід.

Пішли в небуття шановані освітяни, і обоє спочивають на Кривоколінському кладовищі.

Освітнянські подружжя Лащівської школи

Подружжя Чепурних

В'ячеслава Кириловича та Тетяни Іванівни

Місія, призначена долею, бути 39 років директором

*Глибокі ріки обмілюють,
В минуле пам'ять відійде,
Та віримо, що вчительська праця
Завжди в пошані буде у людей.*

Молодий учитель української мови і літератури із Шполянщини В'ячеслав Чепурний приїхав на курси підвищення кваліфікації в Черкаський педагогічний інститут і тут побачив струнку, чорняву з гарною зачіскою дівчину – вчительку. «Справжня Кармен», – подумав В'ячеслав. Це була наша тальнівчанка Таня Багрій. Хлопець відчув: «Ця дівчина буде моєю дружиною». Позналилися, зустрічалися, невдовзі в Тальному відгуляли гарне весілля.

Тетяна Іванівна працювала після закінчення Київського державного університету методистом районного Будинку піонерів, вчителем російської мови та літератури Білашківської, Лісівської школи. З 1979р. по 2018р. – директор Лащівської школи.

39 років працювала директором школи. 46 років педагогічного стажу. У селі Лащова народились і вирости їхні сини. Полюбилося це село подружжю Чепурних. Воно має свою славу історію. З архівних документів відомо, що у 1900р. у селі вже існувала чотирикласна церковно-приходська школа, а на початку ХХ століття на базі цієї школи по лінії Міністерства освіти було відкрито училище, де були двохрічні курси, що давали право

його випускникам навчати дітей початкових класів і, звичайно, вступати до учительського інституту. У цій школі після війни працював заслужений учитель УРСР Іван Григорович Сваричевський.

В'ячеслав Кирилович, навчаючи дітей історії, зібрав матеріали для написання історії села, школи. Скільки сил і енергії віддало подружжя Чепурних для встановлення газового опалення, для облаштування території школи, оформлення класів, коридорів, шкільної їдальні. Тут не було нічого зроблено абияк. Яка краса була на подвір'ї! Школа завжди потопала в прекрасних кущах червоних канн. Яких тільки квітів тут не було висаджено! Недаремно неодноразово Лащівська школа була переможцем у районному огляді «Школа року». До всього цього докладали розум, ентузіазм, наснагу рук, своє серце, віддані своїй справі вчителі на чолі з директором Тетяною Іванівною Чепурною. В'ячеслав Кирилович був її першим помічником і порадиником. Він прекрасно співав, грав на гітарі. У свій час жоден сільський концерт не обходився без виступу вчителя. Жителі села завжди з нетерпінням чекали його появи на сцені. Пісня «Журавлі» у його виконанні запам'яталася багатьом жителям села, колегам, дітям.

Але... Як боляче було спостерігати цим відданим школі людям, коли у 2018 році школа закрилася, бо зовсім мало діток у селі. Обливалось серце кров'ю у Тетяни Іванівни, коли вона спостерігала, як забиралися зі школи меблі, приладдя. Хто б міг подумати, але так сталося...

Життя прожито недаремно. Колишні учні з вдячністю зустрічають своїх учителів і з болем у серці дивляться на пусте приміщення школи.

Освітнянські подружжя Легедзинської школи

1. Войтко Федір Романович, Войтко Параска Степанівна
2. Домбровський Мусій Олексійович, Домбровська Фросина Фотіївна
3. Євич Григорій Левкович, Чекаленко Меланка Олексіївна
4. Караульний Володимир Іванович, Караульна Ганна Костянтинівна
5. Кулик Микола Петрович, Кулик Світлана Василівна
6. Кулик Петро Йосипович, Кулик Антоніна Калениківна
7. Кулик Федір Якович, Кулик Олена Григорівна
8. Марківський Ігор Григорович, Марківська Оксана Миколаївна
9. Науменко Федір Фотійович, Науменко Марія Григорівна
10. Сокальський Анатолій Іванович, Сокальська Оксана Миколаївна
11. Чабанюк Владислав Васильович, Чабанюк Людмила Миколаївна

Пам'ятник першій вчительці в м.Тернополі

Подружжя Домбровських Мусія Оксентійовича та Фросини Фотіївни

Працювали в школі 1946-1947 роки. Мусій Оксентійович був директором школи та викладав історію та географію, Фросина Фотіївна була вчителькою 1-4 класів.

Подружжя Войтків Федора Романовича та Параски Степанівни

Федір Романович розпочав працювати в Легедзинській школі з 1947 року на посаді зав школою, у 1948 призначений вчителем 1-4 класів, з 1950 року - вчителем української та російської мов. З 1954 по 1955 рік працює в Тальянківській середній школі, а з 1955 року знову в Легедзинській школі - вчителем 1-4 класів та вчителем української мови та літератури, трудового навчання. Вийшов на пенсію 1974 року.

Параска Степанівна розпочала працювати в Легедзинській школі з 1947 року вчителем 1-4 класів, а з 1952 року-бібліотекарем. Закінчила працювати в 1965 році.

Подружжя Євича Григорія Левковича та Чекаленко Меланки Олексіївни

Григорій Левкович розпочав працювати в Легедзинській школі 1948 року учителем фізичної культури, потім працював учителем трудового навчання, образотворчого мистецтва, історії. 1978 року вийшов на пенсію.

Меланка Олексіївна почала працювати в цій школі з 1948 року директором школи та учителем української мови та літератури, а починаючи з 1961 року, лише учителем української мови та літератури. Закінчила трудову діяльність у 1967 році, але протягом 1968-1978 років виходила тимчасово на роботу, у зв'язку з відсутністю вчителя української мови та літератури.

Подружжя Куликів Федора Яковича та Олени Григорівни

Федір Якович розпочав працювати в Легедзинській школі у 1949 році секретарем та бібліотекарем, а потім викладав трудове навчання та співи. У 1977 році вийшов на пенсію.

Олена Григорівна розпочала працювати у 1948 році вчителем російської мови та літератури. Закінчила працювати у 1961 році.

Подружжя Науменків

Федора Фотійовича та Марії Григорівни

Мудрість і милосердя віддали дітям

Федір Фотійович народився в с.Легедзине у 1922 році. Нелегка доля випала учителеві. У 1940 році був призваний у лави Радянської армії, а з 1941 по 1944 року був учасником Другої світової війни, де отримав тяжке поранення. Мав ордени за бойові заслуги та чотири медалі. У 1948 році закінчив Уманський учительський інститут.

Працював учителем біології та географії Легедзинської школи. В 1960 році закінчив Київський університет, факультет географії та біології.

З 1959 року – директор Легедзинської школи. За свою працю на ниві освіти мав нагороди, грамоти, подяки, був відмінником народної освіти.

Разом з дружиною Марією Григорівною, теж учителькою, яка також закінчила Уманський учительський інститут і навчала дітей у школі німецької мови, все життя трудилися у Легедзинській школі. Виховали дітей, мали внуків. Шанують легедзинці пам'ять про це освітянське подружжя, що віддало запал своїх сердець і натхнення навчаючи сільських дітей.

Подружжя Куликів

Петра Йосиповича та Антоніни Калениківни

Учителі! Прекрасного ви гідні...

Про життєвий шлях та педагогічну діяльність подружжя Куликів із Легедзинської школи можна написати повість. Талант від Бога, професіоналізм - від багаторічної праці, сумлінність і відповідальність - від вихованості, людяність та доброта – від душі. Доля дарувала це обом вчителям Петру Йосиповичу і Антоніні Калениківні, які пройшли по освітянській стежині досить довго.

Закінчивши Дрогобицький педагогічний інститут філологічний факультет, Петро Йосипович працював учителем у Легедзинській школі, аж до виходу на заслужений відпочинок. Усі ці роки, що об'єднували подружжя Куликів на педагогічній ниві, вони проявили себе відповідальними, працелюбними, творчими особистостями. На високому рівні володіли навчальним матеріалом, систематично працювали над саморозвитком і професійним удосконаленням. Діти любили їхні уроки.

Обоє словесники поважали особистість, не обходили увагою жодного дитячого обдарування. За ініціативою педагогів у школі була створена літературна студія «Горлиця». Члени студії неодноразово були учасниками та переможцями обласних літературних конкурсів.

Незабутніми були тижні української мови та літератури, народознавчі свята, дні української писемності, тематичні лінійки, конкурси знавців української мови, постановки п'єс видатних українських драматургів.

Обоє Кулики були добросовісними, мудрими вчителями, шановані в селі. Петро Йосипович п'ятнадцять років пропрацював заступником директора з навчально-виховної роботи. Його глибокі знання, значний практичний досвід дали вагомі результати. Багато сьогоднішніх учителів

Легедзинської школи були його учнями і вдячні йому за ті знання, що він їм дав під час навчання, і за ту допомогу, яку він надавав їм та іншим колегам в роботі. Крім того, що Петро Йосипович кваліфікований спеціаліст, він ще й гарно малював, оформляв стенди: тож у кожному класі, на коридорах можна було побачити роботу його умілих рук.

Бог простягнув назустріч йому руки прекрасної людини, теж вчительки, яка стала його дружиною Антоніни Калениківної. Цікаво, що вся родина Петра Йосиповича – суціль педагогічна. Дружина багато років працювала учителем української мови та літератури в Легедзинській ЗОШ I-III ступенів. Син Микола Петрович працював вчителем фізики та інформатики в Легедзинській школі, невістка Світлана Василівна навчає найменших школярів, а онучка Олена Миколаївна – викладач у Київському лінгвістичному університеті, який закінчила з відзнакою.

Праця педагога гідно пошанована. Міністерство освіти і науки України нагородило Петра Йосиповича Кулика нагрудним знаком «Відмінник народної освіти», нагороджений орденом «Знак пошани», учитель-методист, мав подяки від дирекції школи, грамоти районного відділу освіти, облвню, обкому профспілки. За багаторічну сумлінну творчу працю в системі освіти, вагомий внесок у навчання та виховання підростаючого покоління, збереження та впровадження ідей О.А.Захаренка, високу професійну компетентність, активну громадську позицію Президія Черкаського обкому профспілки працівників освіти та науки України нагородила його дипломом Лауреата премії імені народного вчителя О.А.Захаренка. Та найбільшою нагородою для нього є любов учнів і повага односельчан. Це ті категорії, які не можна нічим виміряти, вони не додають статків, але роблять людину по-справжньому щасливою.

Кулики – педагоги від Бога. Про таких, як вони у минулі сторіччя писали оди та складали гімни, їх вінчали лавровим листом на знак визнання таланту. Легедзинська загальноосвітня школа I-III ступенів пишається, що у ній працювали такі вчителі, а учні гордяться, що їх учили такі учителі, як Петро Йосипович та Антоніна Калениківна Кулики. Петро Йосипович пішов у інший світ, але вдячні учні пам'ятають свого вчителя.

Подружжя Куликів
Миколи Петровича та Світлани Василівни
Учня треба запалити бажанням до знань

Розпочали трудову діяльність у 1996 році. Микола Петрович викладав фізику і інформатику і закінчив працювати в Легедзинській школі у 2013 році. Світлана Василівна працює учителем початкових класів до цього часу. Обоє вчителі високопрофесійні спеціалісти. Микола Петрович бездоганно знає фізику і прагнув дати ці знання дітям. Світлана Василівна якраз та вчителька, яка покликана взяти дитину за руку від мами і повести її у незвіданий край знань. Впродовж багатьох років так і робить красива, статна, добра, велична вчителька, якраз про таких учителів колись сказав поет: «Вчителько моя, зоре світова».

Подружжя має донечку, яка теж іде дорогою освіти.

Подружжя Сокальських

Анатолія Івановича та Оксани Миколаївни

Покликання – любити і вчити дітей

Це подружжя – вчителі Легедзинської школи

Анатолій Іванович, учитель географії, вимогливий до себе та учнів, постійно працює та, навчаючись сам, вчить дітей. Уже багато років поспіль він – керівник районного методичного об'єднання учителів географії, його учні – постійні призери обласного етапу конкурсу-захисту робіт МАН та переможці районних та обласних олімпіад. 2019-2020рр. для Анатолія Івановича також були надзвичайно плідним. Це і перемога у регіональному турі фахового конкурсу «Учитель року», і учнівські досягнення I - III місце в обласному турі олімпіади з географії та II місце з біології у обласному етапі конкурсу-захисту робіт МАН.

А попереду ще багато планів, задумів та справ. Усе встигає.

Анатолій Іванович – гарний чоловік, батько та дідусь. Разом із дружиною Оксаною Миколаївною, вірним другом та порадником, виховали своїх дітей та не одне покоління учнів. Вони завжди гостинно зустрічають своїх випускників і у своїй оселі, яка купається у квітах та зустрічає затишком і добром. Часто випускники приходять за порадою, а деякі навіть обрали професію учителя географії і працюють на освітянській ниві району.

Оксана Миколаївна високопрофесійний вчитель, любить і знає історію і цього навчає дітей. Керується в роботі принципом: «Звичайний учитель розповідає. Кращий – демонструє, показує. Справжній – дає наснагу до навчання учням».

Подружжя Чабанюків Владислава Васильовича та Людмили Миколаївни *Йдуть невпинно за зорею долі*

Закінчивши педагогічні інститути, з дружиною Людмилою поїхали працювати в с. Сліди Могилів-Подільського району. Потім переїхали на батьківщину Владислава с.Легедзине, де стали працювати в школі. Впродовж 10 років, з 1993 по 2003 рр., Владислав Васильович навчав дітей історії, а Людмила Миколаївна була вчителем української мови. Пізніше була завучем, довелося також нести важку ношу директора школи.

Та Владиславу ще з дитинства мріялось зніматись у кіно, і він хотів цю мрію втілити в дійсність. Тож у 1993р. разом з учителем фізики Куликом Миколою Петровичем створили кіностудію «Мальва».

З 1993 р. по 2009 рік студією випущено 28 фільмів (8 з них - художні). «Мальва» була переможницею 14 Всеукраїнських та Міжнародних кінофестивалів, має 16 дипломів I ступеня, Гран-Прі та перемоги на фестивалях професійного кіно «Україна Єдина» та «Золоте курча».

Фільми студії демонструвались на телевізійних каналах «Інтер», «1+1», «К1», «СТБ», «ОРТ». Друкувались публікації в газетах «Комсомольська правда», «Київський телеграф», «Україна молода», «Нова доба » та в журналах «Главред», «Кіно», «Кіно та театр». Фільми демонструвались у Франції, Канаді, США, Кореї, Німеччині, Польщі, Росії, Албанії, Голландії, Ірані, Італії, Іспанії.

Міжнародну PR-кампанію продукції студії допомагала робити американський кінорежисер Наомі Умань.

В 2000 році студії присвоєно звання «Народної».

Кіногурток Легедзинської ЗОШ відвідували більше сотні дітей.

Зйомки фільму «Ойра», прем'єра якого відбулася в Київському «Будинку кіно», проходили в 5 селах Уманського, Тальнівського, Звенигородського районів. В зйомках однієї з масовок в с. Білашки було задіяно 96 осіб. А як раділи учні школи, що вони мали змогу бути справжніми артистами – знімались у кіно!

Фінансування всіх фільмів проводилось виключно за власний кошт керівників студії.

Останній фільм студії «Казка про Чорного Козака» (автор казки - київський казкар Сашко Лірник (Олександр Власюк)). Автор літературного сценарію В.Чабанюк. Для зйомок цього фільму «Мальва» вирішила долучити до свого творчого колективу своїх друзів з усіх куточків України – професіоналів від кіно і взагалі людей, котрим небайдужа доля українського кіно.

Прекрасне подружжя освітян Чабанюків може починати писати роман про створення в с.Легедзине музею Державного історико-культурного заповідника «Трипільська культура». Сьогодні музей входить в першу десятку туристичних місць України. Важко це було, але зробили.

Починаючи з 2008 року проводилася вибудова двохповерхової трипільської хати, шукали форми, якою вона могла бути шість тисяч років тому. У традиції українців є Толока – зібратись разом і зробити щось.

Так і зробили – зібрали друзів, замісили більше десяти тон глини. І попрацювали. У 2019 році 7 липня працювали на третьому житлі: сплели з лози напівсферний дах, як на моделях трипільських будинків з IV століття до нашої ери і вкидали його глиняним замісом.

Про Владислава можна написати окрему книгу. А ще: скрізь поруч із ним його кохана дружина, наша освітяночка Людмила Миколаївна. Вірна порадиця, помічниця, заступниця, господиня, розпорядниця багатьох дійств. Подружжя Чабанюків виховало двох гарних синів – соколів, які, одружившись, привели до свого роду вродливих, розумних невісток.

Освітянському роду не буде переводу!

Історичне кіно

*Владиславу Васильовичу Чабанюку,
вчителю, археологу й режисеру*

.....
*...і камера твоя зніма, зніма
за кадром кадр. Німіють всі слова,
бо так болить...І забуття нема:
в твоїй уяві знову ожива*

*все перебуते... Душу аж пече –
й вона крізь час на прощу вируша.
...А камера все тисне на плече,
Немовби хрест. І важчає душа*

*із кожним метром плівки...Аж до дна
в минуле заглядаєм, і звідтіль
нам в очі дивиться на всіх одна вина...
Знімав кіно – відзнявся тільки біль.*

15.03.2003.

Сергій Тихолоз

Подружжя Марківських Ігора Григоровича та Оксани Миколаївни *Учитель той, хто вміє окрилити і навчити*

Працюють у Легедзинській школі подружжя Марківських більше 30 років. Обоє закінчили Уманський педагогічний інститут і приїхали в с.Легедзине, де народилася і виросла Оксана Миколаївна. З дитинства мріяла стати вчителем і прихильна доленька привела її на вчительську стежку.

Вона навчає маленьких. Скільки випусків четвертокласників пішли від своєї першої вчительки у світ старшої школи. Прибігають ще до неї довгенько, розповідаючи про свої успіхи і невдачі у 5 класі, та знають, що Оксана Миколаївна їх вислухає і розрадить. Вона знає, що бути першою вчителькою це дуже відповідально, бо ж не даремно экс-президент України Віктор Ющенко колись казав, що перша вчителька – це на все життя.

Оксана Миколаївна – шанована освітянка в колективі, її неодноразово обирають головою профкому, нагороджена знаком «Профспілкова звитяга». Вона дбайлива мати двох дітей і внуків, яких вони разом з Ігорем Григоровичем люблять і плекають.

Ігор Григорович навчає дітей у школі фізики і трудового навчання, вміє гарно малювати, чого навчає і їх. Сам уміє виготовити великі дива з дерева, металу. Немає такої роботи, яка була б не під силу їхньому вчителю, і діти, особливо, хлопчики, це знають.

У сім'ї Марківських панує любов, затишок, підтримка і взаєморозуміння. А тому на роботі завжди ладиться.

Мають Марківські дітей, внуків, дякують долі, що вони поруч. А школа – це їхня друга домівка.

Вміють учити сільські вчителі

Це завжди підтверджували всі вчителі Легедзинської школи, а її багаторічний директор Ніна Петрівна Шахрай підтверджує це впродовж усього учительського життя. 40 років працює вона у рідному селі, спокійна, скромна, витримана, пунктуальна, залюблена у своє село, школу та дітей. Вчитель за покликом серця – такою знають Ніну Петрівну не тільки колеги по школі, а й односельці, колеги по роботі з інших шкіл району.

Бути завжди чесною перед собою і людьми – так учила з дитинства Ніну матуся. Віддаватися роботі сповна – ось життєве кредо учителя. Легедзинські діти завжди показують високі знання у ЗНО, а в 2020 році вихованець Ніни Петрівни, учень 9 класу, Ваня Гордієнко став переможцем обласної олімпіади з математики. Отже, вміють учити сільські вчителі.

І хоч математика наука складна, і не кожному, як кажуть, дається, але вміє Ніна Петрівна вкласти в дитячі голівки оті неслухняні косинуси й синуси, теореми і рівняння. Допомагає тепер молодому директору Людмилі Миколаївні Подсветовій в адміністративних справах та і у всьому, що потрібно знати директору.

Живуть вчителі в Легедзино усі своєю школою, люблять дітей і своє село.

Освітнянські подружжя Лісівської школи

1. Корнієнко Володимир Григорович, Корнієнко Лідія Григорівна
2. Левченко Михайло Миколайович, Лісовська Марія Василівна
3. Пастушенко Іван Захарович, Пастушенко Раїса Тодосіївна
4. Шилан Іван Михайлович, Шилан Ніна Омелянівна

*Пам'ятник вчительці
у місті Ніжині
Чернігівської області*

Лісівська школа має в своїй біографії аж чотири учительські подружжя: Іван Захарович та Раїса Тодосівна Пастушенки, Михайло Миколайович та Марія Василівна Левченки, Володимир Григорович та Лідія Григорівна Корнієнки, Іван Михайлович та Ніна Омелянівна Шилани.

Скільки сил і енергії віддали ці люди, щоб навчити дітей читати і рахувати, володіти українською і німецькою мовами, любити математику та хімію, дружити з фізичною культурою. Кожне подружжя разом має більш 50 років педагогічного стажу. Майже всі вони на заслуженому відпочинку, деякі пішли за межу вічності, і дуже шкода, що за браком часу, за якимись справами навіть буває не встигаєш подякувати нашим колегам-наставникам за їх невтомну працю.

Старійшина великого сільського освітянського роду Іван Захарович Пастушенко, який майже 20 років був незмінним директором школи, а у вісімдесятирічному віці був головою ради ветеранів села, оформив і очолив сільський музей. Своєю невтомною працею запалював односельчан поповнювати його музейними експонатами. Світла пам'ять дорогому вчителю.

Володимир Григорович і Лідія Григоріївна Корнієнки молодші дещо від наших попередніх колег, але теж віддали себе багаторічній праці в освіті. Володимира Григоровича пам'ятають жителі села Лісового та ще й Шаулихи вчителя музики, керівника сільського хору. Любив він свою роботу, любив дітей. Шкода, пішов за межу вічності дорогий учитель літнього дня цього року.

Лідія Григоріївна багато випустила своїх четвертокласників. Багато лісівчан вдячні вчительці за науку, за добре, щире слово, скільки раз для неї звучали слова: «Рідна вчителько».

Пам'ятають лісівчани далекий 1969 рік, як у їхню школу прийшли юні, але такі завзяті, знаючі і люблячі свою роботу вчителі Іван Михайлович та Ніна Омелянівна Шилани. Як комахи, збігалися хлопчики на уроки фізкультури до молодого, спортивного вчителя. Ніна Омелянівна навчала дітей математики, у молодій чорноокої освітяночки вдавалося доступно пояснювати складний матеріал. Ніна Омелянівна багато подорожувала по містах нашої країни, її оптимізм, невичерпна енергія надовго запам'яталися її учням.

Шкода, що пішли обоє Шилани за межу вічності. Та надовго запам'ятаються освітянські подружжя лісівчанам.

Подружжя Левченків Михайла Миколайовича та Марії Василівни (Лісовської) *Любили, щоб біля школи росли квіти*

Подружжя Левченків разом має 80 років педагогічного стажу. Михайло Миколайович 23 роки працював директором школи, згодом односельчани довірили йому свої турботи, обравши головою сільської ради.

Його дружина Марія Василівна навчала дітей української мови. Красива, статна, інтелігентна такою запам'яталася вона учням і односельчанам.

Разом з дружиною Марією Василівною (світлої пам'яті) виховали трьох дітей: сина Миколу, двох донечок близнят Надію і Ольгу, які продовжують вчительську династію. Михайло Миколайович, напевне тому, що крім педагогічної освіти, має ще й агрономічну, любить і вміє доглядати за городиною. От би тільки не підводило здоров'я.

Незважаючи на те, що він уже на заслуженому відпочинку, цікавиться життям школи, турбується про те, що щороку меншає учнів у школі і не вірить шановний вчитель, що так може трапитись, що в с.Лісовому буде тільки початкова школа. Живе спогадами. Скільки довелося працювати вчительському колективу, учням, батькам, щоб школа стала окрасою села.

Сам любив, щоб біля школи росли квіти, щоб було упорядковане подвір'я. А скільки зроблено вчителями для оформлення навчальних кабінетів! Радіє вчитель, що передав школу у керівництво справжній освітянці, патріоту свого села, Марії Михайлівні Назаренко.

Щедро зародила нива подружжя освітян Левченків, встигли назбирати багато врожаю, бо вже у їхніх учнів сиві скроні.

20 років на директорській ниві

Так ми кажемо про Марію Михалівну Назаренко, директора Лісівської школи. 40 років вона в рідній школі, розпочинала свою трудову діяльність із піонервожатої, навчала дітей історії, зарубіжної літератури, була завучем, і вже 20 років вона на директорській ниві.

У співпраці із завучем школи Тетяною Олександрівною Бурковецькою прагнуть, щоб їх вихованці були щасливими у своєму селі, щоб любили рідну землю і людей, і дуже хочуть, щоб діти виїжджали із села тільки тоді, коли здобувають професію, а потім щоб знову поверталися у рідне село. Не приховують, що турбуються про школу, щоб вона існувала, щоб не дай Боже не посягло на неї те, що на деякі школи в районі. Їм вдячні батьки за щире учительське слово, за те, що зберігають і навчають свої учительські кадри для школи. Ці дві вчительки гордяться гідно прожитими освітянськими літами.

Приємно спостерігати, що в Лісівській школі в колективі мир і злагода. Обом керівникам притаманні енергія, людяність, відданість справі, тому вони є гідним прикладом для тих, хто працює поруч з ними. Про таких кажуть: почесно і гордо ідуть по своєму нелегкому шляху ці вчителі.

Учительський шлях важкий, але величний.

Марія Михайлівна з учнями

Освітнянські подружжя Майданецької школи

1. Горovenko Микола Гаврилович, Горovenko Параска Миколаївна
2. Демченко Володимир Іванович, Демченко Поліна Степанівна
3. Задояний Геннадій Петрович, Задояна Євдокія Петрівна
4. Кмітевич Георгій Микитович, Кмітевич Ангеліна Григорівна
5. Ковальов Анатолій Костянтинович, Ковальова Надія Федорівна
6. Комарницький Іван Степанович, Комарницька Ольга Григорівна
7. Кульбіда Петро Лукич, Кульбіда Наталія Павлівна
8. Кухаренко Григорій Іванович, Кухаренко Ганна Іванівна
9. Лаврик Семен Кіндратович, Лаврик Марія Касянівна
10. Рибак Віктор Григорович, Рибак Катерина Пилипівна
11. Руденко Олексій Васильович, Руденко Євдокія Павлівна
12. Савченко Микола Олексійович, Савченко Людмила Миколаївна
13. Шевцов Дмитро Прохорович, Шевцова Галина Іванівна
14. Шевченко Павло Петрович, Шевченко Ірина Станіславівна
15. Юрпольський Микола Васильович, Юрпольська Тетяна Петрівна

Хор учителів Майданецької школи, 1972 р.

Подружжя Кухаренків Григорія Івановича та Галини Іванівни *У них було багато світла і добра*

Ці рядки продиктовані потребою серця висловити захоплення цими людьми – подружня пара вчителів Майданецької школи у далеких 1954 -1960 роках. Вдивіться у ці вродливі обличчя.

Григорій Іванович Кухаренко і його дружина Ганна Іванівна обоє були математиками. Добре пам'ятають учні Майданецької школи свого директора школи: красивого, високого зросту, широкоплечого молодого чоловіка та його милу вродливу дружину. Сім'я мала донечку Людмилу, яка постійно була з батьками в школі.

Навчалися тоді діти по різних школах і в дві зміни, були класи в «гарагашці» і в гарній школі, тій, що тепер стара, і ще в якомусь приміщенні біля заводу. Директор скрізь встигав.

У колективі Майданецької школи було багато чоловіків, на декому з них залишила свій слід війна. Але усі були дружні, беручкі до роботи, лагодили у школі старі парти, стільці, інколи гуртом рубали дрова на розпал грубок. Тоді було таке життя. Тяжкі роки повоєнного дитинства. Діти були надзвичайно бідні, але зігрівали їх своїм теплом справжні вчителі. І в пам'ять про них хочеться низько вклонитися.

Григорій Іванович Кухаренко і Ганна Іванівна були великим авторитетом для жителів села. Молоді, гарні та ще й вчителі! Багато вчителів жили у найнятих квартирах, тому школа для них була другою домівкою. Ганна Іванівна була для дівчат не просто вчителька, а набагато більше, ніж містить традиційне визначення. Учительки – жінки були взірцем для дівчат.

Вона не просто викладала математику, а була еталоном самодостатньої особистості з високим порогом гідності, вродженою інтелігентністю.

Незабаром Кухаренки виїхали в Тальне, у них народилась ще донька Наталія, потім працювали у школах міста. Ганна Іванівна була директором вечірньої школи. Григорій Іванович молодим пішов у інші світи. А Ганна Іванівна переїхала до донечки Наталії в Росію. Вже тепер сивочолі колишні учні із свого високоліття згадують це освітянське подружжя з великою повагою і вдячністю.

Колектив учителів Майданецької школи, 1959 рік

Подружжя Горovenків
Миколи Гавриловича та Парасковії Миколаївни
За мудрість, за силу, наполегливість, тактовність, велич серця,
за знання – дякуємо

Із 1934 року працювало у Майданецькому подружжя вчителів Горovenків – Парасковія Миколаївна та Микола Гаврилович.

Їх педагогічна робота була перервана війною, але й тоді подружжя вистояло. Поранений біля Зеленої брами Микола Гаврилович партизанів, а Парасковія Миколаївна допомагала харчами, розклеювала листівки в селах, хоч переслідувалась як дружина комуніста.

Після визволення с. Майданецьке жінка з дітьми повернулася в село й відновила роботу в школі. Закінчила заочно Уманський державний учительський інститут (історичний факультет) і пропрацювала учителем до виходу на пенсію. Була надійною опорою свого чоловіка.

Микола Гаврилович у березні 1944 року був демобілізований на фронт, був поранений, повернувся в село. Його призначили директором Майданецької школи, спробував він хліба посади голови колгоспу. А потім знову повернувся в школу.

Важкі були роки, але Микола Гаврилович все зробив, щоб відновити навчання в школі. З характеристики, підписаної Гримовським А.Г. – інспектором райвно:

«Тов. Горovenко М.Г. проявив себе здібним педагогом і господарником. Зумів організувати громадськість, педколектив і капітально відремонтував 2 приміщення, розпочав будівництво шкільного приміщення на 8 класних кімнат. Користується заслуженим авторитетом серед населення..»

Шануємо і згадуємо Парасковію Миколаївну за щирість душі, велич серця, за знання і квіти... У 1968 році у розквіті сил Великого вчителя не стало. Та майданчани пам'ятають свого наставника за мудрість, силу, наполегливість і тактовність, за батьківське ставлення до дітей, особливо до бідних, сиріт...

Подружжя Горovenків виховали двох дітей – сина Миколу та доньку Тамілу, які стали лікарями. Мали внуків.

Ось яку посвяту мудрому Вчителеві зробила дорога наша поетеса Лена Кугай, яка нині проживає в Києві.

Пам'яті Вчителя

*Хмари сонце яскраве сховали в цей день,
Зупинились машини, підводи.
І з усього села тут зібралось людей,
До могили кожен тихо підходив.*

*Над могилами вітер холодний тремтів,
Прилягала ласкава травиця.
Мій учитель спочив тут уперше в житті,
Йду уперше йому поклониться*

*Грає марш духовий, шелешатся прапори
І лягають на горбик квіти.
Буде спомин вертатись не раз до пори,
Як були ми із братиком діти, -*

*Чую голос хрипкий, стукіт крейди і ще
Бачу постать, немов на картині.
І не можу одвести душі і очей,
Вперше в ньому зустрівши Людину.*

*Я у нього Людиною бути учусь.
Роки в праці, а зроблено мало.
На голівці ще довго своїй буду чуть
Його руки, мов руки мами.*

*Все він нам віддавав, ми ж бешкетні були.
Йшла за ним сиротою вся школа.
З-під вінків букви болю навік додали:
«Вчитель. Муж – Горovenко Микола».*

Подружжя Комарницьких
Івана Степановича та Ольги Григорівни
Вони проросли зернами добра в учнях

Іван Степанович Комарницький з 1937 по 1939 рік працював учителем початкових класів в Майданецькій школі. У листопаді 1939 року був призваний на військову службу в Червонопрапорний Балтійський флот.

У роки Другої Світової війни був на Ленінградському фронті. Вистояв 900 днів блокади. В одному з боїв Іван Степанович був тяжко поранений, довго лікувався.

Повернувся в село, у рідну школу, спочатку був лаборантом, а коли відкрили в школі бібліотеку, то до виходу на пенсію працював бібліотекарем. А ще Іван Степанович вів у школі гурток червоних слідопитів, учні розшукували визволителів села, воїнів, які поховані в Братській могилі.

І поруч завжди була його половинка – Ольга Григорівна, яка навчала учнів української мови та російської мови.

Весь вік у любові, у праці, у книгах. Вони проросли зернами добра в учнях, у нащадках, стали квітами, пам'яттю, небом...

Подружжя Шевцових

Дмитра Прохоровича та Галини Іванівни

Їх достойне життя – приклад для наслідування

Із серпня 1951 року в Майданецькій школі працювало подружжя Шевцових. Галина Іванівна навчала дітей географії та природознавства, а Дмитро Прохорович — хімії та біології.

Досвід роботи вже був, бо Дмитро Прохорович розпочав вчителювати в 1932 р. в далекому Хабаровську, закінчивши 3-х місячні курси вчителів.

У 1934 р. повернувся додому на Кіровоградщину, вступив до Уманського педінституту. У 1937 р. призначений учителем, а потім – директором Калниболотської школи.

Під час окупації Шевцов Д.Б. партизанів у загоні ім. Чапаєва в Новоархангельському районі, а з березня 1944 року був на фронті.

Після перемоги повернувся до сім'ї в рідне село Калниболото, працював завучем школи.

У 1950 році доля привела сім'ю на Тальнівщину, спочатку в Корсунську школу, а потім у Майданецьку.

Уроки Галини Іванівни були цікаві, ще й зараз пам'ятають її учні, як гарно вона розказувала, учила працювати з контурними картами, а Дмитро Прохорович керував виробничою бригадою, у вільний час грав у шахи.

Вони жили школою. Дзвінок на уроки був світлою й святою мелодією, учні – квітами, пташенятами, стежина до школи – покликом серця й вічним вогником добра!

Подружжя Лавриків

Семена Кіндратовича та Марії Касянівни

Учитель – невтомний світоч, сіяч добра, мудрості, вічності...

Про подружжя Марію Касянівну і Семена Кіндратовича Лавриків добре пам'ятають у Майданецькому. Припали їхні роки вчителювання на важкі повоєнні роки. Діти тягнулися до знань, любили і поважали своїх учителів – вимогливу вчительку математики Марію Касянівну, та спокійного, мудрого, доброго Семена Кіндратовича. Таких гарних цифр, як писала нам наша вчителька я в житті не зустрічала, який у неї був почерк, треба побачити.

Семен Кіндратович був учасником Другої світової війни, мав військові нагороди. У мирне життя повернувся інвалідом (був з протезом – втратив ногу).

Терплячий, витриманий, інтелігентний, завжди соромився дати зауваження дівчині, якщо та не вивчила фізики, або у неї не виходить задача.

Непомітно підкаже, виручить. А як гарно писав на дошці, кожна буква, ніби перемістилася з правопису. А як грали наші вчителі в шахи, то, здається, їх ніхто не зміг би обіграти в районі. Інтелектуали! Як багато читав Семен Кіндратович книг! Коли, що, не запитай – все знав. Пригадую, (автор) мій однокласник Сергій Ганжінов (світлої пам'яті) запитав Семена Кіндратовича, щойно прочитавши книгу П.Загребельного «Дума про невмирущого», яке найбільше число можна написати за допомогою двох цифр? Відповідь – дев'ять у дев'ятій степені. Де поховане серце Кутузова? – В Хольбау. Ми всі ледь не підкидали на стільці, вітаючи нашого шанованого вчителя Семена Кіндратовича, ще і ще раз, переконавшись у його глибоких знаннях.

Подружжя Кмітевичів

Георгія Микитовича та Ангеліни Григорівни

Учителю! Ти йшов по цій землі, і все життя тобі було уроком

Дійсно, уроком для кожного вчителя є його життя. І до тих пір, поки він виконуватиме цю почесну місію, поруч із собою він виховує тих, хто біля нього живе. Георгій Микитович (ми привикли називати його в школі Юрієм Микитовичем) був учителем біології, ботаніки. Його уроки були незабутні. Ми гордились тим, що він наш учитель. Учасник Другої світової війни. Хоч він мало про це розповідав, але допитливі хлопці дізналися, що воював він у складі Першого Українського фронту 155 стрілкового полку, мав поранення. Ми, його учні, не вірили, що наш добрий учитель може гніватися, стріляти, йти в атаку, але так було.

Нам він запам'ятався винахідливим, надзвичайно цікавою і знаючою людиною. Здавалося, що не було такого запитання, на яке б не відповів наш учитель. На все у нього була жартівлива відповідь. Під час розповіді на уроці одному з учнів він підказав, що брови не тільки для того, щоб до дівчат моргати, а вони мають захисну функцію для очей. Георгій Микитович закінчив Уманське педагогічне училище та Уманський педагогічний інститут, а дружина Ангеліна Григорівна працювала в трьох школах району Корсунській, Білашківській, Майданецькій, а з 1961 року і по 1990 – вихователем дитячого садка Майданецького цукрозаводу. Майданецькі діти, ті, що відвідували дитсад у заводі, пам'ятають свою красуню виховательку Ангеліну Григорівну. Скільком своїм маленьким вихованцям їй довелося застебнути гудзики на пальтечку і зігріти дитячі, змерзлі на морозі ручки. Любила вона своїх маленьких «чомучок», платили вони їй своєю любов'ю.

Георгій Микитович та Ангеліна Григорівна виховали доньку Людмилу, яка впродовж 40 років лікувала в Тальнівській районній лікарні маленьких пацієнтів. З великою шаною і повагою ставляться люди до цієї поважної людини.

Ангеліна Григорівна з учнями Білашківської школи 1950 року

Подружжя Задояних

Геннадія Петровича та Євдокії Петрівни

Вклонітьсь низько учительській долі

Працювали у Майданецькій школі подружжя Задояних – Геннадій Петрович і Євдокія Петрівна.

Задояний Г.П. родом із с.Майданецьке. 18 – річним юнаком у 1944році пішов на фронт. Визволяв Варшаву, штурмував Берлін.

Із спогадів Г.П. Задояного: «Бої були важкими, доводилося битися за кожен будинок. Ні на хвилину не вщухав бій. Ми, воїни, відчували наближення перемоги над фашистами і ще з більшою завзятістю долали шалений опір фашистів.

Несподівано стало тихо. Жодного пострілу, вибуху. Ми вилізли зі свого Т– 34 і не вірили очам, дивились на уцілілі будинки серед розвалин. З кожного вікна звисали білі полотнища. Ворог здався. Невже кінець? Невже довгожданна перемога? Це було 2 травня 1945року.»

Демобілізувавшись у 1950 році, Геннадій Петрович повернувся в село. Пішов працювати в школу учителем військової та фізичної підготовки, навчався в Уманському педінституті.

Працював директором Лащівської школи, потім учителем фізики, завучем Майданецької школи. А Євдокія Петрівна вчила грамоти найменших діток. Завжди вимоглива, вона привчала учнів до порядку, вміло виводила літери, вчила писати цифри, закладала основу в житті найменших.

Шкільна стежина пам'ятатиме своїх учителів...

Подружжя Демченків Володимира Івановича та Поліни Степанівни

Так швидко збігло життя

Поліна Степанівна навчала дітей у Майданецькій школі – хімії. Навіть зовнішність вирізняла її з-поміж інших учителів. Кругловида, з туго зібраним гладко зачесаним волоссям, завжди з приємною усмішкою і лагідним голосом. Сама завжди казала, що хімію любила зі школи і вибором спеціальності завдячує своєму шкільному вчителю, хоча спочатку обрала спеціальність агронома.

Поліна Степанівна обладнала в школі зразковий кабінет хімії. І так повелося в районі, що коли доводилося показати гарний урок хімії, то везли в Майданецьку школу. Довгий час Поліна Степанівна була заступником директора школи з виховної роботи. Дуже любила квіти, всі учителі, учні дивувалися її ініціативності. Непосидюча, енергійна, запальна в роботі.

Її учениця Таміла Зелінська і теперішня директор школи відгукується про свою вчительку гарними теплими спогадами. Рано хвороба забрала від нас гарну колегу, в дітей маму, а в чоловіка прекрасну дружину.

Володимир Іванович теж, хоч і недовго, але скуштував учительського хліба. За фахом агроном, тому викладав трудове навчання та військову підготовку.

Виховало подружжя Демченків двох гарних дітей – сина Віктора і донечку Людмилу. Так склалася доленька, що спочиває вічним сном Поліна Степанівна на Майданецькому кладовищі, а поруч з нею її вірна подруга і наша вчителька Світлана Семенівна Діденко. І схиляють голову в зажурі і пошані односельчани, перед пам'яттю цих учителів. Володимир Іванович похоронений далеко від Майданця.

Подружжя Ковальових Анатолія Костянтиновича та Надії Федорівни *Прийшли в школу з великою надією на добро*

*...Тальнівщино, коліско наша мила!
Ти – України калиновий цвіт!
Ти нас плекала, пестила, любила
І, як пташат, з долонь пускала в світ.*

Подружжя Ковальових прийшло працювати у Майданецьку школу 1974 році. Обоє вони закінчили Тальнянківську школу, потім Анатолій отримав диплом Уманського педінституту фізико-математичного факультету, адже виріс у сім'ї вчителів, рік працював у Тальнянківській школі, потім служба в армії аж у Німеччині. Після повернення працював директором в Лашівській школі. Побачили у молодого вчителя творчий запал і запропонували очолити набагато більшу школу – Майданецьку. Домігся, що в школу влилися п'ять молодих випускників вузів. В цей час тут працював дружний, згуртований колектив педагогів. Завідувач районним відділом освіти Андрій Васильович Царюк підтримував молодого директора. Це наснажувало. Анатолій Костянтинович почав добиватися, щоб включили в план району будівництво нової школи в Майданці. Це була його мрія. Пізніше – це здійснилось. Він мав риси невтомного лідера, спонукав людей до змін, оновлення, вдосконалення, цього досягав повсякденною працею – формування вчителя-дослідника з високим рівнем професіоналізму.

Його дружинонька Надія Федорівна працювала в школі в бібліотеці. Скромна, лагідна, інколи перекладала турботи чоловіка на свої плечі і так прагнула допомогти у всьому. Впродовж 10 літ Анатолій Костянтинович був директором. Потім закінчив Уманський сільськогосподарський інститут і пішов працювати в сільське господарство. Став підприємцем.

Рано пішла з життя його кохана дружина. Подружжя Ковальових мали двох донечок, зараз Анатолій Костянтинович тішить внуками.

Подружжя Рибаків

Віктора Григоровича та Катерини Пилипівни

Школа досі сниться вночі, хвилює, кличе, як в юності...

Після закінчення Черкаського педінституту в 1968 році прийшла в Майданецьку школу учителька англійської мови Рибак Катерина Пилипівна. Школа стала для неї єдиною на все життя. Тут було становлення, кохання, мрії...

Діти потягнулися до неї, бо хотіли знати іноземну мову, а вона старалася віддати їм свої знання.

У 1970 році повернувся зі служби її суджений – високий, стрункий моряк Віктор Григорович Рибак. Став викладати в школі фізичну культуру, а заочно навчався в Черкаському педінституті. Хлопчики затоваришували з молодим вчителем, який розповідав про флот, моря, підводні човни.

Ішли роки, подружжя придбало оселю, виховувало сина і доньку, посадило сад.

Віктор Григорович витренував найкращу волейбольну команду, сам прекрасно грав, завжди у гарній фізичній формі. Учням завжди повторював слова мудрості, що «фізичні вправи можуть замінити безліч ліків, проте жодні ліки не можуть замінити фізичні вправи». Діти любили вчителя і фізкультуру. Через багато років, вітаючи свого наставника з Днем вчителя один із учнів написав:

*Спасибі вчителю, за погляд твій орлиний,
За голос задушевний – незрадливий,
За добре слово, що летіло в наші вуха,
За те, що лікував наші дитячі душі,
Що приклад подавав високої моралі,
І що світилися вікна у спортзалі.*

У 1989 році педколектив обрав Віктора Григоровича директором школи, який з молодечим завзяттям почав керувати закладом.

На долю Віктора Григоровича як директора школи, випало багато турбот по обладнанню школи, проведенню опалення, підведенню води, облаштування спортивного майданчика, а потім цілого спортивного комплексу. І все було зроблено на благо дітей.

Не одне покоління учнів виховало подружжя Рибаків! Сотні вдячних учнів розлетілися по світу!

Доля поєднала двох людей з різними характерами. Віктор Григорович – емоційний, запальний, Катерина Пилипівна, – спокійна, виважена. В пам'яті друзів, колег, учнів вона елегантна, вродлива, привітна до всіх, вихованці любили свою вчительку і горнулися до неї серцем і душею, шанували її за її причетність до виховання кожного з них. Шкода, що пішла за межу вічності наша вчителька рано..., залишивши в душах учнів пам'ять про себе.

Подружжя за свій вік облаштували дім, посадили сад. Катерина Пилипівна була закохана в квіти, тому подвір'я завжди пломеніло різнобарв'ям. Виховали Рибакі двох дітей – сина і доньку, раділи внукам.

Пройшли ці мудрі люди освітянський шлях достойно.

У кожного в серці спокій, знання, мудрість, які ненав'язливо вкладали в душі і серця Катерина Пилипівна, і вимогливість, наполегливість, стійкість— від Віктора Григоровича. На заслуженому відпочинку Віктор Григорович. Школа і досі сниться йому вночі, хвилює, кличе, як в юності...

Вчителі Майданецької школи

*Катерина Пилипівна
на уроці англійської мови*

Подружжя Руденків
Олексія Васильовича та Євдокії Павлівни
Все життя носять у серці дитячу вдячність

Немає в селі чи в районі вчителів, які б не знали подружжя Руденків – Євдокію Павлівну та Олексія Васильовича з Майданецької школи.

Трудовий шлях педагога починали на Тальнівщині. Євдокія Павлівна працювала в Майданецькому після закінчення Корсунь-Шевченківського педучилища, навчалася. Згодом стала директором Вишнопільської школи. Олексій Васильович працював бібліотекарем, теж навчався.

Завжди разом, завжди удвох! Євдокія Павлівна з 1989 року – завуч Майданецької школи. Навчала і продовжує навчати дітей премудростям математики.

Олексій Васильович навчав кресленню, вів предмети образотворчого мистецтва, трудового навчання.

Подружжя побудувало оселю, виховало дітей, дбає про онуків. Увесь вік з дітьми – у сніг і зливу, у будні й свята!

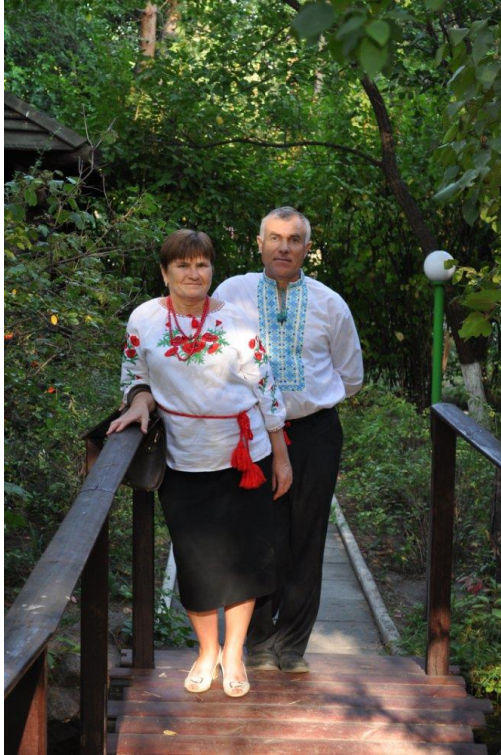
Скільки довелося Євдокії Павлівні розв'язати з учнями задач, прикладів. А скільки разів на дошці була доведена теорема Піфагора. От би порахувати! Її у крейді руки пригадуються не одному випускникові школи. Дякують за науку дорогій вчительці учні. За учительську працю Євдокія Павлівна має нагороди.

Син Руслан пішов стежиною батьків, працює вчителем у Майданецькій школі, має нагороди, відзнаки.

Учителю, нехай святиться ім'я Твоє, нехай буде доля ясна на святій і щедрій землі!

Подружжя Савченків

Миколи Олексійовича та Людмили Миколаївни
За добре серце, ставлення чудове, спасибі, рідний вчителю, тобі!

Ось уже стільки літ іде стежкою до школи привітна, усміхнена, щира, мудра, наполеглива у праці й закохана у свою професію вчителька Людмила Миколаївна Савченко. Ще зовсім юною приїхала вона в село здалеку, бо знайшла тут свою долю.

Село Людмилу відразу полюбило, бо таку гарну душею людину треба ще пошукати. І побігли дні... Квітли весни, біліли зими, підростали мудрі сини-соколи. Жінка всюди встигала: давала лад удома, створювала затишок у ньому, а в школі навчала премудростей хлопчиків та дівчаток, яких сотні вилетіло зі шкільного гнізда з теплими словами благословення від учительки.

Любов до предметів історії та географії, які викладає Людмила Миколаївна, діти несуть із собою в життя, бо вчителька не лише навчає, а й надихає на працю та успіх.

Микола Олексійович навчає дітей історії. Він з родини вчителів, тому змалку бачив, як благословлявся учительський труд неньки. Мама Антоніна Дмитрівна – педагог від Бога! Працювала учителем трудового навчання, біології, географії в селі Онопріївці, була завучем школи, керівником районного методичного об'єднання учителів. Має нагороди, відзнаки, значок «Відмінник освіти».

Савченко Микола Олексійович виконав свій синівський обов'язок: через тридцять років видав написану його батьком книгу «Онопріївка, Павлівка I, Кобиляки (колгосп ім.Мічуріна)». Як каже автор: «Батько за цю гарну справу мені подякував би, він дуже хотів, щоб цю книгу читали односельці, читали їхні діти і онуки». А ця книга – воістинно велика праця Олекси Артемовича Савченка.

Подружжя Савченків мають ошатний дім, сад, мудрих синів, онуків. А скільки знань, зерен добра насіяло подружжя!

Подружжя Юрпольських
Миколи Васильовича та Тетяни Петрівни
Ви мали найтепліше на землі звання - учителі!

Подружжя Юрпольських навчали дітей у Майданецькій школі впродовж двадцяти років. Микола Васильович народився у селі Романівці. У 1986 році за направленням, закінчивши фізико-математичний факультет Черкаського педагогічного університету, разом з молодою дружиною приїхали на Тальнівщину.

Тетяна Петрівна навчалася у Черкаському медичному училищі, закінчивши яке працювала лаборантом у Черкаській обласній лікарні. Познайомилася з гарним хлопцем, загорілося святе почуття. Згодом відсвяткували весілля, якраз 26 квітня 1986 року, коли в Україні сталася Чорнобильська трагедія. Подружжя почало працювати у Майданці, школа радісно зустріла молодих колег.

Микола Васильович навчав фізики, а Тетяна Петрівна у школі працювала медсестрою. Лелека не забарився і швиденько приніс в родину донечку. Тетяна Петрівна вступила на заочне навчання на природничий факультет до Київського університету. Згодом навчала дітей хімії та біології.

Так склалося, що Микола Васильович раніше пішов зі школи, відчуваючи, що на учительську заробітну плату подружжя, напевне, не зможе вивчити трійку дітей, бо ще народилося дві дівчинки–близнючки.

Тетяна Петрівна працювала у школі до 2015 року, зараз на заслуженому відпочинку. З радістю зустрічається зі своїми випускниками та колегами. Подружжя упорядкувало гарний дім, бо Микола Васильович має золоті руки майстра, радіють дітям та онукам.

Отож, село Майданець стало для них рідним.

Подружжя Кульбідів Петра Лукича та Наталії Павлівни *До школи творити добро...*

Після закінчення Уманського музичилища Петро Лукич Кульбіда одержав направлення в Майданецьку школу. Молодому юнаку в руку були свята, заходи, вечори, бо мав неабиякий талант. А уроки – то маленькі історії. Тоді була служба в армії. І знову в школу!

Тут зустрів свою долю. Наталія Павлівна повернулася в рідну школу після закінчення Корсунь-Шевченківського педучилища. Обоє красиві, молоді, талановиті! Вони пов'язали свої серця і долі, благословенні школою навек. Працювали, навчались, ростили діток, будували оселю, садили сад, творили добро. Любить подружжя Кульбідів свою учительську працю! Наталія Павлівна, крім основних уроків, вчить дітей творити справжні шедеври з паперу, її роботи є переможцями районних і обласних конкурсів. Дивуєшся, скільки в неї таланту, наполегливості, любові до дітей, до прекрасного.

Петро Лукич впродовж 20 років працював у Білашківській школі, навчав дітей історії, був заступником директора. Вчитель любить музику, то його стихія, захоплення, доля. Після виходу на заслужений відпочинок не сидить без діла. Організував у школі з маленькими дітками ансамбль «Дударик», учасники якого виступають на сільській сцені та районній сцені. Біжать дні. Подружжя Кульбідів іде стежиною до школи творити добро і завжди чекають у гості донечок!

Дві високі нагороди у вчителів однієї школи

*Ішла до школи юна і красива,
несла до класу мудрість і любов,
і сніг і вітер, коли дужа злива
Топтала стежечку до школи знов і знов.*

Т.Зелінська

Кажуть, що неспроста свято освітянської родини приходить в осінню пору. Чому саме тоді? Мабуть, тому, що всі педагоги, як та осінь – щедрі, багаті плодами віддачі себе дітям, яскраві, душевні.

Такі вчителі – це гордість освіти Тальнівщини. Так сталося, що двом нашим шанованим вчителям, котрі мають високу нагороду для вчителя Медаль «А.С.Макаренка», довелося працювати у Майданецькій школі.

Обидві вчительки торкаються дитячих душ словом літератури і мови. У нас в районі за 70 останніх років цією високою нагородою було відзначено лише дві особи.

Віра Микитівна Ільєнко – вчителька російської мови та літератури (1965-1997р.р.) та Таміла Володимирівна Зелінська – вчителька української мови та літератури, директор цієї школи.

Обидві вчительки мають свій почерк у роботі, і об'єднує їх риса - відданість своїй почесній справі – навчати і виховувати дітей.

Віра Микитівна працювала в школі дещо в інший час. Діти завжди горнулися серцем і душею до добра, взаєморозуміння, душевного тепла, і, звичайно, глибокого знання предмета, якого навчала дітей.

Недарма освітяни Тальнівщини обирали її делегатом V Всеукраїнського з'їзду вчителів, тричі її ім'я було занесене на районну Дошку пошани. Мала значок «Відмінник народної освіти УРСР». Нагороджена 32 грамотами обласного і районного значення.

Поза сумнівом, Віра Микитівна у Майданецькій школі була невтомною трудівницею на ниві освіти, продовжувачем славних традицій школи.

Таміла Володимирівна, молодша її посестра, підхопила естафету талановитої вчительки.

Її життєве кредо – слова О.А.Захаренка: «Тільки творчо працюючий вчитель виховує особистості».

Переможець районного конкурсу «Учитель року – 2004» у номінації «Заступник директора школи». Переможець Обласного, Всеукраїнського конкурсу у номінації «Учитель української мови сільської школи». Нагороджена премією ім. О.А. Захаренка. Має диплом I ступеня МОН України Інституту інноваційних технологій і змісту освіти I місце. У Всеукраїнському конкурсі «Початкова освіта ХХІ ст.» в номінації «Творчий вчитель». Почесні грамоти Черкаської обласної ради, Почесну грамоту Черкаської обласної держадміністрації, має сертифікати обласної виставки, за що у 2008 році занесена до каталогу «Передового педагогічного досвіду».

Людмила Федорівна Бабій, заступник директора школи, теж впродовж пів століття працює тут, 25 років очолювала профспілковий комітет, обладнала і впорядкувала музей історії школи та має високу профспілкову нагороду Диплом ім. О.А. Захаренка. Вона каже, що їй поталанило працювати з директором, яка постійно долає нові сходинки в роботі школи.

Таміла Володимирівна – поетеса, має власні видані твори. Ось один із її поетичного доробку:

Топчу стежину до сільської школи.
Несу краплини світла і тепла.
Своїй стежі не зраджу я ніколи,
Аби лиш та щасливою була.

Урок писався вчора знов до ранку
Й родився, як прокинулись півні.
Тому прошу й прошу безперестанку:
— Гори, палай, мій вогник, у вікні!

Радію успіхам дитячим серед ночі.
Додому зошитів чимало нанесла.
І знов не сплять до ранку мої очі,
І знов дрімаю тихо край стола.

Життя іде. Саджаю вдома квіти.
До школи шию сукенку нову.
Спішу у клас, бо там чекають діти.
І я щаслива, що ось так живу.

Бо я щодня іду собі до школи.
Несу краплини світла і тепла.
Своїй стежі не зраджу я ніколи,
Аби лиш я незраджена була.

Аби завжди — межі дітей і квітів.
А ще — творити щастя на землі.
Щоби щасливими були у світі діти
Й росли маленькі генії в селі!

Освітнянські подружжя Мошурівської школи

1. Атаманюк Андрій Харитонович, Атаманюк Валентина Іванівна
2. Бевз Євген Андрійович, Бевз Марія Борисівна
3. Білан Марія Романівна, Білан Михайло Прокопович
4. Гордєєв Олександр Єпіфанович, Гордєєва Олена Степанівна
5. Дмитрієв Василь Іванович, Дмитрієва Надія Іванівна
6. Кучер Михайло Сергійович, Кучер Ганна Микитівна
7. Майборода Михайло Сергійович, Майборода Марія Савівна
8. Наказненко Микола Петрович, Наказненко Валентина Вікторівна
9. Нещадим Давид Артемович, Нещадим Марія Марківна
10. Ольховий Андрій Федорович, Ольхова Марія Василівна
11. Самойленко Микола Петрович, Чернявська Неля Болеславівна
12. Синьогуб Володимир Миколайович, Синьогуб Людмила Дмитрівна
13. Сошинський Іван Никодимович, Сошинська Павліна Василівна
14. Чернишенко Марія Петрівна, Чернишенко Григорій Маркович
15. Черногор Юрій Ілліч, Черногор Оксана Мартинівна
16. Швець Борис Макарович, Швець Марія Савівна

Подружжя Біланів

Михайла Прокоповича та Євдокії Романівни

Життя, сповнене турботою про дітей

Михайло Прокопович та Євдокія Романівна Білани були подружжям, на долю котрих випало немало випробувань.

Михайло Прокопович пройшов фронтовими дорогами Другої світової війни, а Євдокія Романівна пізнала гіркоту фашистської неволі.

Народився Михайло Прокопович 1912 року в селі Мошурові. Після закінчення Мошурівської школи продовжив навчання в Тальянківському технікум, який закінчив у 1931 році. На той час бракувало учителів і освіченому юнакові запропонували роботу вчителя. Так Михайло Прокопович став викладачем креслення і математики, а в 1934 році за відмінну роботу отримав картку «Ударник освіти».

Сподобалася Михайлу Прокоповичу робота в школі, тому вирішив здобувати педагогічну спеціальність і в 1937 році став студентом біологічного факультету Харківського університету ім. Горького. Та плани, мрії перервала Друга світова війна. І довелося змінити мирну професію на військову. Михайло Прокопович закінчив Краснозарське мінометне училище, отримав звання лейтенанта і став командиром мінометного взводу. Після закінчення війни з бойовими медалями на грудях повернувся Михайло Прокопович Білан у рідне село. Згодом повернувся на навчання в університет. А у 1947 році отримав диплом про закінчення вузу і вже дипломованим спеціалістом став працювати в Мошурівській школі.

У 1947 році закінчила Уманське педагогічне училище Євдокія Романівна Войтко, здобувши спеціальність учителя початкових класів. За направленням поїхала працювати на Тернопільщину. Та нелегко було працювати там дівчині, тому й повернулася 1948 року в село Мошурів.

Згодом Євдокія Романівна почала працювати учителькою початкових класів Мошурівської школи. Тут і помітив молоду вчительку Михайло Прокопович Білан.

У 1949 році Михайло Прокопович та Євдокія Романівна поєднали свої долі. Важкими були повоєнні роки: не вистачало підручників, зошитів, не було учнівського приладдя. Але в дітей була велика жадоба до знань. Незважаючи на життєві негаразди, вони з радістю йшли до школи.

Багато літ минуло. Та сьогодні вже сивочолі колишні учні вдячним словом згадують свою першу вчительку Євдокію Романівну Білан. «Була вона доброю, як мама»,- кажуть про неї. І коли вірити, що очі – дзеркало душі людини, то душа в Євдокії Романівни була світлою і доброю, бо всім запам'яталися її великі блакитні очі, які випромінювали стільки доброти, що здавалося, можна було зігріти всіх знедолених дітей, що зазнали страхіть війни.

А Михайла Прокоповича колеги згадують як принципового, відповідального і справедливого керівника. Він був бездоганим у виконанні своїх обов'язків, цього вимагав і від своїх підлеглих.

За сумлінну працю у 1954 році Михайло Прокопович отримав звання «Відмінник народної освіти». А ще Михайло Прокопович і Євдокія Романівна були найкращими батьками, виховали трьох дітей і стали наймудрішими дідусем і бабусею для трьох онуків.

Подружжя Кучерів Михайла Сергійовича та Ганни Микитівни *Учителі великої душевної щедрості*

Ганна Микитівна та Михайло Сергійович Кучері – подружжя вчителів, чийі імена з особливою вдячністю і шанобою згадує не одне покоління їхніх вихованців. Вони були не лише висококваліфікованими спеціалістами, майстрами своєї справи, а людьми великої душевної щедрості, а їх серця вміщували стільки доброти, що її вистачало не лише для своїх трьох діточок, а й для учнів, котрих навчали Ганна Микитівна і Михайло Сергійович.

У Мошурівській школі свою трудову діяльність подружжя Кучерів розпочали в 1958 році. Михайло Сергійович став учителем виробничого навчання, хоч мав кваліфікацію інженера – механіка, а Ганна Микитівна навчала дітвору російської мови та літератури.

Згодом Михайло Сергійович закінчив Полтавський педагогічний інститут (до цього мав диплом про закінчення Уманського сільськогосподарського інституту) і майже 40 років пліч-о-пліч пропрацювали разом з дружиною на освітянській ниві. Скільком сільським дітям дали путівку в життя, для скількох стали прикладом чесності, добропорядності, взірцем родинних стосунків, сказати важко. 43 роки Михайло Сергійович та Ганна Микитівна прожили в парі, ділячи порівну домашні турботи та радощі і труднощі педагогічної діяльності.

Зустрілися Михайло Сергійович і Ганна Микитівна в місті Умань, де проходило їх навчання. Михайло Сергійович навчався в технікумі механізації сільського господарства, а Ганна Микитівна – у педагогічному училищі. Вродлива. Життерадісна дівчина(незважаючи на життєві негаразди, бо була сиротою) відразу сподобалася Михайлові. Та недовго їм довелось зустрічатися на тінистих алеях парку «Софіївка». Михайло Сергійович

закінчував навчання і мав їхати за направленням в місто Чортків Тернопільської області, де йому запропонували роботу механіка МТС. Щоб не розлучатися з коханою дівчиною, Михайло Сергійович запропонував Ганні Микитівні руку і серце. Звичайно, вона погодилась. І не тільки через те, що скромний, стриманий, добродушний юнак теж глибоко запав їй у душу, а й тому, що багато чула від Михайла про його дружню родину: маму і тата, двох братів. А їй так хотілося родинного тепла, бо від тяжкої хвороби у 1937 році померла мама Ганни, а з Другої світової війни не повернувся батько. То ж єдиною порадицею і опорою в житті була бабуся, котра проживала в селі Вікторівка Маньківського району.

У 1953 році Михайло Сергійович і Ганна Микитівна одружилися. Молода дружина поїхала за чоловіком в м.Чортків, а у 1955 році на світ з'явився їх первісток – син Сергій, названий в честь діда. У 1957 році лелека у сповиточку приніс донечку Олю.

Та Михайла Сергійовича і Ганну Микитівну кликала до себе рідна сторона, і вони повернулися на Черкащину. Спочатку працювали у Потаській восьмирічній школі, а потім переїхали у Мошурів – рідне село Михайла Сергійовича, прийшли працювати в його рідну школу. У Мошурові 1965 році в подружжя Кучерів народилася донька Таня.

Незважаючи на те, що Михайло Сергійович і Ганна Микитівна були молодими, обом лише по 28 років, односельці з особливою шаную ставилися до молодого подружжя вчителів, бо знали, що Михайло Сергійович не лише гарний учитель, а й неперевершений знавець техніки, міг полагодити автомобіль чи трактор, допомогти порадою всім, хто потребував її. А Ганна Микитівна щира, добра душею жінка навчала учнів не лише російської словесності, а старалася на виховних годинах, в позаурочний час дати своїм вихованцям, особливо дівчаткам, основи домоводства, вчила всьому тому, що стане необхідним у майбутньому. І донині її колишні учні згадують свою вчительку зі словами вдячності.

У 1996 р. не стало Михайла Сергійовича. Важкою була втрата не лише для родини, а й для колишніх колег, учнів. Та біда не зломила Ганну Микитівну. Вона не замкнулася зі своїм горем, а ще більше потягнулася до людей, знаходила радість у спілкуванні зі своїми колегами, колишніми вихованцями. Була мудрою порадицею для внучат.

У 2016 році Ганна Микитівна поєдналася душею зі своїм покійним чоловіком. І тепер на небі сяють дві яскраві зірочки, бо світлими були їхні душі на землі.

Подружжя Атаманюків
Андрія Харитоновича та Валентини Іванівни
75 років у парі – це подвиг

Народився Андрій Харитонович 13 вересня 1910 року в с.Веселий Кут в селянській родині. У 1932 році після закінчення педагогічних курсів розпочав трудову діяльність вчителем сільської школи. Працював учителем історії. За час своєї педагогічної діяльності працював директором у с.Павлівці, учителем у с.Білашки, с.Романівці, с.Заліське, с.Піщана, с.Мошурові, с.Поташ.

У роки війни він активний учасник партизанського руху на Тальнівщині. Після визволення Тальнівщини від фашистських окупантів учитель воював у війську Білоруського фронту командиром кулеметного взводу. Пройшов усю східну Прусію. У лютому 1945 року в боях за м.Кенінсберг був поранений. За бойові заслуги в роки війни нагороджений орденами, медалями, мав квиток та медаль «Партизан України».

Про подружжя Атаманюків, їх педагогічну діяльність можна написати книгу. Їхні колишні учні згадують цих двох учителів як відданих і покликаних серцем школі, дітям.

Валентина Іванівна навчала дітей математики, фізики. В далекому 1935 році вони поєднали свої серця і пройшли по життю 75 років, зігріті любов'ю. Скільки років радості, тривоги, а ще вірного кохання. Валентина Іванівна завжди з усіх доріг чекала свого Андрія; і коли директорував, і коли був у підпіллі, і на фронті, і коли день і ніч просиджував у школі; вона - над перевіркою зошитів, а він - над іншими шкільними паперами. А траплялося так, що навіть ручка була одна на двох. Вони зростили двох синів Юлія та Вадима. Не дожив до «соточки», як казав сам Андрій Харитонович, зовсім мало – кілька місяців, помер 10 квітня 2010 року. 75 років удвох – це подвиг.

Подружжя Самойленка
Миколи Петровича та Нелі Болеславівни
Щедрий врожай ниви учителів

Влітку 1962 року село Мошурів облетіла новина: приїхав новопризначений директор школи з дружиною і почали облаштовувати житло, яке виділили їм на території школи. Деякі цікаві сільські молодички, що мали дітей учнів, поспішили відвідати новоприбулу сім'ю та запропонували свою допомогу, а потім навперебій розповідали, яка ж гарна пара подружжя Самойленків.

Самойленко Микола Петрович і Чернявська Неля Болеславівна познайомилися у Тальянківській середній школі. Микола Петрович після закінчення Черкаського педагогічного інституту працював тут директором, а Нелю Болеславівну призначили в Тальянківську школу на посаду піонервожатої. Юна красуня з довгою гарною косою відразу запала в серце директору школи. Та і він був вродливий, високий, врівноважений, розсудливий. Яка дівчина може встояти перед таким? І в серцях двох молодих людей спалахнуло кохання. Невдовзі у Тальянківській школі відгуляли скромне весілля. Миколу Петровича Самойленка призначили директором Мошурівської середньої школи, а Неля Болеславівна почала викладати у цій школі українську мову і літературу, поєднуючи роботу з навчанням у Черкаському педагогічному інституті. Непомітно збігали у напруженій праці дні. Обоє молоді, завзяті, сповнені планів, мрій. Микола Петрович працював над покращенням матеріальної бази школи, впровадженням у навчально-виховний процес нових педагогічних методів. На той час у Мошурівській школі навчалося 660 учнів, не вистачало класних приміщень, доводилося організовувати навчання у дві зміни. Проблем було багато, а вільного часу мало. Коли й випадала вільна хвилина, то вона йшла на «домашню педраду», «домашній відкритий урок». Адже Микола

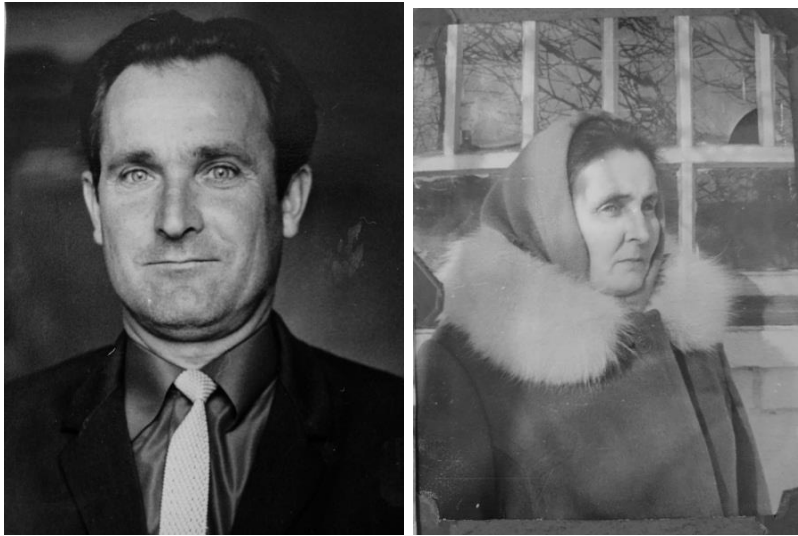
Петрович і Неля Болеславівна були не просто подружжям вчителів, а однодумцями і дуже часто питання виховання і навчання сільської дітвори обговорювали вдома. Дружина у всьому підтримувала чоловіка, а він, як більш досвідчений педагог, дуже часто давав їй слушні поради, як краще організувати позакласний захід чи провести урок.

Дуже швидко подружжя Самойленків завоювали авторитет не лише серед учнів, а й їх батьків, односельчан. Микола Петрович народився в селі Хрущівці, Золотоніського району, Неля Болеславівна - в Тальному. Та в Мошурові вони стали своїми, рідними. Тут збудували будинок, тут народилося двійко діток: син Олег і донечка Іринка. Батьків подружжя поблизу не було, але дуже часто їм приходили на допомогу мошуряни. Так висловлювали вдячність за добре ставлення педагогів до своїх вихованців, за високий професіоналізм.

А згодом і держава оцінила титанічну працю скромної сільської вчительки. Неля Болеславівна Самойленко була удостоєна високої нагороди: ордена Трудового Червоного Прапора, а Микола Петрович мав безліч грамот, подяк за роки своєї педагогічної діяльності. А ще у Нелі Болеславівни і Миколи Петровича був свій маленький світ захоплень. Обоє дуже любили читати, мали вдома величезну бібліотеку, а вільний від читання час дружина використовувала для вишивання. Лягали на полотно хрестик за хрестиком, і з'явилась сорочка-вишиванка для чоловіка, сина. Не сорочка, а витвір мистецтва. А до свят Неля Болеславівна вишивала собі сукні. І коли з'являлась у школі в новому вбранні, то захопленню не тільки колег, а й учнів не було меж, бо настільки все було підібране: і колір, і візерунок, що очей не можна було відвести. А Микола Петрович мав незвичне для чоловіка захоплення любив садівництво і огородництво. Скільки кущів винограду, смородини і малини різноманітних сортів посадив він за своє життя! Навесні, лише земля прокинеться від зимового сну, а він вже на огороді. А найбільше задоволення отримував від того, що щедро ділився плодами своєї праці з сусідами, друзями. Пригощав яблуками, черешнями, помідорами, огірками. Міг пораду дати будь-якій господині, бо знайомився з новинками агрономії, селекції. Мабуть, жила у його серці безсмертна іскра любові до землі, закладена батьками-колгоспниками.

Та, на жаль, нічого вічного в цьому світі немає. 2001 року відійшла за межу вічності Неля Болеславівна, а згодом у інші світи відлетіла душа Миколи Петровича Самойленка. Щедрим врожаєм заколося поле, засіяне славним подружжям Миколою Петровичем та Нелею Болеславівною Самойленками, що невтомно сіяли у душах своїх вихованців зерна доброти, щирості, працелюбності.

Подружжя Швеців Бориса Макаровича та Марії Савівни *На те й жнива, щоб збирати жито*

Швець Борис Макарович, народився 9 лютого 1927 року у с. Черномин Піщанського району Вінницької області. Народився у сім'ї, в якій було 12 власних дітей та одна дитина біженець - уродженець Росії. Батько працював інженером на місцевому цукровому заводі. Борис навчався у школі. Але мирному життю сім'ї зашкодила війна. У село увійшли спочатку румунські, а потім німецькі війська, навчання припинилося, а батько був звільнений з роботи. 12 дітей залишилося без засобів для проживання. Після звільнення села радянськими військами в 1944 році був призваний до лав Збройних сил. Вже в 16-річному віці брав участь у бойових діях проти Німеччини у країнах Балтії та Японії (Маньчжурія). Загалом віддав армії майже 7 років свого життя. За участь у німецько-радянській війні нагороджений численними нагородами. Після звільнення з лав Збройних Сил приїхав у с. Мошурів до своєї коханої – Коваленко Марії та одружився з нею 14 червня 1950 року. Молода сім'я проживала спочатку на зйомних квартирах, а з 1952 року почала спорудження власного будинку по вулиці Шкільній.

Працював учителем фізкультури та фізики в Мошурівській школі. У 1958 році поступив до Уманського педагогічного інституту на фізико-математичний факультет.

В 1973 році його призначили на посаду організатора позакласної та позашкільної роботи Мошурівської середньої школи, з 1976 року на посаду директора Потаської восьмирічної школи. Борис Макарович відмінник народної освіти, за сумлінну працю нагороджений грамотами.

На пенсію вийшов у 1990 році, але тривалий час ще продовжував працювати на посаді директора.

Його вірна дружина Коваленко (Швець) Марія Савівна народилася 17 лютого 1924 року у селі Сунки Смілянського району Черкаської області в сім'ї заможних селян. У 1933 році родина відчула всі переваги радянської влади. Сім'ю розкуркулили. Нова влада забрала у них будинок, усю техніку, худобу, господарські приміщення, навіть одяг. Батька Марії Савівни хотіли арештувати, але йому вдалося втекти від переслідування. Сім'я залишилася без засобів проживання й вимушена була виїхати в м. Макіївку, де протягом семи років працювала на шахтах Донбасу. Мешкали в тимчасовому житлі, яке тут називали бараками - по 8-9 людей в одній кімнаті. В 1939 році батька Марії Савівни заарештували, а згодом вивезли на Соловки для відбування покарання в концентраційному таборі за антирадянську діяльність. На Півночі Росії, як і мільйони українців, він загинув. Сім'ю неблагонадійних з макіївського бараку вигнали, тому цього ж року Марія Савівна разом з матір'ю повернулася назад на Черкащину – у своє рідне село Сунки. Житла не було, тому змушені були викопати землянку, а мама пішла на роботу в місцевий колгосп, де працювала за трудовні. Зарплати в колгоспах тоді не платили. Тут же пережили й голодомор, під час якого померли сестра та брат Марії. А її маму Катерину Гнатівну, вже спухлу від голоду, дивом вдалося врятувати. У 1941 році в Сунках Марія Савівна закінчила середню школу. Але почалася війна... У село зайшли ворожі війська і значну частину молодого населення вивезли на примусові роботи в Німеччину. Серед них була й Марія Коваленко. Відбула концентраційний табір, а згодом була направлена на роботи в родину місцевих бауерів, де допомагала по домогосподарству. У 1945 році, по закінченню Другої світової війни, Марія повернулася на батьківщину й відразу вирішила здобувати вищу освіту в Черкаському педагогічному інституті - на факультеті фізики та математики. З 1948 року була направлена на Тальнівщину. Спочатку працювала в селі Майданецькому на посаді учительки фізики та математики. В 1950 році була направлена на роботу у Потаську восьмирічну школу, а в 1951 року - переведена в Мошурівську середню школу, де працювала аж до виходу на пенсію. Марія Савівна – відмінник народної освіти, за сумлінну працю нагороджена грамотами. Померла 6 лютого 2013 року. Похоронена поряд з чоловіком на цвинтарі в селі Мошурів.

У Мошуріві подружжя вело активну громадську діяльність. Ініціювали та разом з односельцями висадили парк біля Громадського ставка (тепер там розміщений фонтан), побудували чудовий пляж, ініціювали та організовували численні спортивні змагання, співали в сільському хорі.

Разом з учнями допомагали колгоспу в вирощуванні та зборі врожаїв. За участь учнів в колгоспних роботах, за заготівлю лікарських рослин школа отримала в нагороду телевізор «Сигнал»- це був перший телевізор в селі.

У Мошурові подружжя Швеців народило трьох дітей: Тамару, Анатолія та Олександра. Тамара закінчила Мошурівську школу в 1972 році, здобула Золоту медаль, Анатолій – в 1973, Олександр – в 1979 році. Усі троє одержали вищу освіту у Львівському державному університеті імені Івана Франка. Тамара – радіофізик, а хлопці – журналісти.

Тамара Борисівна Гораль працювала в наукових установах Львова, а у 2000 роках створила та стала директором Видавничого дому «Прес-експрес-Львів», яке видало серію книг «Піонери третього тисячоліття» та ще ряд відомих в країні представницьких видань. Тамара народила двох синів, які подарували їй 5 внуків.

Анатолій Борисович Швець по закінченню університету працював редактором на державному радіо та телебаченні у Харкові та Києві. Згодом став коментатором та ведучим інформаційних програм «Актуальна камера» та «Вісті» Українського телебачення. Життя Анатолія, ліквідатора Чорнобильської аварії, трагічно обірвалося в 2000 році. Він похований на Мошурівському цвинтарі поруч зі своєю бабусею Коваленко Катериною Гнатівною.

Олександр Швець мешкає в Харкові. Тривалий час працював в системі Державного радіо та телебачення у Харкові та Києві. Брав участь у висвітленні подій в «гарячих точках» планети. Його неодноразово визнавали «Журналістом року» в Україні. Він - член правління Національної Спілки журналістів України, голова правління Харківського прес-клубу, засновник ряду місцевих видань, Олександр удостоєний звання Заслужений журналіст України, нагороджений медаллю «Золота зірка української журналістики». Має дорослу доньку.

Такий слід на землі залишило освітянське подружжя Швеців Бориса Макаровича та Марії Савівни. Обоє поховані на Мошурівському цвинтарі.

Подружжя Черногорів Юрія Ілліча та Марії Василівни *У злагоді і взаємоповазі була вчительська стежина*

Кожна родина має свою історію. І сьогодні хочу розповісти про своїх рідних, мою родину, про людей, життя яких вплинуло на моє існування і те, якою людиною я стала.

Яскравою особистістю була моя бабуся – Майборода Марія Василівна. Народилася вона 03.08.1922 у с. Мошурів у багатодітній сім'ї залізничника. Все життя пропрацювала у рідному селі вчителькою молодших класів. Була доброю, людяною, справедливою. Діти відчували ту любов, горнулися до неї. Учні, яких вона колись навчала, вже ставши дорослими, приходили до бабусі розказати про своє життя і отримати від неї пораду. Вона уміла заспокоїти і знайти компромісне рішення. Моя бабуся закінчила Уманське педагогічне училище. За призначенням у 1943 почала працювати в с. Червоне Тальнівського району, проте у 1944 році захворіла на тиф, і її батьки забрали додому в с. Мошурів. Так Марія Василівна молодою дівчиною прийшла працювати у Мошурівську школу, де й зустріла свого майбутнього чоловіка.

Першим директором школи після війни призначили Ольхового Андрія Федоровича. Він народився в Пологозькому районі Запорізької області у жовтні 1912 року. Закінчив історичний факультет Одеського учительського інституту. З 1939 року пішов воювати, спочатку на Фінську війну, потім далі на фронт II світової. За період війни здобув звання старшого лейтенанта. Нагороджений двома орденами Червоної зірки і орденом Великої Вітчизняної Війни. З фронту за станом здоров'я його комісували, і в 1945 році Андрія Федоровича призначили вчителювати в село Мошурів, де він працював вчителем історії та директором школи. У 1946 році одружився з

моєю бабусею – Марією Василівною. Невдовзі народилося двоє дітей: у 1947 у них народилася донька Тетяна (моя мама), а у 1948 – син Дмитро.

Поруч жили вчителі Черногори. Вчительські родини дуже товаришували. І робочі будні разом проживали, і свята разом відзначали, допомагали один одному в горі і радістю ділилися. Далися взнаки Андрію Федоровичу роки війни. У зв'язку з хворобою, що почала його долати ще на війні, він не зміг довго працювати в школі. У 1948 році він отримав інвалідність і вийшов на пенсію, довго лікувався, а у липні 1964 року Андрій Федорович помер.

Іншу вчительську родину, що працювала у Мошурівській школі, також спіткало лихо. У сім'ї Черногора Юрія Ілліча – вчителя математики і фізики, згасала від туберкульозу дружина – вчителька української мови Оксана Мартинівна.

Невдовзі Черногор Юрій Ілліч одружився із Ольховою Марією Василівною. Вони із бабусею були чудовою парою. Він поважав і цінував її. Вона була завжди толерантною, терплячою, щирою і завзятою до праці. Мала гарний настрій і любила життя. А дідусь веселий, добрий, люблячий та з гумором. Обое мали загострене почуття справедливості. А найголовніше – завжди були самими собою.

Усе життя дідусь з бабусею оберігали і захищали мене, були для мене найближчими людьми, особливо дідусь. Саме у нього на руках я сказала перше слово. Він був вибагливий, примхливий, проте серце мав дуже добре, сповнене любові. Я дуже любила спілкуватись із ним. Ми розмовляли на різні теми: про те, який світ нас оточує, про людські взаємини, про природу.

Черногор Юрій Ілліч народився 21.09.1923 в Чернобаївському районі Полтавської області. Там пройшло його дитинство, закінчив школу, звідти у 1941 році пішов в армію. Був призваний на морський флот. Пройшов всю війну, був поранений, однак мав щастя повернутися з війни додому живим. Мав нагороди за мужність і героїзм у роки війни.

Значну роль у житті Юрія Ілліча відіграли його батьки. Мама, Лукерія Гнатівна, була вчителькою, вітчим Ілля Черногор – голова сільської ради. Вони порадили сину, який мав здібності до математики, вчитися. Юрій Ілліч вступив до Черкаського педагогічного інституту. Після закінчення навчання його направили на Західну Україну у м.Стрий, де він працював директором школи. У характеристиці зі Стрийської районної ради зазначено, що Юрій Ілліч постійно підвищує свій фаховий рівень, а також, що показники навчальної роботи школи, якою він керує, завжди вищі за показники інших шкіл.

Та душа кликала Юрія Ілліча у рідний край. З 1952 року, пропрацювавши 37 років учителем математики та заступником директора з навчально-виховної роботи у Мошурівській школі, вийшов на пенсію. Дідусь досконало знав свій предмет, був старанним педагогом. Адже був вимогливою людиною, насамперед до себе, розуміючи, що є прикладом, зокрема й для своїх колег. Його поважали колеги, учні і батьки. Вчителі згадують його керівництво із вдячністю. З ним легко і приємно було спілкуватись, бо почуття гумору нівелювало гострі кути конфлікту. Його великі сірі очі посміхалися, хоча на обличчі була маска суворості. Очі випромінювали доброту і було одразу зрозуміло, що кожен отримає його підтримку. А такі його риси, як: скромність, простота і душевна щедрість стали запорукою авторитету серед колег. Його учні, навіть розмовляючи між собою, (вони ж люблять придумувати прізвиська вчителям), називали його шанобливо – Юрій Ілліч. Чорногор Юрій Ілліч був майстром – вмів знаходити ключики до дитячих сердець. Тому і слід залишив добрий.

Дідусь ніколи не скаржився, хоч уламок ворожої кулі постійно нагадував про себе, і часто непокоїло серце. Адже, пройшовши горнило війни, коли від людської крові земля ставала червоною рікою, він цінував кожну мить життя. Бо навіть спогади, наприклад, про бої за Малу Землю, були надто болючими і через десятиліття. 03.10.1990 року раптовий серцевий напад обірвав дідусеве життя, а 09.03.2010 року нестало бабусі.

Та пам'ять про них живе серед односельчан. Вони залишили яскравий слід у душах дітей. А у моєму серці мої дідусь і бабуся житимуть завжди.

Спогади онучки Оксани Петрової.

Подружжя Бевзів

Євгена Андрійовича та Марії Борисівни

Учительська доля – то сад у цвіту

Марію Борисівну Бевз доля привела на Тальнівщину у 1964 році. Молода дівчина родом із села Севастянівки Христинівського району після закінчення Корсунь-Шевченківського педагогічного училища була призначена у Корсунську школу на посаду старшої піонервожатої. Не один сільський хлопець задивлявся на тендітну білявку з великими голубими очима, та не відала тоді Марія, що вона вже давно запала в серце юнакові з її рідного села. Лист, що прийшов у Корсунку і був адресований піонервожатій, став для неї несподіванкою. Виявилось, що це лист від Маріїного односельця Євгена. Хлопець пропонував дівчині зустрітися, а вже через місяць просив у батьків коханої благословення на шлюб. 30 березня 2020 року подружжя Бевзів готується прийняти щедрий дарунок долі: 55-річчя їхнього спільного життя.

Молоде подружжя Євген Андрійович-учитель фізкультури та Марія Борисівна – учителька початкових класів, розпочали педагогічну діяльність у Мошурівській школі у 1966 році.

Сьогодні не одне покоління мошурян з вдячністю і теплотою згадують привітну, завжди з щирою посмішкою Марію Борисівну Бевз та вимогливого і справедливого учителя фізкультури Євгена Андрійовича Бевза. У 70-х роках наповнюваність початкових класів була велика: за партами сиділи більше 30 хлопчиків і дівчаток. Та це ніколи не лякало Марію Борисівну, бо вміла знайти ключик до серця кожної дитини, для всіх вистачало душевної теплоти і любові, кожному дитяткові допомагала повірити у свої сили і поступово підніматися до вершини пізнання. А Євген Андрійович серед своїх

вихованців знаходив найспритніших і найвитриваліших, проводив з ними додаткові заняття і давав можливість сільським дітям підніматись на найвищі сходинки п'єдесталів пошани на спортивних змаганнях різного рівня.

17 років віддали роботі в Мошурівській школі Євген Андрійович та Марія Борисівна. У школі вони стали високопрофесійними спеціалістами, справжніми майстрами своєї справи, тут вони здобули авторитет серед колег, заслужили любов серед учнів та шану їх батьків. У Мошурові у подружжя Бевзів народилося дві донечки: Іринка та Вікторія. Народження дітей не стало завадою Марії Борисівні у здобутті вищої освіти. Вона успішно закінчила Уманський педагогічний інститут, поєднуючи навчання з роботою, бо поруч був надійний чоловік – Євген Андрійович, котрий завжди розумів, підтримував і допомагав.

Педагогічну діяльність подружжя Бевзів завершило у 1999 році у Севастянівській школі Христинівського району, вийшовши на заслужений відпочинок. До кожного свята Марія Борисівна та Євген Андрійович отримують численні вітання від своїх колишніх вихованців з усіх куточків України, бо зерна доброти, любові, чесності, засіяні мудрими педагогами у маленьких серцях сільських хлопчиків і дівчаток, проросли щедрим урожаєм.

Подружжя Дмитрієвих

Василя Івановича та Надії Іванівни

Чарівний світ хімії і цариці наук математики поєдналися у долі вчителів

Надія Іванівна Дмитрієва – вчителька хімії і біології 1978-2003 р. Мошурівської школи народилася на Вінничині. Добре навчалася у школі, ще з дитинства мріяла стати вчителькою. Успішно склавши екзамени, вступила до Уманського педагогічного інституту. Закінчивши навчальний заклад, працювала в рідному селі Лужку, у селі Лебедині на Шполянщині.

Чоловік Василь Іванович – математик за фахом, родом із Кіровоградщини. Поєднали свої долі двоє освітян, і народилися у них двоє діточок Ярослав і Світлана. Невдовзі переїхали працювати у Мошурівську школу. Підросли діти. Надія Іванівна з вихованцями торували незвіданий світ хімії та біології. Учні шанували свою вчительку, бо вона давала їм ґрунтовні знання. Неодноразово учні Мошурівської школи ставали переможцями районних і обласних предметних олімпіад, а потім ставали учителями біології і хімії, лікарями, екологами. Василь Іванович - правдолюб, наполегливий у досягненні мети, дбайливий батько, коханий чоловік, прекрасний учитель такої складної науки – математики. Були успіхи, плани, мрії. Але так рано забрала хвороба від дітей батька, від дружини чоловіка, від учнів учителя. Учителя колишнього не буває, і для багатьох мошурян подружжя Дмитрієвих – їхні вчителі, що сіяли зерна добра і знань в дитячі душі.

Донечка Світлана гарна, чарівна вчителька продовжує освітянську справу своїх батьків. Вона, як і мама - вчителька біології у Мошурівській школі. Гордиться, що з родини вчителів. Надія Іванівна, виглядаючи донечку зі школи, завжди цікавиться: як навчаються діти, що нового в теперішній школі, і коли вчителеві буде працюватися легше.

Подружжя Наказненків

Микола Петрович та Валентина Вікторівна

Це ж треба: два математика в хаті – розв'язані усі задачі

Валентина Вікторівна Наказненко – вчителька математики Мошурівської школи навчила премудрості цариці наук– математиці уже не одне покоління учнів. Терпляча, розумна, дещо жартівлива вчителька знаходить стежечку до дитячих сердець і веде їх від простішого до складного по цій доріжечці аж до випускного вечора в школі

Надворі осінь– жовтаве листя покриває шкільне подвір'я, а Валентина Вікторівна стоїть у задумі. Ось уже 35 років вона приходить до школи, яка стала її рідною. Не віриться, ніби вчора вони з чоловіком Миколою Петровичем, теж математиком, прийшли до школи. І ось уже скільки років і в школі, і вдома разом.

Урок чи педрада не закінчується в школі, їх обговорення продовжується обов'язково вдома «Чому учні не справилися з написанням контрольної роботи? Що є причиною того, що діти не хочуть вивчати математику, та й, взагалі, падає інтерес до навчання? Чому, чому, чому?»

Але подружжя Наказненків віддані своїй справі, яку обрали. Вчать дітей... Микола Петрович тривалий час обіймав посаду заступника директора школи, з яким йому довелося згуртувати дружній колектив. А завуч, як кажуть, є технологом навчального процесу: це злагоджений розклад уроків, це методична робота колективу, участь в усіх заходах районного методичного кабінету, робота з батьками, з обдарованими дітьми. Нині Микола Петрович на заслуженому відпочинку. Більше уваги приділяє внукам, а Валентина Вікторівна продовжує топтати стежечку до школи, де її чекають учні, і знову чує: «Добрий день!» – малиновим дзвоном душі відгукується у її серці шкільний дзвінок.

Будівничий освіти

Учителю, як щедро зародила Ваша нива!

Достиглі врожаї збирати час!

*У Ваших учнів скроні посивілі,
та вони завжди пам'ятають Вас!*

Двадцять сім років довелося бути директором Мошурівської школи, однієї з найбільших шкіл району, - Івану Леонтійовичу Кващенку. Будівничим освіти на Тальнівщині називають його по праву.

Працював у Соколівоцькій школі, потім директором у Кобриновогребельській. А коли, як за Стельмахом, *«Літо збігло, як день, і з невлежаного туману вийшов синьоокий, золоточубий вересень. Він причепив до свого бриля червоний з вологістю кетяг калини й нитку бабиного літа, заглянув до нашої школи, завзято вдарив у дзвін та й пішов...»*, у вересні 1974 року молодого Івана Леонтійовича призначили очолити Мошурівську школу.

Суперечливі почуття переповнювали його в той час. Було чого хвилюватися; у школі навчалося більше 500 учнів, потужний педагогічний колектив, де переважна більшість – чоловіки – та ще й такі, чий долі обпалила війна, котрі мали великий життєвий досвід і мудрість.

Але робота почалась. Колеги підтримали директора і з натхненням взялися до роботи. Завжди, впродовж довгих років директорування Кващенка школа була однією з кращих в районі. Вчителі несли в колектив ініціативу, молодечий запал, іскру творчості. З ним працювали Ганна Степанівна Гриценко, Тетяна Василівна Рибалко, Вікторія Іванівна Драч та інші. Новозбудоване приміщення школи потрібно було обладнувати, створювалися естетично оформлені класи, кабінети, коридори, висадили біля школи сад, розбили квітники. У школі обладнали найкращий клас виробничого навчання, де згодом з'явився цех продуктивної праці, працювали гуртки за інтересами.

Іван Леонтійович завжди вірив в успіх будь-якої справи, яка є невід'ємною частиною великої спільної роботи – виховання громадянина.

Та він був не лише директором. Навчав дітей історії, сам дуже любив її, умів цікаво, захоплююче розповісти про будь-яку історичну подію.

За свою працю має нагороди. Відмінник освіти. Нагороджений грамотами Міністерства освіти, Почесними грамотами обласного відділу освіти, обласної та районної ради. Але найпочесніша з усіх нагород, що доля подарувала йому - стежку Вчителя.

Нині Іван Леонтійович виглядає своїх дітей, внуків. Журливіх пісень співають райські пташки для його коханої дружини Каті, пішла від нього його журавочка.

Життя продовжується. Добірним жнивом встелене життя Вчителя, а він пишається тим, що передав школу у дбайливі руки молодого колеги, директора школи Валентина Михайловича Нишпори, який є продовжувачем всіх найкращих традицій, що мала Мошурівська школа. Зараз директору із учителями доводиться втілювати в життя програму Нової Української школи. Всі вірять, що все заплановане буде успішно реалізоване.

*Іван Леонтійович
Кващенко з колегами*

На фото зліва направо: заступник директора з навчально-виховної роботи Нінель Тимошенко, соціальний педагог Алла Яцук, директор Мошурівської школи Валентин Нишпора

Штангей Вікторія Вікторівна

«Кожну мить будьте з любов'ю»

Ця вродлива жінка – це Вікторія Штангей, учитель початкових класів Мошурівської школи. Учитель-методист. Лауреат обласного етапу Всеукраїнського конкурсу «Учитель року» 2008р. (II місце). Лауреат премії ім.О.А.Захаренка. Має звання «Учитель гуманної педагогіки», нагрудний знак «Серце і Лебідь», багаторазовий лауреат педагогічної виставки «Освіта Черкащини», учасник Всеукраїнської виставки педагогічних технологій. Нагороджена грамотами і дипломами. «Справжній учитель, людина з Сонцем в очах, українка». Так про Вікторію повідали редактори Всеукраїнського проекту «Назустріч Сонцю», метою якого є розповідь про неймовірних людей, які день за днем роблять дива, надихають та створюють те, що зараз виглядає як найкраще майбутнє країни.

Вікторія залюблена у свою професію, скільки себе пам'ятає, хотіла бути вчителем.

Закінчивши Уманський педагогічний інститут, у 1981р. прийшла працювати у рідну школу і тут працює донині.

У 2005р. вона побувала на авторському семінарі видатного педагога сучасності Шалви Олександровича Амонашвілі. Тоді вперше побачила знаменитого чи не на увесь світ учителя, автора гуманної педагогіки. Вчителька розповіла, що була зворушена зустріччю з цією людиною. Він випромінював сонячне тепло і доброту. «Я ловила кожне його слово». Вікторія Вікторівна дякує Вчителю за те, що він подарував їй «крила і навчив

літати». «Я тоді зрозуміла, що саме цієї науки мені, як педагогу, не вистачає».

Тепер Вікторія Вікторівна бере участь у Всеукраїнських педагогічних читаннях гуманної педагогіки. Зокрема на X і XI Всеукраїнських читаннях у Києві мала нагоду виступати з майстер-класами. Це були уроки «Дорога до себе» та «Кожну мить будьте з любов'ю». Згадує: «По закінченню цього дійства сам Шалва Олександрович потис мені руку і подякував за виступ: ті щирі слова метра педагогіки не забудуться ніколи».

І коли ми запитуємо, то який він учитель гуманної педагогіки, то вчителька з гордістю відповідає – це учитель Світла. Гуманна педагогіка визначає характер вчителя у трьох якостях: педагогіка, щирість, відданість. У школі має панувати добро, любов.

Я (автор) знаю добре Вікторію Вікторівну і завжди при зустрічі з нею радію, що має вона гарну родину, що її шанують колеги у школі і має вона неперевершений авторитет серед педагогів однодумців в районі і області. Вона є гордістю освіти Тальнівщини.

*Вікторія Вікторівна
з переможницею конкурсу*

Освітнянські подружжя Онопріївської школи

1. Бабій Станіслав Григорович, Бабій Людмила Іванівна
2. Кухар Сергій Петрович, Кухар Тетяна Анатоліївна
3. Мороз Микола Васильович, Мороз Тамара Григорівна
4. Стафійчук Гнат Миколайович, Стафійчук Марія Михайлівна
5. Терещук Микола Кіндратович, Дрига Тамара Андріївна
6. Тичук Микола Герасимович, Тичук Марія Василівна
7. Шамота Олександр Миколайович, Шамота Людмила Андріївна

Подружжя Бабіїв Станіслава Григоровича та Людмили Іванівни

Далекий 1975 рік. Вісімнадцятирічна випускниця Корсунь-Шевченківського педучилища Людмила Андрієць прийшла працювати в Онопріївську школу вчителем початкових класів. Яка ж вона була красива! Діти бігли на зустріч з нею як на свято, всі дівчатка хотіли бути такою, як вона. Учительські будні спливали швидкоплинно, насичено, в турботах та самовдосконаленні. У цей час в школі вже працював учителем вродливий юнак Бабій Станіслав Григорович, який навчав дітей тракторної справи і допризвальної підготовки. З приходом у школу Людмили Іванівни він втратив спокій, закохався з першого погляду. Довелося йому поборотися за свою кохану. Але він переміг! Завдячуючи долі до сих пір Станіслав та Людмила вдвох.

Так склалося, що Станіслав Григорович пішов працювати в іншу сферу, а Людмила Іванівна впродовж 30 років удосконалювала свою вчительську діяльність у школі.

Не уявляла себе кимось іншим, лише вчителькою, тому згодом закінчила навчання в Уманському педагогічному інституті імені Павла Тичини та отримала спеціальність, вчитель початкових класів. Сім випусків учнів початкових класів пішли від неї у старшу школу. Скільки було зустрічей і розлучень з маленькими Петриками та Тетянками.

З великою шаною ставляться онопріївчани до своїх вчителів. Випускниця 1998 року Лариса Петрук (Горущенко) про свою вчительку згадує так: «Її урокам немає ціни, щоденно завдяки її терпінню, мудрості та турботі ми, боязкі невмілі, сором'язливі ставали: розумними, впевненими в собі, чемними».

Подружжя Бабіїв впорядкували дім, виростили та вивчили сина та доньку. Зараз радіють своїм онучкам дівчаткам-зірочкам.

Подружжя Стафійчуків
Гната Миколайовича та Марії Михайлівни
Покликані віддати своє життя дітям

Це подружжя запам'яталося Онопріївчанам тим, що були надзвичайно віддані роботі. Гнат Миколайович у школі днював і ночував, особливо, коли став добиватися, щоб у селі побудувати нове приміщення школи. Скільки йому довелося виїздити по різних інстанціях, щоб дали дозвіл на розробку проекту. Працював директором із 1962 року по 1971 рік. На директора школи в той час покладалися обов'язки керівника педагогічного та учнівського колективів та багато різної громадської роботи. Він відповідав за певну ділянку роботи в колгоспі, це доручення покладала на директора партійна організація, бо ж був комуністом.

Школа на той час мала багато учнів. Ті роки відзначалися ще й тим, що навчалося багато дітей із сусідніх сіл. Слід було налагодити їхнє проживання та побут.

Гнат Миколайович спокійний, добрий, ніколи не підвищував голосу, умів відшліфувати всі гострі кути в суперечці.

Марія Михайлівна, навпаки була дуже емоційною із підвищеним почуттям справедливості, беручка до роботи. У школі навчала дітей хімії.

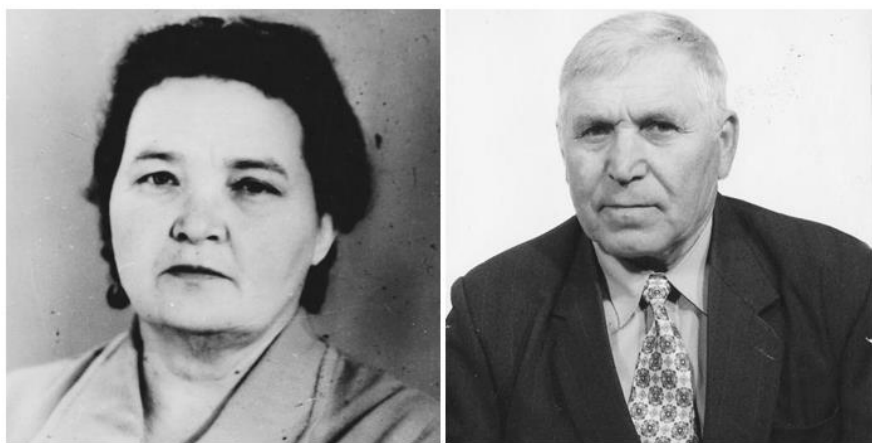
Характерними для вчительки було пояснити учням так, щоб ішли з уроку і повністю знали той матеріал, що вивчили.

Все домашнє господарство вела Марія Михайлівна, бо Гнат Миколайович вдома – рідкий гість – весь в роботі.

Пізніше Гната Миколайовича перевели на посаду директора школи у село Мошурів, і сім'я переїхала туди.

А згодом їх сини забрали на Київщину, там і доживали віку цих двоє освітян, віддавши здоров'я і молоді сили на благо освіти Тальнівщини. Син Віталій теж був учителем.

Подружжя Терещуків
Миколи Кіндратовича та Тамари Андріївни
Пам'ятаємо Вас, учителі

Сивий вечір встає над селом, усе затихає навколо. У хатах села Онопріївки раз по раз загоряються ліхтарі світла. Вечірні сутінки нависають над селом, і люди поспішають з роботи додому. Ідуть зі школи Микола Кіндратович і Тамара Андріївна Терещуки, і всі зустрічні вітаються з ними, запитують про своїх школярів, розповідають про себе. І то нічого, що уроки закінчилися давненько, і вдома роботи вдосталь. Усіх вислухають, з усіма привітаються, кожному дадуть пораду. Бо вони – учителі. І так день за днем, рік за роком. Це їхнє життя.

Так було... Пам'ятають онопріївчани красуню Тамару Дригу учительку української мови і літератури, яка у 1955 році, закінчивши Черкаський педагогічний інституту, прийшла до них у школу. Молода, красива, енергійна, беручка до всякої роботи, Тамара запала в серце не одному юнакові. Але обрала вона одного-єдиного на все життя, вродливого хлопця Миколу Кіндратовича Терещука, який у цей час, повернувшись з армії, працював шофером у колгоспі.

Тамара Андріївна у школі була незамінною ведучою усіх свят, а як виступали онопріївські діти в Тальному на огляді художньої самодіяльності, то хореографічні номери вчительки були неперевершені.

На Тальнівщині казали, що краще Тамари - «Фуете» - найскладніший з повторюваних балетний рухів танцю, ніхто не міг виконати. Всі раділи за Тамару Андріївну, батьки і діти були в захопленні від своєї учительки.

У сільському клубі організувала драматичний гурток, де неодноразово інсценізували п'єси українських класиків, в яких і сама постійно виконувала головні ролі.

Про Тамару Андріївну, її уроки української літератури пам'ятають колеги -філологи. За вагомий внесок в розвиток освіти, багаторічну сумлінну працю вона нагороджена медаллю «За трудову доблесть», Відмінник освіти, їй першій в районі присвоєно звання «Старший вчитель», мала грамоти обласного та районного відділів освіти та багато інших нагород.

Пригадую (автор книги), мені довелося бути присутньою на уроці української літератури у 10 класі, вивчали «Прапорonosці» Олеся Гончара. Урок незабутній. Як працювала з кожним учнем, як виховувала високу культуру у дітей, загострювала увагу на оспівуванні високого почуття-кохання, пропагувала книгу як важливий засіб естетичного виховання.

Школа – друга домівка. Турботи, сім'я... Підросли сини Сергій і Олександр – підтримка, надія, любов.

Микола Кіндратович у школі по закінченню Черкаського педінституту викладав фізкультуру, трудове навчання. Обладнав зразкову шкільну майстерню. Вироби гуртка з художнього оформлення деревини були представлені на районних і обласних виставках. Ініціативний учитель організовував постійно діючі виставки моделей літальних апаратів. За багаторічну сумлінну працю нагороджений Грамотою обласного відділу освіти, районного відділу освіти та районної організації Профспілки працівників освіти.

Подружжя освітян Терещуків було взірцем для жителів села Онопріївки. Хлібосольні, дружелюбні, уміли пригостити і чаркою, і шкваркою. А яка у Миколи Кіндратовича добренна горілка, настояна на кропиви!

У с.Онопріївка шкільний колектив був надзвичайно дружній, умів його об'єднати директор школи Іван Кіндратович Терещук. Багато, за його директорування, було зробленого всього по облаштуванню шкільного подвір'я, по обладнанню навчальних кабінетів. Жителі села шанували своїх учителів і завжди з вдячністю ставились до них.

Колись у розмові Тамара Андріївна сказала, що за школою не бачила, як підрастають її діти, так, мабуть, воно і було....

Освітнянське подружжя Терещуків виховало двох синів, які стали достойними своїх батьків. Старший син Сергій, після закінчення школи із золотою медаллю та Уманського сільськогосподарського інституту, який теж закінчив з відзнакою, обирався народним депутатом Верховної Ради України IV і VI скликань. Автор 37 і співавтор 100 законопроектів про державну підтримку галузей сільського господарства, селекційної справи у тваринництві, зерно і зернопродукти, державний кадастр, ринок землі. Терещук С.М. - кандидат економічних наук, йому присвоєно почесне звання

«Заслужений працівник сільського господарства України», нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня, Почесною грамотою Кабінету Міністрів України та багатьма іншими відзнаками, голова ради директорів агропромислової компанії «Маїс».

Будучи депутатом Верховної Ради України, Сергій Миколайович, переймався турботами жителів району, зокрема, допомагав освітнім та медичним закладам району.

Менший син Олександр був військовим пілотом, а нині працює у сільському господарстві.

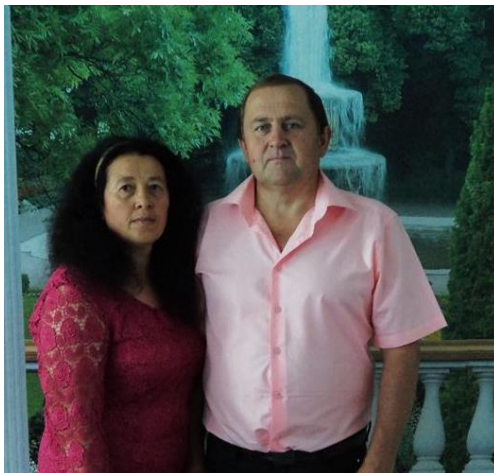
Пішла у вічність від нас Тамара Андріївна, залишила з одним крилом свого судженого, з яким пройшла життя по освітянській стежці.

Стежина була важка, але плідна...

*Подружжя Терещуків із синами
Сергієм та Олександром*

Подружжя Морозів Миколи Васильовича та Тамари Григорівни *Не зміліє криниця учительського серця*

Тамара Григорівна і Микола Васильович, воістину послані одне одному Богом, навіть зовнішньо схожі. Обоє люблять школу, дітей, уміють захопити учнів серйозною і змістовною працею.

Микола Васильович закінчив Богуславське училище, Київський інститут ім. Драгоманова, працював на Київщині, потім у Веселому Куті. Ось уже 25 років в Онопріївці навчає дітей історії. Впродовж десяти років колеги обирають його головою профспілкової організації. Він уміє потурбуватися про людей, чуйний, доброзичливий. Разом з директором школи Квашею Наталією Миколаївною знаходять порозуміння на благо забезпечення спокою та творчої атмосфери в колективі.

Тамара Григорівна теж закінчила Київський інститут ім. Драгоманова, навчає дітей географії та біології, - вимоглива, розумна, ініціативна, завжди класний керівник, а це покладає особливі турботи про дитину. Любить Тамара Григорівна, коли до класу вливається гомінлива дівчора, і починається праця, без якої неможливе життя, без якої висихає вчительська душа.

Морози шанують всіх своїх колег, люблять школу, бо ж трудяться уже тут багато років. В народі кажуть: Учителем станеш тоді, коли вивчиш хоча б одного вчителя. В Онопріївці будуть ті вчителі, котрих вчило це подружжя.

Вони виростили своїх двох дітей – сина і доньку, які уже самостійні. Болить цим учителям те, що в школі мало дітей, та вірять, що настануть кращі часи, будуть у селі робочі місця, будуть залишатися молоді люди, і будуть діти. Сподіваються, що ще не раз прозвучить з дитячих вуст для вчителів пісня «Вчителько моя». Вірять, що ніколи не зміліє криниця учительського серця.

Подружжя Кухарів

Сергія Петровича та Тетяни Анатоліївни

*Учителем не кожен може бути, учитель, лише той, хто вмiє чути,
окрилити, навчити i любити*

Кажуть в Онопріївці, що вчителі Кухарі Сергій Петрович та Тетяна Анатоліївна ніби народжені для школи. Не уявляють їх на іншій роботі. Це подружжя - багатодітна родина, вони мають п'ятеро дітей. Двоє уже дорослі, отримують вищу освіту, менші навчаються в школі. У цій родині свої закони, своє бачення всього навколишнього. Але саме основне, ніколи ні на кого не підвищили голосу, не розгнівили ні словом, ні вчинком. Діти дуже чемні, виховані, працьовиті. Взірець для багатьох.

Сергій Петрович закінчив Уманський педагогічний інститут, має в школі уроки фізики і трудового навчання. Діти знають, що обов'язково сьогодні на уроці трудового навчання учитель навчить чогось нового, повідає, виготовить, або просто покаже і порадить, як це робити. Доброзичливий, проворний, переймається кожною справою, за яку береться. Любить усе доводити до ладу. Старається обов'язково похвалити кожного учня, і впевнений, що його учні усі талановиті, а при допомозі вчителя виростуть гарними людьми. У школі кажуть, що з таким учителем легко співпрацювати і колегам, і учням, і батькам.

Тетяна Анатоліївна вихователь, працює з маленькими дошкільнятами. Вона переконана, що вихователь, більше, ніж професія. Це – покликання. Вона садівниця дошкілля. Її робота – то вічний поклик душі, постійне хвилювання. Тетяна Анатоліївна привчає в дитячому садочку своїх вихованців змалечку бути трудолюбивими, бо «всього дитина мусить навчитися в дитинстві – потім буде запізно». Кожний урок для неї – це надія на маленьке відкриття в дитячій душі. Почули б ви, з якою теплотою в голосі говорить про своїх малюків, свою школу...

Подружжя Шамотів

Олександра Миколайовича та Людмили Андріївни

Де народилася, там і пригодилося

Людмила Андріївна закінчила Онопріївську школу. Добре навчалася у школі і виношувала мрію ще з дитинства стати вчителькою. Спочатку працювала у с.Кобиляки Звенигородського району піонервожатою. Дуже ретельно готувалася до вступу в інститут. Та ще й факультет обрала важкий – фізико – математичний. Вступила до Черкаського інституту. Красуня Людмила добре навчалася, і придивився до працюючої дівчини вродливий хлопець, теж математик, Олександр – покохали одне одного. Одружилися і у 1995 році прийшли обоє працювати у рідну Людмилину школу – Онопріївську. Народилася донечка Юлія. Подружжя взялося будувати хату. Олександр мав золоті руки, Людмила теж раділа, що матимуть свою хату. Обоє сповна віддавалися роботі в школі. Обоє любили дітей, проводили цікаві шкільні заходи, вечори, олімпіади. Людмила Андріївна завжди з дітьми, на свято зустрічі весни випікала жайворонки – символ весни. Як раділи цьому святу діти, батьки, колеги. Ініціативна, творча вчителька у 2003р. очолила педагогічний колектив Онопріївської школи.

Рано пішов із життя Олександр Миколайович. Підросла донечка. Турбот було багато. До 2012 року Людмила Андріївна працювала директором школи. Згодом Людмила долю поєднала з роботящим чоловіком Євгенієм Маслоком. Зараз навчає дітей математики, радіє внукові, якого дуже чекає в гості, бо донечка Юлія, одержавши військову спеціальність, проживає у Львові.

Онопріївські діти радіють, що мають добру, розумну, турботливу вчительку, які при нагоді можуть сказати: «Мене вчила Людмила Андріївна», а вона не зрадила своїй мрії і з надією дивиться у завтра, болить їй те, що в школі мало діточок. Але щирі дитячі очі випромінюють віру, яка вселяє надію усім вчителям сільської школи. Школа буде.

Освітнянські подружжя Павлівськопершої школи

1. Безуглий Микола Олександрович, Безугла Катерина Василівна
2. Демчук Іван Якович, Демчук Марія Варфоломійвна
3. Дідик Володимир Дмитрович, Дідик Людмила Яківна
4. Пузенко Сергій Сергійович, Пузенко Марія Федорівна
5. Чмига Леонід Денисович, Чмига Віра Йосипівна

Педагогічний колектив Павлівськопершої школи, 2017р.

Подружжя Демчуків Івана Яковича та Марії Варфоломійвни *«Ці вчителі мене вчили»*

Демчук Іван Якович народився в багатодітній сільській сім'ї 1 жовтня 1923 року в селі Павлівка I, Тальнівського району, Київської області (тепер Черкаської). Там же народилась 23 лютого 1923 року і його майбутня дружина Марія Варфоломійвна, котра з 4-х річного віку росла без матері.

Іван пішов до школи в 1930 році, Марія – в 1931 році. Після закінчення 10-го класу - в 1940 році Іван поступив до Рівненського учительського інституту. А випускний день Марії прийшовся на 22 червня 1941 року (початок страшної війни).

Влітку 1942 року одружилися і прожили разом 33 роки, поки їх не розлучила тяжка втрата – смерть Марії в 1975 році.

Іван Якович з лютого 1943 року по березень 1944 року був учасником партизанського загону, Марія ростила їхнього сина. Коли село було звільнене від німецьких окупантів, Іван був мобілізований до лав Радянської Армії, де прослужив спочатку рядовим, а потім сержантом до лютого 1946 року. Мав бойове поранення, лікувався у госпіталі і був демобілізований.

Обоє працювали в колгоспі «Серп і молот», а у вересні 1946 року стали студентами Черкаського учительського інституту. Через рік Марія перевелась на заочний відділ, а Іван, враховуючи рік навчання у Рівненському інституті, захистив диплом Черкаського державного учительського інституту, в 1947 році отримав спеціальність учителя середньої школи за фахом «українська мова та література» та був направлений на роботу у школу с. Княгинінок, Луцького району, Волинської області, де згодом з посади вчителя був переведений на посаду завуча Княгининської середньої школи. Марія, попри виховання двох дітей в важких післявоєнних умовах, зуміла закінчити навчання в 1952 році. Крім цього, поїхавши разом з чоловіком за його направленням, вона, в зв'язку з гострою

потребою в учительських кадрах, працювала учителем німецької мови в середніх класах тієї ж Княгининської школи. Подружжя працювало на Волині до літа 1951 року. В цей же період, в 1948 році, Іван Якович поступив заочно на мовно-літературний факультет Черкаського педагогічного інституту, котрий успішно закінчив у 1952 році.

Влітку 1951 року подружжя вчителів перебралось ближче до рідного краю, на Тальнівщину. Іван Якович отримав призначення на посаду вчителя та директора семирічної школи у селі Кобринова Гребля, а Марія Варфоломіївна працювала вчителем української мови і літератури в 5-7 класах цієї ж школи до 1957 року. З червня 1957 року по серпень 1957 року Іван Якович працював директором Тальнівської школи №3, а з серпня 1957 року був призначений на посаду завідувача районним відділом народної освіти, де працював по серпень 1959 року.

Марія Варфоломіївна увесь цей час працювала вчителем української мови і літератури в 5-7 класах школи №3. В 1959 році, в зв'язку з погіршенням стану здоров'я батьків Івана Яковича, подружжя перебралось у рідне село Павлівку І. Іван Якович працював вчителем та директором середньої школи, а Марія Варфоломіївна – завідуючою шкільним інтернатом, а згодом вчителем української мови та літератури у середніх класах. В лютому 1962 року Іван Якович на загальних зборах колгоспників був вибраний головою колгоспу «Серп і молот», де і працював до лютого 1971 року. З березня 1971 року по вересень 1971 року Іван Якович був призначений на посаду організатора позакласної роботи в Тальнівську середню школу №4, а потім у вересні 1971 року переведений вчителем та директором до Павлівської І середньої школи, де працював до вересня 1977 року. Іван Якович був відзначений бойовими та трудовими нагородами. Марія Варфоломіївна працювала в Павлівській І середній школі до 1975 року, коли скінчився на 53 році життя її земний шлях.

Одинокий Іван Якович перебрався до м. Тальне, де працював директором Тальнівської середньої школи робітничої молоді до вересня 1983 року, аж до виходу на пенсію. Під час перебування на пенсії Іван Якович продовжував працювати вчителем в навколишніх від Тального селах.

Земний шлях Івана Яковича скінчився 7 червня 1987 року.

Подружжя Демчуків виховали трьох дітей – два сина і дочку. Всі діти успішно, з медалями закінчили школу, здобули вищу освіту, стали гідними своїх батьків.

Подружжя вчителів Демчуків було дуже віддане своєму покликанню, і їх учні завжди з вдячністю оцінювали працю на ниві освіти.

Подружжя Безуглих Миколи Олександровича та Катерини Василівни

«Дякую долі, що Господь простяг назустріч твої руки»

Напевне не раз у житті казали ці слова Катерина Василівна і Микола Олександрович одне одному.

Подружжя Безуглих Катерини Василівни та Миколи Олександровича із Павлівської школи у районі знають усі. Ось як згадує про те, як поєднали свою долю, Катерина Василівна: «Осінь 1966 року. Іде підготовка до занять. І тут всі дівчата (в основному на математичному відділенні були лише дівчата) біжать до вікон. Ніби змовилися, на подвір'ї з'явилися кілька хлопців. Ідуть красені, як на параді – виправка, підтягнуті. Повернулися з військової служби студенти-фізики 3 курсу.

З того дня у багатьох дівчат було втрачено спокій. Втратила його і я, мені дуже сподобався Микола Безуглий. Це був красень, як римський імператор. В 1967 ми одружилися, і після закінчення інституту отримали направлення у Вінницьку область. Звичайно, доля розпорядилася по-своєму. Після державних екзаменів в інститут приїхав директор Новоселицької школи Хвиль А.Н. разом із заврайвно Катеринопільського району Швидким, яким потрібно було два вчителі фізики і математики. Нам, як авторитетним студентам, запропонували ці посади. Отак ми поїхали у село Новоселицю,

яке славилося каоліновим рудником. Школа була хороша, виробнича бригада якої відома на всю Україну. Тоді ще вчитель звучало гордо! І ми так старались привітатись до старших людей першими, а вони, особливо, чоловіки, при зустрічі піднімали капелюха і схиляли голову. І казали: «Які до нас прийшли молоді вчителі».

Але житлове питання змусило в 1970 році переїхати в Онопріївку, на мою батьківщину, де пропрацювали до 1985 року. Знову ж таки нам пощастило з колективом, обоє ми дуже вдячні Дризі Т.А. (вічної пам'яті), яка стала для нас учителем, другом, порадником та наставником. В роки нашої молодості вчителі були скрізь: і в художній самодіяльності, і в хорі, і агітатори, і пропагандисти. Крім уроків у денній школі мали уроки у вечірній та заочній школах, вчителі були вихователями в інтернаті (при школі були інтернати для дівчат і хлопців), де жили діти з Павлівки І, Кобиляк, Антонівки, Кобринової Греблі, Заліського, Гуляйки, Кобринового, Веселого Кута, Шаулихи та Лісового. Щось схоже на теперішні опорні школи, хоча тоді ніхто нікого не підвозив. В 1985 році переїхали в село Павлівка І, де Микола Олександрович пропрацював директором школи 12 років. Мене після десятирічного стажу голови сільської ради в с. Опріївка було обрано головою колгоспу «Серп і молот» у с. Павлівка- І. Я вам скажу, тандем голови колгоспу і директора школи для села дуже позитивний. Кожного року виділялися кошти на ремонт школи, на придбання навчальних посібників, а діти і вчителі в осінній період допомагали збирати овочі, літом заготовляли сіно, скиртували солому. Так в роботі і турботах пройшла найкраща частина нашого життя. Виховали двох синів. Взаємоповага, взаємодопомога, взаємовиручка завжди були основою нашої сім'ї.

Ми прожили разом 46 років. Друг, коханий чоловік, колега, батько двох моїх синів, незабутній Микола Олександрович у 2015 році пішов за межу вічності. «Я дякувала долі, що Господь простяг назустріч руки такого чоловіка».

Я ще працювала – вчителем математики, школа – це моє покликання. З 2017 року на заслуженому відпочинку».

Слід додати, що Микола Олександрович був постійним дописувачем до районної газети «Колос». Його статті зворушували серця тальнівчан. В одній із таких «Позбудьмося байдужості, бо пропадемо» він переймається станом освіти в районі. Немає дітей «А що тепер?!».

А Катерина Василівна залюблена в пісню. Скільки пісень вона переспівала на сільській сцені. А зараз ще й організувала у селі фітнес-клуб.

Подружжя Безуглих – приклад для багатьох поколінь павлівчан.

Освітнянські подружжя Папужинської школи

1. Крикливий Микола Пилипович, Колісніченко Марія Григорівна
2. Личак Махайло Олексійович, Мельник Ганна Василівна
3. Шмідт Едуард Янович, Ремінець Олена Іванівна

Олена Василівна Лисаченко – директор школи в Папужинській школі із 2005 року. Вперше в історії школи – директор жінка. Її життєве кредо: «Живи за законами добра і краси». За період директорства Олени Василівни у школі багато зроблено по впорядкуванню шкільного подвіря, облаштування приміщення. Школа стала справжнім оазисом краси у селі. Кожний метр коридору знайомить дитину з прекрасним. Директор поважає всіх, хто працює у школі, а колеги поважають її. Шкода, що меншає дітей у селі. Це турбує Олену Василівну і всіх жителів села.

Школа та її колектив осередок культури, джерело радості і навчання дітей.

Подружжя Шмідта Едуарда Яновича та Ремінець Олени Іванівни *В одній школі — все життя*

В 1951 р. на посаду директора Папужинської школи був призначений Шмідт Едуард Янович. Молодий керівник прибув у сільську школу разом із дружиною Ремінець Оленою Іванівною, що працювала учителем біології після закінчення Уманського Державного Учительського інституту. Обоє молоді, беручкі, до роботи. До них серцем і душею потягнулися діти, поважали батьки.

Едуард Янович – директор, сповнений творчих сил одразу влився в педагогічний колектив. Гарний керівник, високопрофесійний учитель географії мав великий авторитет не лише серед колег у школі, а й серед жителів села. Люди любили порадитися із своїм директором. До його думки завжди прислухалися, зверталися за порадою. Для всіх був він порадник, наставник і друг.

Багато зусиль довелося докласти директору до будівництва, а потім впорядкування нової школи. У 1984р. була перерізана стрічка входу в нове приміщення школи. Подружжя освітян склало план озеленення території, оздоблення клумб, квітників і дослідних ділянок. Олена Іванівна стежила за посадкою кожного деревця, кожного кущика. Батьки, як комахи, бігли на допомогу школі, раділи, що діти будуть навчатися в новому приміщенні.

Едуард Янович мав один-єдиний запис в трудовій книжці: Прийнятий на роботу (Наказ №343 від 15.08.1951р.) на посаду директора школи і вчителя географії.

Олена Іванівна, попрацювавши в Папужинській школі до 1988 року на посаді учителя біології та хімії, пішла на заслужений відпочинок.

Не дав Бог цьому подружжю своїх дітей, але всі папужинські діти, були їхніми.

Едуадр Янович з учнями

Олена Іванівна з учнями

Подружжя Личаків

Михайла Олексійовича та Ганни Василівни (Мельник)

З теплотою в серці відгукуються про цих учителів

Шанована людина на Черкащині, уродженець села Папужинці Степан Феодосійович Костенко у своїй книзі «Передзвони моїх шляхів» згадує: «Михайло Олексійович – директор – був красень на все село, строгий, вимогливий, прекрасно володів словом, був чудовим промовцем. Знав безліч напам'ять творів Пушкіна, Некрасова, Лермонтова, Чехова. А коли читав Тургенєва «Муму», то всі в класі плакали. Вчитель – артист, вся молодь села була закохана в нього!

Під стать своєму чоловіку була його дружина Ганна Василівна, що викладала у нас математику і фізику. Спокійна, лагідна, жіночна, вона користувалась великим авторитетом серед учнів та односельчан, завжди уміла вислухати і дати цінну пораду і учням, і їхнім батькам.»

Так склалося в житті, що Ганна Василівна сама виховувала трьох дітей. Важко було, але всі троє здобули вищу освіту: Василь Михайлович Личак був провідним спеціалістом на заводі «Богдан», м.Черкаси; Галина Михайлівна Вусатенко – працює лікарем променевої терапії у Черкаському онкодиспансері; Віктор Михайлович Личак – технолог харчової промисловості, живе в Тулі.

Ганна Василівна гордилася своїми дітьми, щиро раділа їхнім успіхам як і успіхам папужинських школярів.

Вчительський та учнівський колективи Папужинської школи, 1952 рік

Подружжя Крикливих Миколи Пилиповича та Марії Григорівни (Колісніченко)

Крикливі – значить з Папужинців

Микола Пилипович Крикливий народився у багатодітній селянській родині Крикливих у 1938р. Після закінчення середньої школи у селі Романівці став студентом Уманського педагогічного інституту, в якому навчалась Марія Григорівна Колісніченко, жителька Гордашівки. Молоді люди познайомилися, а потім одружилися. Після закінчення вузу були направлені на роботу у Романівську середню школу, згодом переїхали у Папужинці, де і працювали до виходу на пенсію. Марія Григорівна вчила дітей математики, а Микола Пилипович - хімії, а також був учителем трудового навчання, фізкультури.

Були щирими у спілкуванні, любили дітей. Жили разом із батьками чоловіка. Виростили трьох дочок Світлану, Аліну і Таню.

Педагоги відійшли у інші світи, а пам'ять про них живе у серцях вдячних учнів.

Подружжя Крикливих з учнями

Освітнянські подружжя Піщанської школи

1. Коваленко Іван Назарович, Коваленко Валентина Сидорівна
2. Тараненко Юрій Іванович, Тараненко Галина Григорівна

Не забуваємо про колегу-освітнянку

Про подружжя розповіді не ведемо, але не можемо обминути увагою працю у Піщанській школі **Ольги Олександрівни Кініченко**. Народилася вона в цьому ж селі в селянській родині. Після закінчення в 1969 році Черкаського державного педагогічного інституту, першочересневий шкільний дзвінок погукав її у Пальчиківську школу Катеринопільського району. Потім перейшла працювати вчителем хімії у рідну Піщанську школу.

У 1979 році Ольгу Олександрівну призначають директором цієї ж школи. Без кількох місяців 30 років беззмінний керівник освітянської родини. Непосидюча, роботяща, наполеглива, вічна оптимістка, завжди у неї було повно клопотів. Керувати школою, яка розташована, як казала сама Ольга Олександрівна, «на турецькій границі», було нелегко. Не одне покоління вирросло на її очах і винесло з рідної школи любов до України, до книги і до вчительки, яка віддала їм свої знання, свої переконання.

У своїй роботі вона керувалася великою думкою О.А.Захаренка «Все наше життя, вся наша робота – це спілкування з живою людиною, дитиною, яка хоче бути особливою, чекає поваги в колективі однокласників, хоче вдячності від старших».

Ольга Олександрівна уміла похвалити дитину і сказати приємне слово колезі. Її шанували в колективі. Разом з педагогами школи дітей навчали вчитися, працювати, жити. У своїй роботі постійно послуговувалася ідеями народного вчителя О.А.Захаренка. Недаремно, шанована вчителька одна з перших в районі отримала високу нагороду – диплом імені Народного вчителя О.А.Захаренка.

Пішла з життя, виховавши донечку, любила свою внучку Олю. Дочка, Наталія Миколаївна Ключник, теж стала вчителем і нині працює у Вишнопільській школі.

Освітнянські подружжя Потаської школи

1. Ванда Іван Сергійович, Ванда Галина Павлівна
2. Гордєєв Епіфаній Віссаріонович, Гордєєва Ніна Климентіївна
3. Мітокару Олександр Іванович, Мітокару Людмила Іванівна
4. Субота Володимир Федорович, Субота Галина Іванівна
5. Швець Борис Макарович, Швець Марія Савівна

Подружжя Суботів

Володимира Федоровича та Галини Іванівни

Багато років їх зустрічала школа

*«Вчителько моя, зоре світова,
Звідки виглядати, де тебе знайти...»*

Душевні, хвилюючі слова, які кожна людина згадує тоді, коли розмова заходить про школу, шкільних друзів, і особливо першу вчительку.

Теплими словами декілька поколінь поташан із вдячністю згадують свою першу вчительку – Суботу Галину Іванівну.

Не уявляла вона себе ніким іншим, тільки вчителем, бо народилася в учительській сім'ї. Знала і будні, і свята людей, які віддавали часточку свого серця дітям. По закінченню Уманського педагогічного училища, в 1953 році прийшла працювати у Потаську школу учителем початкових класів. Не полічити скількох дітей навчила і поклала в свою теплу руку долоньки маленьких своїх «чомучок». Приходили в клас незнайки, але через десяток років вона зустрічала їх хліборобами, лікарями, інженерами...

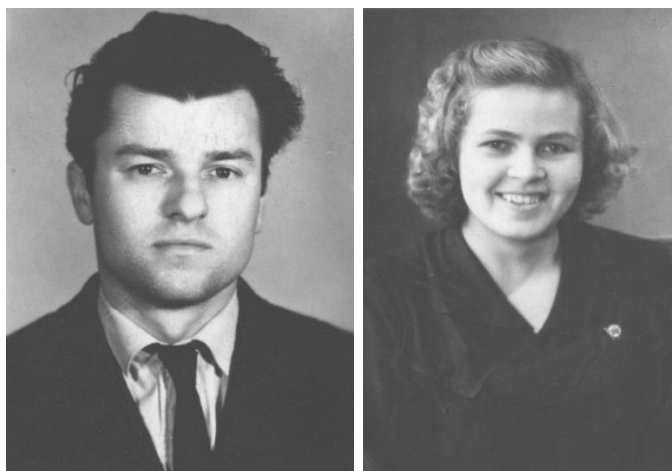
Надійним другом, з яким довелося ділити все навпіл, був її суджений, теж учитель, Субота Володимир Федорович.

Він – митець, гарно малював, грав на музичних інструментах, був добрим теслею. Мав «золоті» руки.

Закінчив факультет мистецтв у Всесоюзному будинку народної творчості у Москві. У школі навчав дітей малюванню, співам, грі на різних інструментах. Обоє вчителі любили школу і віддавалися роботі сповна.

Тепер вони вже в інших світах, але багато вдячних поташан згадують з теплом проворного, непосидючого Володимира Федоровича і спокійну, виважену, доброзичливу Галину Іванівну Суботів.

**Подружжя Ванд
Івана Сергійовича та Галини Іванівни**
«Наші молоді вчителі, наче артисти»

У 1964 році до села Поташ був направлений директором восьмирічної школи та вчителем історії випускник Полтавського педагогічного інституту Ванда Іван Сергійович. Молодий, вродливий, стрункий, із пишним чубом учитель відразу сподобався потаським дівчатам. Та даремно, попередив відразу – одружений.

На початок навчального року прибула і його красуня-дружина Ванда Галина Іванівна, теж випускниця Полтавського педагогічного інституту, і стала навчати сільських діток російської мови і літератури.

Це молоде подружжя відразу заприятелювало із сільськими жителями, була тісна співпраця з батьками. «Наші молоді вчителі, наче артисти, ой же гарні!» - казали жителі села. Галина Іванівна стала аматором сцени, Іван Сергійович був членом виконкому. На його долю випало будівництво нової школи. Це прекрасне приміщення функціонує до цього часу. Скільки турбот лягло на плечі молодого директора; обладнання школи, оформлення кабінетів, нові меблі. І впорався з усім цим; були такі дні, що додому тільки переодягнутися приходив.

У 1973 році відкрилися двері нової школи для потаських дітей. Ой і радості було і в дітей, і в батьків, і в учителів, коли перерізали стрічку до нової будівлі.

Помічницею, порадницею, а інколи і виконавицею надважких завдань була для Івана Сергійовича його дружина, вчителька Галина Іванівна, яку він ніжно називав «моя білявка». У 1974 році сім'я переїхала до Умані, де і працювали у школі №3 до виходу на заслужений відпочинок.

На жаль, Іван Сергійович у 2017 році відійшов у інші світи. Поташани пам'ятають подружжя Ванд і згадують про них з теплом у серцях.

Подружжя Мітокару Олександра Івановича та Людмили Іванівни *Для обох нас школа – це життя*

Успіх приходить до того, хто робить те, що найбільше любить.

М.Форбс

Подружжя учителів Мітокару Олександр Іванович і Людмила Іванівна почали працювати в Потаській школі у 1991 році після закінчення Уманського педагогічного інституту ім. П.Г. Тичини.

Ось уже вони тепер, наше освітянське подружжя, зізнаються, що не можуть уявити себе без школи, без дітей. Впродовж 28 років кличе їх до школи малиновий дзвінок, що відлунується у їх серцях. І все починається спочатку: уроки, зошити, класні збори, педагогічні ради, засідання методичних об'єднань.

Велике вчительське життя.

Олександр Іванович навчає дітей трудитися в майстерні біля станків, сам має золоті руки, скільки дерев посадив разом з учнями, а яка біля школи краса.

Із 2010 року він директор школи, але не обмежується, тільки педагогічною діяльністю. Він активно займається громадською роботою. Роботи в директора – море. Вродливий, толерантний, інтелектуал, доброзичливий. У селі з повагою кажуть: «Наш директор». До його слова прислухаються, з ним радяться, йому не відмовляють, його шанують дорослі, а діти люблять, бо бачать, що б не робив Олександр Іванович, – робить з любов'ю.

Кохана дружина Людмила Іванівна каже, що інколи бачить по очах свого чоловіка, щось у школі сьогодні буде робитися нове, ще нікому не відоме, але обов'язково зробиться.

Вона навчає дітей фізики. Здається, що це предмет, який в основному вдається чоловікам. Але ні, Людмила Іванівна справляється на всі 100 відсотків, бо як же можна інакше, вона ж дружина директора. Щоб ніхто не докорив, що щось не так. Старається з усіх сил

Хтось із великих сказав, що життя людське завмерло б на одній точці, якби людина не мріяла. Немає мрії – не треба працювати, – з такою думкою розпочинає робити будь-яку справу Олександр Іванович Мітокару. Уміє вчитель підтримати дитячі мрії, стверджуючи своїм учням, що у кожному з нас живе чарівник. Діти вірять учителеві, бо бачать, як він із звичайного шматка деревини може створити вимріяний виріб. За фахом Олександр Іванович – учитель фізики і трудового навчання, намагається вселити у дітей любов до праці руками. Часто повторює народну мудрість: «Якщо твої плани на рік – сій просо, якщо на десятиліття – сади дерева, якщо на віки – виховуй і вчи дітей». Олександр Іванович із родини, яку можна назвати учительською династією. Його дід, Сила Сергійович Шах із сусіднього с. Мошурів, ще до війни працював директором школи у с. Білашки. Мама, Галина Силівна Шах, теж освітянка, за фахом учитель біології. Кращих квітів, ніж вона вирощувала з учнями, годі було й пошукати. А тепер ось обидва її сини, та й невістки, – учителі.

Загалом, ця учительська династія налічує аж 15 осіб.

З ранньої весни до пізньої осені подвір'я школи у Поташі потопає у розмаїтті квітів. Господинею пришкільних озерць квіткової краси є Людмила Іванівна Мітокару, учитель трудового навчання, дружина директора. Сповнена творчого неспокою, навчає цього й дітей. Не втомлюється повторювати слова визначного педагога В.О.Сухомлинського «Творча душа ніколи не зробить зла, бо вона глибока своєю порядністю».

Учительське подружжя Мітокару має двох дітей. Син Роман – студент одного з харківських вузів, донечка теж мріє стати вчителькою. Вона бачить, що її батьки – шановані в селі люди, завжди переповнені новими творчими задумками.

Ось таке учительське життя, щодня удвох наші освітяни топчуть одну й ту ж стежину – шкільну!

Освітянські подружжя Романівської школи

1. Кондратюк Йосип Костянтинович, Кондратюк Євдокія Андріївна
2. Мельнік Василь Михайлович, Мельнік Неля Іванівна
3. Панченко Андрій Іванович, Панченко Тетяна Арсеніївна
4. Сивак Таміла Олексіївна, Сивак Леонід Миколайович
5. Соловейко Сергій Карпович, Соловейко Євгенія Прокопівна
6. Ткач Кіндрат Левкович, Ткач Ганна Данилівна
7. Ярмоленко Станіслав Григорович, Ярмоленко Любов Іванівна

*Пам'ятник вчителю,
м. Дергач*

Подружжя Кондратюків Йосипа Костянтиновича та Євдокії Андріївни *Вчителя й дерево пізнають з плодів*

Йосип Костянтинович і Євдокія Андріївна народилися на початку ХХ століття, ще до буремної Жовтневої революції 1917 року, яка змінила життя і долі всього населення тодішньої України.

Йосип Костянтинович народився 4 квітня 1909 року у селі Вишнопіль Бабанського району тоді ще Київської губернії. Він був п'ятим найменшим сином у бідній селянській родині, де всі були неписьменними. Лише найменшому сину пощастило вивчитися і вийти, як кажуть, у люди. Євдокія Андріївна народилася 16 листопада 1909 року у м. Ладижинка Уманського району Київської губернії. Була старшою серед трьох дітей. Мабуть, не витерпівши злиднів, батько покидає їхню маму разом з малими дітьми. Старша Дуся допомагала ростити молодших братика і сестричку. Спочатку вчилася в інтернаті, але була здібною і змогла після 7 класу продовжити навчання. Зустрілися Йосип і Дуся в Умані, де обоє навчалися в Уманській педагогічній школі на учителів молодших класів. Побралися у далекому 1929 році. Тоді їм обом було лише по 20 років.

Розпочали учительську діяльність після закінчення Уманської школи. Йосип Костянтинович спочатку працював за спеціальністю учителем молодших класів. Євдокія Андріївна також вивчилася на вчителя молодших класів. Працювали до війни в різних школах Бабанського і Уманського районів. У 1940 році Йосип Костянтинович вступив на історичний факультет Уманського педінституту. Та провчився всього один рік, як розпочалася війна. Забравши четверо малесеньких діток, найменшому з яких – Юрі, було десь пара місяців, в червні 1941 року сім'я переїздить у рідне село Йосипа Костянтиновича – Вишнопіль, де прожили всі роки окупації до визволення

села 8 березня 1944 року. Складно навіть уявити, що значить жити на окупованій території, де присутні окупанти та свої запродавці-поліцаї, які патрулюють територію села вдень і особливо вночі. Та ще й коли в окупованому селі подружжя брало участь у партизанському русі – допомагали чистити стару іржаву зброю, збирати та переправляти ту зброю в ліс партизанам через зв'язкового. Крім того подружжя шило партизанам теплі речі – шапки, рукавиці, валянки із власних та переданих ватних одіял. Вони усвідомлювали, що важать своїм життям і життям своїх маленьких діток. Небезпека не раз підстерігала їх, особливо, коли вони чистили та переховували зброю. Так тривало майже три довгих роки. У страху і напрузі, у хвилюванні і надії, що скоро, зовсім скоро весь цей жах закінчиться. Як знак надії, 8 березня, якраз у день визволення села, народився менший син Женя. У 1944 році знекровлена радянська армія потребувала підкріплення, і тут броня учителя не допомогла. Йосип Костянтинович потрапляє на фронт, полишивши вдома дружину з п'ятьма малесенькими дітками, найменшому з яких було чи й не було одного місяця. З 1944 року Йосип Костянтинович воював на фронтах Другої світової війни. Був кулеметником, дійшов до Берліна, звільняв столицю Чехословаччини – Прагу. Нагороджений орденом Червоної Зірки та орденом Великої Вітчизняної війни, багатьма медалями – в тому числі “За взяття Берліна” і “За взяття Праги”. Євдокія Андріївна також отримала нагороди, але вже мирні. За те, що народила і виростила шестеро дітей держава нагородила її двома «Медалями материнства» I та II ступенів.

Після закінчення війни і повернення Йосипа Костянтиновича з фронту подружжя учителювало у Вишнополі до 1950 року. З 1950 по 1955 рік сім'я проживала у Тальному, батьки працювали у Тальнівському дитячому будинку – Євдокія Андріївна працювала вихователем, а Йосип Костянтинович – учителем і завучем. У 1955 році Тальнівський дитячий будинок розформовують. Подружжю з великою сім'єю не знайшлося робочих місць у місті Тальному. Йосипу Костянтиновичу пропонують місце учителя молодших класів у Романівській середній школі. І у 1955 році сім'я Кондратюків переїздить у с.Романівка. Йосип Костянтинович поступається місцем учителя молодших класів своїй дружині, а сам стає учителем праці та трудового навчання. Працювали, не покладаючи рук. Скільки сил і енергії віддала учителька молодших класів Євдокія Андріївна, щоб навчити дітей читати, писати і рахувати. Скільки учнівських зошитів перегорнула, виправляючи помилки, спочатку при каганці, потім – при гасовій лампі, а згодом – при електричному освітленні. Учні в класах тоді було багато. І до кожної дитини треба було віднайти свій ключик. Ще й після уроків майже щоднини годинами доводилось працювати з відстаючими. Йосип

Костянтинович вчив учнів працювати на дослідних ділянках, навчав учнів виготовляти вироби із металу, із дерева та вчив інших премудростей, які потім пригодилися його вихованцям у житті. Висадив з учнями парк при в'їзді в село біля автобусної зупинки. Його з вдячністю згадували і пам'ятали колишні учні. Вмів добре майструвати, і це вміння передав двом синам, які пішли по батькових стопах і також стали учителями праці. Подружжя користувалося пошаною серед односельчан.

Жили в учительських хатах – одній, другій, третій. Врешті вирішили, що мусять вибудувати свою хату, щоб було де жити всій великій сім'ї. Будували довго, на поміч місити грасу та робити вальки кликали всіх ближніх сусідів. Багато чого, особливо дерев'яні роботи Йосип Костянтинович разом із синами Борею та Юрою, виготовляли вручну. Наробилися біля хати добряче, і от у 1962 році нарешті ввійшли в свою простору хату. Окрім того, вдома було чимало клопотів. Обробляли 25 соток городу, тримали корову, свиней, курей. Перевіряли стоси зошитів, працювали з невстигаючими, ходили по селу агітаторами, брали участь у художній самодіяльності (Євдокія Андріївна мала дуже красивий високий голос і співала українських пісень, а Йосип Костянтинович брав участь у художніх виставах).

А ще рослили шестеро дітей. Разом з дружиною Йосип Костянтинович виховав та підняв на ноги всіх чотирьох синів і двох дочок, всім допоміг здобути вищу освіту. Гордість сім'ї – найстарший син Володимир Йосипович, досяг вершин медичної науки, ставши професором і доктором медичних наук.

Як не важко було, та змогли, зуміли всім дати вищу освіту. Четверо їхніх дітей: двоє синів і дві дочки, стали педагогами. Двоє їхніх синів Борис Йосипович і Юрій Йосипович пішли по слідах батька і, закінчивши Уманський педінститут, стали учителями праці та виробничого навчання. Їхні дружини також педагоги: дружина Юрія Йосиповича – учитель-географ, а дружина Бориса Йосиповича – педагог-дошкільник. Двоє синів Юрія Йосиповича – Сергій Юрійович і Юрій Юрійович також учителі трудового навчання. Дружини обох – також учительють. Два сини Сергія Юрійовича – Володимир і Олександр (правнуки Йосипа Костянтиновича і Євдокії Андріївни) вивчились у Черкаському педагогічному університеті на учителів інформатики. Двоє дочок засновників династії Галина Йосипівна і Олена Йосипівна закінчили дошкільний факультет Слов'янського педінституту. Вони – педагоги-дошкільники. Дочка Галини Йосипівни – Алла Олександрівна також педагог-дошкільник, а син Олени Йосипівни – Віталій Васильович працює керівником гуртків у Тальнівському РБДЮ,

закінчив Уманський педуніверситет за спеціальністю – історія і правознавство.

Вже 90 років (з 1929 по 2019р.р.) члени цієї учительської династії трудяться на освітянській ниві. Однією з найбільших в районі по праву можна вважати династію Кондратюків. Вона складає лише по прямій лінії, не враховуючи інших родичів, 17 осіб. Чотири покоління цієї родини присвятили себе педагогічній діяльності. Вже правнуки засновників династії, Йосипа Костянтиновича і Євдокії Андріївни, торують свій учительський шлях. Одне з прислів'їв каже: «Учителя і дерево цінують за їхніми плодами». Життя подружжя Кондратюків не пройшло марно. Вони залишили по собі добрий слід, і посіяне ними зерно дало щедрий урожай!

Євдокії Андріївни і Йосипа Костянтиновича давно вже немає на цім білім світі. Немає вже в живих й найстаршого їхнього сина – Володимира та середнього сина Бориса. Постаріли вже інші їхні діти. Народжуються внуки і правнуки. Життя триває, триває естафета поколінь...

*Спогади доньки
Олени Йосипівни Кондратюк*

Подружжя Панченків Андрія Івановича та Тетяни Арсеніївни *Неспокійні серця сільських учителів*

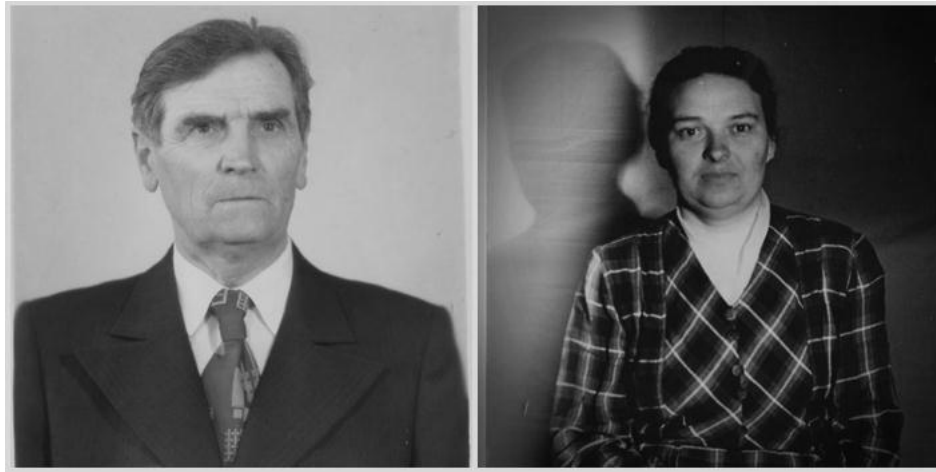

Андрій Іванович Панченко корінний романчанин. Як згадує про нього Неля Іллівна Кімлик, ветеран педагогічної праці, колишня директор Кривоколінської школи та вчителька української мови Романівської школи в 70х роках, він був з хліборобського роду, працьовитий, мудрий, як усі українці. Андрій Іванович спочатку працював в Шаулиській школі, а з 1963 року був директором Романівської школи. Впродовж всієї своєї довгої життєвої ниви, Андрію Івановичу довелося спізнати всього. За плечима були нелюдські роки війни. Молодесенький солдат з першим пострілом війни потрапив у полон і пройшов всі кола пекла. Був і полон, були великі поразки, і була перемога. Згадував посивілий учитель, що коли їх визволили з полону, то разом з чобітьми, шинелею та іншим одягом, важив 48кг. Уявляємо: солдат вагою 48 кілограм.

Любов до життя, прагнення творити добро перемогло. Він разом із своєю Тетяною Арсенівною, яка стала йому вірною дружинонькою, другом і порадицею, виростили трьох гарних дітей Любу, Ніну, Льоню. І до виходу на заслужений відпочинок це освітянське подружжя несли свій важкий хрест – навчали дітей. Він – історії, а вона була вчителем початкових класів.

Неля Іллівна згадує, що всі дивувалися, коли відпочивав їхній директор, де брав наснаги бути сильним, енергійним. Здавалось: він не знав втоми, до всього у нього було діло, і не тільки в школі, а й у сільській раді, і в колгоспі. З почуттям гумору, розуміючим поглядом дбайливого господаря, турботливого чоловіка і батька – таким згадують його колеги, а Тетяну Арсенівну, як бджілку-трудівницю, справжню вчительку, добру наставницю.

Подружжя Ткачів
Кіндрата Левковича і Галини Данилівни
Уся родина – пługатарі на ниві освіти

Прізвище Ткачів було дуже поширене у селі Романівка. Тільки його почують, одразу кажуть: «напевне з Романівки».

Кіндрат Левкович народився в 1920 році у селі Романівка в багатодітній селянській родині. Тут закінчив школу і в 1940 році поступив на навчання до Миколаївського педагогічного інституту. У 1941 році інститут перевели в м. Самарканд, тому молодому юнакові довелося провчитися лише один рік. Потім призвали в армію. Служив на аеродромі в м. Самарканд. Учасник війни.

У 1945 році повертається на Тальнівщину і по 1947 рік працює директором Тальнівського притулку-інтернату для дітей-сиріт. З 1947 по 1954р.р. – директор Романівської школи, з 1954р. – завуч у цій же школі та вчитель математики.

Після виходу на заслужений відпочинок непосидючий учитель став організатором створення краєзнавчого музею у селі. Скільки зусиль доклали учителі Романівської школи до створення цього музею, який був чи не єдиним на той час на Тальнівщині.

Разом з дружиною, Галиною Данилівною, теж учителькою, подружжя виховали трьох дітей: доньок Руслану і Людмилу та сина. Всі діти здобули вищу освіту. У школі навчалися сумлінно, так як ведеться в учительських сім'ях – вбирали батьківське і материнське слово.

Ганна Данилівна навчала дітей української мови, завжди в турботах по догляду за дітьми, та ще й велика робота учительська – плани, зошити, робота агітатором. А вона – дружина директора, тому мусила у всьому бути зразковою, бо ж так вимагало сумління.

Подружжя Ткачів прожило довге, плідне життя, залишивши в односельчан добру пам'ять. У родині було багато педагогів. Рідний брат Кіндрата Левковича – Панас Левкович був директором Тальнівської школи №6 (пізніше №3), рідна сестра Галини Данилівни – Манзенко Марія Данилівна теж учителька молодших класів, пропрацювала у школах Тальнівщини понад 40 років. Її чоловік – Манзенко Петро Трифонович – знана людина в освіті району. Працював директором Потаської, Онопріївської, Тальнівської №3, №4 (тепер №2) шкіл, завідувачем районним відділом освіти.

Пізніше і донечка Руслана, і її чоловік – Стеценко Анатолій Євтихійович, стали вчителями. Отож, коли збиралася родина, то проходило велике педагогічне віче, на якому висловлювались мудрі думки поважних освітян.

Пам'ятник першій учительці в м. Івано-Франківську

Подружжя Ярмоленків Станіслава Григоровича та Любові Іванівни *Плоди учительської праці пожинали разом*

Напевне, в Романівці немає такого жителя, який би не сказав доброго слова про подружжя Ярмоленків. Це вчителі, Станіслав Григорович навчав дітей математики, а Любов Іванівна – німецької мови. Уміли вони по-справжньому любити і розуміти сільських дітей, бути і вимогливими, і лагідними. Станіслава Григоровича пам'ятають дівчата старшокласниці, що не тільки навчав їх математики, а майже кожну учив танцювати вальс, танго, вальс-бостон, і кожна з них мріяла граційно покружляти зі своїм учителем під звуки музики.

Любов Іванівна мала таку характерну рису, яка не забувається, - вміти уважно вислуховувати учнів. Іще вона з дитинства мала захоплення. Вишивка. Вишивала все, що попаде до її рук, лиш взявши до рук полотно і голку з ниткою. З роками у неї виробився витончений художній смак. Дрібнесенький хрестик до хрестика, прекрасний добір кольорів – і утворюється казковий пейзаж. Любов Іванівна каже, що ніщо так не заспокоює душу, як люба, сродна праця, та, яка тобі до душі. А вона любить вишивати. Звичайно, зараз уже не ті очі, але у хаті повно вишитих картин.

У сім'ї Ярмоленків зросло троє дітей Лариса, Аліна та Ігор. Так склалося, що дочки живуть в Москві, а внучка Анжеліка закінчила Московський художній коледж ім.Фаберже і освоїла розписи по тканині. Вдалася в бабусю. Багаті жнива за життя вдалося зібрати освітянському подружжю Ярмоленків. Станіслав Григорович пішов у вічність, залишивши Любові Іванівні тільки добрі спогади.

Подружжя Сиваків

Леоніда Миколайовича та Таміли Олексіївни

Під прощальний незабутній вальс ми пішли із рідної школи

Ці вчителі прийшли в Романівську середню школу в 1972 році. Таміла Олексіївна закінчила Черкаський педагогічний інститут, а Леонід Миколайович музичне училище.

Були молоді і повні енергії. Настільки молоді, що перший раз техпрацівниця не пустила їх у школу до 9 години, подумала, що

учні. Таміла Олексіївна працювала вчителькою російської мови та літератури. Роботу свою любила, була закохана в літературу, знала напам'ять безліч творів російських авторів.

Леонід Миколайович працював учителем музики. Відразу ж створив духовий оркестр. Діти любили музику, оркестр грав на районних святах, супроводжував колони на піонерських зльотах. Згодом молодий учитель створив вокально – інструментальний ансамбль. Сам діставав інструменти, що в той час було не легко. Таміла Олексіївна була вокалісткою в ансамблі.

Обоє любили роботу з дітьми. Організовували безліч різноманітних вечорів. Випускники минулих років знали, що в будь-яку суботу цих вчителів можна було застати на шкільному вечорі. Обоє ще й гарно танцювали і навчали цьому дітей.

Леонід Миколайович навчив і виховав багато музикантів, зокрема Петра Лукича Кульбиду, який теж став учителем музики в Майданці. Кілька учнів стали музикантами у великих оркестрах, закінчивши музичні училища.

А ще Леонід Миколайович працював військовим керівником. Його загін займав призові місця в районній грі «Орля», діти були призерами в кульовій стрільбі. Ті, хто служив в рядах військових сил, завжди дякували за здобуті в школі знання.

Так, підтримуючи один одного, радіючи успіхам своїх учнів, подружжя допрацювало до заслуженого відпочинку. Виховуючи і навчаючи учнів, виростили своїх двох синів, ще й собі невістку, вчительку математики Сивак Тамару Яківну, яка нині працює в Потаській школі.

Випускники із шаною і повагою ставляться до шанованих учителів.

Освітнянські подружжя Тальянківської школи

1. Головкін Петро Сергійович, Головкіна Галина Анатоліївна
2. Дяченко Іван Семенович, Любарець Галина Григорівна
3. Керекеша Григорій Микитович, Керекеша Марта Нестерівна
4. Кіндрацький Микола Аристархович, Єфремова Олена Дмитрівна
5. Ковальов Костянтин Семенович, Сатанівська Марія Трохимівна
6. Павловський Іван Йосипович, Павловська Катерина Гнатівна
7. Побірська Надія Іванівна, Побірський Григорій Олексійович
8. Поддимова Валентина Сергіївна, Поддимов Михайло Сергійович
9. Сатанівський Віктор Гукович, Міхальська Ірина Нестерівна
10. Сесь Микола Терентійович, Сесь Валентина Василівна
11. Сологуб Іван Пилипович, Сологуб Оксана Миколаївна
12. Тихонюк Микола Іванович, Тихонюк Наталія Василівна
13. Юц Микола Олександрович, Юц Валентина Гнатівна

Випускники 1993 року та учительський колектив.

В центрі директор школи Сесь М.Т.

Подружжя Ковальових
Костя Семеновича та Марії Трохимівни
Між їхніми серцями зійшло сонце

Автору книги пощастило працювати в Тальянківській школі. Я добре знала Ковальових Костя Семеновича і Марію Трохимівну. У душі в мене залишилися тільки гарні спогади про цих людей.

У Костя Семеновича було чому повчитися хлопцям. Він був гарним оповідачем. Багато знав напам'ять поезії. Марія Трохимівна мала прекрасний голос і слух. Ми всі, вчителі, милувалися, коли вона співала українські народні пісні. Пісню «Та повій, вітре, повій буйний» я пам'ятаю до цього часу. Це була дуже гармонійна пара. Марія Трохимівна – емоційна, розумна, вродлива і прекрасна в усьому, Кость Семенович – мудрий, виважений, закоханий у свою дружину-вчительку. Обоє віддані справі вчителювання. У них вистачало душевного тепла і турботи, чуйності на учнів, мали і своїх дітей, яких у них було троє: два сини і донечка. З раннього віку дітям була близька професія педагога. Напевне, тому, обидва сини, Анатолій і Михайло, закінчивши школу, навчалися в педагогічному вузі, що дало їм змогу потім працювати учителями і директорами шкіл.

Син Анатолій згадує: «Ми жили в Тальянках на Ступнику, так в народі називали нашу вулицю. Батько та мама вчителювали в Тальянківській школі. Батько навчав дітей німецької мови та малювання, мама – біології та географії. Вечорами у нас вдома проходили міні-педради: батьки

обговорювали питання майбутньої педради або виступу, різні шкільні ситуації та шляхи їхнього розв'язання.

Це було чудове подружжя. Мої рідні любили одне одного, ніколи не було якихось гучних сварок, одне одного підтримували та поважали. Десь, навчаючись в 5-6 класі, я натрапив на батьків зошит, гарно художньо оформлений, із віршами, адресованими мамі. Звертання до неї звучить ніжно і тепло на кожній сторінці. А на першій - пам'ятаю, були слова із відомого романсу «На зорі ти її не буди, на зорі вона солодко спить...». Кожна сторінка розмальована кольоровими олівцями, намальовані красиві квіти, голуби, лебеді. І слова любові, вірші кохання, пісні вірності. Я довго зберігав, перечитував записник, навчаючись в старших класах, а потім – в інституті. Віяло від нього чимось таким особливим, п'яним та вічним. Мені так закарбувалися ось ці рядки, адресовані мамі:

Минають весни, відлітає осінь,
Лише зима не відступа,
Та я тебе кохаю й досі,
Так само ніжно, як і в молоді літа

Батьки віддавалися своїй роботі з учнями, школа для них була другий дім. Вдома вони радилися, як краще в школі зробити ту чи іншу роботу, задуману ними. Тато навчив багатьох, а також мене німецької мови. Перебуваючи в Армії, я служив у Німеччині - місті Магдебурзі. Там багатьох друзів водив із гарнізону по кромницях за покупками. Був для них перекладачем. Пізніше їздив ще раз в Німеччину, спокійно спілкуючись, відвідав кілька міст і придбав там собі легковий автомобіль. От що значить знати мову.

Дуже цікаво було учням з мамою. Пам'ятаю, як ми рятували шкільний сад від заморозків, запалюючи навколо оберемки соломи. В шкільному саду проводили щеплення дерев, запилення суцвіть фруктових дерев, виводячи нові сорти. А ще до мами на гурток після уроків бігало більше десятка учнів, які виготовляли опудала звірів та птахів. На районну та обласну виставку експонували вироби гуртківців – опудала лисиць, зайців, лелек, диких качок та інших диких тварин нашої місцевості. Ця робота була настільки захоплююча, що ми чекали того дня, коли будемо виготовляти щось нове. Особливі та цікаві заняття були природоохоронного напрямку. Мама всіх нас навчала любити природу, леліяти кожне деревце, квіточку.

Батьки завжди казали нам, що все треба робити з любов'ю, бо ніколи не доженеш серцем, що розгубив у душі. Батьки за своїх більше, як три десятки років педагогічної діяльності, виховали біля тисячі учнів, багато із

них стали вчителями, зоотехніками, агрономами, вченими, хліборобами, механізаторами – добрими порядними людьми.

Я горджуся своїми батьками, багато їхніх порад використав, навчаючись в педагогічному інституті, працюючи директором Майданецької школи. У своєму повсякденному житті я теж користуюся багатьма їхніми порадами.

Я і мій брат після навчання в педагогічному інституті, працювали директорами шкіл. Сестра Таня служить людям – стала доктором медичних наук, професором медицини.

Через роки із вдячністю згадують люди про моїх батьків. Ми їх дуже любили. Спогади навіяли жаль, але і гордість за них, я не перестаю згадувати слова батька, який наголошував: «Особистий приклад – не просто головний спосіб праці з іншими, а єдиний». Переконався в цьому і я».

А.К. Ковальов

Подружжя Сологубів

Івана Пилиповича та Оксани Миколаївни

Школа проросла в серці родини

Сологуб Іван Пилипович народився 7 червня 1921р. в селі Зеленьків Тальнівського району Київської області. Закінчив сім класів Зеленьківської семирічної школи, потім здобував середню освіту в селі Кам'яне та м.Тальному.

В 1939 році був призваний на службу в ряди Червоної Армії. Служив на Далекому Сході. Демобілізувався в 1947 році і відразу вступив на історичний факультет Уманського учительського інституту, який закінчив у 1949 році. За направленням потрапив у Дрогобицьку область, де був призначений завідувачем школою та учителем історії в селі Михайлівці Рудківського району, а в січні 1950 року був переведений у село Хлопчиці цього ж району на посаду директора семирічної школи.

Сологуб Оксана Миколаївна (в дівочтві Сатанівська) народилася 15 вересня 1924 року в с.Тальянки Бабанського району Київської області. В 1941 році закінчила дев'ять класів Тальянківської середньої школи.

Під час Другої світової війни, в 1942 році перебувала на примусовій роботі в Австрії. Повернулася додому в 1946 році. Попрацювавши кілька місяців в конторі, поступила на підготовчі курси природничого факультету Уманського учительського інституту і одночасно закінчувала десятий клас при Уманській середній школі №2.

Уманський учительський інститут закінчила в 1949 році і була направлена в Дрогобицьку область, де була призначена учителем природознавства, біології і хімії в семирічну школу в Михайлівці. 25 вересня 1949 року Іван Пилипович і Оксана Миколаївна одружуються.

В січні 1950 року разом з чоловіком переїжджає до села Хлопчиці, де працює учителем біології, хімії, географії та німецької мови. Але місцевий клімат не підходить ні Оксані Миколаївні, ні дочці, і сім'я у 1956 році змушена повернутися на малу батьківщину батьків.

Івана Пилиповича призначають директором і учителем історії Потаської семирічної школи, а Оксану Миколаївну учителем біології, географії та німецької мови. А в 1961 році сім'я переїжджає до с. Тальянки. Тут подружжя побудувало дім. Освіту педагоги продовжували заочно. Оксана Миколаївна строга, вимоглива, справедлива, висококваліфікований спеціаліст. Її учні мали глибокі знання, шкільні, дослідні ділянки, клумби були в ідеальному порядку. А Іван Пилипович надовго запам'ятався учням своєю пошуковою роботою. Оксана Миколаївна вийшла на заслужений відпочинок у 1979 році, а Іван Пилипович у 1985р.

Іван Пилипович помер 25 квітня 2000р., а Оксана Миколаївна 31 січня 2009р.

Донька Алла в 1968р. закінчила Тальянківську середню школу з срібною медаллю і цього ж року вступила на фізико-математичний факультет Уманського державного педагогічного інституту, який закінчила з відзнакою. Після закінчення інституту працювала вчителем фізики та астрономії в Колодистенській школі, а потім переїхала жити до Тальянок і працювала там учителем математики аж до виходу на заслужений відпочинок.

В сім'ї Оксани Миколаївни старший брат Клим, сестра Тетяна з чоловіком Іваном та молодший брат Іван всі працювали вчителями. А брат Клим ще й директором дитячого будинку. Дочка його Тетяна і онук Богдан працюють викладачами коледжу механізації в м.Умань.

Ось так в родині Сологубів – 12 осіб учителів. Щедра освітянська нива і добрі жнива.

*Спогадами ділилася донька
Сологубів Алла Іванівна –
ветеран педагогічної праці.*

Подружжя Сесів Миколи Терентійовича та Валентини Василівни *Все життя у сродній праці*

«Щаслива людина у сродній праці. Сродна праця – це те, що відповідає природним здібностям, нахилам, уподобанням людини.»

Григорій Сковорода

Ці слова мудрого філософа близько стосуються Миколи Терентійовича Сеся – жителя с. Тальянок. Він – вчитель математики, директор школи, краєзнавець, патріот села, в якому проживає вже більше як півстоліття і завжди у «сродній праці».

Микола Терентійович разом із дружиною Валентиною Василівною, теж учителькою, прибув у село Тальянки в далекому 1964, вчителем математики за направленням Уманського відділу освіти.

У школі був дружний педагогічний колектив, який гарно прийняв молодих учителів. Директором була Валентина Сергіївна Поддимова. Молодій сім'ї дали квартиру в шкільному приміщенні, розпочалися учительські будні. Уроки, зошити, плани, педради, батьківські збори, засідання методоб'єднань, учительські щорічні серпневі конференції. Микола Терентійович навчав дітей математики, а Валентина Василівна була вчителькою початкових класів

Тут народилися і вирости їхні діти Сергій і Олечка. Тут вони побудували дім, облаштували садибу.

Валентина Василівна (світлої пам'яті) – чорноока красуня і веселушечка, завжди з щирою усмішкою, яку любили діти і шанували батьки, від неї в захопленні були ми, колеги.

А скільки вдячних учнів згадують свого вродливого, терплячого, розумного, доброго вчителя. Микола Терентійович висококваліфікований

спеціаліст. Колись, розмовляючи з одним із колег-математиків, він висловив таку думку, що інколи, шукаючи розв'язку задачі, можна потратити цілий день, або й більше, але яке отримаєш задоволення, коли перед твоїми очима постане правильний розв'язок.

Із 1988 по 1999 рік – він директор школи. За роки його керівництва було створено комп'ютерний клас, переобладнані класи-кабінети, зроблено багато господарських справ.

Але основне те, що він учитель, хоч яка важка ця наука-математика, але любили її діти, зокрема, Віталій Карпук, Алла Солугуб, Ольга Шепель стали вчителями математики завдяки своєму мудрому наставнику.

Я теж мала щастя у молоді роки бути колегою і сусідкою цієї талановитої людини. А ще Микола Терентійович дбайливий господар – він усе вміє зробити: доглянути город, постелити підлогу в хаті, змурувати плиту, покласти цегляну стіну, виготовити віконну раму і ще багато чого.

Пригадую, я прийшла провідати Валентину Василівну, коли вона була дуже хвора. Згадали з нею багато того, що єднало наші молоді серця на роботі: у школі, на позакласних заходах, екскурсіях, ну і, звичайно, підтримку в домашньому господарстві, бо жили по-сусідству. Частенько дров давала розтопити плиту, або готового добреного борщу. Спогади... коли прощалися із нею, із гарних її карих очей покотилася сльоза, а Валя промовила:

«А роки ідуть...

Вже натривожилось серце, що в'яне,

Не накупалась в гарячому літі...

Просто... І ще не нажилась на світі!»

Пішла з життя, похоронивши свою донечку Олечку.

Так розпорядилася доленька, що залишився Микола Терентійович без своєї порадиці-журавочки. Туга не зламала його. Здійснив свою давню мрію, впорядкував і написав історію села Тальянок. Важка і кропітка це праця, але наш учитель впорався з нею, маючи за девіз слова: «Йдучи, оглядаючись назад, скинь шапку і вклонись, а йдучи вперед, зачухай рукава і працой».

Жителі Тальянок з пошаною ставляться до сивочолого вчителя, вітаючись, схиляють голову, бо своєю працею, добрим відношенням до людей він заслужив цього. Любить, коли збирається у його прибраному дворі вся родина.

Подружжя Тихонюків
Миколи Івановича та Наталії Василівни
Такі, як подобає бути вчителям

Тихонюк Микола Іванович народився 04.01.1961 р. Закінчив Черкаський педагогічний інститут за спеціальністю фізичне виховання. У Тальянківській ЗОШ І-ІІІ ст. пропрацював 31 рік учителем фізкультури (1983-2014р.) за сумісництвом був тренером у Тальнівській дитячо – юнацькій спортивній школі. Був керівником районного методичного об'єднання учителів фізкультури.

За роки роботи неодноразово нагороджувався грамотами за сумлінну працю, досягнуті успіхи учнів у навчанні та зайняті призові місця у районних та обласних змаганнях.

Тихонюк Наталія Василівна народилася 30.05.1962р. Закінчила філологічний факультет Черкаського педагогічного інституту за спеціальність «вчитель російської мови та літератури». У Тальянківській школі пропрацювала 26 років (1985-2010р.). змушена була піти на пенсію за вислугою років у зв'язку зі станом здоров'я.

Під час роботи в школі, окрім фахових предметів, викладала українську мову і літературу, історію, німецьку мову, основи сімейного життя. Останні 15 років викладала зарубіжну літературу.

Займала активну громадську позицію, була членом сільвиконкому, обиралася головою первинної профспілкової організації, була депутатом районної ради, займала посаду завуча, впродовж шести років працювала директором школи.

За сумлінну працю неодноразово нагороджувалася грамотами відділу освіти Тальнівської райдержадміністрації.

Подружжя Тихонюків гарна, зразкова сім'я, облаштували дім, виховали дітей, привітні із жителями села, доброзичливі, такі, як подобає бути вчителям.

Подружжя Дяченків

Івана Семеновича та Галини Григорівни (Любарець)

Бажали, щоб на ниві освіти родила Правда, Любов і Добро

Любарець Галина Григорівна народилася 1 листопада 1928 року в селі Харківці Пирятинського району Полтавської області в сім'ї колгоспників. У 1949 році вступила і в 1951 році закінчила повний курс Черкаського державного учительського інституту факультет мови і літератури за спеціальністю вчитель російської мови і літератури. Отримавши кваліфікацію викладача та звання вчителя з правом викладання і 1-7 класах стала працювати в Тальянківській школі. У 1961 році Галина Григорівна вступила до Черкаського державного педагогічного інституту і в 1964 році його закінчила, отримавши кваліфікацію та звання учителя російської мови та літератури середньої школи. Із 1951 по 1984 рік Галина Григорівна працювала в Тальянківській школі учителем російської мови і літератури, а в останні роки – організатором виховної роботи.

Дяченко Іван Семенович закінчив Житомирський державний педагогічний інститут ім. Франка в 1958 році, отримавши кваліфікацію та звання вчителя німецької мови середньої школи. Із 1962 по 1981 рік він працював на посаді учителя німецької мови в Тальянківській школі.

Донечка Людмила згадує: «Моя мама, Галина Григорівна, в молодості була тендітною, чарівною дівчиною із срібним голоском, дуже гарно співала. В неї одразу закохався мій батько, Іван Семенович. У вересні 1953 року вони одружилися. Їх шлюб був заснований на любові, взаємоповазі і взаємодопомозі. Батько завжди допомагав мамі, коли та заочно навчалась. Пам'ятаю, що при світлі гаски (електрики ще в селі не було) він читав мамі твори Гоголя, а ми з братом також уважно слухали.

Мої батьки Галина Григорівна та Іван Семенович були дуже віддані своїй роботі. У мамі завжди були стоси зошитів для перевірки. Вона була дуже доброю і до неї часто додому приходили її учні.

Я, автор книги, працюючи в Тальянківській школі згадую про це подружжя як про справжніх друзів-колег. Галина Григорівна моя подруга: скільки таємниць свого молодого життя я могла їй довірити. Щира, щедра (часто приносила у школу пиріжки, яблука, виноград) та ще й чуйна до всіх колег. Мені завжди їй не вистачало, якщо часом прихворіє. Здається, бачу її веселі очі і чую дзвінкий голос....

Івана Семеновича – побоювалася. Строгий, вимогливий, надзвичайно акуратний. Таким він залишився у спогадах колег.

Пішли у вічність вчителі, але залишаються в пам'яті своїх рідних та колишніх учнів справжніми учителями, педагогами, які все трудове життя віддали праці в одній школі.

Подружжя Головкіних Петра Сергійовича та Галини Анатоліївни

Подружжя цих вчителів прибуло на Тальнівщину у 1988 році. Петро Сергійович свою дружину собі сподобав у школі. Спокійна, скромна випускниця Галина приглянулася молодому вчителеві. Закохався, запропонував руку і серце. Тоді і поєднали свої долі цих двоє молодих людей.

Галина Анатоліївна теж, як і Петро Сергійович, закінчила Вінницький педагогічний інститут. Приїхали у Тальянки, як ми звикли казати: «З дипломами». Петро Сергійович навчав дітей німецької мови у Тальянківській і Легедзинській школі, Галина Анатоліївна почала працювати в технікумі, вчителем української мови, а з 1993 року – завідувачем методичним кабінетом технікуму. Із 2015 року Галина Анатоліївна працює вчителем української мови та літератури в Тальяківській школі. Директор школи Людмила Анатоліївна Сивокінь задоволена, що до них прийшла творча вчителька і прагне, щоб Галина Анатоліївна залишилась тут надовго. Петро Сергійович довгий час працював у школі головою профспілкової організації.

Подружжя виховало двох гарних синів Романа і Максима та трьох внуків. Невістка Леся теж працює на ниві освіти.

Освітнянські подружжя Соколівської школи

1. Качуренко Юрій Андрійович, Качуренко Тетяна Юхимівна
2. Цимбал Євген Сільвестрович, Цимбал Фросина Гервасіївна

Учителі Соколівської школи, 1968р.

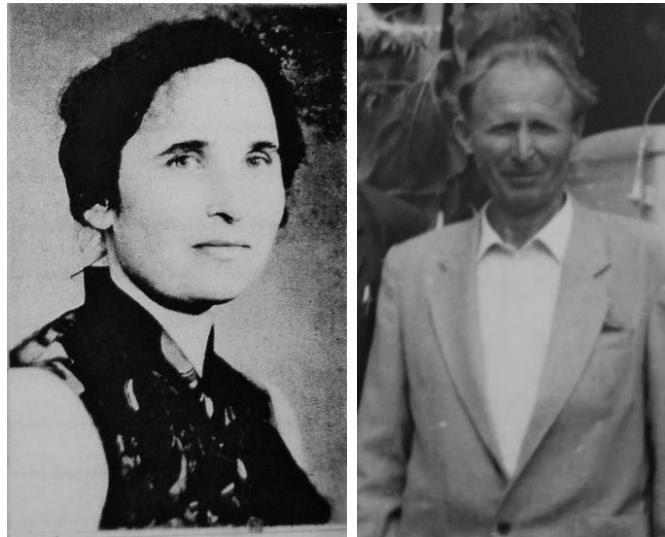

Педагогічний колектив Соколівської школи, 1989р.

Подружжя Качуренків Тетяни Юхимівни та Юрія Андрійовича *Життя – як мить, а спогади назавжди*

*Впродовж століть, віків і ер, крізь тяжбу літ і війн горіння,
І відтоді і дотепер, Учителі – взірець добра й терпіння.*

В.Ступаченко.

Подружжя Качуренків Тетяни Юхимівни (1936-2015р.) та Юрія Андрійовича (1931-2000р.) добре знане у нас на Тальнівщині у 1970-2000 роках.

Юрій Андрійович закінчив Черкаський педагогічний інститут факультет фізичного виховання і впродовж усього свого трудового життя працював у школах Тальнівщини, у Тальнівській середній школі №3, у Тальнівській школі №4 (та, що тепер №2), працював директором піонерського табору «Світанок», Соколівоцькій та Корсунській школах.

Він був не просто вчителем фізкультури, а пропагандистом фізкультури і спорту, здорового способу життя, ініціатором масових заходів. Діти шанували свого вчителя, який був для них другом, наставником.

Тетяна Юхимівна – незабутня красуня-освітянка, після закінчення Київського педагогічного інституту, факультету іноземної мови розпочала свою педагогічну діяльність у Мошурівській школі. Дівчата старшокласниці не могли надивитись на голубооку брюнетку з чорною косою, викладеною навкруг голови. Завжди витримана, уважна до дітей і до колег, де б не працювала, користувалася повагою і прихильністю.

Мені часто доводилося спілкуватися з Тетяною Юхимівною – це була моя найкраща подруга. Я у неї багато чого навчилася, особливими були поради щодо роботи вчителя. Казала мені колись слова Л.М.Толстого «Якщо

дитина заслуговує похвали, намагайтеся не відмовити їй у ній, інакше ви не лише ризикуєте відсторонити її від цього шляху, яким вона йде, позбавляючи її підтримки і схвалення, але й самі позбавитесь кращої вигоди – віддати дитині належне за її працю».

Тетяна Юхимівна працювала в колишній Тальнівській школі №6, у вечірній школі, була заступником директора Тальнівської школи №4 (нині №2), тоді розпочиналося будівництво нової школи в с.Соколівочка, куди призначили її. Скільки випало на жіночі плечі, годі й говорити. Обладнання, опалення, завезення меблів, приведення до порядку кабінетів, класів, впорядкування шкільного подвір'я – всього не перелічити. Тут теж була велика допомога соратника, друга, міцнішого плеча - Юрія Андрійовича. Вдома вечорами планували роботу в школі на наступний день. І так до виходу на заслужений відпочинок. Ці педагоги до кінця свого життя були інтелігентними, високоосвіченими, мали гарну бібліотеку, багато читали, це були справжні вчителі, які пів віку віддали улюбленій справі – навчали дітей.

Тетяна Юхимівна і Юрій Андрійович виховали двох донечок – голубооку Людмилу і неперевершену красуню Вікторію. Вона – кандидат медичних наук, працює в Харкові. Два внуки, Петро і Андрій, люблять Тальне. Приїжджають сюди, пригадують дитячі роки, проведені у бабусі.

На фото - урочиста лінійка в Соколівоцькій школі. Директор школи Качуренко Т.Ю. приймає рапорт від учениці. Зліва направо вчителі: Качуренко Ю.А., Палійчук Г.Ф.

Освітнянські подружжя Шаулиської школи

Подружжя Марусенків

Григорія Сергійовича та Меланії Василівни

Вересневий дзвінок для подружжя

*Учителі Шаулиської школи: в першому ряду, в центрі –
Григорій Сергійович та Меланія Василівна Марусенки*

Не один вересневий дзвінок лунав для подружжя Марусенків у Шаулиській школі. Скільки років дарували учні хризантеми своїм шанованим вчителям! Григорій Сергійович народився у с.Поташ.

На військову службу пішов зі школи з 10 класу у 1941 році. Закінчив артилерійське училище і був відправлений на фронт. Всю війну був артилеристом. Закінчив війну офіцером Радянської Армії, перемогу зустрів за кордоном у радянських військах. Мав військові нагороди.

Після війни закінчив Київський педагогічний інститут. Працював у школах району, викладав історію у с.Заліському, Глибочку, Поташі. Із 1954 по 1976 рік працював директором Шаулиської школи та розкривав дітям таємниці історії. Дружина Меланія Василівна закінчила Уманський учительський інститут і увесь час навчала учнів молодших класів.

У селі Шаулиха подружжя Марусенків запам'яталось тим, що Григорій Сергійович був жартівником, умів повести розмову на будь-яку тему, багато розповідав різних бувальщин. От одне, що не міг розповідати без суму в очах – про фронтові дороги війни, про втрату друзів.

Меланія Василівна славна господиня, усе вмiла робити, хата завжди була, як у віночку, обсаджена квітами. Тягнулися до неї сільські жінки за добрим словом, за порадою і підтримкою. На відміну від емоційного Григорія Сергійовича була спокійною, скромною, доброю, хлібосольною. Квіти біля школи – це була її турбота. Любили Марусенки школу, дітей, людей. За це їм жителі села відплачували взаємністю. Побудували дім, виховали три дочки. Трудилися на благо сільських дітей, і ті горнулися до своїх учителів щирими дитячими серцями.

*Фотосвітлини освітянських колективів
Тальнівщини*

Директори шкіл 1954 року

Вручення державних нагород працівникам освіти Тальнівщини

Випуск 1953р. Учителі Тальнівської школи №2 (заводської)

Директори шкіл Тальнівського району 1956 рік

Учителі Майданецької школи, 1959 рік

Зустріч випускників Педагогічної школи м. Тальне, 13.07.1969 року, через півстоліття після випуску

Педагогічний колектив Заліської восьмирічної школи, 1965 рік

Учительський актив району на районній серпневій конференції, 1967 рік

Учителі Тальнівщини на обласному туристичному зльоті, 1985 рік

Президент України Віктор Ющенко з ученицями Кавун Дарією та Ожиндович Людмилою у с. Кобрині, 2004 рік

Іде засідання колегії відділу освіти, 2009р. Зліва направо: голова Тальнівської ради Профспілки працівників освіти Л.М. Нестругіна, начальник відділу освіти В.М.Синьогуб, завідувач методичним кабінетом відділу освіти С.В.Лобова

Педагогічний колектив та гості на згадку про святкування 150-річчя Тальнівської школи №1, 2010 рік

Відкриття музею історії Тальнівської школи №1., 2017 рік
 Перший ряд зліва направо: Нерубайська Л.А., Чорний І.Г., Онуфрійчук М.Я.,
 Лозовська З.В., Кравчук А.А., Радзіховський А.П., Нерубайський В.А.
 Другий ряд: Васільєва Л.В., Карпук В.П., Слободяник В.О., Руденко В.П.,
 Коломинська Т.Б., Коваль Л.В., Ярош О.І., Нестругіна Л.М., Жалдак О.Д., Лобова С.В.,
 Радченко Є, Г.

Педагогічний колектив Тальнівського НВК №1- гімназія, 2018 рік

Працівники дошкільного закладу «Казка», 2019 рік

*Освітнянські подружжя Тальнівщини на районному святі
«Учительський вальс», 2012 рік*

Педагогічний колектив Соколівської школи, 2016 рік

Директори навчальних закладів Тальнівського району, 2013 рік

Зустріч ветеранів педагогічної праці, 2016 рік

Педагогічний колектив Кривоколінського НВК I-III ступенів, 2020 рік

Методисти Тальнівського районного методичного кабінету, 2020 рік

Педагогічний колектив Тальнівської школи №2 на обласному фестивалі «Таланти твої, освітянська родино», з головою обкому Профспілки працівників освіти і науки України О.Д.Жалдак

Педагогічний колектив Веселокутського НВК I-III ступенів, 2019 рік

Педагогічний колектив Кобриновогребельської школи I-II ступенів, 2016 рік

Педагогічний колектив Легедзинської ЗОШ І-ІІІ ступенів, 2020 рік

Педагогічний колектив Павлівського НВК, 2017 рік

Педагогічний колектив Павлівського НВК I-II ступенів, 2020 рік

Педагогічний колектив Онопріївського НВК I-II ступенів, 2019 рік

Педагогічний колектив Тальнівської ЗОШ І-ІІІ ступенів №2, 2019 рік

Педагогічний колектив санаторної школи-інтернат І-ІІІ ступенів, 2019 рік

Працівники ДНЗ «Світлячок», м.Тальне, 2019 рік

Працівники ДНЗ «Ромашка» м.Тальне, 2016 рік

*Педагогічний колектив Тальнівського економіко-математичного ліцею,
2019 рік*

Педагогічний колектив Мошурівської ЗОШ I-III ступенів, 2019 рік

Педагогічний колектив Тальянківської ЗОШ І-ІІ ступенів, 2020 рік

Педагогічний колектив Гордашівської школи, 1986 рік

*Педагогічний та учнівський колектив Гордашівської ЗОШ І-ІІІ ступенів
Спогади тривожать серце, бо школи вже немає...*

Працівники ЗДО «Сонечко», м. Тальне

Педагогічний колектив Папужинського НВК І-ІІ ступенів, 2020 рік

Працівники ЗДО №2 Берізка»

Члени колегії працівників освіти Тальнівського району, 2020 рік

З'їзд Профспілки працівників освіти, 2005р.

*Зліва направо: К.Полкова, Л.Нестругіна, Міністр освіти С.Ніколаєнко,
О.Жалдак, Д.Чорновіл, Н.Побірченко*

Педагогічний колектив Кобринівського НВК I-III ступенів

Педагогічний колектив Білашківської школи з учнями, 2005 р.

Колектив Білашківської ЗОШ І-ІІ ступенів, 2020 рік

Педагогічний колектив Зеленьківської ЗОШ І-ІІ ступенів, 2018 рік

Педагогічний колектив Зеленьківської ЗОШ I-II ступенів, 2019 рік

Педагогічний колектив Майданецької ЗОШ I-III ступенів, 2019 рік

Працівники ЗДО «Струмочок», 2019 рік

Педагогічний колектив Колодистенської ЗОШ I-III ступенів, 2013 рік

Педагогічний колектив Колодистенської ЗОШ І-ІІІ ступенів, 2017 рік

Педагогічний колектив Романівської школи, 2000 р.

Учасники засідання колегії відділу освіти, молоді та спорту Тальнівської міської ради, 2020 рік

Учасники обласного семінару голів районних організацій Профспілки працівників освіти і науки України Черкаської обл., м.Тальне, 2013р.

*Переможці щорічної регіональної літературної премії
імені Федора Мицика, с. Вишнопіль, 2018 р.*

Педагогічний колектив Глибочківського НВК I-II ступенів, 2019 рік

Спільне засідання Профспілкового активу Тальнівщини та Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини з волонтером Корпусу Миру Ліндсей Чарльз, 2016 рік

Рецензія
на публіцистично-наукове видання
Нестругіної Л. М., Полехіної В. М. «Святиться учителя ім'я»

Ця унікальна педагогічна праця створювалась впродовж багатьох років шляхом системного збору і глибокого осмислення фактологічних родзинок. Її джерельною базою я визначила б, перш ніж постаті вчителів, перш ніж час і обставини у яких вони діяли – стосунки. Саме стосунки, весь спектр високих людських взаємин, включаючи любов і кохання, обов'язок і турботу, патріотизм і самовідданість. І не просто стосунки, а саме їх проекцію на педагогічний процес.

Мені випало щастя і насолода безпосередньо та поетапно спостерігати за процесом народження цього публіцистично-наукового твору, який вважаю вагомим внеском в теорію і практику сучасного українського шкільництва та в процес підготовки модерного педагога для Нової Української Школи. Адже шановані авторки, проводили апробацію свого задуму, оприлюднення окремих його частин і розділів саме через сторінки Всеукраїнського громадсько-політичного тижневика "ОСВІТА", головним редактором якого я працюю багато років. Окремі статті Л.М.Нестругіної та В.М.Полехіної на сторінках тижневика про роль родини, про роль учительської сім'ї у створенні творчої, доброзичливої атмосфери в шкільному колективі, про зразки ставлення дорослого до дитини, про можливі реакції педагога на дії школяра і вибудова на цій основі приязного та шанобливого ставлення між представниками різних поколінь, про вплив взаємин на результати навчання і виховання учнів через приклади діяльності конкретних колег, що живуть і працюють у Тальнівському районі Черкаської області, викликали великий інтерес педагогічної громадськості всієї країни.

Ці публікації мали великий відгук читачів. Особливе схвалення і вдячність отримали вони за підняття досить делікатної теми – значення учительських подруж в психологічному здоров'ї шкільних педагогічних колективів. Були у листах поради продовжувати тему, розвинути до рівня книги, навіть документальної саги. Та авторки дотримались свого попереднього задуму і виконали цю важливу роботу, зосередившись на науково-методичній стороні порушеної проблематики. Чітко структурували весь масив зібраного матеріалу, розробили періодизацію, виявили особливості і тенденції розвитку традиційної родинної педагогіки на Черкащині, з'ясували роль сім'ї у виникненні такого явища як педагогічна династія. До наукового обігу введено поняття "педагогічне подружжя", "сільська шкільна родина" та цілий ряд інших.

Особливе значення це новаторське дослідження становить у можливій розробці на його матеріалах окремих спецкурсів з підготовки майбутнього вчителя. Загалом, книга заслуговує на перевидання з грифом МОН України, як навчальний посібник для педагогічних університетів.

Вважаю, що рецензоване публіцистично-наукове видання Нестругіної Л.М., Полехіної В.М. «Святиться учителя ім'я» має незаперечне практичне значення. Систематизований фактологічний масив книги при його активному використанні в навчальному процесі сприятиме збагаченню змісту педагогічних дисциплін, орієнтованих на формування у студентів державницького, мислення, національної ідентифікації. В методичному плані ідеї та напрацювання авторок слугуватимуть реалізації майбутніх модерних освітньо-професійних програм підготовки вчителя.

РЕЦЕНЗЕНТ –

*Головний редактор Всеукраїнського громадсько-політичного тижневика "Освіта",
заступник голови Всеукраїнського педагогічного товариства ім. Гр. Ващенко,
лауреат премій "Золоте перо" та "Незалежність"
Національної спілки журналістів України
Ольга Степанівна КОНОВАЛЕНКО.*

ПРО АВТОРІВ

НЕСТРУГІНА Людмила Митрофанівна – вчитель (1975-2008р.р.), голова Тальнівської районної організації Профспілки працівників освіти і науки України. Автор монографії «Школа і долі» про школу, вчителів і випускників Білашківської школи, та художньо-документального видання «Пам'яті Андрія Васильовича Царюка». Публікується в періодичних виданнях, колективних збірниках та журналах про освітянські події, вчительські династії та сільських трудівників.

Відмінник освіти України, лауреат премії імені Народного учителя О.А. Захаренка Черкаської обласної організації Профспілки працівників освіти і науки України.

Заслужений працівник Профспілки працівників освіти і науки України «Золота відзнака», володарка нагрудного знака «За відданість справі», лауреат відзнаки Всеукраїнського тижневика «Освіта» «Кращий освітянин» у 2011, 2012, 2014 р.р.. Впродовж 50 років працює на ниві освіти.

ПОЛЄХІНА Вікторія Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, керівник Центру родинного виховання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Автор понад 40 наукових праць з впровадження педагогічного краєзнавства у підготовку майбутнього вчителя, дослідження у галузі соціальної роботи в педагогічній теорії і практиці України.

Зміст

Від автора.....	3
Легенда «Як Господь роздавав людям ремесла».....	5
Завідувачі Тальнівським районним відділом освіти.....	6
Тальнівська школа №1.....	15
Тальнівська школа № 2.....	78
Тальнівська школа № 6 (3).....	102
Тальнівська санаторна школа-інтернат.....	113
Тальнівський економіко-математичний ліцей.....	125
Подружжя, що працювали на теренах освіти району.....	127
Тальнівська ДЮСШ.....	151
Освіта Тальнівщини на сучасному етапі.....	152
Тальнівський районний методичний кабінет.....	153
Профспілка освіти Тальнівщини.....	157
Тальнівський будівельно-економічний коледж (технікум)	167
Тальянківський агротехнічний коледж Уманського НУС	177
Білашківська школа.....	193
Веселокутська школа.....	207
Вишнопільська школа.....	212
Глибочківська школа.....	231
Гордашівська школа.....	237
Заліська школа.....	241
Зеленьківська школа.....	246
Кобринівська школа.....	260
Кобриновогребельська школа.....	265
Колодистенська школа.....	269
Корсунська школа.....	275
Кривоколінська школа.....	277
Лащівська школа.....	286
Легедзинська школа.....	288

Лісівська школа.....	301
Майданецька школа.....	305
Мошурівська школа.....	326
Онопріївська школа.....	348
Павлівськоперша школа.....	357
Папужинська школа.....	362
Піщанська школа.....	367
Потаська школа.....	368
Романівська школа.....	373
Тальянківська школа.....	383
Соколівцька школа.....	394
Шаулиська школа.....	397
Фотосвітлини освітянських колективів Тальнівщини.....	398
Рецензія головного редактора тижневика «Освіта» О.С. Коноваленко на книгу «Святиться учителя ім'я».....	427
Про авторів.....	429